

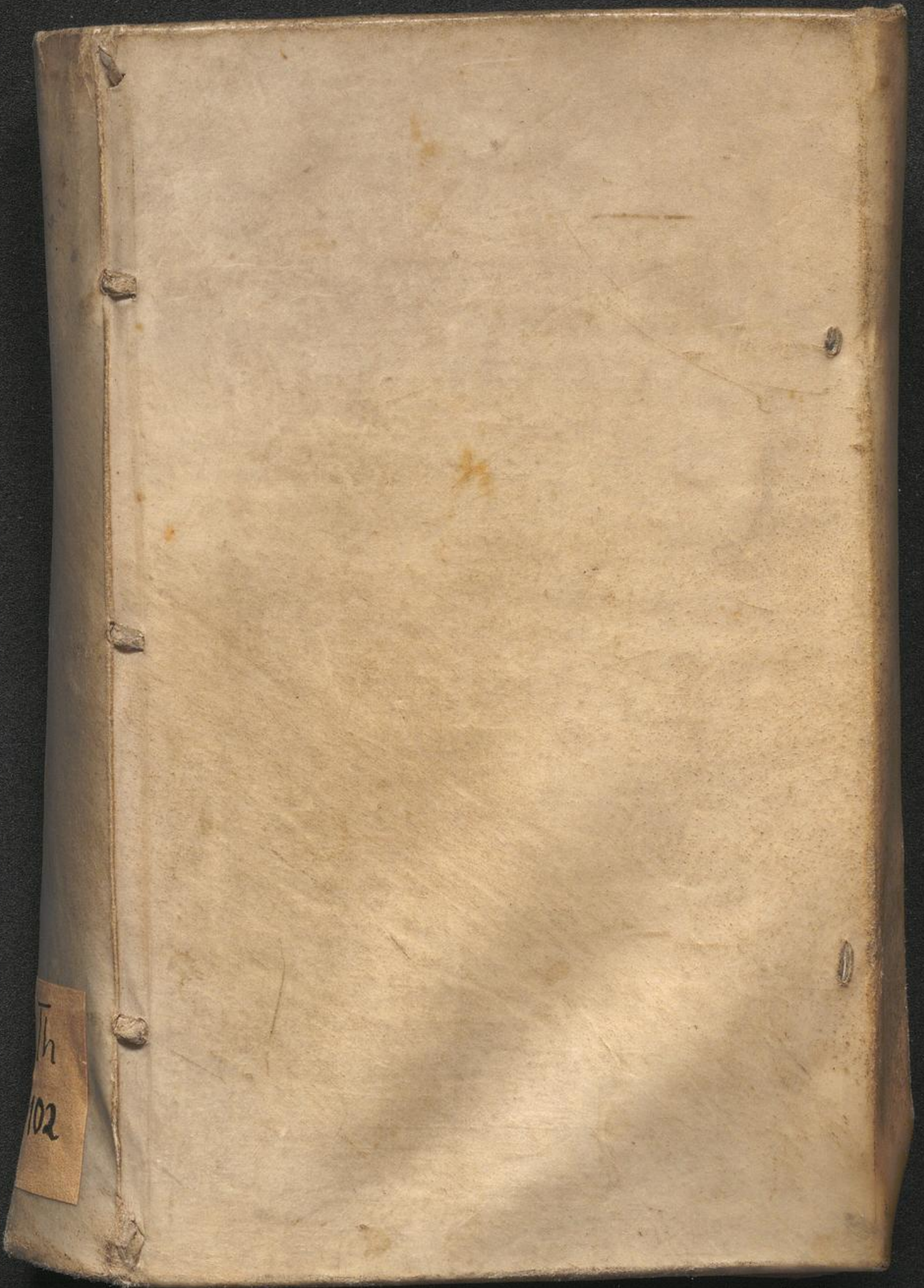
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Polyonyma Ciceroniana

Vladeraccus, Christophorus

Antverpiae, 1616

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71272](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71272)

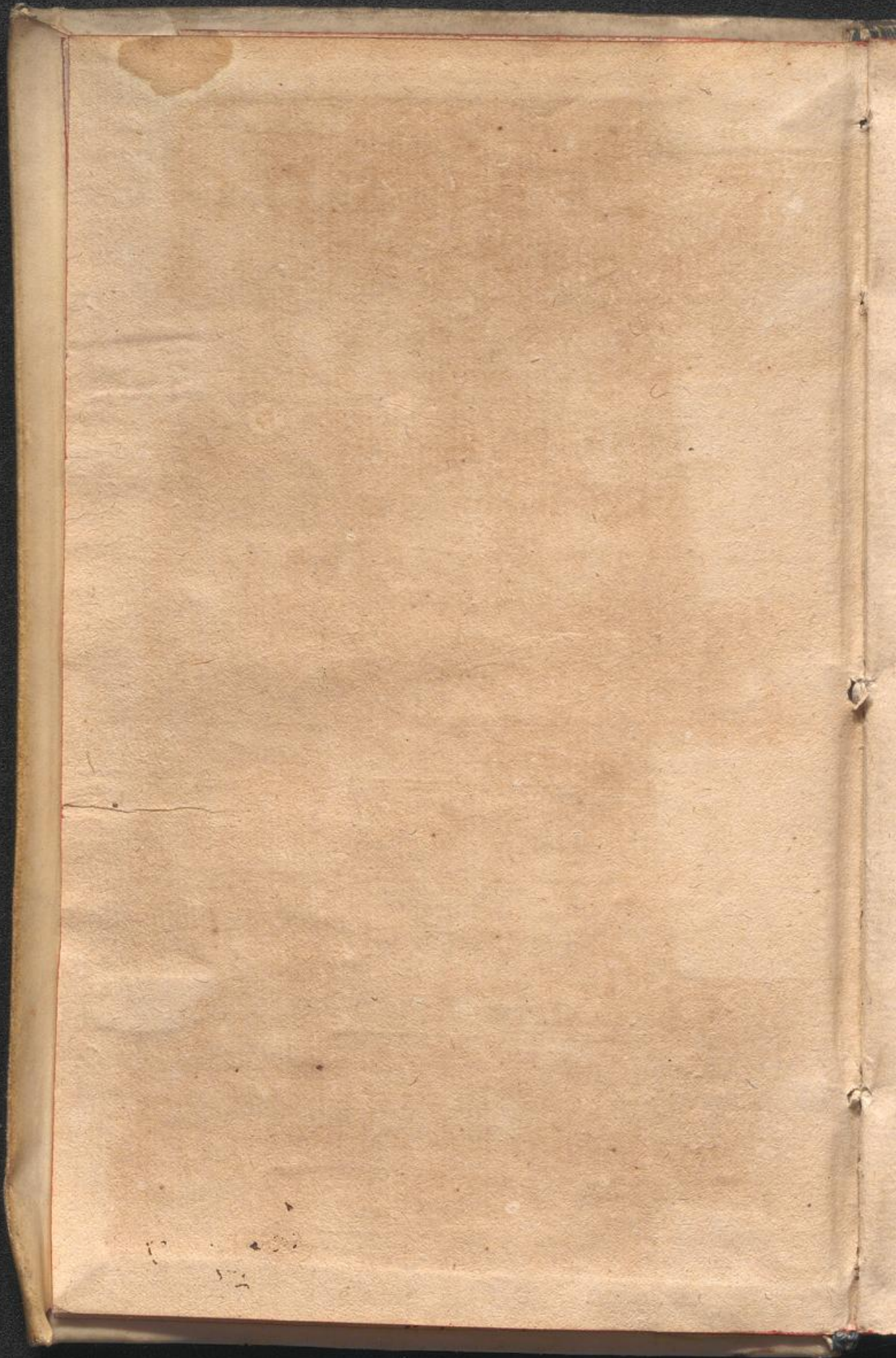
S. III

17.

Th. 6102.

f

S III
17

P O L Y O N Y M A C I C E R O N I A N A ,

Vario indice, vt diuersarum nationum lin-
guis seruire possint, accommodatissimè
conscripta, per C H R I S T O P H O R V M
V L A D E R A C C V M Ducisfilium.

Scorsim accedunt selectissimæ Latini sermonis Phrases,
ex vno soloque C I C E R O N E ab eodem V L A D E -
R A C C O collectæ.

A N T V E R P I Æ,
E X O F F I C I N A P L A N T I N I A N A ,
Apud Balthasarem & Ioannem Moretos.
c l o . l o c . x v i .

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTI & ISABELLÆ CLARÆ EVGENIÆ Archiducum Austriae, Ducum Burgundiæ, Brabantia, &c. Serenissimorum Belgicæ Principum, Privilegio cautum est, nequis *Polyonyma Ciceroniana*, vario indice, *ut diuersarum nationum linguis seruire possint*, accommodatissimè conscripta per Christophorum Vladeraccum Ducis filium, præter Balchazaris & Ioannis Moretorum fratrum voluntatem vlllo modo imprimat, aut alibi impressa in inferioris Germaniæ ditiones importet, venaliâve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum, & graui pœna mulctabitur: vti patet in litteris datis Bruxellæ, xvii. Ianuarij, M. DC. XI.

Signat. *S. De Grimaldi.*

Et in Concilio Brabantia, *I. De Buschere.*

3

S. P. Q. A M O R S F O R D I A N O
CHRISTOPHORVS VLADERACCVS
Ducis filius optat cum Catholico
Rege reconciliatam gratiam &
felicitem perpetuam.

DOLEO (ita me honesta Musa benè amèt) gra-
nissimum vestrum casum, viri summa prudē-
tia & virtute prestantes, quòd post tantam,
tamque accuratam in omni vita, qua Regem
nostrum & Catholicam religionem coluistis &
reueriti estis, obseruantia, in miserrimū istud
calamitatis genus unā cum pluribus ciuitatibus aliis, tandem
quoque inuoluti estis, atque illaqueati. Præsertim cū vestra non
solū ciuitas, sed & domus, lares familiares, abditi & penetra-
les foci, conclauia, triclinia vestra fuerint hæcenus perfugia,
portus & præsidia omnium vtriusque; sexus religiosorum, sacerdotum
Catholicorum, sanctorum summaque religione præditorum hominum,
qui ex tota Hollandia, Zelandia, Phrysia, Transisulania, Vl-
traiecto eiusque agro & municipijs eiekti, & undique exclusi, ex-
torres, à vobis summa cū humanitate accepti, & (quādiu ve-
strarum virium fuit) defensi fuerunt. Sed quid agas? fuit hoc ve-
stræ Reipub. fatum, fuit hæc vestra, quā insana, cacam & bru-
tā perhibent Philosophi, fortuna: quam saxo instare globoso &
volubili, prædicant sapientes. Et quāuis anile sanè & plenum
superstitionis (si Ciceroni non temerè credatur) sit ipsum no-
men fati; Princeps tamē ille Deus, qui omnem hunc mundum
regit admiranda suspiciendaque ratione, suos etiam quos caros
habet, quos diligit, quos complectitur, quos in oculis fert, com-
munibus malis & calamitatibus sæpenuerò implicat. Inter-
dum etiam grauius quàm eos, quos non æquè atque illos, stu-
dio

4
 dio profequitur. τίς γάρ ἐγὼ νεὺν Κυρίῳ, ἢ τίς σὺμβυλος αὐτῷ ἐγένετο;
 תִּיבְּרַחֲמֵיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. Facere autem Deum quò suos exploret,
 & coronet gloriosius, probabile est. Non dubito quin maior
 cinium pars veteri & auita Religioni ad hunc vsque diem ad-
 harescat, eamq; unicā unice amplectatur. Argumento est mi-
 nime obscuro, (quòd ut accepi) in celeberrimo vestro gymna-
 sio, in tantis furijs, secessionibus & tumultibus nihil liceat pra-
 legere aut studiosa iuuentuti proponere, quòd ab auitis & pri-
 scis moribus alienū sit. cauetis ne in tātis tenebris, liberi vestri
 impingant. Manè antequā Professores lectiones ingrediantur,
 vno simul ore pueri, cū Gymnasiarcha & Professoribus sancti
 Spiritus gratiā, vsitatū de sancto Spiritu hymnum canentes
 innocant. Meridie, quòd media etiam vita in morte versemur,
 cantu totius schola in memoriam reducunt. Vesperis, Deipara
 matri, simili ratione paana concinunt. Diebus Veneris, ex Se-
 natu edicto & decreto tota schola, & omnium classium disci-
 puli, cum Gymnasiarcha, archigrammatico, reliquisque pra-
 ceptoribus, doctoribus & magistris, in medio templo, summa
 religione, cultu carimoniaque laudes in honorem S. Crucis de-
 cantare solent. An non hac eximia sunt erga Catholicam Re-
 ligionem argumenta: an non excellentis virtutis, antiquitatis,
 prudentia documenta? Si Doctorum aliquis & Professorum
 vel minimum, quòd vllam hareseos partem saperet, dixisset,
 docuisset, fecisset; dictum ac factum, ante solis occasum (quae
 vestra consuetudo fuit) ciuitate exire iubebatur, ne latius pa-
 teret illius mali contagio. Vnde nusquam gentium maiori cura
 est aduigilatum, ut tenera adhuc iuuentus, & in fide, & in
 pietate, & morum honestate conseruaretur, quā apud vos;
 & tamen, fatis vestris ita postulantibus, in hanc communem
 calamitatē, quae tamquā epidemicum quoddam malū perua-
 dit, imò peredit omnes passim Belgij totius prouincias, & vos
 quoque tandem post tot cautiones miserrimè incidistis. Quòd
 eò fuit procliuus, quòd vestra ciuitas nec natura loci, nec ho-
 minum

DEDICATORIA.

S
 minum operis munita, septa ac vallata, contra magni hostis
 impetum fuerit: quamuis etiam (ut inquit ille) nihil tam mu-
 nitum quod non expugnari possit. Quod vicini Ultraiectini &
 Amstelrodamenses nō ignorantes, coniunctis viribus, vos exer-
 citu & castris quā tumultuosissimè adorti sunt, & tandem vi
 expugnarūt. Rectè igitur poëta Græcus: τῆμα καὶ οὐκ ἔστιν ὄσον
 τ' ἀπαθὲς ἡμῶν ὄνειρα. Quæ res dolenda profectò mirandā rerum
 faciem, & metamorphosin longè miserrimā, magno cum bono-
 rum ciuium, peregrinorum, exterorum, hospitū ac aduenarum
 dolore, luctu, mœrore, apud vos introduxit. Sed quæ Regis Ca-
 tholici est clementia, omnium superiorum memor, facillimè &
 libentissimè vos in gratiā recepturus est: ut aliquando antiquo
 more & veteri consuetudine, solito questu vitā tranquillè &
 securè degatis. Sape ego & multūm vestra ciuitatis magistra-
 tus, atq; ad eō omnium ciuium prudentiam ac industriam soleo
 predicare, & etiam nū, cū grata memoria, vel mecū, vel apud
 alios, cum animi mei voluptate non mediocri repetere. Quanta
 cura sit generatim omnibus, ut omnes cuiusque ordinis & loci
 pueri ab ipsis statim incunabulis litteras & bonos mores ad-
 discant, dictū aliis videretur incredibile. Gymnasiarchas &
 Professores vestra iuuentuti honestissimis sanè stipendiis con-
 ducentes, vultis nullum esse, qui in vestra optimè cōstituta Re-
 pub. Latini sermonis rudis videatur. Ex quo fit, ut & opifices,
 opificumque quastibus destinandi, multo antè Latine sonare
 discant, quā manibus tractare artificium assuescant. Merca-
 tores futuri, priusquā istius questus tirocinium incipiant, ple-
 riq; omnes Latinis & Græcis litteris probè sunt edocti. Hinc
 est, quòd in tota ciuitate Amorsfordiana paucissimos esse putem
 qui non Latine intelligant; & quod proposuerunt expedire, ex-
 ploratè & Latine possint explicare. Istud eò à vobis factū est,
 præstātissimi viri, ut ex tali seminario & urbis principio, sem-
 per bonos, & benè de Repub. sentientes ciues habere possitis.
 Plato dicere solebat, tales plerumque esse Respub. quales essent

cantilena quas populus passim cantillaret: & negabat mutari posse Musicas leges, sine mutatione legum publicarum. Ego (Platonis pace dixerim) tales puto esse ciues, quales sunt, qui ciuium infantiam fingunt & informant doctores & magistri. Nihilominus minus Gymnasiarcha vester more institutoque; maiorum certo anni die pro sui gymnasij auditoribus, Latinum scribit carmen; quo vel virtutes laudantur, vel vitia vituperantur, labor & industria extolluntur, otium & ignavia contemnuntur: vndiqueque; videlicet virtutis culturam aucupando. Hoc autem carmen (quod Cantilenam vocant) pueri vestri brumalibus tenebris, ad scholam mane commeantes, & vesperi remeantes, per plateas, vicos, angiportus, certatim & sublatiis vocibus canunt: nec pueri tantum publicae scholae discipuli, hieme, toto oppido cantillare Latine audiuntur; verum etiam puella, famula multorum etiam annorum cantilenas memoriter tenent, & vel ad colu, vel ad focum, vel in conuiujs & hemicyclis decantant, magna sane admiratione eorum qui in sua Republica tale lingua Latinae studium nunquam viderunt. Non igitur est mirandum, quod tantopere apud vos caueatur vel vnius tantummodo lectionis iactura. Olim cum mihi conuinerent tres germani fratres Scaikij, & maris vicini aestus & eluiones, boues (qui istuc maxima copia pascuntur) aut submergerent, aut repente e pascuis abigendos admonerent, maluerunt cordati parietes, pro vnius ad summum duarum horarum opera, qua ad seruandos multorum milium boues opus esset, alteri alicui numerare aureos aliquot, quam abutendo filiorum in educendis armentis, opera, vel vnius lectionis iacturam pati fieri. Quid dicam de rara, inusitata, & singulari beneuolentia qua vos vestri ludi Scholarum & professores complectimini? de praecipuo quo illos afficitis honore? de amore quo ipsos non solum diligitis, verum etiam amatis: incredibili sane, alijs barbaris, arrogantibus, & diuitiarum stulta opinione inflatis magistratibus. Sapius ad stuporem usque; admiratus sum hominum tam opulentorum (ut in vestro Senatu videre licuit) tantam

tam

tam humanitatem, comitatem, modestiam, in quibus quamuis erant opes, copia, eloquentia, multaeque & Dei Opr. Max. & naturae dotēs: nihil tamen aderat supercilij, nihil fastus, nihil philantia, nihil arrogantia, nihil superbia. Nam pueritiae vestrae formatores, non ut grammaticos, sed tamquam fratres, imò parentes colitis, amatis, veneramini. Vos ipsos corporum, illos mentium parentes esse, recte & cum Fabio arbitramini. Omnes Professores, maximos, minimos (sunt autem sex numero) ab omnibus oneribus publicis quae unquam in reliquos ciues cadere possunt, liberos esse vultis, non vigiliis, non excubiis, non fossionibus, non munitioibus, aliisque communibus laboribus & operis, eos eisque commendatam iuuentutem fatigantes. Nulli magistri vobis vectigales aut tributarij sunt: omnes ab omnibus id genus incommodis & molestis immunes & liberos minimeque subiectos esse vultis. Si quid Professori cum aliquo offensa aut privati negotij existat, ultro ad controuersiam etiam non vocati, postpositis omnibus aduolatis, negotium transigitis, contentionem componitis: putatis nimirum indignum esse, eos qui vestram iuuentutem erudiunt, instituunt, imbuunt, praeter scholae & pistrini arumnas, quidquam sentire praeterea oneris aut incommodi. Memini cum anno primo & quinquagesimo supra sesquimillesimum, dux Mauritius cum Brandenburgico, magnaque nobilium Germanorum manu (quae in Lunenburgensi agro mutuis vulneribus ferè tota fataliter concidit) vestris finibus imminere videretur: & eam ob causam Praetor cum Coss. domatim arma ciuium lustrarent, & ad meas quoque aedes ventum esset; me virgam cum ferula, tamquam mea arma Praetori & Coss. obtulisse, nec à me, nec à Professorum quoquam amplius aliquid postularum esse. O humanitatem! O prudentiam cordato & spectato magistratu dignam! Vidi cum Iohannes Nonesius Scholarcha vester, ingravescente, imò confecta iam propè etate, docendi & gubernandi moderandique munus diutius obire & sustinere per etatem non

posse: (quamuis non ultra annos octo prouinciam scholasticam administrasset) quod illi rure iam donato, honestissimo loco pulcerrimo & amœnissimo totius oppidi domicilio mensam quasi Siculam, & omnia quæ ad ornatam & corporis cultum necessaria forent, redemeritis. Cumque post aliquot annorum periodos, securam tranquillamque in extrema decursaque senecta vitam produxisset, & tandem (ut fit) vniuersa carnis viam ingressus esset: nec cognati aut propinqui, quod Noncio esset oriundus, ulli adessent: Prætor & Coss. totusque Ordo senatorius, ad honestas exequias, primo loco tamquam proximi Rectorum & præceptorum propinqui, in funus prodierunt: honestis exequiis, iustisque funebribus mortuum, vitæque molestiis defunctum inuentutis quondam moderatorem prosequentes. Non dubito quin indocti, & propterea ingrati, aliorum locorum magistratus, dum hac legent vel audient, non vulgari tenebuntur admiratione: sed nemo qui apud vos aliquando vixerit, hac ignorare potest. Harum igitur rerum fructus longè maximi cernuntur in quàm plurimis vestri gymnasij alumnis, quorum plurimi sunt, & mea memoria fuerunt, Regum & Imperatorum Legati, Consiliarij, Medici: Sapidus dico, Laureos, Drosferos: quorum Stephanus Laureus Imperatoris Ferdinandi, nostri Regis Philippi Austriaci patrui, & proximos fuit; reliqui Consiliarij. Nouit, nouit optimè Casarea Maiestatis Aula, quàm prudens, quàm diligens apud Amorsfordianos semper viguerit magistratus: quæ tamquàm in coloniam quamdam, quotannis, imò quotidie, quàm plurimos Amorsfordianos in suum excelssimum palatium solet cooptare. Agebam adhuc apud vos scholæ Conrectorem (ut vocatis) cùm Albertus Sapidus post viginti annorum peregrinationem, tandem quasi postliminio in patriam terram & domum, principis viri instar ornatus & comitatus, reuerteretur: qui statim à reditu, magistratui, tamquam tutori suo optimè de se merito, necessariis & propinquis, splendide instructum & Regale epulæ dedit:

dit:

DEDICATORIA.

9

dit: deinde patrimonium omne, quod amplum ei fuit, (est enim
 istic Sapidorum gens & familia patricia & opulenta) prædiis
 & villis sorori cōdonauit. Rursusque ad Imperatorem (ubi ad
 Turcam legationes obierat) reuertit. Similia de Droesteris
 aliisque vestris ciuibus liceret cōmemorare, qui omnes apud vos
 vestra in diatriba scholastica, tamquam in gremio parentum,
 tanta cura & solitudine educati & instituti tam fuerunt
 liberaliter, ut istinc & à focis patriis veluti Biantes quidam
 securi, qui omnia sua secū portarēt, quiq̃ue verissima præsidia
 in seipsis haberēt, tamquā πάλυ γροπτι quidā Vlysses, ad diuer-
 sissima mundi climata, Academias, Lycea, Regū, Imperatorū
 & Monarcharum aulas, sine ullo vel terenciū vnius parētum
 dispendio apud exteros viuentes, se receperāt. Hi sunt talium
 magistratum, & proinde talium exercitiorum effectus &
 consequētia; ut liberi vestri, vestriq̃; gymnasij auditores, Im-
 peratorum & Monarcharum corpora gubernent, consilia mo-
 derentur; regna, nationes, prouincias (qua omnia in ciuibus
 vestris clarissimè vidistis, & etiamnum videtis) administrēt.
 Merito igitur & optimo iure, tanto studio curatis ut tertio
 quoq̃; mense ex arario publico, per Quæstorē Urbanum (quem
 Camerarium de more vocatis) Scholarchæ & Professoribus li-
 beraliter, libenter, & honestè fiat satis & persoluantur. Politi-
 cam disciplinam, quòd diuersa nonnihil à scholastica sit, nec
 huius instituti, volens pratereo. Ne tamen de tam præclare
 ordinata Repub. (quòd me longiùs rapiat & studium & pro-
 uehat memoria vestri) dicam nihil: ex infinitis memorabilibus
 vnum dumtaxat aut alterum Laconicè perstringam. Princi-
 piò, quòd in ciues singulare est beneuolentia argumentum, om-
 nia vestra plebiscita nō à quibusdam, qui vnà cum rabulis de
 foro quæstum ex ea re facerent, asseruari voluistis, sed publico
 sumtu & impendiis ciuitatis, typis imprimenda curastis; ut
 quilibet ciuis in suis laribus, quid fugiendum, quid faciendum,
 qua multa, qua pœna peccaretur, posset legere, & ad eam for-
 mulam

A 5

mulam

mulam honestè, prudenter, & sine laqueis eorum qui imperi-
 ta multitudinis erratis inbiant, vita cursum instituere. Quem
 in usum instructissimã habetis pro ciuibus templo adharètem
 bibliothecam, omni genere optimorum librorum refertã, sumtus
 & magnificentia incredibili. Meretur & hoc nõ paruam lau-
 dem, quòd summa industria & prudentia efficitis, ut toto op-
 pido, in maximis etiam temporum angustiis, mendicet nemo:
 quòd pauperes omnes, quorum valida vires, in labore & officio
 diligentissimè contineantur. Intelligitis scilicet prudentes &
 maximi consilij viri, quidnam sit in Repub. habere multorum
 mendicorum & propter sportulas magnam ignauorum homi-
 num turbam, fecem & colluuiem; qui quando fatali aliquo
 malo res ad novos motus spectat, primi sunt qui sana prophā-
 nant; qui turbas & secessiones faciant; qui Ecclesiasticis, piis
 & religiosis utriusque sexus hominibus, nobilitati, item magi-
 stratui insidiantur: qui in locupletum ciuium arcas inbiant.
 In promptu fortasse hìc erit, parũ Christianum videri tenuio-
 res in Repub. locum habere non posse, cum humani generis vin-
 dex & assertor Christus pauperes semper nos habituros nobis-
 cum (quibus benignè facere liceret) liquido affirmet. Sed pro-
 pugnatore ista & antagonista nihil agunt. Nam non desunt
 & vobis (in quos sitis liberales & beneuoli) pauperes: sed sanè
 prudentius & Reipub. utiliùs quàm alibi. Nam omnes vale-
 tudine firma & atate corroborata ad laborem constringitis, &
 quod labore ab iis comparari non potest ad vitam tuendam,
 & sumtum exercendũ, hoc vos ex publico, aut honorum erogā-
 tionibus, liberaliter, largè & perbenignè suppletis. Sic in lau-
 datissima vestra Repub. nemo otiosus, nemo ignauus, nemo alie-
 ni appetens, qui sui aliquando fuit profusus. Hoc Draco an-
 tiquissimus apud Athenienses legislator voluisse visus est, cum
 in sua Repub. legem ferret, capitale esse otium; & quicumque
 sumtus & vite rationem reddere non posset, grauissimas pœ-
 nas lueret. Nouerat ille, non istis & vos, quanta pestis, per-
 nitias,

nitias, fundi calamitas patriae communis Erinnyes sit otium,
 tenuioram praecipue, qui beatioribus fortunas inuident. Plato
 è politia sua mendicos expellendos censuit. Athenienses, & post
 hos Romani & Massilienses, ne quis medicaret, olim diligen-
 tissimè cauerunt. Mosaica sanctione cogebantur & Iudaei suo-
 rum pauperum ducere rationem, unde illud Deuteronomij
 וְיָדַעְתָּ כִּי יִהְיֶה לְךָ אֶתְּמֹלֶגֶת׃ . In Apostolorum historia scriptum
 legimus, quod nemo eorum qui iam recens Christiani facti erant,
 alicuius rei necessaria esset indigus. Ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ
 οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλῶντες ἕφερον τὰς τιμὰς τῶν πτεροσκομμένων, καὶ
 ἐτίθουσαν τὰς πόδας τῶν Ἀποστόλων. Δεδίδωτο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν
 τις χρείαν εἶχεν. Nemo ad haec nescit execrandas illas mendi-
 cabulorum istorum artes, (ut Plautina voce utar) qui visco,
 farina, cruore, pure, tabo, superincrustedis vulneribus, punctis
 Threiciis, stigmatibusque superinductis, sese totos ulcerosos,
 leprosos, cancerososque depingunt: alijs alijsque excitatis natura
 monstris & vitis, se à vertice ad calcè, vel hostibus miseran-
 dos mentiuntur: qui ne suam vitam cum Satrapis commutare
 (si quis expetat) omnino velint. Nota etiã satis sunt exem-
 pla eorum qui nostratibus hominibus apud exterarum nationes
 peregrinantibus, ingentem auri & argenti numerum, donec
 periodico errore vagabundi reuenterentur, mutuam dederunt:
 cumque rursus, oblata syngrapha fide bona, tam incertum mu-
 tuum redderetur, & quoad viuerent ob praestitum beneficium,
 vitus & corporis cultus offerretur, valdè recusasse dicuntur.
 Quia mendici artem quamdam ipsis, solisque otiosis & iner-
 tibus cognitam, profitentur: ab ignavis maioribus posteris per
 manus traditam, ut sint inter ipsos nobiles quadam mendico-
 rum familia, quorum posteri à maiorum turpitudine nullo mo-
 do cupiunt recedere, ut etiam omnium rerum affluentibus copiis
 citra mendicitatis torporem affluere possint. Ad eò tenet in-
 sanabile multos mendicitatis illud cacochthes. Sentiant Cynici
 isti, ne dicam Epicuræi, quanta felicitatis sit, nihil omnino cu-
 rare,

vare, nulla solitudine premi, nihil laborare, nulla re egere, quò lubet & velint vagari, ab exactiõibus tutos esse, cum tamen nonnumquam ab hoc hominum genere vrbes vel copiosissima frequentissimaque incendiis deflagrarint; aqua corrupta & infecta fuerint. Gloriantur se Euclionibus esse timori; ita ad infamem hunc questum vitam instituentes, vt eleemosynam aut stipem, non quidem tamquam gratuitum beneficium; sed veluti tributum iure sibi debitum, tyrannicè sanè postulare audeant. Intelligitis inquam, præstantissimi Viri, omnes eos qui corporis aut ingenij aliquo labore sumtum suum exercere possunt, & nihilo secius mendicando vitã traducunt, fures esse, fucos esse, harpyias esse, verecundis in sua inopia hominibus, inualidis, cecis, pueris, decrepitis, claudis, mutilis bolum è faucibus eripientes: araneorum instar, quidquid vspiam vitiorum, quidquid veneni haurientes, fraudulentam inde telam, qua imbecilles irretiant, & Rebus pub. malorũ agmen adferat, contextentes. Non temerè, nec de nihilo etiam, quod in vestris phanis nolitis videri homines truncos manibus, pedibus, cruribus & naribus mutilos, luxatos, monstrosos, Chimeris & Hippocentauris similes, impudenter stipem poscentes; qui frequenter subito intuitu monstroforum foetum causse extiterunt, & qui attentum precibus animum hisce odiosis interpellationibus sæpenumerò piis excutiunt hominibus. Egere tamen illos non finitis, sed quantum vel manuum labore, vel ingenij industria consequi possunt, excludendi otij, turpissima nempe pestis, gratia, ipsos tennes lucrifacere cogitis: quod deest necessitati, largè & cumulatè adycitis. Comparatis iccirco adibus binis, laxis, & recipiendis quàm plurimis accommodatis; in quibus Dominicis & festiuis diebus, pauperũ liberi vtriusque sexus in pietate exercerentur, discerent legere, discerent scribere, & discerent hominis Christiani officium intelligere: exemplarium integris prelis ad hoc magno are comparatis: quibus præest Dominus Iacobus Hezius, trium linguarum & libera-

lium Artium vir doctissimus, & inter Comicos poetas non infimus. Ut quando aliis est ciuitatibus, feriatis istis diebus, pauperum precipue pueri, nullis auditis sacris, nullis concionibus, cessatim se ciuitatum portis effundunt; alij ad piscandum, alij ad auiculis insidiandum; alij ad furandum agricolarum poma, pyra, cerasa, rapas; alij si masculi sunt, ad potandum; habet enim & sua rudimenta ebrietas: tum vestra Reipub. inuentus sub praeceptoribus toto die in officio contineretur. Et quemadmodum apud Persas pueri in parentum molli & indulgenti disciplina non erant; sed sub pedagogorum imperio cibum capiebant, dormiebant, educabantur ad durissimos corporum labores: ita diuites, pauperes, apud vos publicis subsunt formatoribus, qui rudem veri hominis futuri massam ad humanae figurae imaginem informant, & ad virtutem ferros animos, tamquam docti quidam domitores, condocerant & mansuefaciant. Et recte sane: si enim puero ingenuo, & honesto loco nato, datur pedagogus, à cuius latere numquam discedat; si bestiis custodes, ouibus opiliones, tauris armentarij, asinis & equis agasones; an non multo rectius pauperibus dantur magistri? qui alijs in locis, sine custodibus & curatoribus, vltro citroque, sursum vorsum, quoad eius facere lubet, sine pudore, sine lege, nihil pensi, nihil sacri habentes, passim discurrere videntur. Videbor ego fortassis aliarum ciuitatum magistratibus Vtopiam hinc aliquam fingere; quemadmodum Cicero & Quintilianus Oratorem, Achillem Homerus, Aeneam Virgilius, Cyrum Persarum Regem Xenophon, & alios alij: sed rem ita se habere, nec vestris me ista dare auribus, nouerunt omnes qui vel biduo tantum istuc peregrinando substiterunt. Memini cum vos ad alias ciuitates viros bonos mitteretis, ut quod in quaque praestantissimum esset, vestris ciuibus, eorumque liberis prudenter & utiliter proponeretis; Romanorum exemplo, qui ad melius suam constituendam ordinandamque Reipub. de communi sententia viros disertos Athenas miserunt, Sp. Posthu-

mium Album, Aulum Manlium, P. Sulpitium Camerinum, qui Græciæ mores, instituta, iura cognoscerent & referrent. Venerat & paullo post Ducissilvam (in qua ciuitate præter ceteras quàm plurima sunt ad succurrendum tenuibus & egenis subsidia & adiumenta) summæ virtutis, prudentiæ & pietatis virgo Helmecha Walia, ex Botiorum nobili familia nata, cuius quoniam totum studium, cura, & cogitatio in tuendis erat pauperibus, diligentissimè in hoc nostro nosocomio & orphanotrophio, (insignibus videlicet benignitatis nostrorum ciuium monumentis) omnia perscrutata est; nec solum ea quæ maioris essent ponderis aut momenti; verum etiam de tota ratione curandorum agrorum, sauciorum, imò scabrosorum, scabiosorum, pediculosorum, inter quos auxilij causa nobilis & tenella virgūcula versari, unguentorum, coronarum, odorum, & quarumlibet huius vitæ deliciarum & voluptatum loco aestimabat; litteris sua manu mandans, quidquid hic eximij & præcipui audisset aut vidisset, ut domum reuersa, ad suorum pauperum usum posset istic accommodare. Prudentius profecto quàm ubi praua à natura seminibus inuentus sibi permittitur, ubi quod lubet, licet: & ubi totius anni vertentis curriculo non audiunt verbum unum, homine, nedum Christiano homine dignum: ubi herus, hera, famuli, famule, indocti pariter & barbari sunt ad unum omnes. Quid enim potest ingenui habere officina? rerum præcipuè omnium ignara, rudis & expertus humanitatis, modestiæ, pietatis: cum doctorum testimonio malorum causa semper exstiterit ignorantia; & Comici iudicio, homine indocto nihil sit iniustius. Quid ergo ex his initiis & talibus rudimentis aliud est expectandum, quàm quod ex huius pueritiæ deprauatione vigesimus quisque non sit futurus vir bonus: sed aut fur, aut grassator, aut pirata, aut prado, aut homicida, aut latro, aut potius omnia simul. Procul enim abest diuini Numinis fauor ab istiusmodi hominibus. Mandat enim Deus: Noli subtrahere à puero disciplinam. Nec istud sanè

sanè sine exemplo facitis; ut Platonis supra memoratam, cum nonnullis aliis, Rempub. omittam; sunt hæc quæ à vobis rara quadam providentia ad tenuiorum sublevandam indigentiam instituta sunt, multis quoque Germaniæ locis. Et in nostra Belgia anno 1530. simile institutum cæsura sua approbavit apud Hyperios Flandrorum S. Theologia facultas Parisiensis. Ad hæc extat Cæsaris Caroli edictum de procul arcendis à regno validis & improbis mendicis. Quæ omnia & sigillatim qualibet cum ego grata memoria mecum recolo, cumque apud vos multos annos incundè & libenter vixerim, multaque à vobis multis annis beneficia acceperim; presenti etiam & absenti clauum, & publica scholæ vestra gubernaculum obtuleritis; & cum (instanter urgente meo patre) ad hæc provinciam Ducissilua suscipiendam vocarer; vobisque (ut par erat) gratis actis valedicerem; ultrò & (ut iuxta mecum nouistis) à me nec verbis nec precario sollicitati, litteras & tabulas nouemuirales dedistis; quibus signatis vestra ciuitatis sigillo cõtestamini, nisi parentis obnixè reditum in patriam urgentis pietate motus vos relinquere statuissem; nulla quamuis magna pecunia (sic enim habent vestra tabula) fuisse permissuros, ut alij Reipub. meam operam manciparem; quotiescumque prætereà & quocumque ad vos redire cuperem tempore, præ omnibus aliis semper habiturum locum vacantem; quemcumque etiam. Committere non potui, tametsi viginti quinque perpetuos annos corpore à vobis abfuissem; quin aliquod grati animi symbolum, erga vos præstantissimos viros, exhiberem & ostenderem. Cumque litteris & disciplinis nihil post pietatis culturam vobis fuerit umquã antiquius aut carius, eiusmodi munusculo vos donare statui, quod liberorum & dulcissimorum vestrorum pignorum studiis ad excolendam linguam, & exercendum vertendumque; in Latino sermone stylum (ut quod maximè) conducere arbitrarer. Offero autem hunc vobis Polyonymorum nostrorum librum, qui vestra scholæ discipulis in scribendis eleganter & Latine

Latine epistolis, carminibus, declamationibus, & quibuscumque aliis scriptis, & in quotidiano sermone vsui & emolumento esse poterit. Sunt enim hic omnia vocabula è solo Cicerone, Latina lingua principe & architecto, petita & accepta. Sequutus autem sum eundem ordinem Alphabeticum quem Simon Pelegromius in suo Synonymorum libello sequendum putauit, sed (bona cum venia viri docti, & dum vineret, magni amici dictum sit) quod ipse ex omnis generis scriptoribus sua collegerat, quorum quadam erant obsoleta, alia nimis prisca, non pauca ab indoctis & barbaris hominibus excogitata; existimaui me opera pretium & studiosis utiliter facturum, si ea seligerem solum, quibus iuuentus tuò & exploratè uti posset: nec tuò solum, sed summo cum honore & lingua elegantia & politie. Nam doctorum omnium puncto & calculo ille optimè dixisse videtur, qui ad dictionem M. Tullij Ciceronis quàm proximè potuit accedere: quo nemo in omni tractandi dicendique genere plura scripsit eloquentius; nemo sermonis proprietate, nemo perspicuitate maiore, nemo ad communè vsum accommodatiùs. Quemadmodum nulla domus verè potest laudari qua non sit probè materiata: ita nulla oratio censenda est docta, ornata, splendida, qua non ex optimis & pulcerrimis constet vocibus & vocabulis. Ex malis enim lapidibus, vitioso cemento, lignis cariosis, non possunt bone & firma construi aedes. Et ex vitiosis, malaque nota dictionibus, non potest componi Latina, elegans, ornata & illustris oratio. Hoc autem munusculum vestris meritis & dignitati nimum profectò impar, oro, obsecro, atque obtestor, ut placido vultu, aquisque animis amplectamini. animo certè longè optimo, vobis vestraq; Reipub. addictissimo, quantulum id cumque est, quod vobis vestraq; schola offerimus, dedicamus. Valete Viri praestantes, omniq; laudis genere cumulati. Datum Ducis-silua, III. Kalend. Quintiles, Anno à restaurata generis humani salute c. l. d. lxxxiiii.

CHRI-

17

CHRISTOPHORI
VLADERACCIDVCIS
SILVII IN POLYONYMA
*Ciceroniana, ad Latini & incorrupti sermonis
studiosam iuventutem Prefatio.*

HABETIS hic, summa & animi & ingenij spe
 præditi adolescentes, nostræ *υπογραφίας* & succifi-
 uæ lucubrationis ad vestram vtilitatem procrea-
 tum factum: si non adultum & maturū, certè non
 abortiuum, sed vtilem & fructuosum, librum nem-
 pe Polyonymorum, ex vno soloque Latinæ linguæ
 parente Cicerone assumptorum. Ex quo (quod ve-
 rè confirmare possim) duo non parui momenti ac ponderis laborum
 vestrorum adiumenta estis consequuturi. Prius, vt vobis nullo nego-
 tio declinare liceat *ταυτολογίας* vitium scèdum cum primis ac odio-
 sum; cum nihil in orationis contextu sit aptius aut convenientius vi-
 cissitudine, varietate & commutatione. Non rarò enim vsu venit, vt
 idem sit dicendum sæpiùs; vbi, si scripturus aut dicturus aliquid desti-
 tutus erit variarum vocum copia, & quasi densissima quadã silua: aut
 cum pudore hæsitabit: aut, *κοκκυγος* in morem, eandem cantilenam
 identidem & frequenter occinet, similiter & infantia ridiculus erit,
 & rædio enecabit miserum auditorem vel lectorem. Turpe Rhetor-
 ibus vitium homœologia, cum tota videlicet vnius coloris est ora-
 tio, nulla varietate aut suauitate fastidium leuans. Gaudet ipsa natu-
 ra varietate, quæ in immensa rerum turba nihil vsquam reliquit, quod
 non admirabili quodam varietatis artificio depinxerit. Et vt (inquit
 ille) oculi diuersarum aspectu rerum magis detinentur: ita semper
 animus circumspèctat, in quod se veluti nouum intendat: cui si cun-
 cta sui similia occurrant, nausea protinus auertitur. Id quod celeberr-
 rimos quosque & (vt voce Gelliana vtar) classicos auctores Latinæ
 puritatis testes idoneos, & primæ notæ scriptores studiosè obseruasse,
 ex illorum pulcerrimis monumētis solis luce clariùs apparet. Et quo-
 niam singulos persequi longum foret, infinitique prorsus laboris: suf-
 ficiet vnum ex principe Poëtarum Homero exemplū. Hic in Odyf-
 sea sua sapiùs Vlyssis Ithacensium principis variauit epitheta, quàm
 poëticus ille Protheus suos mutauit colores. Nunc, inquit, *πολύμητις*
Ὀδυσσεύς. Nunc: *Ὀδυσῆες ἀμύμονος ἀντιθέοιο*. Interdū: *θεῖος Ὀδυσσεύς*.
B Aliquando:

B

Aliquando:

Aliquādo: ὡ γύβαι αἰδολή λαερτιάδεω Ὀδυσῆος. Modò: ἐλθόντες δ' ἐς δώματ' Ὀδυσσεὺς ἦϊοιο. Interim: ἔσαν δ' ἀμφ' Ὀδυσῆα δαίφρονα ποικιλομήτην. Sed quid arenas numero in eo Poëta, qui omnibus eloquentiæ partibus exemplum & ortum dedit, quem nemo in magnis rebus sublimitate, in paruis proprietate superauit, qui idem lætus ac pressus, iucundus ac grauis, tum copia tum breuitate mirabilis, nec poëtica modò, sed & oratoria virtute eminētissimus habetur? Itemque innumerorum instar fuerit vauis è Virgilio locus, qui de Afri Domitij sententia, ita accedit Homero Poëtarum principi, vt sit secundus: prior tamen primo, quàm tertio. hic in sexto suæ Aeneidos libro, quoties Sibyllam induxit cum Aenea loquentem, toties principia cum eius laude, & plena cum magnificentia varietate distinxit. Nunc, Tros Anchisiade: nunc, Sate sanguine Diuūm: item, Anchisa generate Deūm certissima proles. Interim, Dux inlyte Teucrūm. Qua varietate vt nihil iucundius; ita nihil est quod æquè auditorem in attentione conseruet, & minus tedium obrepere permittat, lectoremque ad plura anhelantem suauiter perducatur. Alterum, quod ex hoc Polynomorum (quæ Synonyma appellant quidam) volumine percipietis emolumentum & præmium, minimè vulgare est: vt non sit in vestra dictione metuendus *σωροισμός*, ex barbaris Latinis, propriis & impropriis, obsoletis & nouis, poëticiis & oratoriis, quouis monstro Horatiano monstrosior: sed vt sit vniusmodi orationis cursus & ingressio ad illius imitationem, quem lectissimum fatentur omnes, in quo vis Demosthenis, copia Platonis, suauitas Isocratis, & quæcumque vilo in genere laus egregia fuit, in eo summa, præcellens, & eximia extitit, quem non modò eloquentissimum fuisse, sed ab eo ipsam eloquentiam genitam vno ore confitentur omnes docti, qui cui placebit, eum optimus formandæ iuuentutis artifex Quintilianus multum profecisse testatur, qui quoque vult parandas esse quasdam opes, quibus vti, vbicumque desideratum erit, possis: eæ, inquit, constant copia rerum & verborum. Cicero etiam primum siluam rerum & sententiarum comparandam esse eloquentiæ studioso diligenter præcipit. In Rhetoricis suis Aristoteles dicit caput eloquutionis esse, purè & emendatè loqui. Cū autem sine verbis & sententijs eloquentia constare non possit, efficitur omnino optimorum vocabulorum (vt citra controuersiam sunt ea quibus præcipuè omnium eloquentissimus vsus M. Tullius Cicero) copiam congerendam esse. Fruimini igitur hac nostra antelucana qualicumque industria, & quodcumque impensum est laboris & operæ, boni consulite: & fructus longè vberimos affatim & cumulatè percipite: vosque ad Ciceronianam illam scribendi maiestatem paullatim comparate.

POLYO-

P O L Y O N Y M A ¹⁹
C I C E R O N I A N A.

Achten. Priser, Estimer.

FA C E R E, ducere, putare, habere, ponderare, pendere, estimare. Duos duarum atatum plurimi facio. Ep. Pericula mortis parvi ducenda. Pro Arch. Ego te unum pluris quam omnes illos puto. At. Pro nihilo putantur. De Orat. Omnia que secundum naturam fiunt, sunt habenda in bonis. De Sen. Dalmata sunt habitus bellicosi. Ep. Ea que fiunt, iudicio certo ponderare. Off. Si ex opibus, non ex veritate causa pendetur. Pro Quint. Vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa estimat. Pro Q. R.

Achter/han achter. Derriere, Par derriere.

Atergo, pone, retrò. Atergo adoriri. Pro Mil. Et pone quos aut ante labuntur. De Vn. Orbes, qui versantur retrò, contrario motu. De Som.

Achterclapper. Detraqueur, qui mesdit d'aultruy.

Maledicus. Pro Flacco. Obrectator. Pro Plan. Ep. Pro Föt. Mordax. De Orat. Petulans. Pro Mur. Homo natura maledolus & maledicus. De Fin. Maledicus conuicator. Pro Mur. Cũ aculeo & maledicto facetus. De Cla. Momus. At.

Achtereclappen/lasteren.

Parler mal en derriere, Blasmer.

Obrectare, Arcefilas Zenoni obrectās. Acad. Maledicere. De Orat. Mordere. At. Detrahere de fama alicuius.

Achtermiets gaen/treden. Reculer, Forligner.

Regredi. Regredi quàm progredi malo. Off. Reserre pedem. Ep. de Orat.

Achter setten/minder achtē. Moins estimer, Mettre arriere.

Posthabere. Tus. Posterius ducere. Pro Rab. Longè retroque ponere. Hoc honore ex nouis hominibus primùm me, multis posthabitis, affecisti.

Acker oft belt. Champ, Champagne.

Ager, fundus. I. V. Arnū. Tunc erat ager incultus, sine te-
cto; nunc est cultissimus cū optima villa Campus, Contra Rul.

Ackerman/hupsman/boer.

Laboureur, Rustique, Villageois.

Agricola. Deiotarus diligentissimus agricola & pecnarius
habebatur. Pro Deio. Rusticus, Pro S. R. Villicus, pro Cluent.
Colonus, pro Cacin.

Adem/asem.

Haleine.

Anima, spiritus, anhelitus.

Adem verhalen.

Halener, Respirer, Reprendre son haleine.

Spirare, respirare, spiritū ducere, anhelare. De Nat. Qua
deseri à me, dum quidem spirare potero, nefas iudico.

Adere openen/ bloet affaeten. Saigner.

Incidere venas alicui. Detrahere sanguinem. At. Sangui-
nem mittere, quidquid potest detrahere.

Aefrechts/ verkeert.

A rebours.

Præposterus, perversus. Ne quid perturbatum ac discre-
pans, aut præposterum sit. De Orat. Iste omnia præposteris ver-
bis pronuntianit. Pro Dom. Præposteros habes tabellarios. Ep.
Quid tā perversū præposterūve excogitari potest. Pro R. P.

Aencluen.

Infecter.

Contagione manare longiūs, contagio obesse, contagione cor-
taminare, inficere. Off. Contagiones malorum, quæ ab uno pro-
fecta manant latiūs.

Aencluende siecte.

Maladie contagieuse.

Contagio, malum serpens, malum manans in dies latiūs,
longiūs serpere. Pro Mur. Latius patet illius sceleris contagio,
quam quisquam putat.

Aende sijde gaen / oft sitten.

S'asseoir, ou marcher ou costé.

Supra, infra, ire, sedere.

Aenuat

Aenuallen oft bestooten den vjandt.

Affaillir l'ennemi.

Inuadere hostem, vel in hostem impetum facere, inuolare, irruere, irrumperere, petere, vim facere. Pro Ca. In aliquem aduenientem cum ferro inuadere. I. V. Inuadere in vrbes hostium cum exercitu, vi.

Aenghebozen wter natueren. Naif, Naturel.

Ingenitum, ingeneratum, insitum, innatum. De L. Ingenita natura virtus.

Aenlocken/aenleyden. Allicher, attirare.

Allicere, allectare, inuitare, captare, prolectare, trahere, ducere, attrahere, inducere, illicere, aucupari. Ep. Hominem adolescentem nō tam allicere volui, quā alienare nolui. Off. Omnis virtus nos ad se allicit.

Aenlockende dinghen. Allichement, Flatterie.

Blanditia, illecebra, inuitamentum, incitamentum, stimulus, blandimentum. 7. C. Inuentutis illecebra. D. L. Voluptas est illecebra turpitudinis. Pro Sest. Vitiorum illecebra.

Aenschoutwen. Regarder, Contempler.

Aspicere, conspicere, tueri, intueri, contueri, aspectare, in aliquem oculos conicere, alicuius in vultu habitare; oculos, obtutum in aliqua re figere. I. C. Illi inter se furtim nonnunquam aspiciabant. Item, Aspicere ad aliquem.

Aenspreken. Parler à quelq' vn.

Alloqui, compellare, appellare, conuenire, affari. Off. Appellare milites blando sermone. Pro Cluent. Te appello Oppianice. I. V. C. Marcelle te appello.

Aenmercken/toehoozen.

Aduifer, Prendre garde, Appercevoir.

Attendere, animaduertere, animum attendere, diligenter percipere, attento animo summaque cum benignitate audire, mentem auresque erigere, silentium alicuius orationi tribuere, animum & mentem adhibere, aures ad alicuius vocem admo-

uere, animo adesse. De Inu. Hermagoras, quid dicat, non attendit. Item: Si diligenter attendimus. Ep. Nihil errabis, si paullo diligentius attenderis, ut intelligas.

Aennemen eenich werck/last/ officie aengaen.

Prendre à sa charge, prendre sur soy quelque office.

Suscipere negotium, curam, cogitationem, laborem, periculum, mulium negotij, periculosas rerum actiones, partes pro aliquo, molestias, causam. I. C. Illi sine mora negotium susceperunt. Att. Obsecro te Cicero, suscipe curam & cogitationem dignissimam tuae virtutis. Sic, Susceptum negotium transigere.

Adeldom. Noblesse.

Nobilitas, claritas generis, antiquitas generis, vetustas familia, splendor, amplitudo, altitudo fortuna & gloria. Pro Sest. Omnes boni semper nobilitati fauemus. De Orat. Per tuam nobilitatem, per vestram familiam, per tuas statuas.

Afcomen/afcomste hebben. Descendre.

Prognatum esse, progenitum esse, natum esse. Tus. Thyestes Tantaloprognatus. Pelopenatus. De L. Hominem genuit & ornauit Deus. I. A. Mars à quo populum Romanum generatum accepimus. I. A. Virtus que propria est Romani generis atque seminis. De Ora. Quidam malo genere natus. Patricius, plebeius.

Afuallen/afwijken. Se reuolter, Mutiner, Rebeller.

Deficere, desciscere, deserere, relinquere. I. A. cum à Re-pub. pestiferi cines desciscerint. Pro Rab. Tiberius Gracchus à senatu desciscerat. In Acad. Desciscere à veritate.

Afgheset worden/afgaen/afsetten.

Estre deposé, Estre debouté.

Abire magistratu, abdicare se magistratu, abdicare se pratura, abrogare alicui imperium, abrogare collega magistratum. At. Tutela me abdicare cogito. I. V. Si tibi magistratum abrogasset, minore ignominia te affecisset. De Cla. Brutus collega suo imperium abrogauit.

Afhou

Afhouden/afsnijden. Trencher, Couper.

Amputare, praevidere, abscindere, secare, resecare. f. v. Cleomenes anchoras praecidi imperat. Tusc. Cinna collega sui consulis C. Octavii praecidi caput iussit. Off. Amicitiam magis docet sensim dissuere, quam repente praecidere. I. A. Sic in Reipub. corpore, ut totum saluum sit, quidquid est pestiferum amputetur. De Orat. Volo esse in adolescente, unde aliquid amputem.

Afraeden. Desconseiller.

Dissuadere, dehortari, ab aliqua re deterrere, auocare, deterrere à proposito, à scribendo, deducere aliquem ab humanitate, & ab religione, deducere de sententia. Top. Dissuadentibus aut utilitas labefactanda est, aut efficiendi difficultates efferenda.

Aflaeten/ophouden. Laisser, Delaisser.

Desistere, cessare, intermittere, dimittere, supersedere. Ep. Qui agerent cum eo, ut ab illa mente desisteret. Tusc. Verbo de sententia destitisti. At. Ego id facere non destiti.

Afstooten. Debouter, dechasser.

Deturbare, deijcere, detrudere, praecipitare, praecipitem perturbare, agere praecipitem, volvere praecipitem. I. P. Suum quemque scelus de sanitate ac mente deturbat. Pro Do. Praecipitari ex altissimo dignitatis gradu.

Aflaen in't rekenen. Rabatre.

Deducere, decidere, detrahere, de summa. Off. Ut boni ratiocinatores officiorum esse possimus, & addendo, deducendoque videre, quae reliqui summa fiat. De L. Partitioni caput scriptum cautè, ut centum nummi deducerentur.

Alleenlijck spreken. Parler à part.

Loqui separatim, seorsum, sigillatim. Att. Ipsum Pompeium separatim ad concordiam hortabor.

Alentkens. Petit à petit, peu à peu.

Paulatim, sensim, gradatim. Ep. Cuius amicitia me paulatim in hanc perditam causam imposuit.

Als ich meyne. Comme ie pense, Comme i'estime.

Vt arbitror. Ego sic existimo, meo iudicio, mea sententia, opinione mea, quantum indicare possum. Vt mihi quidem videtur, vt sentio, sicut mihi videtur, vt opinio mea fert.

Als men seyt. Comme on dict, Comme il est bruiet.

Sicut fertur, vt ferunt, quomodo aiunt, vt predicant, vt hominum fama est, vt perhibent. De Or. Docebo, sus (vt aiunt) oratorem.

Alsoo lange/ter tijt toe. Ce temps pendant.

Quoad, donec, vsque dum, tam diu, vsque eò dum, tamdiu quam. At. Reliquum est, quid agatur, quoad poteris exquiras,

Alder zjn/oft ouder. Estre plus vieil.

Esse grandiorum natu, longius atate prouectum, antere alios atate, praecurrere alium atate. Sic, Grandior atas. Pro Quint. Quum propè acta iam atas decursaque.

Alt oft oudt. Vieil.

Antiquus, priscus, vetus. Cascus Ennio, teste Cicerone in Tusc. 7. V. Hec nimis antiqua & obsoleta sunt. At. Igitur antiquissima cuique epistola primum respondebo.

Althept/ouderdom. Vielleffe.

Senecta, senectus, atas iam propè acta & decursa, vltimum tempus atatis, ingrauescens atas, exacta atas, extrema atas, grandior atas, atas maturissima, maturitas atatis, atas prouecta, atas decrepita. De Cla. Fabius vixit ad summam senectutem.

Alt wijf. Vne vieille femme.

Anus, anicula, mulier vetula. Tusc. Que est anus tam delira, que ista timeat?

Alders niet verbeteren / beraerden.

Forligner, Degenerer.

Degenerare, veteres maiorum laudes obterere, inferiorem esse patre, maioribus dedecori esse. 7. A. Frater tuus, qui à vobis nihil degenerat.

Ambacht.

Ambacht. Mestier, Art mechanicque.

Artificium, opera e, ars, opus. I. V. Intelligas hominem artificij cupidum, non argenti fuisse.

Ambachtsman.

Ouurier, Gaigne-pain, Artisan.

Opifex, artifex. Or. Consuetudo artifex suauitatis. Artifex mundi, i. Deus. De Vn.

Anders ghecomen dan ick hopte.

Autrement aduenu, Que ie n'esperoye.

Opinio me fefellit, prater opinionem accidit, prater consuetudinem accidit, prater opinionem meam venit, prater expectationem, prater spem. Ep. Prater opinionem mihi acciderat.

Andere dinghen onderwinden.

Se mesler des affaires d'autruy.

Curare negotia aliena, procurare negotium alterius, habere aliquid alieni negotij. Suscipere, administrare, conficere alicuius negotia, agere negotium alicuius diligenter.

Anders gheboelen / an ders ghesint zijn.

Estre de contraire opinion, Desaccorder.

Dissentire, discordare, dissidere, discrepare. Ep. De isto magna dissensio est.

Antwoorden. Respondre.

Referre, responsum dare, responsum reddere, rescribere, renuntiare, dicere ad ea qua sunt dicta. I. V. Ipsi autem tantis de rebus responsum nullum dedisti. I. C. A me quoque responsum tulisti, me nullo modo posse.

Apreker. Apoticaire.

Pharmacopola, Vnguentarius. Pro Cluent. Clodius pharmacopola circumforaneus.

Arbeydt. Labeur, Trauail.

Labor, labor corporis, contentio animi, opus, vigilia, sudor, assiduitas. De Or. Nam esset cum infinitus, tum puerilis labor.

Arbeyden. Labourer, Trauailer.

Laborare, elaborare, laborē suscipere, opus facere, multum opera ponere vel conferre in aliquam rē, in aliqua re multum opera studii que ponere, in aliquo labore se exercere, magnis se laboribus frangere, operam dare. At. Nec de me laboro, de pueris quid agam, non habeo: non sum sollicitus de me.

Arbeydt te vergheefs doen.

Labourer en vain, Perdre son temps.

Perdere operam, operam & oleum perdere, laborem frustra suscipere, frustra tempus conterere. Ep. Is fatetur se & oleum & operam perdidisse.

Aerde crupcken/potten. Vaisseau ou pot de terre.

Vasa Samia, vasa fictilia, urna fictilis. Ad Her. Nos Samis delectabamur. Pro Mur. Atque ille strauit lectulos, &c. & exposuit vasa Samia.

Arm/schamel meusche. Pouure, Indigent.

Pauper, inops, egens, qui eget, tenuis, tenuior, humilis, summa egestate, paruis opibus ac facultatibus preditus, miserimus, inanissimus, cui egestas imperat, cui parua est res familiaris, qui in paupertate est. In Vat. Ex paupere diues factus es.

Armoede. Pouureté.

Paupertas, tenuitas, angustia rei familiaris, domestica difficultas, inopia, egestas, mendicitas. Off. Qui propter paupertatem sues puer pasceret. Contra Rul. Homo non solum honoribus populi, verum etiam patientia paupertatis ornatus.

Armoede lijden.

Endurer pouureté, Viure pouurement.

Cui egestas imperat, cui parua est res familiaris, qui in paupertate est, pauperem esse, tenuem esse, tenuissimum esse.

Auentuer. Cas, Aduenture, Cheute.

Sors, fortuna, casus, alea, fors fortuna. De D. Casū praelij omnes timebamus. Pro Clu. Atq; etiā casu Stalenus ipse nō aderat.

Auondt.

Quodt. Le Vespere, le soir.

Vespera, vespereus, extremum tempus diei. I. C. Si accelerare volent, ad vesperam consequentur. I. A. Atque ibi perpotavit usque ad vesperum. Tusc. Ab hora octava usque ad vesperum, secreto collocuti sumus. Item, usque ad vesperum contentius ambulare. De D. Ea ipsa die domum ad vesperum redit. De Or. usque ad extremum tempus diei, collocuti sunt inter se.

Quodtmael. Le souper.

Cæna, cænula. At. Vocarem aliquem ad cænam. I. V. Dare cænam alicui. Qu. Fr. Venit ad nos Cicero tuus ad cænam, cum Pomponius foris cænaret. Ep. Nec tamen eas cænas quero, ut magna reliquia fiant, quod erit, magnificum sit, & lautum. Pro Cal. Est enim dictum ab illis, fore qui dicerent, uxores suas redeuntes à cæna, attractatas esse à Calio.

Altaer. Autel.

Ara, altare, focus, pulvinar. De Ar. Qui sacerdotem ab ipsis aris pulvinaribusque detraxisti. Pro Quinct. R. Erotas sicut in aram, confugit in huius domum. Ep. Qui nisi in aram confugisset, vim pratoris effugere non potuisset. D. N. Pro aris focusque certare.

Badstouë / stouë. Bains, Estuues.

Balnea arum, balnea balneorum, balneum. At. Balneum caleferi iubebo. Pro Cal. Balnea publica. Ad Her. Nam ut forte hic in balneas venit, cepit postquam perfusus est, defricari. De Or. Modò enim existi de balneis.

Ballinck / veriaeght.

Banni, Dechallé.

Exul, eiectus, vi eiectus, extorris, eiectus in exilium, exilio multatus, eiectus à patria, qui in exilio est, è civitate eiectus, qui domi stare non potest, qui exilio affectus est. Pro Dom. Exul est ipsum per se nomen calamitatis, non turpitudinis. Parad. Exilium est poena scelerum.

Bans

Wangighepdt. Angoisse.

Angor, mœror. Tusc. Angor est agritudo premens. Ep. Me ab omnibus molestiis angoribusque abducam.

Wæren / ter wereldt brenghen.

Enfanter, engendrer, produire.

Parere, gignere, procreare, partum edere, in lucem edere. De Or. Mulier granida expletis iam ferè ad pariendū mensibus. Item: Si quintum pareret mater eius, asinū fuisse parituram.

Wæert. Barbe.

Barba. Tusc. Regia virgines, ut tonstricula, tondebant barbam & capillum patris.

Wassen. Abbayer comme chiens.

Latrare. De Or. Hic frater meus à Philippo interrogatus quid latraret? furem se videre respondit.

Wedde. Liêt.

Lectus, lectulus, cubile. Ep. Is mihi dixit te in lecto esse, quod ex pedibus laborares.

Wed-deken. Lodier.

Stragula vestis, stragulum, peristroma, textile stragulum, magnificis operibus pictum. Stratū pulcherrimum. Tusc. Collocari iussit hominem in aureo lecto, strato pulcherrimo, textili stragulo, magnificis operibus picto.

Wedencken. Penfer, Considerer.

Cogitare, meditari, commentari, animo & cogitatione comprehendere, in aliqua re cogitationem ponere, mente completi, cogitatione complecti, mente contrectare, animo agitare, ratione animoque lustrare. Pro Deo. Hac ego repeto, & dies & noctes cogito.

Wederuen/vernielen. Gaster, Aneantir, Destruire.

Vastare, vastitatem inferre, depopulari, diripere, compilare, expilare. Ep. Multa castella cepi, multa vastavi.

Wederffenisse. Perdicion.

Excisio, vastatio, vastitas, ruina, perniciēs, exitium, interi-

tus,

tus. Pro Flacco: *Cum vastitatem à templis, delubris, vrbe, Italia depellebam.*

Bedriegher. Trompeur, Abuseur.

Fraudator. I. A. Trebellius fraudator creditorum. Pro Flac. Vna & eadem est omnibus in locis fraudatorum & inficiatorum impudentia.

Bedrieghen. Tromper.

Imponere, fraudare, decipere, fallere, inducere, defraudare, fraudem facere, ludificare. Off. Fraudandi enim spe sublata, soluendi necessitas consequitur. Pro Flac. Cum multos minutis mutuationibus fraudasset. De Ar. Clodius improbissime fraudauit populum.

Bedrieghelijk. Cauteusement, Par tromperie.

Callidè, astutè, non incallidè, cautè. Or. Callidè arguteque dicere.

Bedroggh. Tromperie.

Dolus, fallacia, circumscriptio, laqueus, prestigia. Top. Dolus malus est, cum aliud agitur, aliud simulatur. Off. Simulatio & dissimulatio dolus malus est. Pro Fla. Adductus est in iudicium Polemocrates de dolo malo, & de fraude à Dione, huius ipsius tutela nomine.

Bedroeft zijn.

Estre dolent, Mener dueil en son cœur.

Contristari, tristem esse, mœrere. Ep. Contristauit hæc sententia Balbum Cornelium, & scio eum conquestum esse cum Scipione. Item. Nec miror, sed mœreo casum eiusmodi. Quint. Fr. Illud mœreo quod, &c. Tusc. At illa sicut acerbissimam rem mœret.

Beduyden / welegghen.

Exposer, Declarer, Donner à entendre.

Explicare, patefacere, aperire, interpretatione explicare, illustrare, interpretari, exponere, perspicuum facere. I. A. Quæ tria dum explico, quæso attendite.

Bedwin-

Bedwinghen. Refraindre, Reprimer.

Cohibere, refrenare, continere, coërcere, comprimere, reprimer, domare. Off. Cohibere motus animi turbatos. Pro Cal. Semper magno ingenio adolescentes, refrenandi potius gloria, quam incitandi sunt. De D. Iuventus hinc moribus ita prolapsa est, ut omnium opibus refrenanda atque coërcenda sit. Contra Rul. O libidinem refrenandam!

Beesten oft dieren. Bestes.

Bestia, bellua, fera, fera bestia, animal, animans. Tusc. Alia bestia nantes sunt, alia volucres, serpentes quadam, quadam gradientes. Item: Tetra & immanis bellua. De D. Nullum animal quod sanguinem habet, sine corde esse potest. Off. Principio, generi animantium omni est à natura tributum, ut se, vitam, corpusque tueatur.

Begheeren. Conuoitir, Desirer.

Petere, expetere, cupere, optare, desiderare, auere, exoptare, appetere, concupiscere, cupidum esse, studere, sitire, ardere studio, ardere cupiditate, auidè de aliqua re affectum esse, cupiditate teneri, cupiditate alicuius rei flagrare, inflammatum esse, desiderio teneri, studio efferri aliquem videndi. Acad. Ardere studio veri reperiendi.

Begheerte voldoen. Octroyer.

Annuere, preces alicuius audire. De Or. Id quoque toto capite annuit. I. V. Hoc mihi significasse & annuisse visus est.

Begheerte. Desir, Conuoitise.

Cupiditas, studium, desiderium, sitis, votum. Pro S. R. Cupiditas & auaritia reddit homines cecos. Optatum. Off. Ex tribus enim optatis, hoc erat tertium, quod de Hippolyti interitu optauit. Ep. In omnibus tuis rebus, meis optatis fortuna respondit.

Beghecken/beschimpen.

Mocquer, Railler.

Deridere, ludere, deludere, illudere, eludere. De Or. Quare istos

istos omnes deridete ac contemnite. Quint. Fr. Domitius se derideri putat. Pro Flac. Ludi te non intelligis?

Beghinnen/bestaen. Commencer.

Exordiri, ordiri, exordium capere, principium ducere, incipere, ingredi, initium facere, initium sumere, initium adferre, principium capere, aggredi, inchoare, fundamenta iacere, rudimentum ponere, ducere, ut qui commendationem incuntis atatis à scelere duxerit, exordiri causam à dicto aduersarij. De Fin. Omnium rerum principia parua sunt, sed suis progressionibus usa augentur. Ep. Epistola quam incipiente febricula scripseras.

Beghinsel. Commencement.

Initium, principium, fundamentum, exorsus, proœmium. De Cla. Ab isto initio tractus est sermo. At. Ut malè posuimus initia, sic cetera sequentur. Ep. Volo enim te scire, mi Pate, initium suspicionis, & cautionis, & diligentia fuisse litteras tuas quibus, &c. De Fin. Ergo hinc capiamus exordium.

Begraeuē. Enterrer, Enseuelir.

Sepelire, humare, in sepulcro condere, corpus terra reddere, humo iniecta contegere, sepultura afficere, ad sepulturam dare, in sepulcrum inferre, tumulo mandare, mortuū in aliquem locū inferre. De L. Mortuū in vrbe ne sepelito néve humato.

Behaluen dit/daerenbouen.

D'auantage, Outre ce.

Ad hæc, insuper, accedit eò, accedit eòdem, quinetiam, quinimo, atque etiam, quin præterea.

Behepmtele. Vne haye, Closture de hayes.

Sepes, is; sepimentum, septum. De L. Atque hæc omnia quasi sepimento aliquo vallabit.

Behereen. Conuertir.

Tollere alicuius errorem, eripere alicui errorem, coarguere alicuius errorem, non pati diutius versari in errore, auertere aliquem ab errore. At. Eripe mihi hunc errorem.

Beker/

Beker/croes/dzinck-pot.

Vn hanap, ou goblet à boire.

Poculum, scyphus. Pro Clu. Iam exhausto illo poculo mortis. Ep. Illuseras heri inter scyphos.

Bekennen / beijden. Confesser, Reconnoistre.

Fateri, cōfiteri, profiteri, concedere, nō negare, cedere, causa nihil dicere, de scelere fateri. De In. Fateri de aliqua re.

Beleeft / med. samigh. Courtois.

Humanus, commodus, urbanus cuius vita lenior, mores cui faciles, benignus, comis, blandus, affabilis. Contraria sunt: Immanis, barbarus. I. V. Homo doctissimus atque humanissimus. At. Vir facillimus atque humanissimus.

Beletten / verhinderen / teghen zyn.

Resister, Empescher, Nuire.

Resistere, repugnare, obistere, obuiam ire, impedire, impedimento esse, impedimentum inferre, interpellare, obstare. Pro Qu. R. Resistere & repugnare contra veritatem.

Belouen.

Promettre.

Polliceri, spondere, recipere, promittere, profiteri, offerre, deferre, pacisci, fidem suam alicui obligare. Contra Rul. Pro certo, polliceor hoc vobis, atque confirmo. Ep. Quae tibi promitto ac recipio, sanctissime obseruabo, diligentissimeque faciam.

Belouen voor een ander.

Pleiger, promettre pour vn aultre.

Spondere pro aliquo; fidem suam interponere, sponsonem facere. Ep. Dependendum tibi est, quod mihi pro illo spondisti.

Benijder.

Enuieux.

Inuidus, obrectator, niger, maleuolus, linidus, iniquus, alienis bonis mœrens. Pro Fla. Si fortè aliquādo, aut beneficij huius obrectator, aut virtutis hostis, aut laudis inuidus extitisset.

Benijden.

Auoir en haine, Hair.

Inuidere, alienis bonis mœrere. De Or. Alioqui laudi atque gloriae maxime inuideri solet. Pro Plan. Populus semper aut inuidet

inuidet, aut fauet. Pro Cor. Est huius seculi labes quadam
& macula, virtuti inuidere.

Bequaem. Conuenable, propre à quelque chose.

Congruens, conueniens, aptus, accommodatus, idoneus, con-
sentaneus, coherens, connexus. Contrarium, Dissolutus. De
Or. Cum te unum ex omnibus, ad dicendum maxime natum,
aptumque cognossem.

Verou hebben. Se repentir, faire penitence.

Aliquem pœnitere quod offenderit. Tusc. Sapientis est pro-
prium, nihil quod pœnitere possit, facere. Ep. Suae quemque for-
tuna pœnitet.

Veraceden / Raedt houden. Consulter, Deliberer.

Consultare, deliberare, consiliari. Postq. Is noctem sibi ad
deliberandum postulauit. De Fin. Deliberare cum aliquo. At.
Coram tecum mihi potestas deliberandi non est. Off. Cum uti-
litas ad se rapere, honestas contra reuocare ad se videtur, fit,
ut distrahat in deliberando animus, afferatque ancipitem
curam cogitandi.

Vercedt. Prest.

Promptu, in promptu, promptum habere, paratus ab omni re,
manu tenere, in manu habere. Contra Rul. Ad vim promptus,
ad seditionem paratus, ad cadem expeditus. De Or. Eius rei
facilis est & prompta responsio. Pro Mil. Protus ad pugna De
Cla. Marcellus promptus & non inexercitatus ad dicendum fuit.

Vercedt hebben. Avoir tout prest.

Habere in promptu, promptum habere, &c.

Verceden. Apareiller, Apprester.

Preparare, preparationem adhibere, prae munire, parare,
apparare, adornare, instruere, viam munire. Off. Ad vitam
agendam preparare res necessarias.

Verispen. Reprendre, Taxer.

Reprehendere, increpare, arguere, redarguere, accusare, ver-
bis castigare, exagitare, asperius appellare, culpae, maledico
C denie

dente carpere. Pro Plan. Nunc discessum meum quasi reprehendere & subaccusare voluisti.

Verdoeminghe.

Vanterie.

Iactatio; ostentatio, venditatio, vanitas. Tusc. Iactatio est voluptas gestiens, & se efferens insolentius.

Welchamen. Faire honte, deshonneur.

Pudore afficere.

Welchermen/welchudden. Garder, defendre.

Tutari, tueri, conseruare, seruare, custodire, fonere, tegere, protegere, defendere, adesse, praesto esse, studere, fauere, pro aliquo dicere, alicuius causam suscipere vel agere, aduocatum esse alicui, iniuria prohibere, calamitate vel periculo prohibere. Pro Deo. Tueri fines suos ab excursionibus.

Welcherminghe. Defensio, tutele, protection.

Defensio, propugnatio, patrocinium, aduocatio. De Orat. Utriusque rei facilis est & prompta defensio. Ep. Nostra propugnatio & defensio dignitatis tuae. Item: Suscipere defensionem alicuius. De N. Suscipere patrocinium alicuius deserti. De Or. Arripere patrocinium equitatis. Ep. In re militari multo es cautior, quam in aduocationibus.

Welchijuen.

Describe.

Committre aliquid litteris, prodere memoriam alicuius rei posteris, memoria prodere ac litteris, posteris mandare litteris, mandare litteris res gestas alicuius, mandare alicui libro, mandare monumentis, mandare versibus, custodire litteris qua à summis viris dicta sunt. De Or.

Welclaeghen/welchuldighen. Accuser, blasmer.

Accusare, reum aliquem facere, culpam alicuius accusare, postulare, insimulare, arguere, compellare, appellare, criminari, citare, in iudicium vocare, ad iudicium vocare, in reos referre, in iudicium capitis vocare, litem intendere, litem inferre, litem capitis in aliquem inferre, capitis aliquem arcessere, periculum capitis alicui inferre, in capitis periculum vocare,

in discrimen. *At. Non committam post hac, ut me accusare de epistolarum negligentia possis. Pro Quinct. Adducere aliquem in discrimen capitis. Nomen alicuius deferre, aliquem iudicio persequi.*

Bestien/contom sien.

Prendre garde, regarder à l'entour.

Inspicere, spectare, inspectare, conicere oculos in aliquem, aspicere oculis, oculos de aliquo nusquam deicere. Aspicere, conspicere, tueri, intueri, contueri, aspectare, alicuius in vuln, oculis habitare. Obtutum in aliqua re figere. I. V. Cupere se dicit inspicere.

Bestitten/ghebruycken. Posseder, vsurper, iouir.

Possidere, tenere, vsurpare, uti, occupare, vsum fructum habere. I. V. Huic omnia bona vtenda, & possidenda reliquerat.

Bestmetten. Entacher, maculer, souiller.

Maculare, macula afficere, commaculare, inquinare, polluere, foedare, contaminare; labem inferre, maculis aspergere. De Ar. Qui castissimos ludos omni flagitio pollueret, omni dedecore macularet. Pro Sext. Maculare splendorem alicuius.

Bestaen/maegschap zyn. Estre apparenté.

Propinquitate coniunctum esse, necessarium, cognatum esse, cognatione coniunctum esse; cognatione attingere, necessitudine attingere, sanguine coniunctum esse, habere cognationem cum aliquo, alicuius cognatione teneri. Pro Quinct. Tibi propior me nemo est.

Besteden. Marier, donner en mariage.

Collocare filiã alicui, in matrimonium collocare. Pro Cecin. Is habuit in matrimonio Cesoniam. Pro Clu. Sassiã in matrimonium ducere cupiuit. At. Quintus à ducenda uxore sic abhorret, ut quidquam libero lectulo neget esse iucundius.

Bestandt. Treucs.

Inducia. At. Tum ad te scribam plura, si erit bellum; sin autem etiam inducia, te ipsum videbo.

Wessant maecten. Faire treues.

Inducias cum hoste pacisci, facere inducias. At. Inducias fieri posse.

Weslozmen. Assaillir.

Oppugnare, oppugnationem inferre, impetum facere, inuadere, in aliquem se immittere. I. A. Cum Antonius Brutum oppugnet, Mutinam circumseseat. De Ar. Obsidere, oppugnare, & labefactare aliquam urbem. Pro Quinct. Oppugnare caput alterius. Or. Oppugnare aliquem clandestinis consiliis. Ep. Oppugnare aliquem pecunia. Ep. Quare ego non oppugnavi fratrem tuum: sed fratri tuo repugnavi.

Wesloecken/ beproeuven.

Experimenter, Essayer, Esprouver.

Experiri, periculum facere, tentare, periclitari. Or. Experiri id noli quod te assequi posse diffidas. At. Itaque omnia experiar, & ut spero, assequar.

Weswijmen/ in onmacht vallen. Desfaillir, Esuanouir.

Deficere animo, ac spiritu intercludi. De Or. Anima interclusio, & angustia spiritus.

Wetaelen/ vernoeghen. Payer, Satisfaire.

Solvere, persolvere, dissolvere as alienum, pendere, dependere, appendere, numerare, adnumerare, pecuniam dare, satisfacere, are alieno exire, vel se liberare. I. V. Respondit se omnem pecuniam persoluisse. Qu. Fr. Solvere pecuniam alicuiam diu debitam.

Weuelen. Commettre, Encharger.

Committere, credere, concredere, commendare, mandare, mandata madare, mandata dare, negotium dare, imponere, tradere. Pro Dom. Ut omnia vestrae sapientiae, fidei, potestati que commissa credita que esse videantur. At. Sed tibi nihil mando nominatum, me totum tuo amori fidei que committo. Ep. Mandavi filio, quae illum vellem loqui tecum. Item: Diligenter mandare aliquid alicui per litteras. Off. Exponere mandata.

Wespie

Bevrieten/hart worden Gelei, Deuenier dur.

Aquam conglaciari frigoribus, pruinaque concrefcere, conglari. Ep. Erat in eadem epistola veteris ciuitatis, gaudēbam sanē, & congelasse amicum nostrum laetabar otio.

Wewandelt/ versocht zijn/ versoeken.

Vn homme qui a beaucoup veu & essayé.

Omniem orbem peragrassē terrarū, omnes prouincias peragrassē De Fin. Peragrarē, lustrare, pedibus obire. De Cla Post a me Asia tota peragrata est, cum summis oratoribus. Item: Eloquētia omnes peragrauit insulas, & peregrinata tota Asia est. De Fin. Plato Aegyptum peragrauit. Apud exteras nationes & gentes diu peregrinatum fuisse.

Wenden/ vertoeuen. Attendre, Retarder aucun.

Morari, commorari, manere, retardare, moram interponere, cunctari, in mora esse, subsistere, expectare. Ep. Tu quod adhuc Brundisy moratus es, valdē probo.

Widden. Prier, Requerir.

Orare, precari, rogare, precariō precari, obsecrare, obtestari, deprecari. At. Orat multis & supplicibus verbis, ut liceat.

Wp. Apres, Chez.

Propē, apud, propter, propius. Ep. Volebam propē alicubi esse, & ut nō solum proximē, sed planē mecum habitare posses.

Wp auentueren. Par auenture.

Fortasse, forsitan, fortē, fortassis, casu, forte fortuna. De Or. Graculus otiosus & loquax, fortasse doctus & eruditus.

Wpcans/ wp nae. Il ne s'en fault gueres, Presque.

Propemodum, propē, fere, fermē. I. V. Propemodum manere in instituto meo videor.

Wp een setten/ te saemen boeghen.

Accoupler, Conioidre.

Coniungere, connectere, sociare, copulare, coagmentare, confociare, conglutinare, congregare. Quint. Fr. aliquem hospitio & amicitia cum aliquo coniungi.

Wp der lampen doen / oft studeren.

Besoigner à la chandelle.

Lucubrare, elucubrari. At. Epistolam quam eram elucubratus, ad te non dedi. Parad. Accipies igitur hoc paruum opusculum elucubratum his contractioribus noctibus.

Binden.

Liër.

Vincire, constringere, ligare, alligare, illigare. I. V. Facinus est vincire civem Romanum.

Wiechten.

Confesser.

Confiteri de maleficio, de criminibus. De N. Vir sapiens peccatum suum, quod celari posset, confiteri maluit. Pro S. Rosc. Confiteri de maleficio.

Winnen eenen ooghenblick.

Dedans vn moment.

Puncto temporis. Pro Dom. Eodem puncto temporis.

Wpghedaen.

Adioustè, mis au nombre.

Adiunctus, adscriptus. Pro Cec. Huic fundo continentia quadam pradia & adiuncta mercatur.

Wp onsen tijden.

De nostre temps.

Nostra memoria, nostro hoc tempore atatis. Pro Font. Quod sapè & nostra & patrum memoria vsuenerit.

Wladern der boomen.

Fuelles des arbres.

Folia, frondes. Pro Cal. Via deserta & inculta atque interclusa iam frondibus atque virgultis.

Wlanket verwe.

Fard.

Fucus. De Or. Color non sanguine diffusus, sed fuco illitus.

Wlanuwe verwe.

Couleur presse ou bleüe.

Cæsus color. De N. Cæsus oculos Minervæ, ceruleos esse Neptuni.

Wlirem.

Escler.

Fulmen, fulgor aëris. Tus. Non modo stimulos doloris, sed etiam fulmina Fortuna contemnamus.

Wlijft ghesont.

Dieu te garde.

Valebis, vale, vale vale & salae. Quint. Fr. Mi frater vale,

vale,

vale, & da operam ut valeas, benè vale & me dilige, tu me diliges & valebis. Valetè, valetè mea desideria, valetè.

Blindt. Aueugle.

Cecus, oculis captus. De. Am Non solum ipsa fortuna est caca: sed eos etiam plerumque efficit cecos quos complexa est.

Wiguen staen. Demeurer, s'arrester.

Subsistere, consistere. Pro Mil Sic Miloni, cum insidiator esset, si illum noctu ad urbem accessurum sciebat, subsistendum atque expectandum fuit. I. A. Milites Alba constiterunt. At. Is ubi consistat, v'spiam non habet. Pro Quinct. Veritas locum, ubi consistat, reperire non potest. Pro Ar. Bestia sepe immanes cantu flectuntur, atque consistunt.

Boeck. Liure.

Liber, libri, volumen, commentarius, monumenta, scripta, charta. De Sen. Confectio huius libri mihi incunda fuit, & liber quem de rebus rusticis scripsi.

Boef/ rabaut. Pendart, plaifanteur.

Scurra, nebulo, homo nihili. improbus. Pro Cael. Homo nequam atque improbus Ep. Homo nequissimus. At. Nebulone illum ex istis locis amoue. Pro Quinct. Facetus scurra. Item: Scurram multo facilius diuitem, quam patrem familias posse fieri. De N. Epicurus Socratem scurram Atticum fuisse dicebat.

Boel/ lief mensch. Amie par amour.

Amica, concubina.

Woodschap/ beuel bolbrenghen.

Executer son commandement.

Exequi mandata alicuius, exequi negotia, exequi munera, exequi munus officij. Off. In exequendis negotiis rationi obedire Tusc. Conturbatus animus non est aptus ad exequendum munus suum. At. Exequi sua officia & studia.

Woghe. Pleige, respondant.

Vas vadis, qui pro aliquo respondit, vel obligatur, praesertim

in re capitali, qui alicuius causam omnē suscipit, qui pro aliquo se supponit reum. Off. Vas factus est alter eius sistendi, ut si illē non reuertisset ad diem, moriendum esset sibi ipsi.

Wosch. Bois.

Silua, nemus, lucus. De D. Multos nemora & silua cōmouēt.

Wot/plomp. Lourd, Rustique.

Tardus, hebes, pinguis, natura tardior, plumbeus. Acad. Sensus hebetes, tardi & pingues.

Woren en blaken. Ardre, Brusler.

Inflammarē, incendium facere, ignem vel faces inferre vel subycere, comburere, cremare, incendere. Parad. Aedes nympharum manu tua deflagrauerunt. De D. Curia Saliorū deflagrauit. I. V. Classis populi Rom. capta atque incensa est.

Wouen ende beneden/hier en daer.

Enhaut, & en bas : Deça, & de la.

Sursum deorsum, ultrò citroque, sursum versus retroque. De N. Elementis sursum deorsum, ultrò citroque comme anti-bus. Or. Cū gradatim sursum versus reditur. Par. Et idem sursum versus, retroque ducatur.

te Wouen gaen/cloecker zjn.

Preceder, passer en excellence.

Antecellere, prestare, excellere, antestare, antecedere, antequo, praere, praecurrere, praegradi, antequerere, antegredi. De N. Sensus hominum multo antecellit sensibus bestiarum. I. A. Seruus etate illis anteibat, sapientia omnibus. Off. Qui anteire ceteros virtute putantur. Pro Mur. Summa dignitas est in iis, qui militari laude antecellunt. Item Vir humanitate, sapientia, integritate antecellens.

Waden/frjten.

Rostir, Frire.

Torrere.

Wenghen/medebenghen. Apporter, Amener.

Apportare, adferre, comportare, ferre, deferre. De Sen. Senectus apportat secum multa vitia.

Weydel/toom. Vn frain, Vne bride.

Frenum, ni. in multitudine frena, orum, & freni, orum. Par. Equus, equa, qua frena recipere solet. De Or. Isocrates dicebat se calcaribus in Ephoro, contra autem in Theopompo frenis uti solere. De Cla. Alteri calcaria adhibere, alteri frenos. Ep. Si frenum momorderis, peream si te omnes ferre poterunt.

Wyeuen. Letters, missiues, epistres.

Epistola, littera, codicilli, litterula. At. Facere longiorem epistolam. Item: Epistola ponderosa, plena omnium rerum. Att. Ecce autem pusilla epistola quam non relinquam ἀνατιθέμενον. Ep. Texere epistolas quotidianis verbis. Att. Qu. Cicero puer legit, ut opinor, epistolam inscriptam patri suo. Ep. Hac tertiam epistola ante te oppressit, quam tu schedulam aut litteram. Item: Ego si semper haberem cui darem, vel ternas in hora darem. At. Litteras in alienum incidere. Item: Littera non committenda sunt eiusmodi periculo, ut aut interire aut aperiri, aut intercipi possint. Item: Aperire litteras. At. Litteras tuas Fisulanus mihi dedit. Ep. Littera mihi dantur à te. Littera multis verbis scripta, pleniores, ubertiores, breues. At. Colloqui cum aliquo per litteras. Item Brutus ne ullam litteram ad me? Queritur apud me per litteras. Ep. De sacerdotio quantam curam adhibuerim, cognosces ex iis litteris, quas Thrasoni liberto tuo dedi. Item: Non eius generis littera sunt, ut eas audeam temere committere.

Wief dragher. Messager.

Tabellarius. At. Non inuenio tabellarium.

Wief seghelen. Seeller missiues, ou epistres.

Litteras obsignare, signare, epistolam consignare. I. V. Litteras obsignandas publico signo curari.

Wief ontseghelen.

Ouurit missiues, ou epistres.

Litteras resignare, aperire, soluere. At. Nam quod littera resignata sunt, habet, opinor, eius signum Pomponia.

C S

Wief

Brief schryuen. Ecrire missives, ou Epistres.

Dare litteras, per litteras colloqui, scribere litteras, exarare litteras. At. Datur mihi epistola à sororis tuae filio. Item: Hoc litterarum exaranti egrediens è villa ante lucem.

Bupck. Ventre.

Venter, aluus. De D. Faba venter inflatur. Pro Cal. Vitium ventris, & gutturis. i. gula & abdominis.

Beul. Boureau.

Lictor, apparitor, carnifex, tortor. Pro Rab. Lictor colligat manus.

Caelheydt. Chauueté.

Caluitium. Tusc. Perinde stultissimus rex in luctu capillum sibi euellibat, quasi caluitio mæror leuaretur.

Catte. Chat.

Feles, felis. D. N. Crocodilum, & ibim, & felem non violari ab Egypto.

Clær / doozluchtigh. Pur & cler, rendant clarté.

Perspicuus, clarus, euidentis, apertus, minimè dubius, manifestus. Pro Clu. Clara voce, ut omnes audire possint, dicere aliquid.

Clærlijck. Purement, clairement.

Perspicuè. planè liquidò clarè, manifestè, apertè, dilucidè, luculenter, non obscure I. V. Apertè palamque dicere aliquid. Pro Qu. R. Planius & apertius dicam. Pro Cal. Non me hæc mouent, quæ perspicuè falsa sunt. De Fin. Planè & perspicuè dicere vel scribere aliquid.

Clapper/beel snaps hebbende. Babillard.

Garrulus, loquax, multus in loquendo, verbosus. De Sen. Senectus est natura loquacior. Pro Flac. Repentè homo loquacissimus obmutuit. De Or. Malo indifertam prudentiam quàm stultitiam loquacem. Pro Clu. Seruus nimium loquax. Pro Mur. Ista verbosa simulatio prudentia.

Comen

Comen te pas. Venir à propos, à temps.

Venire opportunè, non incommode, loco, in loco, tempore, in tempore. Pro Clu. Opportunè ades. Ep. Nihil opportunius potuit accidere.

Comen wederom tot sy seluen. Reuenir à soy.

Se colligere, recreare. Ep. Tamen ut me collegi.

Contrarie segghen hem seluen. Se contrarier.

Pugnantia loqui, in oratione secum pugnare, non coherencia dicere, disiuncta atque contraria dicere. Tusc. Pugnantia te loqui non vides?

Confiskeren. Confisquer.

Publicare, bona voci subiicere præconis. Contra Rul. Prinita publicare, publica liberare.

Coopman. Marchand.

Mercator, negotiator, venalitiis. Off. Sordidi etiam putandi qui mercantur à mercatoribus, ut statim vendant. Postquam: Mercatores prouinciarum, ac venditores vestra dignitatis.

Coopmanschap. Marchandise, traffique.

Mercatura, negotiatio, nundinatio. Parad. Qui honestè rem querunt mercaturis faciendis. De Fin. Questuosissima emendi & vendendi mercatura. Off. Mercatura autem si tenuis est, sordida putanda est; sin magna & copiosa, multa vndique apportans, multisque sine vanitate impartiens, non est admodum vituperanda.

Coopmanschap doen. Tenir train de marchandise.

Mercaturas facere, rem querere mercaturis faciendis, negotiari. Pro Pom. Homines industrii qui in Asia negotiantur.

Coopen. Acheter.

Emere, mercari, nundinari, pretio mercari, cauponari. Pro Dom. Emit domum propè dimidio carius, quàm estimabat. IV. Senatorium ordinem pretio mercatus est, & pueri Senatorium nomen nundinati sunt. Pro Flac. Is fundum Romæ
mercatus

mercatus est de pupillo. Pro S. R. Mercari aliquam rem magno pretio. I. V. Mercari aliquid.

Correctie. Correction.

Correctio, emendatio. Off. Quem nos correctione quadam adhibita sequuti sumus.

Correcteur. Correcteur.

Corrector, emendator, Aristarchus, criticus. I. A. Iam de ipso emendatore & correctore nostro dicam. Pro Cor. Corrector atque emendator civitatis.

Corrigeren/ beteren/ als boeck oft epistel.

Corriger vne epistre.

Criticum esse, Aristarchum esse, corrigere, emendare. At. Eas epistolas ego, oportet, perspiciam, corrigam, tum denique edentur.

Corf. Pannier.

Corbis, canistrum. At. Lancibus & splendidissimis canistris nos soles pascere.

Crans/ Croone. Couronne, Chapeau de fleurs.

Corona, sertum. I. V. Ipse autem coronam habebat unam in capite, alteram in collo.

Crom/ gherome. Courbé, bossu.

Distortus, curvatus, incurvus, inflexus, flexuosus. Pro Mur. Solos sapientes esse, si distortissimi sint. formosos.

Costen. Despens.

Sumtus, impense, immanes iactura, & infiniti sumtus, impendia. I. V. Arationes magna impensa, magnoque instrumento tueri.

Costen doen. Faire despens.

Sumtum facere, sumtus ponere, insumere magnum sumtum. At. Impensam facimus in macrocolla.

Cost/ broot winnen suerlyck.

Gagner les despens en peine.

Vivere de lucro.

Coste

Costelycke tafel.

Table fort riche, abondante & magnifique.

Mensa exquisitissimis cibus extructa. Mensa Italica & Syracusana, solemnes mensa, conuiuium magnificum & splendidum. opiparè paratum conuiuium, magnifici apparatus; Regius apparatus. De Sen. Senectus caret epulis, extructisque mensis, & frequentibus poculis.

Costelyck tafel houden.

Banquetter magnifiquement.

Magnificè & splendide ornare conuiuium, instruere & parare conuiuium, ornare & apparare conuiuium. Off. Opiparè paratum erat conuiuium. Tusc. Conditor instructorque conuiuij.

Cubit.

Vne coudée.

Cubitus. De L. Super tumulum columellam statuit, tribus cubitis non altiore.

Cieraet der spraken.

Ornement & bonne grace de langage.

Elegantia sermonis, munditia orationis, loquendi elegantia, oratio accurata & polita, explicatio illustris & perpolita, ornata oratio & perpolita. De Or. Elegantia & munditia orationis.

Cieraetelyck sprekende / geschick.

Eloquent, Facond.

Vir omni liberali doctrina politissimus, vir humanitate politus, politus, urbanus, elegans, homo ad persuadendum concinnus, perfectus, politus è schola. Hinc De Or. Concinna, distincta, ornata, festina oratio. Eloquent, disertus, De Or. Disertos cognoui nonnullos, eloquentem adhuc neminem.

Cieren/bercieren. Aorner, Acoustrer, Parer.

Ornare, exornare. ornatum adferre, ornamento esse, ornamento afficere. De Or. Vestire atque ornare oratione res inuentas. Illustrare, illuminare. Item: Quibus orationem ornari & illuminari puto. De In. Distinguere & illustrare orationem.

Acad.

Acad. Illustrare philosophiam Latinis litteris. Or. Translata verba quasi stella illustrant orationem. Ep. Illustrare aliquem laudibus. Pro Arch. Qui libri populi Rom. nomen illustrant.

Dach. Iour.

Dies, lux. At. Diem ex die expectabam, ut statuerem quid esset faciendum. Item: Cum latissimus ille civitati dies illuxisset. Ep. Consumere diem altercatione. Item: Dies noctesque torqueor. Off. Luce palam in foro saltare. I. A. Primum redi- ni luce, non tenebris postera die.

Dach deurbzenghen. Passer le iour.

Consumere diem, traducere diem, traducere tempus in epi- stolis. Item: Ibi que eum consumsi diem.

Dach/ tijde setten. Adiouner, bailler iour.

Statuere diem, constituere diem, dicere diem. Statuere diem satis laxam. I. V. Dicere diem operi faciundo.

Dachbaert houden. Tenir iournée.

Habere comitia, esse comitia, instituere comitia, celebrare conuentus. At. Comitia consularia à pratore haberi non posse.

Dach worden. Vide Woegh.

Lucescere, dilucescere, incipere lucere. Ep. Cum luce sceret.

Daechs. De iour, par iour.

Luce, luci, luce palam, die. Ep. Prima luce.

Daechs daer nae. Le lendemain.

Postera die (in muliebri genere contra Vallam) postridie, postero die, postridie eius diei, postridie quam. Ep. Hac scripsi postridie eius diei. i. postridie. Item: Indices adesse iubentur postridie. Quinct. Fr. Postridie quam tu es profectus, multa nocte, veni ad Pompeium. At. Eam mihi Philotimus postridie quam à te acceperat, reddidit.

Darentusschen. Tandis, cependant.

Interim, interea, hoc interim spatio, tantisper. De Or. Hoc interim spatio, conclauit illud concidit.

Daer

Daer light beel aen.

Il est de grand importance, ou consequence.

Maximè interest, multum interest, vehementer interest, magni interest, permagni interest, magnopere interest. Ep. Multum interest rei familiaris tuæ, te quàm primùm venire.

Daer nae. Apres, en apres.

Dein, deinde, deinceps, post hac, continuo, tum, praterea. At. Velim deinceps meliora sint, id est, post hac.

Daerom. Donques.

Ideo, igitur, ergo, iccirco, proin, proinde. Ep. Re quidem ipsa ideo mihi non satisfacio.

Daer teghen. Au contraire, autrement.

Contra, aduersum, aduersus, in, obuiam, vicissim, potius, è contrario, ex contrario, contraque, contra quàm, contra atque. De Or. Hoc non modo non pro me, sed contra me est.

Daeghen booz recht. Adiourner, assigner iour.

In ius vocare, citare, diem alicui dicere, experiri iure, vocare aliquem in ius. I. V. Quo die citato reo, mihi dicendũ est.

Danckbaerhepdt. Reconnoissance.

Gratia, animus gratus, & beneficij memor, voluntas referenda gratie, grati animi fidelis memoria, grata memoria, grates, bona gratia. Att. Commemorare gratiam. Pro Mur. Maximas tibi gratias ago, maiores etiam habeo.

Dancken. Remercier.

Maximas gratias agere, maiores etiam habere. Incredibiles per litteras gratias agere, iustissimas gratias agere, singularibus verbis gratias agere. Mirificas apud aliquem gratias, miras gratias agere, immortales agere gratias. Pro summo beneficio gratias agere, habere gratiam, reddere gratias, praclaram referre gratiam, referre alicui parem gratiam, pro beneficio referre gratiam benemerenti, referre gratiam mutuam, restituere gratiam alicui. I. A. Maximas gratias & ago, & habeo L. Pisoni.

Dans.

Dans. Danse.

Saltatio. Pro Mur. Intempestivi conuiuij, multarum deliciarum, comes est extrema saltatio.

Dansen. Danser, Saulter.

Saltare, saltatorium versare orbem, ad numerum se mouere, extra numerum se mouere. Pro Mur. Nemo enim ferè saltat sobrius.

Dartel. Fier & arrogant.

Petulans, proteruus, procax. De Inuent. Turpis, cupidus, petulans. Parad. Lapsa est libido in muliere ignota, dolor ad pauciores pertinet, quàm si petulans fuisset in aliqua nobili virgine. Pro Mur. Nullum eius petulans dictum in vita profertur. De L. Id nemo tam effusè petulans conatus est.

Dartelhept. Fierté.

Procacitas, petulantia, lasciuia, insolentia. I. P. Hominis furorem petulantiamq; fregi. I. V. Coniuges integras ab istius petulantia conseruare non licitum est. I. Sall. Non enim procacitate lingua, vita sordes eluuntur. Item: Desine morbo isto procacitatis uti.

Dartel zijn oft worden.

Estre ou deuenir fier ou arrogant.

Petulanter viuere, proteruum aut petulantem esse. Pro Cal. Si proterua, petulanter uiueret.

Decken/bedecken. Couvrir.

Tegere, operire, obducere, velare, obtendere, vestire, conuestire, defendere, occultare. Ep. Tegere & tueri aliquem. De D. Is cum esset proiectus, inhumatus, amica corpus eius texit suo pallio. Qu. Fr. Vniuscuiusque natura tegitur & quasi velis quibusdam obtenditur. De Cla. Qui summam prudentiam simulatione stultitia texerit.

Deckfel. Couverture.

Tegmen, tegumentum, velum, integumentum, inuolucrum, theca. D. N. Tegumenta corporum vel texta vel suta. Item: Palpe-

Palpebrae sunt tegumenta oculorum. Pro Cal. Flagitiorum tegumenta querere.

Deuooot/Godtbuchtigh.

Que ayme & sert Dieu, sainct.

Pius, religiosus, summa religione praeeditus, sanctus, colens religionis. Off. Ipsi patria cōducit, pios habere ciues in parētes.

Deplen/schepden. Departir, Distribuer.

Partior, diuido, partio, partitionem facio, communico, distribuo, distribuo, dispartio, distribuo, dispartio, partibus distribuo, seco, digero, distinguo, discrimino, segrego. De Cla. Actio partienda est in gestum atque vocem. De L. Fluius diuisus equaliter in duas partes. 7. A. In corpore si quid eiusmodi est, quod reliquo corpori noceat, vri & secari patimur.

Dichten iet oft maecten.

Composer.

Componere libros, conficere libros, condere poēma, elucubrare, elaborare. At. Testamentum composui, quod, cum voles, obsignabis. Scribere, scriptis mandare, prodere litteris. Ep. Scripsi etiam versibus tres libros de temporibus meis. De Sen. Liber quem de rebus rusticis scripsi.

Dick.

Gros, espais.

Densus, creber, crassus, confertus. De Fat. Thebis crassum, celum, itaque pingues Thebani, & valentes; Athenis tenue, ex quo acutiores etiam Attici. At. Silva densa atque aspera.

Dicwils.

Souuent.

Frequenter, frequens, crebrò, magna ex parte, identidem. Ad Her. Vt frequenter & assidue consequamur artis rationem. At. Velim obuias mihi litteras de omnibus rebus crebrò mittas. Ep. Tu ad me velim litteras crebrius mittas.

Dienaer/knecht.

Seruiteur.

Minister, famulus, administer, seruus, pedisequus, satelles. Pro Clu. Legū ministri magistratus. I. V. Minister ac satelles cupiditatum. De Or. Omnes artes, ministrae ac comites oratoris. Ministerium. De Vn. Quibus utitur ministeriis Deus.

D

Dieneris

Dienerſſe. Chambriere.

Famula, ministra, ancilla, pedisequa. De N. Manus multarum artium ministra. De Or. Iuris scientiam eloquentia tanquam ancillulam pedisequamque adiunxisti.

Diener. Seruir.

Famulari, seruire, de seruire, operam alicui dare, prestò esse, ministrare. Ep. Acastum retine, quo commodius tibi ministratur. I. A. Populum Romanum seruire fas non est. Tusc. Optimus quisq. maximè posteritati seruit. Pro Planc. Reipub. seruiui semper, numquam mihi. At. Seruire tempori, cum necesse est, seruire corpori. At. Dionysius mihi operam dat egregiam. Pro Syll. Si officia mea, si opera, si vigilia de seruiunt amicis, & prestò sunt omnibus. Ep. De seruire valetudini.

Dief. Larron.

Fur, plagiarius. Pro Mil. Tabula nocturnum furem quoquo modo, diurnum autem, si se telo defenderit, interfici impunè voluerunt. De Or. Is à Philippo interrogatus quid latraret, furem se videre respondit.

Diefhangher. Vide Beul.

Diepten/wielen. Gouffres, abyssines.

Vorago, gurges, profundum aqua. I. P. Ille gurges atque helluo, natus abdomini suo, non laudi atq. gloria. Item: Vos gemina voragines, scopulique Reipub. Pro Sest. Gurges & vorago patrimonij. I. U. immensa aliqua vorago aut gurges vitiorum.

Dingh-banck. Lieu public ou on tient les plaids.

Tribunal, iudicium, confessus iudicum. I. U. Prator de sella ac tribunali pronuntiat. Ep. Pro tribunali.

Dinghen/plepten. Auoir proces, plaidoyer.

Litigare, disceptare, iudiciis consuetari, intendere alicui litem, inferre litem alicui. Ep. Noli pati litigare fratres, & iudiciis turpibus consuetare. At. Mira sum alacritate ad litigandum.

Dobbel.

Dobbel. Vide *Sheuepnst.*

Doen oft leuen nae sijnen wille.

Faire tout à sa volonté.

Ad arbitrium suum vivere, voluntate libera vivere, suo arbitratu vivere. Pro Mur. Ad aliorum arbitrium vivere, non ad suum.

Doen swijghen / den mont toe houden.

Faire taire.

Iubere fieri silentium, facere silentium, silentium esse, audiri magno silentio. De D. T. u iam silentium fieri iussisti.

Doen ghedencken / wacker maecken / aenstooten.

Faire souuenir.

In memoriam redigere, reducere in memoriam, renouare memoriam, memoriam redintegrare, dare operam memoria alicuius, memoriam alicui adferre, ad memoriam alicuius rei aliquem excitare, admonere. Ep. Quid sibi is de me recepisset, in memoriam redegit. Ad Her. Ut renouetur, non redintegretur oratio. De In. Ita per breuem comparisonem auditoris memoria & de confirmatione, & de reprehensione redintegrabitur.

Door den bingher sien.

Disimuler.

Disimulare, conniuere, simulare, fingere, obtegere. Pro Fl. In quo etiam si quid errasset, omnes boni conniuendum esse arbitrantur.

Doornemen met woorden.

Tanfer, reprendre asprement.

Obiurgare, verbis castigare, asperius admonere, asperius appellare, increpare, insectari, exagitare aliquem, insectari maledictis, acerbis in aliquem inuehi, & insectari uehementius. De Am. Nam & monedi saepe amici sunt, & obiurgandi. Pro Cal. Is fuit in hac caussa pertristis quidam patruus, censor & magister, obiurgauit M. Calium, sicut nemo unquam parens. At. Quod me de Pompey familiaritate obiurgas, &c.

D 2

Door

Doozschabben/ Vide Wetwissen.

Dooz raet by byenghen persuaderen. Induire.

Fidem facere, persuadere, inducere, probare, ad credendum ducere. At. Hoc mihi non solum confirmavit, sed etiam persuasit. Off. Cum persuasum sit, nihil hominem nisi quod honestum sit, expetere oportere. Ep. Persuasissimum mihi est. De Or. Studio alicuius induci ad aliquid faciendum. At. Et tibi fidem faciemus, nos ea suadere, quae tibi putemus esse utilia. De Cla. Probat, fidem facit oratio.

Doozlaen/doozbyenghen. Despendre outre mesure.

Dissipare fortunas suas, dissipare lautum patrimonium, facere iacturam rei familiaris, dilapidare pecuniam, decoquere agros, male rem gerere, patrimonium profundero. profusis sumptibus vivere, pecunias profundero, deuorare, ligurire, belluari. Contra Rul. Disperdere ac dissipare patrimonium.

Doozlaegher/deughniet. Prodigue.

Prodigus, profusus, effusus, nepos, perditus, nimius, luxuriosus, largitor, decoctor. At. Cicero in honoribus decernendis erat nimius, & tamquam prodigus. I. Catilinam: Homo largitor & prodigus.

Doozsteken/ Vide Doodt slaen.

Dooz uwen raet. Par ton conseil ou enhortement.

Tu mihi auctor fuisti, te habeo auctorem, principem alicui esse, tuum sequutus sum consilium, sequutus sum tuam auctoritatem, te auctorem sequutus sum. At. Senatui cum primum potui, pacis auctor fui. Et, Hircius mihi, ut absim, vehementer auctor est. At. Capere consilium de sententia alicuius. De N. Ope consilioque tuo furtum factum est. De In. Tum Crotoniata publico de consilio virgines unum in locum conduxerunt. Pro S. R. De amicorum sententia Roscius Romam confugit. At. Caesar non est facturum quidquam, nisi de meo consilio. Item: Puer litteras patris aperire solet, idque de meo consilio. Item: Nihil faciam, nisi de tua sententia.

Dolet/

Dolen/dwalen. S'esgarer, se fouruoyer, errer.

Errare, labi, vagari, peccare, per errorem labi, errore duci, in errore versari, de via decedere, consilio labi, errore capi, in errorem rari, delirare, aberrare. Tusc. Errare malo cum Platone, quam cum istis vera sentire. §. A. Cuiusvis hominis est errare; nullius nisi insipientis, perseverare in errore. §. V. Sed in hoc errat uno, quod, &c.

Doncker redene. Obscure ou difficile raison.

Oratio obscura, oratio multis obstructa difficultatibus, res innoluta & latentes. Contra Rul. Cur hoc tam est obscurum, atque cacum. De N. Natura deorum obscura est, & difficiles explicatus habet. Off. Sed quo difficilius, hoc praeclarium. De In. Res arduae ac difficiles. De Or. Contortas res, & difficiles perdiscere. Qu. Fr. Hoc in labore multo positum est.

Doodt. La mort.

Mors, interitus, fatum extremum, supremus alienius dies, discessus à vita, excessus à vita, extremus vita dies, fatum supremum, letum, exitus, extremus spiritus, occasus. Ep. Omnium rerum mors est extremum. Pro Mil. Mortem naturae finem esse, non poenam. Off. Mors seruituti turpidiniquè, anteponenda. Tusc. Mors propter incertos casus quotidie imminet. §. V. Consciscere mortem sibi ipsi. Mortes oppetita. Morte obita.

Doodt-naeh. Homicide.

Cades, occisio, homicidium. Pro S. R. Qui in cade atque ex cade viuunt. Pro Mil. Clodius multorum prinatorum cades effecit. I. A. Statue utrum illi qui, &c. homicidij rei sunt an vindices libertatis. Pro S. R. Cades indignissima maximaque facta sunt. De Pro. Conducere aliquem ad cadem faciendam. At. Mihi res spectare ad cadem videtur.

Doodt/ghestoquen. Mort.

Mortuus, morte deletus, sensu ac vita carens, qui ex hac vita migravit, qui à vita excessit, qui discessit à vita. De Cla.

Themistocles veneno potō, mortuus concidit. Pro Mil. Inferre mortuum in domum alicuius. In Sall. Qui iam decesserunt, omnique odio carent & inuidia. Pro Mil. Excitare aliquem à mortuis.

Doodt bloepen/metter tijdt bergaen.

S'abolir avec le temps, deuenir à neant.

Dies medetur, nihil non longinquitas temporis efficere potest, dies leuat luctum, dolores mitigantur vetustate. At. Dies non modò leuat luctum, sed etiam auget.

Dooden/doodt. Naen. Tuer.

Occidere, interficere, necare, trucidare, mactare, interimere, cadere, iugulare, perimere, vitam eripere, de medio tollere, luce communi priuare, vitam auferre, necem adferre, mortē adferre, cadem facere, vita priuare, morte multare, morte afficere, vitam adimere, interitum adferre, vita expellere occisione, occidere, conficere, opprimere.

Doodelach doen. Commettre homicide.

Facere cadem, efficere cadem, facere cadem & occisionem, facere strages, edere strages, pugnas & strages edere. Pro Syl. Facere cadem vicinorum.

Dooden hem seluen. Tuer soy mesme.

Consciscere sibi mortem, vitam sibi exhaurire, necem sibi consciscere, afferre sibi manus. De Cla. Themistocles veneno sibi mortem consciuit. Ep. Mortem mihi cur consciscerem, caussa non visa est; cur optarem, multa.

Doodisonde/oft groote sonde. Peché mortel.

Capitale facinus. Pro Rab. Rabirius fraudem capitalem admisit. De N. Facinora capitalia, magnum delictum. Pro Cacin. Quò delictum maius, eò pœna est tardior.

Dozen/poorten. Les huis d'une maison.

Ianua, ostium, fores, aditus, porta. I. V. Seruis suis imperat Rubrius, ut ianuam clauderent, & ipsi ad fores assisterent. De Or. Ab hoc aditu ianuaq. patefacta. Et, Ianua & ostium ferè idem.

Dozen

Dozen opbreken. Rompre ou briser les huis.

Effringere fores, reuellere claustra, conuellerere pagula, effringere valuas. Pro Cal. Fores effregit, restituentur.

Dozen open doen. Ouuir les huis.

Fores aperire, ianuam patefacere. De D. Ianna clausa subito se aperit.

Doorp.

Village.

Vicus paganus, ager, municipium, maior quidam vicus. De Fin. Stoici totū mundū municipiū suū esse existimabant.

Doze / Vide Magher.

Dozt verlaen / blusschen. Estancher la soif.

Sitim depellere, satiare sitim, explere sitim, restinguere sitim. Parad. Numquam expletur nec satiatur cupiditatis sitis.

Drepgen.

Menacer.

Minari, minitari, minas iactare, terrere, clamore & minis insequi, verbis terrere, vim denuntiare, periculum capitis alicui ostendere, metum cadis iniicere. Tusc. Cū ei Lysimachus rex crucem minitaretur.

Drinckpot / Vide Beker.

Droef. Triste, qui fait mauuaise chere.

Tristis, mæstus, mærens, sordidatus, incultus, horridus. De D. Qui cum te tristem vidisset, bono animo esse iussit.

Droefhepdt / druck.

Tristesse.

Tristitia, mæstitia, mæror, luctus, squalor. Ep. Lachrymis & tristitia te tradidisti.

Droeffenis inbrenghende.

Portant dueil.

Luctuosum, luctu pradium, funestum, lamentabile, triste, lugubre, funebre, flebile. Tusc. Lamentabili voce deplorans.

Droef zyn / leer droef zyn / pijn hebben.

Mener dueil, estre triste.

Mærerere, dolere, lugere, in mæstitia esse, dolorem capere, vel accipere, indolere, angi, dolenter ferre, angi animo, dolore arde- re, dolorem in animo capere, in dolore & mæstitia esse. Pro Dom. Lugente Senatu, mærentibus bonis omnibus.

D 4

Droomen

Droomen. Songer, refuer.

Somniare, secundum quietem videre, in quiete videre, in somnis videre, somnium facere, in somnis cernere. De D. Si ea dormientes agerent, qua somniarent, alligandi essent omnes qui cubitum irent. Item: Quo facto somnio pater. Dicimus, In somnis, in somniis, per somnum, in quiete, secundum quietem.

Dronckenschap.

Yurongnerie, enyutement.

Ebrietas, crapula, languor à vino, temulentia (si exemplari Germanico credimus, cum Aldinum habeat vinolentia) l. A. Quid furiosam vinolentiam tuam proferam?

Dronckaert. Yurongne.

Ebriosus. De Fa. Stilponem ferunt & ebriosum, & mulierosum fuisse.

Droncken. Yure.

Vini plenus, ebrius, vinolentus, temulentus, vino languidus, vino obrutus, vino confectus. Contraria sunt, siccus, sobrius. Pro Mil. Seruos Milonis apud se ebrios factos dixit. l. A. Personabant omnia vocibus ebriorum.

Drupue. Grappe.

Vua.

Dieren tijdt maecken / cozen op houden.

Encherir les viures.

Frumentum comprimere. At. Cives Romani qui frumentum compresserant, magnum numerum populis pollicentur.

Dieren tijdt. Cherté.

Summa inopia & caritas rei frumentaria, annona cara, difficultas annona, ingrauescens annona, inopia ac fames timenda. Off. In Rhodiorum inopia & fame, summaque annona caritate.

Dunhepdt / Ganckhepdt. Grefleté.

Gracilitas corporis, tenuitas. De Cla. Erat in nobis summa gracilitas, & infirmitas corporis.

Dun

Dun maecten. Faire gresle.

Attenuare. Pro Pompeio: Bellum exspectatione Pompeij attenuatum atque imminutum est.

Dupster. Obscur.

Tenebricosus, tenebrosus, obscurus, caliginosus, opertus, latens. Acad. Esse sensus nec obscuros dicit, nec tenebricosos. I. P. Tu ex tenebricosa popina extractus.

Dupster maecten. Obscurcir.

Obscurare, noctem vel tenebras rebus offundere, tenebras adferre, obscuritatem adferre, tenebras obducere, lucem eripere. De Im. Minora maioribus obscurantur.

Dupster questie. Question ou demande obscure.

Perdifficilis & perobscura questio, questio subdifficilis. De N. Perdifficilis & perobscura questio est de natura Deorum.

Dupsterlijck. Obscurement.

Obscurè, implicite. I. C. Hoc malum obscurè serpit. Et, Non agam obscurè.

Dwaes/ sot. Fol.

Stultus, fatuus, delirus, mente captus, male sanus, demens, amens, nullius consilij. Ep. Stultorum plena sunt omnia. I. A. Vt hominem stultum etiam magis infatuet mercede publica. De Sen. Senex stultus, credulus, obliuiosus.

Dwaernije/ gheckl- mare. Sortise, folie.

Nuga, delirantium somnia. At. Merè nuga.

Dwaes worden/ zyn. Deuenir sot.

Desipere, dementem esse, delirare. Pro Planc. Licet me desipere dicatis.

Dwalen/ basen. S'esgarer, se fouruoyer.

Vagari, errare, passim volitare. De In. Cum in agris homines passim bestiarum more vagabantur. Contra Rul. Vagari per orbem terrarum. I. A. Is nunc tota Asia vagatur.

Dwalinghe. Ignorance, erreur, fouruoyement.

Error erroris, erratio, erratum, culpa, lapsio, peccatum, flagitium,

D S

gitium, prolapsio, falsa opinio. *At. Attica mea velim me ita excuses, ut omnem culpam in te transferas.*

Eb ende vloedt. Deflottesment de la mer.

Aestus maritimi, freta & aestus marini, aestus maritimi accedentes & recedentes. D. N. Aestus maritimi multum accedentes & recedentes. Item: Aestus maritimos ortu aut obitu luna commoueri. De Or. Feruet aestu pelagus.

Echte oft houwelijck. Mariage.

Matrimonium, connubium. De D. Collocare aliquem in matrimonium. De L. Habere aliquam in matrimonio. Coniugium. Off. Prima societas in ipso est coniugio. At. Etiam me hercule letatus sum sermone Pylia, de coniugio Tullia mea.

Edel oft adel.

Noble, renommé.

Nobilis, clarus, insignis, nobili genere natus, nobili loco natus, honesto loco natus, bono genere natus, summo genere natus, clarissimo patre natus, nobilissima familia natus, natus in amplissima familia, summo loco natus, natus familia Consulari. I. V. Qui nobili genere natus est. Pro Fla. Amyntas est genere, honore, existimatione princeps suae ciuitatis. Qu. De Pet. Qui nequaquam sunt tam genere insignes, quam vitiis nobiles. I. V. Tam illustre & nobile municipium. Item: Accipite aliud eius facinus nobile. Contrarium est: Terra filius; in Epistolis.

Edelhejdt.

Noblesse.

Vetustas familia, dignitas generis, nobilitas, generis antiquitas, claritas generis. De Or. Per tuam nobilitatem, per vestram familiam, per tuas statuas. Contraria sunt: Ignobilitas, generis nouitas. Pro Sest. Omnes boni semper nobilitati fauimus. De Or. Cum Isocrates discipulorum nobilitate floreret.

Edel

Eedt doen / Vide Dweeren.

Gemer/water-crupck. Vne cruche.

Vrna, hydria. De D. Simia urnam euertit, sortes dissipauit.

Gendzachtich. D'vn mesme courage, & volonté.

Concors, consentiens, conueniens, quorum sensus in aliqua re congruunt, coniunctus. De L. Moderatus & concors ciuitatis status.

Gendzachtelijck. Tout d'vn accord.

Concordissimè, coniunctis sententiis. Pro Ra. Mors illi acerba eius fratris, quicum concordissimè vixerat.

Gendzachtighepdt. Concorde, accord.

Concordia, consensus, conspiratio, pax, reconciliatio, concordia, consensio, conuenientia concertus. At. Aliquos perfidia hominum distractos rursus in pristinam concordiam reducere.

I. C. Reconciliatio concordia. At. Si ad concordiam res adduci potest.

Een ooghe maer hebbende. Qui n'a qu'vn œil.

Luscus. De Or. Id dixit quod conueniret in omnes luscus.

Een poose / wat langhe / een luttel.

Pour quelque temps.

Paulisper, parumper, ad tempus, aliquantum, paulum, ad breue tempus, ad punctum temporis. Contrarium: In perpetuum. I. V. Abesse ab domo paulisper malint, quàm illud argentum amittere. Pro Mil. Milo paulisper, dum se uxor comparat, commoratus est.

Eens worden onder bent / Vide Deps maechen.

Ger aendoen. Honorer, faire reuerence.

Honestare, honorem adhibere, honorem habere, honorare, in honore habere, honorem facere, honorem debitum alicui prestare, honore afficere, honore tribuere, in honore & pretio esse, honore augere, honore amplissimo ornare, honorificis verbis prosequi, venerari, colere, obseruare & colere, obseruare & diligere, assurgere. At. Nemo tum virtutem non honorabat.

Ger

Eer/lof/digniteyt. Honneur, loz, dignité.

Honor, laus, honos, gloria, ornamentũ, decus, dignitas, amplitudo, gradus, magistratus, splendor, commedatio, praconium, Tusc. Honos alit artes, omnesq; incendimur ad studia, gloria.

Eer/prys ontfaen/begaen.

Recevoir honneur & dignité.

In summo honore esse, accipere honores, recipere honorem ab aliquo, amplissimis honoribus & premiis decorari, ascendere ad honores, ornatum esse honoribus. Antequam. Qui sunt assequuntur secundum gradum honoris, non dispoliuntur honore. At. Huic habiti a me honores. Accipere honores extraordinarios, honore augeri, honore affici, amplissimis honoribus abundare, magnam laudem adipisci, summos honores adipisci, magistratum consequi, laudem assequi, honores assequi, honorum gradus. Tusc. In summo apud Græcos honore Geometria fuit.

Eergierighepdt. Ambition, conuoitise d'honneur.

Honoris cupiditas, auiditas gloriae, ambitio, studium, cupiditasque honorum. Off. Miserrima est omnino ambitio, honorumque contentio. At. Me ambitio quedam ad honorum studium duxit. Qu. Fr. Me quedam tenet infinita in te auiditas gloriae.

Eergierigh zyn/eer soecken. Cercher honneur.

Desiderare gloriam, trahi laudis studio, gloria duci, experere gloriam, cupidum esse splendoris & gloriae, cupere commendari sempiternae gloriae, ambitiosum esse. Pro Arch. Trahimur omnes laudis studio, & optimus quisque maxime gloria ducitur.

Eerlijck/eerweerdigh/deuchsaem.

Honorable, excellent.

Honestus, prestans, excellens, eximius, egregius, spectatus, probatus, cognitus, probus, bonus, moratus, bene institutus, frugi, integer, castus. Pro Mur. Ampla & honesta familia, & conuiuium moderatum atque honestum.

Essen

Effen/glat schauen. Doler.

Dolare, edolare, polire, perpolire, limare. De D. Quis robur illud cecidit, quis dolavit?

Egghen. Herfer.

Occare.

Ekelboom/epcke. Vn chesne.

Quercus, quercus glandifera.

Enghe. Estroi& & ferré.

Arctus, angustus, adstrictus. De L. In paruum quendã & angustum locum concludi. Off. Ab illa enim immensa societate humani generis in exiguum angustumq; concludi. Item: Nihil est tam angusti animi, tamq. parui, quam amare diuitias. De Or. Nec tamen hæc ita sunt arcta & adstricta, ut ea cum velimus, laxare nequeamus. At. Vincula amoris arctissima.

Enghe mæcken. Estrecir.

Cõtrahere, adstringere, in angustum adducere, vel deducere, coarctare, coangustare. De N. Aluus tum astringitur tum relaxatur. At. Quidquid ego adstrinxi, ille relaxat. I. P. Quorum mens erat oppressa premio, lingua adstricta mercede.

Ers. Trou du cul.

Anus ani, culus.

Eren metten ploegh. Labouter la terre à la charrue.

Arare, aratro perstringere, terram arare, sulcum altius imprimere. De Or. Ager non semel aratus, sed nouatus & iteratus, quò meliores fœtus possit & grandiores edere.

Eten. Manger.

Edere, cibũ capere, comedere, cibo vii, adhibere cibũ & potionem. De Fin. Epicurus utebatur eo cibo, qui & suauissimus esset, & facillimus ad concoquendum. De Sen. Tantum cibi & potionis adhibendum, ut reficiantur vires, non opprimantur.

Etter.

La bouë & ordure qui sort d'vn clou ou apostume.
Sanies, tabum, sanguis ater. I. P. Saxa spargens tabo, sanie, sanguine atro.

Exempel

Exempel gheuen. Donner exemple.

Esse exemplum aliis, exemplo nocere, exemplum esse innocentia, edere exemplum severitatis, exemplum proponere, exemplum facti relinquere, proponere exempla ad imitandum. In Sall. Vt ego sim posteris meis nobilitatis initium, & virtutis exemplum. De L. Plus exemplo, quam peccato nocent. De Or. Cum esset ille vir exemplum, ut scitis, innocentia.

Exempel nemen. Prendre exemple.

Exemplum sequi, veteri exemplo atq; instituto optimi cuiusque facere, proponere sibi alicuius exemplum, capere exemplum, petere exemplum, sibi proponere exempla ad imitandum. De Or. Si exempla sequimur, à Demosthene sumamus.

Epghen goet. Bien propre.

Peculium, res familiaris, res domestica, fortuna bona, pecunia, patrimonium. Par. Qui cupiditate peculij, nullam conditionem recusavit durissima servitutis. De Or. Homo fatuus, postquam rem habere coepit, est mortuus. Pro Qu. Erat ei pecuaria res ampla, & rustica, sanè benè culta & fructuosa. De Finibus: Res familiaris ministra & famula corporis. At. Re familiari communiti sumus. Ad Bru. Rei familiaris iactura tolerabilis est. Ep. Res familiaris valdè exigua. Pro R, P. Augere rem bonis & honestis rationibus. Off. Res autem familiaris quæri debet his rebus, à quibus abest turpitudine.

Epnde. Fin de quelque chose.

Finis, exitus, extremum, terminus, modus. De Or. Finem scribendi facere. I. V. Finem & modum transire. Pro Deiot. Tueri fines suos ab excursionibus hostium.

Epnden. Finir.

Absolvere, perficere, conficere, transire, finire, ad exitum perducere. De L. Historia nec institui potest, nisi preparatio otio, nec exiguo tempore absolui.

Euwich. Eternel, à tousiours, à iamais.

Sempiternus, aternus, perpetuus, perennis. De Am. Vera amicitia sempiterna sunt. Eius

Geuwighe memozie oft faem achter laeten.

Laisser memoire immortelle.

Reddere memoriam sui nominis immortalem. Consecrare memoriam sui nominis omni genere monumentorum, amplissimi monumentis consecrare memoriam nominis sui, tradere immortalitati. Pro Dom. Liberis nostris satis amplum patrimonium paterni nominis, & memoria relinquemus.

Geuwelyck. Eternellement.

In perpetuum, perpetuo, semper, omni tempore, in omni vita, dum hominum genus erit, numquam non, ab eternitate, omne tempus atatis. I. V. Quin in omni vita nihil aliud egi.

Faem/rumoer.

Renom, renommée.

Rumor, fama, res qua in omnium ore, atq. in sermone omnium coepit esse, sermo vulgaris, nuntius, disseminatus, dispersusq; sermo. Ep. Ex Asia nihil perfertur ad nos praeter rumores de oppresso Dolabella, satis illos quidem constantes, sed adhuc sine auctore. Rumores tristiores. Rem te valde bene gessisse rumor erat. Pro Deio. Graues rumores sparsi sunt, misit qui rumores Africanos exciperent, & celeriter ad se transferrent. Ep. Rumor raucus. Pro Sest. Expetenda est bona fama bonorum, qua verè sola gloria nominari potest. Off. Fundamentum perpetua commendationis & fama est iustitia, sine qua nihil potest esse laudabile. Pro Quinct. Famam existimationemque amittere. I. V. Famam emanare. Ep. Fama percrebuit. Ep. Magna illicò fama surrexit. Ep. Non putavi famam instantia mihi pertimescendam.

Faem laeten springhen/spyenden.

Esparde bruit, & renom.

Dissipare famam vel rumorem, spargere de aliquo graues rumores. I. A. Rumoribus improbiis dissipatis.

Fleccijn/

Flercijn/gichte. Goute.

Artuum dolor, dolores pedum. Tusc. Quòd vehementer eius artus laborarent.

Fortresse/Merckte. Fortresse, chasteau de defense.

Castellum, arx, receptaculum, perfugium, locus septus, munitus contra hostes. Ep. Multa castella cepi, multa vastavi.

Fraep/propet/schoon. Beau, net, orné, gent.

Elegans, concinnus, politus, formosus, pulcer, eximia facies, bellus, venustus. Ep. Homo in omni iudicio elegantissimus. Item: Vir omni liberali doctrina politissimus. De Fin. Non satis politus bonis artibus. De Cla. Oratio accurata & polita. Pro Sest. Vita humanitate perpolitata. De Or. Ornata oratio & perpolitata. I. P. Homo ad persuadendum concinnus, perfectus, politus è schola.

Frontieren. Frontiere ou lisiere du país.

Fines, termini, ora. Ep. Extera nationes, à prima ora Graecia usque ad Aegyptum. De Fin. Regiones, quarum nulla esset ora, nulla extremitas. Or. Vix suas regiones finesque defendere. De Ora. Benè dicere autem non habet definitam aliquam regionem, cuius terminis septa teneatur. Pro Arch. Vita spatium exiguis regionibus circumscriptum est. I. C. Res gesta Pompeij, usdem quibus solis cursus, regionibus ac terminis continentur. Pro Deiot. Tueri fines suos ab excursionibus hostium, & latrociniis.

Gaen. Aller.

Ire, vadere, iter facere, pergere, iter contendere, iter conferre, concedere. I. C. Ire in exilium, proficisci in exilium, iter habere, proficisci. Ep. Cùm te iam ex Asia Romam versus profectum esse constaret.

Gaen ligghen als den windt. Rasseoir comme le vent.

Tempestatem commutatam esse, & fluctus sedatos, fluctus conquiescere.

Gaen

Gaen slapen. Aller dormir.

Tradere se quieti, ad quietem ire, corpus dare quieti.
De D. Si ad quietem integri iremus.

Galghe. Gibet.

Cruce, patibulum. I. V. Verres, cines Romanos in cruce
sustulit. At. In cruce tolli. Pro Clu. Strato in cruce actus
est, exacta lingua.

Gardentier. Jardinier.

Olitor. Ep. Excita Phedram, ut hortum ipse conducat, sic
olitorum commonebis.

Gasterije / bzafterje.

Banqueterie, yurongnerie.

Epulum, conuiuium, accubatio epularis amicorum. Centau-
rorum & Lapitharum conuiuium dicitur, in quo pugnatur.
Magnifice & splendide ornatum conuiuium, comessationes,
opipare paratum conuiuium, mensa conquistissimis epulis ex-
tructa. Tusc. Themistocles cum in epulis recusasset lyram,
habitus est indoctior. Prandiorum apparatus.

Gasterije houden. Faire banquets.

Conuiuari, conuiuium agere, ad epulas recipere, mensam
conquistissimis epulis extruere. I. V. Quotidie non modo in
publico, sed etiam de publico conuiuari. At. Vocare aliquem
ad cœnam. Ep. Dare alicui cœnam. V. A. Antecesserat Sta-
tius, ut prandium nobis præberet. Pro Mur. Ad prandium
inuitare.

Gaeue/ghifte. Don, ou present.

Donum, munus, beneficium. Post. Deorum beneficio, & deo-
rum munere. Pro Clu. Tantum donis datis muneribusq̄ per-
fecerat. Off. Munera perinde sunt, ut accipiuntur. Acad.
Dare munus alicui. Ad Heren. Largiri munus alicui.

Gheuen. Donner.

Donare, largiri, munere afficere, munus dare, dona & mu-
nera dare, munus asserre, stipendio afficere, muneribus amplis-
simis

E

simis

simis ornare. I.V. Donare aliquem annulo aureo. Pro S. R. Donari ab aliquo maximis pramiis.

Sheacht/wel ghesien. Prisé, bien renommé.

Honoratus, auctoritate valens, habens auctoritatem & nomen, illustris, insignis, nobilis, qui in honore & pretio est, honoratus & princeps, honoratus & nobilis, honoratus vir, clarus. De Sen. Clarus & honoratus vir.

Shebieden. Commander.

Iubere, mandare, mandata mandare, mandatum vel mandata, negotium dare, imponere, committere, tradere, praescribere. At. Iubeo te bene sperare. At. Sed tibi nihil mando nominatum, me totum tuo amori fideique commendo. Ep. Mandavi filio, qua illum vellem loqui tecum. Item: Diligenter mandare aliquid alicui per litteras. Off. Exponere mandata. I.V. Iubeo te sine cura esse. Decernere, statuere, constituere, edicere.

Shebodd. Commandement.

Mandatum, res mandata, decretum, edictum. At. Afferre mandata ad aliquem. Ep. Dare mandata alicui ad aliquem. J. A. Dare mandata alicui de magnis rebus. Q. Fr. Tua mandata persequar diligenter. J.V. Qui plurimum tribuunt edicto praetoris, edictum legem annuam dicunt esse. Pro Fl. Flaccus sanxit edicto, ne frumentum ex Asia exportari liceret. I.V. Edictum ut ne quis cum telo feruus esset.

Shebzupcken/ Shenicten.

Iouir de quelque chose.

Frui, potiri, fructum percipere, voluptatem percipere. Ep. Nihil timco, si uor dum licet, opto ut semper liceat. Pro S. R. Filius certis fundis, patre uino frui solitus est. Item: Commo- da quibus utimur, lucemque qua fruimur, spiritumque quem ducimus, à Deo nobis dari videmus. I. A. Si pace frui volumus, bellum gerendum est. I.C. Eos frui uita & communi spiritu non puto oportere. Pro Syl. Mihi liceret eius urbis, quam conseruassem, conspectu tranquillo animo & quieto frui.

Gecken!

Gecken/sotten/narren. Fols, ou fots.

Stulti, fatui, deliri, mente capti, malesani, dementes, amentes, nullius consilij. I. A. Ut hominem stultum magis infatuat. Ep. Stultorum plena sunt omnia. De Or. Tum Hannibal respondisse fertur, multos se deliros senes sapè vidisse: sed, qui magis quam & hormio deliraret, vidisse neminem.

Ghedencken. Souuenir.

Recordari, reminisci, memoria tenere, memoria custodire, memoriam alicuius rei habere, in memoriam redire, alicuius rei in memoriam venire, memoria mandare, memoria repetere, commemorasse, commemorare. De Or. Cùm omnes gradus ætatis recordor tua.

Gheen ghelooue/ghéen verbondt houdende.

Desloyal, qui ne tient ne foy ne loy.

Homo perfidiosus, perfidus, destitutor, qui frangit fidem, qui fidem iusurandumque neglexit, qui in fide non mansit, qui fregit fœdus, qui fœdus non seruauit. Pro Quinct. Si fide societas colitur, qui sociũ prodit, perfidiosus est. De Or. Homo improbus & perfidiosus. Ep. Perfidiosus, insidiosus, fallax. De Ar. Fidem iusurandumque negligere. Pro Dom. Gabinius fregit fœdus. Off. Regulus ad supplicium redire maluit, quàm fidem hosti datam fallere. Fidem violare. Pro Quinct. Perfidiosum & nefarium est, fidem frangere. Pro S. R. Qui fidem violat, oppugnat omnium commune presidium. Pro Pomp. Romæ solutione impedita, fidem concidisse. Ad Her. Fœdera negligere, violare, rumpere. Pro Cor. Contra fœdus facere. Off. Regulus non debuit conditiones & pactiones bellicas perturbare periurio.

Ghebannen. Banny.

Exul, extorris, eiectus, vi eiectus, in exilium eiectus, exilio multatus, eiectus à patria, qui in exilio est, è ciuitate eiectus, qui domi stare nõ potest, qui exilio affectus est. Parad. Quos leges exilio affici volũt, exules sunt: etiã si solum non mutarunt.

E 2

Gheen

Gheensins.

Nullement, en nulle maniere.

Nequaquam, minime omnium, nullo pacto, nulla ex parte. De In. Nequaquam tantum inter eos interesset.

Gheestelen. Foïetter.

Virgis cadere, loris cadere, ad supplicium verberibus casum trahere. I.V. Virgis ad necem cadi.

Gheestigh/constigh. Artificiellement.

Artificiosè, affabrè, antiquo artificio factum, fabrè, scite. I.V. Dens paullo magis affabrè, atque antiquo artificio factus.

Ghehanghen worden. Estre pendu.

Suspendi, cui cervix fracta est, suspendi de ficu, in oleastro, pendere in arbore, ex arbore. f.V. Hominem corripì, ac suspendi iussit in oleastro quadam.

Ghehoorsaem. Obeissant.

Obediens, audiens, auscultans, obtemperans, obsecundans, ad nutum paratus, imperium non recusans, monita alicuius sequens, dicto parens, dicto audiens. Off. Homo natura obediens homini nocere non potest.

Gheleerdit inde Rechten. Iuriste.

Iurisperitus, iurisconsultus. Pro Clu. Quis P. Octavio ingenio prudentior? iure peritior? De Ora. Scauola iurisperitorum eloquentissimus, eloquentium iurisperitissimus. De Cla. Caelius iuris valde peritus. Item: L. Lucullus iuris & publici & privati sanè peritus.

Gheleghentheydt/pas. Opportunité.

Opportunitas, occasio, tempus actionis opportunum. Pro Mur. Et certè in armis locorum valet opportunitas: tempestiuitas. De Sen. Sua cuiq; parti etatis tempestiuitas est data. Ep. Nactus tempus hoc magis idoneum, quam antea. Contrarium est, Alienissimum tempus. Ep. Satis in tempore ad eos accedemus. De Cla. Hortensius alienissimo Reipublica tempore extractus.

Ghelijck

Ghelijck wesen. Resembler.

Similem, consimilem esse, cui similitudo est cum aliquo, filius similis patri. De moribus. In Verrem. Expressam vel effictam formam alicuius esse. In Sall. Tu par ac similis scelestorum civium.

Ghelijck dat behoorde.

Comme il faut, comme il est convenant.

Ut equum erat, ut par erat, aptum erat, decebat. Off. Quid deceat, quid aptum sit. At. Quo maiorem spem habeo, nihil fore aliter ac deceat. Or. Ut in vita, sic in oratione nihil est difficilius, quam quod deceat videre. Et: Decere declarat, quasi aptum esse consentaneumque; persona, quod in omnibus rebus valet, contraque item, dedecere. Off. Nihil decet inuita, ut aiunt, Minerva. De Fin. Decet cariorem esse patriam nobis, quam nosmetipsos. I. V. Statim ut par erat, comprehensi sunt.

Ghelijck / oft saemen gheuoelen. Consentir.

Consentire, congruere, convenire, consentaneum esse, idem sentire, cum aliquo facere, in sententia alicuius manere, iudicio vel opinione alicuius stare, cum aliquo sentire, in eadem voluntate vel opinione esse, conspirare, approbare, comprobare, laudare, auctoritatem alicui rei tribuere. De Am. De amicitia utilitate omnes uno ore consentiant.

Ghelijck. A la grandeur.

Instar, ad similitudinem, per similitudinem. De Cla. Plato mihi vnus instar omnium. I. V. Navis que urbis instar habere inter alias videretur. At. Epistola que voluminis instar erat. De Fin. Hoc instar mortis puto. I. P. Vnus ille dies mihi quidem immortalitatis instar fuit, quo in patriam redij. Tusc. Similiter facis ut si quis. Eodem modo, simili modo.

Ghelijck der waerhepdt luydende.

Vraisemblable.

Verisimilis, similis veri, credibilis, consentaneus, ad veritatem propensus, probabilis, maxime specie veritatis mouens.

Acad. Volunt probabile aliquid esse & quasi verisimile. Ep. Id autem eò facilius credebatur, quia simile vero videbatur. Off. Causam probabilem reddere alicuius rei.

Ghelijcken/compareren.

Accomparager, equiparer.

Comparare, conferre, equiparare. Ep. Cum meum factum cum tuo comparo. Pro Fon. Nemo Gallus cum ciue Romano comparandus est. Tusc. Gesta Romanorum nulla cum gente sunt conferenda. Or. Conferre pugnantia, & comparare contraria. Tusc. Nemo est qui factis me equiparare queat.

Ghelijckenisse.

Comparaison.

Collatio, comparatio, contentio, similitudo. Off. Si contentio quadam & comparatio fiat, quibus plurimum tribuendum sit officij, principes sunt patria & parentes. De In. Collatio est oratio rem cum re ex similitudine conferens.

Ghelijckelijck.

Iustement, egalement.

Aqualiter, equè, equabiliter, equa parte, equa cõditione, vno tenore, constanter. Pro Mil. Clodius aqualiter in alienos & in suos irruebat. Ep. Id utrique nostram equè gratum est. Pro Dom. Pompeius equè, ut unusquisque vestrum, pro salute mea laborauit. D. N. Hi coluntur equè atque illi. Pro S. R. Hoc equè turpe est atque illud. I. V. Nihil equè cupio atque bonam famam. Item: Frumentum quod ciuitatibus aqualiter esset distributum. Pro Flac. Communis hereditas que aqualiter ad utrumque lege veniebat.

Gheloouen.

Croire.

Fidem habere, fidem abhibere, credere, fidem tribuere, auctoritatem tribuere, auctoritatem & fidem adiungere. De Cla. Audini equidem ista de maioribus natu; sed nunquam sum adductus ut crederem.

Gheloften.

Promesses.

Promissa, pacta & promissa, receptum, fides. Off. Non standum est promissis que quis coactus metu fecerit. Item: Facera promiss-

promissum alicui. Et: Efficere promissum & cōuentum alicui. Seruare promissa. Off. Ac ne illa quidem promissa seruanda sunt, quae sunt uis ipsis inutilia, quibus illa promiseris.

Sheloften boldoen. Accomplir sa promesse.

Seruare promissa, stare promissis, facere promissum, efficere promissum & conuentum, soluere promissa militibus, fidem suam liberare.

Shelooue niet houden. Faulser la foy.

Fallere fidem, fidem frangere, fidem negligere, frangere fœdus. fidem aliquē cœpisse deficere, violare fidem. Pro Quinct. Perfidiosum & nefarium est, fidem frangere. Pro S. R. Qui fidem violat, oppugnat omnium commune praesidium.

Shelt/goedt. Argent.

Pecunia, fortuna, nummi. De Or. Breui ad maximas pecunias venturus es. Pro S. R. Pecunia fortunaque Sex. Roscy.

Shelt/goedt vergaederen. Amasser argent.

Accumulare aurum, construere, coacernare, rem augere, augere & amplificare res, cogere pecuniam. Contra Rul. Auger, addit, accumulauit aurum ex prada.

Shelde-loos. Sans argent.

Inops, pauper, nudus. De Cla. Non erat abundans, non inops tamen. I. V. Ararium inops & exhaustum.

Shelubt. Chastre.

Eunuchus. Or. Eunuchi è Syria Egyptoque. De Or. Nolo morte dici Africani castratam esse Rempublicam.

Sheluck hoor de handt: Het gaet wel.

L'heur & vent comme ie desirois. A mon gré.

Feliciter prospereque euenit, fauste euenit, ex sententia, ex animi sententia. Pro Mur. Idem ego precatus sum, ut ea res fauste, feliciter, prospereque eueniret.

Sheluckigh. Heureux.

Felix, fortunatus, beatus, florens, cui bene est. De D. Antiqui omnibus rebus agendis, quod bonum, faustum, felix, fortuna-

fortunatumque esset, praefabantur. Pro Mil. Valeant, inquit, ciues mei, sint incolumes, sint florentes, sint beati.

Heluckigh zyn.

Estre heureux.

Prospero fortuna flatu uti, prosperos exitus consequi, secundis rebus effrenatum esse, fortunatum esse, felicem esse, secundissime alicui accidere, ad voluntatem alicuius fluere omnia. Off. Cum prospero flatu fortuna utimur. At. Ego enim non iam id ago, ut prosperos exitus consequar. I. V. Circumfluere & abundare omnibus rebus.

Heluckelijck.

Heureusement.

Feliciter, prosperè, fortunatè, faustè. Ep. Omnia ut spero prosperè procedent.

Gheluyt/gherucht.

Bruit, son esclattant.

Sonitus, sonus, vox, strepitus, crepitus, fremitus, clamor. De Or. Verborum sonitus inanis. Top. Pedum crepitus, & strepitus hominum. De Cla. Strepitus fori. Ep. Hic tibi strepitus, fremitus, clamor, tonitruum. At. Heri nescio quid in strepitu videor exaudisse.

Ghemelijck mensch.

Homme facheux.

Morosus, difficilis, inhumanus, importunus, stomachosus, submorosus, iracundus. Or. Vsq̄e eò difficiles & morosi sumus, ut nobis non satisfaciat ipse Demosthenes. De Sen. At sunt morosi, anxij, iracundi & difficiles senes. Quint. Fr. In defendendo, moroso homini cumulatissime satisfacimus.

Ghemeyn.

Commun, vniuersè.

Vulgaris, popularis, quotidianus, peruagatus, tritus sermone, peruulgatus, contritum vetustate proverbia, tritum vetustate proverbium. De Or. Oratio ad vulgarem popularemque sensum accommodata.

Ghemeynljck/ int ghemeyn.

Communement, par tout.

Passim, vulgò. At. Vulgò opinio hominum socium me adscribit tuis laudibus. Pro S. R. Homines vulgò impune occiduntur.

duntur. Pro Syl. Illas fabulas describi ab omnibus statim librariis, diuidi passim, & peruulgari, atque edi populo, imperari.

Ghemepn seghs woort.

Prouerbe.

Prouerbum. Off. Ex quo illud, *Summum ius, summa iniuria*, factum est iam tritum sermone prouerbum. Tusc. Illud ita peruulgatum est, ut iam prouerby locum obtineat.

Ghenaem.

Aggreable.

Gratus, suavis, gratiosus, incundus, acceptus. Tusc. Quod approbaris, id gratum acceptumque habendum. In Ver. Odor suavis & incundus.

Ghenepghe.

Enclin.

Proclivis, propensus, facilis. Part. Adolescentia procliuor est ad libidinem. Tusc. Ut alius ad alium morbum propensior est, sic alius ad alia vitia procliuor.

Ghenepghe tot dyinken / gulper. Enclin à boire, yurongne.

Ebriosus. De fato: *Stilponem ferunt & ebriosum & mulierosum fuisse.* Acad. *Vtimur exemplis furiosorum, ebriosorum, &c.*

Ghenepghe tot oncupthepdt.

Enclin à paillardise, impudicque.

Libidinosus, mulierosus, libidinosus & intemperans, luxuriosus, asotus, Venerius. De Sen. *Intemperans adolescentia effœtum corpus tradit senectuti.*

Ghenoech doen.

Consentir, satisfaire.

Cumulatè satisfacere, cumulatissimè satisfacere, plenè, maiore mensura, perliberaliter. At. Id etiam ad dignitatem meam pertinet, eum non modò perliberaliter à vobis, sed etiam ornate cumulateque tractari.

Gherceetschap maerken tot de ozloghe.

S'appareiller pour la guerre.

Bellum apparare, bellum instruere. Pro Pompeio: *Pompeius extrema hieme bellum apparauit, ineunte vere suscepit, media estate confecit.* Item: *Mitridatis copia omnibus rebus ornata*

E 5

atque

atque instructe. Pro Cacin. *Multitudinem hominum cogere, armare, instruere.*

Gherustelÿck sonder sorghe leuen. Viure en repos.

Tranquille, placide, & lenner traducere vitam, bene beate-que viuere.

Ghesanck / schoon ghelupt. Resonnance, accord.

Symphonia, harmonia, concentus, canere harmoniam vel harmonia. I. U. *Cum in eis conuuiis symphonia caneret, maximisque populis ministraretur.*

Gheschickt zÿn / wel connen leuen.

S'accommoder à tout.

Seruire tempori, obedire tempori, honori seruire, seruire laudi suae, peritum esse, scientem esse, intelligentem esse, multarum rerum bene peritum esse, vsu peritum esse. At. *Seruire tempori cum sit necesse.*

Ghesellen. Compaignons, alliez.

Sodales, socij, contubernales, collegæ. Ep. *Ego qui & sodalis & familiarissimus Dolabella eram. De Cla. Eloquentia pacis est comes, otii que socia. Pro Syl. calamitatis cuiuspiam socius atque comes. Pro S. R. Qui socium fallit, in virorum bonorum numero non est habendus.*

Gheselschap. Compaignie.

Sodalitas, societas, contubernium, coniunctio, communitas, consociatio. Off. *Vt societas hominum coniunctioque seruetur. Item: Hominum communitas & societas inter ipsos. f. C. Latrones scelerum foedere inter se, ac nefaria societate coniuncti. Pro Plan. Honestas societas. Item: Necessitudo contubernij.*

Gheselschap hebben / verkeeren.

Auoir compaignie.

Viure cum aliquo familiariter, familiarissime atque amicissime cum aliquo viuere, multum aliquo uti, familiarissime uti, uti valde familiariter. Ep. *Trebonio multos annos vter valde familiariter.*

Ghesellen

Ghesetten dach / tijdt. Jour estably, ou ordonné.

Constituta dies, tempus constitutum, dicta dies, statuta dies.
Pro Cecin Ad constitutam diem, tempusque venit. Pro Dom.
Cui dies dicta non est. I. V. Dicere diem operi faciundo. Qu.
Fr. Si diem nobis Clodius dixerit, tota Italia concurret.

Gheslacht oft afcomste. Lignée.

Familia, genus, cognatio, stirps, locus, progenies, gens, agna-
tio, nomen. Pro Cecin. Vnus homo familia non est. Pro Clu. Fa-
milias, cognatio, nomen. Pro Mur. Vetus & illustris familia.
Item: Sunt ampla & honesta familia plebea.

Ghesont. Sain.

Sanus, firmus, valens, validus, cui valetudo est, qui firmo
corpore est, qui incorrupta sanitate est, integer. I. A. Quasi
medicus ille te sanum fecisset. Off. Si quis medicamentum cui-
piam dederit ad aquam intercutem, & eo medicamento sanus
factus fuerit. Ep. Mihi placebat, si firmior esses, ut te Leuca-
dem deportares.

Ghesont worden / ghenesen. Recouurer santé.

Conualescere, sanari, valentiolem fieri, ex morbo enadere, è
gravi morbo recreari, consanescere. De Fat. Si fatum tibi est
ex hoc morbo conualescere, sine medicum adhibueris, sine non,
conualesces. D. N. Ne agri quidem omnes conualescunt. Ep.
Ille in morbum incidit ex quo non conualuit. Item: Certum scio
iam conualuisse eam. I. P. Is gravi morbo affligitur, neque se
recreare potest.

Ghesont maecten / ghenesen.

Remettre en santé, guarir.

Sanare, mederi, curare, ad salutem reducere, sanum facere,
salutem dare, reddere, vel restituere, morbum depellere. De D.
Eius autem radícula vim esse tantam, ut Ptolemaum facile
sanaret. Et: Qua radícula inuenta, Ptolemaus sanatus dici-
tur. I. V. Cum morbo alicui mederi vis, consuetudo valentis,
& natura corporis cognoscenda est. De Fin. Sanare vulnera.

Ghesont /

Ghesonde / weluarende 3ijn.

Estre sain & en bon point.

Firmo esse corpore, rectè valere, bellè habere, confirmata esse valetudine, rectè fungi muneribus corporis, esse integra valetudine, corpore valere, optimè valere, rectè alicui esse. Att. Littere, quibus erat scriptum, Lentulo melius esse. Ep. Meliusculè mihi est. Item: Nos hïc valemus rectè, & quo melius valeamus, operã dabimus. Att. Credo te iã ut volumus valere.

Ghestoquen / Vide Doodt.

Ghist / hessen. Lie, bouë de quelque chose.

Fex, sentina, sordes, eluies. Q. Fr. Perditissima atque infima fex populi. At. Apud sordem urbis & fecem. Sed hac per translationem dicta sunt.

Gherrou. Seur, loyal.

Fidelis, fide praditus, qui fidem suam præstat, fidus. Pro Mil. Appius homo mihi coniunctus fidelissima gratia. De Am. Amicitia fidelis. Pro Cæl. Firmus & fidelis amicus. Contra Rul. Fidele consilium deliberanti dare. Pro Clu. Minus fidele consilium alicui dare. Q. Fr. Græcorum familiaritates parum fideles sunt. De Am. Intellexit quos fidos amicos habuisset, quosque infidos. De N. Canum tam fida custodia.

Gheualten / gheschieden. Aduenir.

Vsuuenire, venire usu, usu accidere, usu euenire, obuenire, cadere, fieri, obtingere, accidere, aduenire. De N. Quod in illo mihi sæpè vsuuenit, idem modò cum te audirem, acciderat, ut, & c. Ep. Timebam ne euenirent ea, que acciderunt. De D. Nihil fieri, nihil accidere, nihil euenire potest, nisi quod, & c. At. Quod veritus sum, factum est. Ep. Nihil tam præter opinionem meam accidere potuit. I. A. Si quid mihi humanitus accidisset.

Gheuanghen / inden kercker ghelet.

Prisonner, mis en prison.

Captiuus, coniectus in carcerem, traditus custodia, datus in custo-

custodiam, contrusus in carcerem, conditus in carcerem, ductus in carcerem, in vinculis esse, missus in carcerem, coniectus in carcerem. Qu. Fr. Is hominem comprehendit, & in custodiam Ephesi tradidit. Pro R. P. Pertuli custodiam, vidi in vinculis familiares meos, mors ob oculos saepe versata est. Dicitur: Dare aliquem in custodiam, includi in custodias, contrudi in carcerem, condi in carcerem, duci in carcerem, emitti e carcere. Ad Her. Redimere captiuos ab hostibus. Corpora vinculis constricta.

Sheuanckenisse. Prison.

Custodia, carcer, custodia, vincula. I. V. Cum hoc de pecunia clamaret, in vincula coniectus est. I. C. Carcer vindex nefariorum scelerum.

Sheuen. Donner.

Dare, impartiri, largire, deferre, numerare, soluere, donare, munere afficere, munus dare, munus afferre, donum afferre, muneribus amplissimis ornare. Pro S. R. Commoda quibus utimur, a Deo nobis dari atque impartiri videmus.

Sheueynst/dobbel. Feinct, desguise.

Fucatus, fucosus, fallax, eruditus artificio simulationis, simulatus. Pro Plan. Vicinitas non fucata, non fallax, non erudita artificio simulationis. De Am. Simulatus, fucatus. Contraria: Sincerus, verus.

Shelwin. Gain, proufit.

Lucrum, questus, compendium, commodum, merces. J. V. Facere lucrum ex vectigalibus publicis. Ep. De lucro viuere.

Sheeuwen/reken. Bailler.

Oscitari. De Cla. Oscitans iudex. Ad Her. Cum etiam maiores calamitates impendere videantur, sedetis & oscitami.

Shewoonte zyn. Acoustumé.

Suscepit consuetudo, vetus consuetudo est, in communi & vulgari hominum consuetudine esse, mos est, moris est, in patris moribus est, in more positum est, institutoque maiorum, Aristote-

Aristotelicum morem habet, Aristotelico more agere. De In. Vetus consuetudo natura vim obtinet. Off. Qua more aguntur institutisque civilibus. Pro Mur. More institutoque maiorum. Pro Clu. Non mos consuetudoque seruata.

Shewoonte. Coustume, accoultumance, maniere.

Mos, consuetudo. De Fin. Consuetudo quasi aliera natura.

Chichte / Vide Flerrijn.

Chierigh. Auaricieux, conuoiteux.

Auarus, sui nimium tenax, auidus, tenax, parcus, restrictus, omnia in pecunia ponens. De Oratore: Cornelius homo, ut existimabatur, auarus & furax.

Chterighepdt. Auarice, conuoitise.

Auaritia, sordes, cupiditas, auiditas pecunia, infinitarum omnium cupiditas. Off. Nullum vitium est tetrius, quam auaritia, praesertim in principibus. & Rempub. gerentibus. De Or. Auaritiam si tollere vultis, mater eius est tollenda luxuries. Pro Quinct. Nullum est officium tam sanctum atque solemne, quod non auaritia comminere atque violare soleat.

Chp wetet wel.

Vous le scauez bien.

Exploratum est tibi, habes exploratum, compertum est tibi. De M. Quid quaque de re certi habeas, scire cupio. Ep. Cum certum sciam, faciam te paullo ante certiore. Att. Pompeium pro certo habemus per Illyricum proficisci in Galliam. Item: De Orobio opinor, scd certum nescio. Sall. in C. Denique de eo tibi compertum erat. Ep. De quo mihi exploratum est. Postquam: Cum mihi esset exploratissimum.

Gulfighepdt. Gloutonnie, gourmandise.

Gula, abdomen, crapula. At. O gulam insulsam! Pro Sest. Manebat insaturabile abdomen, copia deficiebat. I. P. Ille gurges natus abdomini suo, non laudi atque gloriae. I. A. Edormi crapulam & exhala. I. V. Qui nondum conuinij crapulam exhalassent. I. C. Vino languidus, confectus cibo.

Gulfigh.

Gulfigh. Glout, gourmand.

Immensa vorago ac gurgēs, gurgēs & helluo. Charybdis, gurgēs & vorago patrimonij.

Gunfigh zyn / gunnen.

Porter faueur à quelq' vn, fauorifer.

Fauere, alicui studere, alicuius caussa velle, velle omnia caussa alicuius. Sic: Omnia illi malo quam mihi. Cupere omnia caussa alicuius, alicui maxime cupere, honestissime alicui cupere. I. A. Ego fauisse me tibi fateor.

Gunste. Faueur.

Fauor, gratia, studiū. Pro Quinct. Quam expectationem, quod studium, quem fauorem, secum in scenam attulit Panurgus. Item: Aura popularis, iactatio popularis, delinitio multitudinis.

Godt danken. Rendre graces à Dieu.

Gratias vel grates agere Deo. De Som. Et grates, inquit, tibi ago summe Sol.

Godt tot ghetuyghe nemen.

Prendre Dieu en tesmoing.

Deum testari, Deum testem vocare. Pro Syl. Deos testor, integro me animo ac libero P. Sylle caussam defendere. Antequam: Testor Deos Deasque omnes immortales, vestrasque maxime mentes, me, &c.

Goedt. Bon.

Bonus, probus, spectatus, integer, frugi, religiosus, castus, purus, bene institutus, moratus, prudens. Ep. Bonus plane vir.

Goeden dach. Bon iour.

Salue.

Goedertieren / goederhande.

Doux, gracieux, humain.

Lenis, mansuetus, mitis, exorabilis, facilis, clemens, placidus. Ep. Lenis à te & facilis existimari debeo.

Goeden

Goeden eerlijcken naem / faem.

Bonne & honnette renommée.

Bona fama, existimatio, celebritas fama, gloria. De Or. Bona existimatio diuitiis praestat. Ep. Violare existimationem alicuius. Item: Nihil feci sciens, quod sit contra aut rem, aut existimationem tuam. Pro Fla. Homo egens, sordidus, sine honore, sine existimatione, sine censu. Ad Her. Perdere existimationem.

Goedt verstandt / memozie hebben.

Avoir bon entendement, & souuenance.

Summam in aliquo esse vim ingenij, habere multum ingenij, magnum esse alicuius ingenium, adolescens illustri ingenio & industria, excellenti ingenio esse, acri esse ingenio, vir acerrimo ingenio, ingenia acuta, eximium ingenium, praestare ingenio, ingeniosus, acutus, solers. Contraria sunt: Hebes, tardus. Tusc. Aristoteles ait omnes ingeniosos melancholicos esse, ut ego me tardiozem esse non moleste feram. Pro Quinct. R. Quo quisque ingeniosior & solertior, hoc docet iracundius & laboriosus. Off. Vir excellenti ingenij magnitudine.

Goedt confilkeren.

Confisquet.

Publicare, publicum facere, praconi publico subiicere. Pro Sest. Ut rex cum bonis omnibus publicaretur. Pro Dom. Qui Ptolemaum regem Cypri, causa incognita publicasset. I. C. Bona praeterea publicari iubet. At. Publicata bona. De In. Lex, si qua rostrata nauis in portu deprehensa sit, publicetur.

Goedt nemen.

Prendre biens.

Expellere atque euicere è pradio, inuadere in pecunias alterius nullo iure, in fortunas alterius inuadere, vi euicere possessione, possessione pellere, deturbare certa possessione, de possessione depellere. Contra Rul. Expelli atque exturbari ex agris.

Goede chier maecten.

Faire grande chere.

Comessari, luxuriosè viuere, delicatè & molliter viuere, corpori deservire. De L. Epicurei sibi indulgentes, & corporibus deservientes.

Goedt

Goedt zyn/ als teghen wonden.

Estre utile & profitable pour playes ou autres douleurs.

Hoc unum huic malo remedium est. Hoc remedium est ad tolerandum dolorem, salutare est remediū, praesens auxilium, praesentes habere vires. Pro Clu. Querere remediū ad aliquā rem. Oct. Nulla remedia quae vulneribus adhibentur, tam faciunt dolorem, quam quae sunt salutaria. I. V. Hoc unum his tot incommodis remedium esse arbitror. Pro Clu. Is acrioribus remediis, saluti suae subueniendum putavit. Item: Querere remedium ad aliquam rem.

Gordel/ riem.

Ceinture.

Cingulum. De Som. Cernis terram quasi quibusdam redimitam cingulis.

Goten/ watergoten. Canal ou conduits à eaue.

Aqueductus, tubus, euripus. At. De aqueductu probe fecisti. Off. Adde ductus aquarum. Pro Cec. Aqueductus, huius, iter, actus. De L. Ductus verò aquarum, quos isti tubos & euripos vocant, quis non irriserit?

Goudtsmit.

Orfeure.

Aurifex. I. V. Cum vellet sibi anulum facere, aurificem iussit vocari.

Gräf.

Tombeau, sepulcre.

Tumulus, sepulcrum, bustum, monumentum. Pro Arch. Ennius in sepulcro Scipionum putatur esse constitutus.

Grieken.

Gregeois.

Graci, Gray. De Ar. Graci artibus, Hispani numero, Gal- li robore, Pœni calliditate valent.

Griffie. Touche, de quoy on escrit sur tablettes.

Stylus. Or. Stylus optimus dicendi effector & magister. De Cla. Orationes Attico stylo scriptae.

Gynsen / grimmen. Grinser les dens.

Fremere, frendere. Dr Or. Fremant omnes licet, dicā quod sentio. At. Arius Consulatum sibi ereptum fremit,

F

Grof/

Grof/onbescneden. Lourd, rustique.

Rudis, imperitus, impolitus, pinguis, stupidus, agrestis, rusticus, barbarus. Pro Flac. Homines imperiti, rerum omnium rudes ignarique.

Groen. Verd.

Viridis. De L. In viridi & opaca ripa inambulare.

Groot. Grand.

Ingens, magnus, immanis, immensus, insanus. I. V. Ingentes diuitia. De Pro. Achai ingentem pecuniam pendunt L. Pisoni quotannis.

Groote begheerte hebben/verlanghen hebben.

Conuoyter ardemment, brusler de desir.

Desiderare, desiderio teneri, magno desiderio teneri, miro desiderio teneri urbis, esse in desiderio ciuitatis, laborare ex desiderio, desiderio affici, aestuare desiderio alicuius, cupidè appetere, cupidè agere, cupere, studio ardere, cupiditate teneri, cupiditate alicuius rei flagrare vel inflammatum esse, sitire, auiditate teneri. Acad. Ardere studio veri reperiendi. Q. Fr. Nec honores sitio, nec desidero gloriam.

Groot achten/achten. Fort priser, estimer.

Magni aestimare, in summis bonis ponere, magni putare, plurimi facere, graue & sanctū esse. De Fin. Cū voluptatem in summis bonis ponerent. Item: Magni aestimabat pecuniam.

Groot maecten/ oft verheffen. Exalter, esleuer.

Augere aliquem diuitiis, & locupletare fortunis, augere scientia, augere honore, augere & honestare aliquē, honore ornare, dignitate augere, ornare aliquem veris & diuinis laudibus, ornare aliquem insignibus gloria. Rebus amplissimis atque honorificentissimis ornare, ornare aliquem beneficiis omnibus, singularibus studiis ornare aliquem.

Grooten oft goeden naem crijghen.

Acquerit grand nom, honneur, renommée.

Insignibus gloria ornari, ex doctrina nobilem & clarum esse,

esse, gloria clarum, & auctoritate grauem fieri, laude affici, ornari summis laudibus, diuinis ornare laudibus, illustri laude celebrari, omni laude cumulatam esse, esse in laude. De Cla. Latine loqui, est in magna laude ponendum.

Grooten arbejdt doen/alle neerstighejdt doen.

Faire grande diligence.

Magnis se frangere laboribus, cōficere vitæ cursum in labore corporis & animi contentione, suscipere laborem infinitum, sustinere magnum laborem, multo sudore & labore facere aliquid, insumere magnum laborem in aliqua re, cōsumere multum operæ ac laboris in aliqua re, impendere laborem, excipere magnos labores, exantlare labores, plurimum valere diligentia, magna cum cura & diligentia aliquid facere, diligentissimum & studiosissimum esse, industrium esse. De Opt. Suscepi laborem vtilem studiosis, mihi ipsi non necessarium.

Groot gaen/ swangher gaen.

Estre grosse d'enfant.

Gravidam esse, pregnantem esse. I.V. Latona gravida, & iam ad pariendum vicina.

Groot profijt ieuers af crijghen.

Auoit grand proufit de quelque chose.

Percipere fructus, capere fructus ex aliqua re, ferre fructum ex aliquo. Uberrimos fructus percipere, utilitatis fructum capere, capere usum ex aliqua re. I.P. Gloria est fructus virtutis.

Grooten moedt.

Grand courage.

Animus magnus ac fortis, animo maximo esse, animo erecto esse, animus amplus & excelsus, animus firmus & magnus, acer, praesens, altus. Tusc. Altissimus animus.

Groot ende stout sejt.

Grand & hardi fait.

Insigne factum, pulcerrimum facinus, facinus praclarissimum, pulcerrimum factum, praclarum atque diuinum factum,

illustre atque gloriosum factum. I. A. Statimque illa mirabilia facinora effecit. Sic dicimus, facere magnum facinus, committere facinus.

Groote/ware/ treffelijcke saecke.

Chose grande, chose de consequence.

Res seria, res graues, res permagni momenti, res maximi momenti & ponderis. Off. Si de rebus serijs loquatur, seueritatem adhibeat? si de iocosis, leporem.

Grooten haet/nijdt/eeuwige hee.

Grande diffension, haine.

Acerbū odium, magnū in aliquem odiū, infinitum odium, odium penitus insitū, odium immane & crudele, odium diuturnum, inueteratū, summū odium, capitale odium. Pro Cal. Magnum odium video cum crudelissimo dissidio extitisse.

Groot vziendt.

Grand amy.

Amicus maxima amoris conspiratione consentiens, amicissimus & coniunctissimus, necessarius, amicus pernecessarius, officis, usu, consuetudine coniunctissimus. At. Mihi nemo est amicior, nec incundior, nec carior Attico.

Groepen.

Fleurir, estre en fleur.

Vigere, viriditatem habere, florere. De. N. Stirpes arte natura vigent.

Groeten.

Saluer.

Salutare, salutem dicere, salutem nuntiare. At. Domus tu tota nostra salutatur. I. A. Salutare benignè, comiter appellare unumquemque. De Vn. Cratippus Epbesum venit, mei salutandi & visendi causa.

Haesten/haestelijck gaen.

Haster, s'auancer, se haster d'aller.

Festinare, properare, approperare, accelerare, celeritate uti, maturare. Ep. Atque inde ventis remisque in patriam omni festinatione properaui.

Haeste

Haestelijck.

Haſtiuement.

Raptim, curſim. Hac ſcripſi raptim, ſucceſſiuis operis (vz aiunt.) De Fin. Nimiũm feſtinanter facere aliquid.

Hapz/crans.

Cheueux, perrucque.

Coma, capillus. Pro S. R. Capillus compoſitus, & delibutus. Pro Seſt. Capillus horridus. Item: Conſul vnguentis afſuens, calamiftrata coma.

Hapz cozten/ oft ſcheren.

Rongner les cheueux.

Tondere capillum, vel barbam, demere brabam. Tuſc. Dionyſius ne tonſori collum committeret, tondere filias ſuas docuit. Item: Regia virgines vt tonſtricula tondebant barbam, & capillum patris.

Hapz laten waffen/ lanck draghen.

Laiſſer croiſtre les cheueux.

Capillatiorem eſſe, barba maiore eſſe. Contra Rul. Adoleſcens non minũs benè nummatus, quàm benè capillatus. Item: Aliquis corpore inculto atque horrido, capillatior quàm antiè barbaque maiore. Capillatus.

Haghe/hegghen.

Haye, buiſſon.

Dumeta. Tuſc. Septum undique & veſtitum vepribus & dumetis.

Halbardiers. Sergeantz, Hallebardiers, Huiſſiers.

Stipatores, apparitores, ſatellites, ſtipatores corporis, miniſtri. Pro Dom. Sergius armiger Catilina, ſtipator tui corporis.

Hall-bandt.

Collier, ou carquan au col.

Monile, torques, torquis. De Fin. Manlius qui Gallo torque detracto, cognomen inuenit.

Handelen/ een ſaek tracteren.

Traicter quelque cauſe.

Transfigere atq; decidere cũ aliquo, decidere de omnibus rebus rationibusque. At. Amabo te, cura vt cũ Ticinio trãſigas.

F 3

Handttees

Handt-reecken / handt-schryft.

Cedule, obligation.

Syngrapha, chirographum. Per syngrapham alicui credere. De Arusp. Vnde tibi soluat, quod ei per syngrapham credidisti. Ep. Credidi chirographis eius & affirmationi presentis Laterensis.

Hanghen / opknoopen. Pendre.

In crucem tollere, in crucem agere, cruce afficere, cruce suffigere. I. U. Verres ciues Romanos in crucem sustulit. At. In crucem tolli. Pro Cl. Strato in crucem actus est, exacta lingua. I. P. Si te cruce suffixum viderem. I. V. Tibi Marcelli statua pro patibulo in clientes. Marcellorum fuit.

Hardt baer / sterck.

Fort, qu'on ne peut lasser.

Robustus, lacertosus, multum virium habens, maximis corporis viribus, nervosus, robusta & stabili fortitudine. Contra Rul. Robustus & valens & audax satelles.

Hardt / weedt. Dur, cruel.

Durus, asper, agrestis, horridus, incultus, durus homo, vel potius vix homo. Durus oratione & moribus, ingenio agresti & duro, durus prater equum & bonum. Off. Durus homo, vel potius vix homo.

Hardighepdt. Dureté.

Durities, duritia, duritas, acerbitas, seueritas. De Sen. Quanta in altero duritas, in altero comitas.

Hardneckigh / postacheigh / verhardt.

Opiniastre, obstiné, esceruelé.

Pertinax, obstinatus, praefractus, praefractior, nec satis (ut ita dicam) rotundus. Off. Sermo lenis, minimeque pertinax.

Hardt woïden. Endurcir.

Concreescere, durescere, obdurescere, callum obducere. De N. Aqua nec conglaciaret frigoribus, neq; niue pruinaque concresceret.

Dauene.

Hauene. Haure, ou port de mer.

Portus, nauale, statio. Pro Mur. In portum ex alto inuehi, & portu soluere.

Heller oft inde helle. Enfer.

Apud inferos, ad inferos pœnas luere. Tusc. Triceps apud inferos Cerberus. I. V. Excitare aliquem ab inferis.

Helsehe Gode. Le Dieu d'enfer.

Pluto, Plutonis. Dis pater, orcus. Dis, apud Græcos Πλούτων. De N.

Helpen/ bpslaen. Ayder, secourir.

Adesse, opem auxiliumque ferre, opulari, auxilio esse, auxilio succurrere, subsidio ire vel venire, præsto esse, subuenire, auxilium ferre, subuenare. Ad Her. Nihil Numantinis vires corporis auxiliata sunt.

Heerlyck/ groot. Grand, magnifique.

Magnificus, lautus, splendidus, summo splendore præditus, regius, regalis, amplus. Pro Clu. Honesti homines & summo splendore præditi.

Heerschappijē / ghetweldigheyt.

Seigneurie, maistrise, domination.

Dominatio, dominatus, tyrannis, imperium, principatus, ditio. Pro Dom. L. Brutus populum Romanum dominatu regno liberauit.

Heerschappijē hebben/ regneren.

Auoir seigneurie, dominer.

Tenere aliquem in sua potestate & ditione, imperare, leges alicui imponere, præscribere. Tusc. Vt alter imperet, alter pareat. Pro Pom. Omnibus gentibus ac nationibus terra marique imperare. Dominari, rerum potiri, regnare, dominatum tenere, dominatu tenere, dominatu premere, imperium in aliquos tenere, prouinciam cum imperio obtinere, præesse prouinciis. De L. Qui benè imperat, paruerit aliquando necesse est.

Heerschappijse gheuen. Donner seigneurie.

Dare alicui imperium, reddere imperium, decernere imperium. I. A. Dare imperium alicui extraordinarium vel extraordinem. Item: Demus imperium Casari, sine quo res militaris administrari non potest.

Hemel.

Le ciel.

Calum, altissimum domicilium. De Diu. Cuius cali aspiratio gravis ac pestilens est. At. Cali grauitas. De D. Summanus de celo ictus. Qu. Fr. E calo diuinum hominem esse in prouinciam delapsum.

Heer/ heercracht. Armée, assemblée de gendarmes.

Exercitus, agmen, manus. At. Caesar paucis diebus exercitum fecit. Pro Mur. Maximus & fortissimus exercitus. I. A. Conscribere & comparare exercitum. De Pro. Dimittere exercitum. Pro Mur. Ducere exercitum, id est, ducē esse. Item: Exercitus instructus. Item: Mithridates ab inuicta Cn. Pompeij manu, montium altitudine defenditur. Copia. Ep. Magnasque Roma Pansa copias ex delectu Italia comparat.

Herberghe.

Hostellerie.

Diuerforium, hospitium, diuerforiolum. De Or. Non nimium liberale hospitium dices. Nam te statim extrudam & euiciam. De Sen. Ex vita ista discedo, tamquam ex hospitio, non tamquam ex domo. Pro S. R. Officina nequitia, diuerforium flagitiorum omnium.

Herbergier/ weert.

Tauernier.

Caupo, onis. Copo. De D. Cum duo quidam Arcades iter unū facerent, alter ad cauponem diuertit, alter ad hospitem. Pro Clu. Binnius quidam copo multorum hospitum de via Latina, qui sibi ab huius seruis, in sua taberna, manus allatas esse dixit.

Herberghe houden.

Tenir tauerne.

Cauponari. Off. Non cauponantes bellum, sed belligerantes, ex Ennio.

Herber

Herberghen/ontfanghen/ Vide Onthaelen.

Herpe. Harpe.

Cithara. *Ad Heren. Citharam tenens exornatissimam auro & ebore distinctam.*

Opde herpe spelen. Jouer sur la harpe.

Canere cithara. *Sic dicimus, canere præclare fidibus. Item, canere absurdè.*

Het behaeght/het beliest my. Il me plaist, il m'aggrée.

Placet, placitum est, sedet, videtur, cordi est, arridet, incundum mihi est. At. Meum mihi placebat, illi suum. Ep. Itaque postridie placuit, ut breuiter sententias diceremus. Ad Heren. Ita nobis placitum est, ut scriberemus. Pro S. R. Si diis immortalibus placet. De D. Ut doctissimis sapientissimisque placuit. Ep. Videbis quid Lysoni, quid medico placeat. At hoc mihi in te placuit.

Het en behaeght/ beliest my niet.

Il me deplaist, il ne m'aggrée.

Non probatur mihi, non placet, displicet, improbo. De Fin. Minimè verò probatur huic disciplina, amicitiam propter vilitates adscisci, aut probari. At. Mihi quæ adhuc acta sunt, displicent, Item: Vereor ne tibi mea consilia displiceant. Item: Inhibere illud tuum, quod mihi valde arriserat, vehementer displicet.

Het betaemt/behoort.

Il faut, il est bien conuenant.

Decet, conuenit, decorum est, dignum est, par est, aptum est, æquum est, æquum & par est. Or. Ut in vita, sic in oratione, nihil est difficilius, quàm quod deceat, videre.

Het gaet v aen. C'est à faire à toy.

Tua istuc refert maximè. Ex Plauto. Ad At. Interest. Ep. Multum interest rei familiaris tuæ, te quàm primùm venire.

Het is beschreuen. Il est escrit.

Mandatum est litteris, custoditum est litteris, manda-

F S tum

tum est monumentis, extat litteris, commissum est litteris, prodere memoriam alicuius rei posteris, memoria sic proditum est, memoriae proditum est, proditum est memoria ac litteris, scriptores prodiderunt, ad memoriam posteritatis proditum est. Monumenta certa in litteris extant, monumentis commendatum est, monumentis & litteris mandatum est, perscriptum in monumentis veteribus, monumentis traditum.

Het is my vergheten.

Je l'ay oublé.

Me fugit, mihi excidit, ex animo meo excidit, ex animo effluxit, obliuio me cepit, ex animo amisi, ex memoria deposui, memoriam illius rei amisi, in obliuionem veni, obliuione perpetua deleni, ex animo meo discessit illius rei memoria, è memoria elapsum est, memoria dilapsum est, solita effluxit mens, sum in memor illius, non habeo recordationem illius.

Het is groote schande. C'est vne grande honte.

Dedecori est. Ad Heren. Aliquem suis macula & dedecori esse.

Het moet zyn/het is van noode.

Il faut qu'il soit, il est nécessaire.

Necesse est, necessum est, necessarium est, necessitas est, oportet, nõ potest abesse, quin, &c. necessitas cogit, necessitate astringi, necessitate premi. I. A. Tantum vini eo die exhauseras, ut necesse esset vomere postridie.

Het en schilt niet heel.

Il n'y a gueres de difference.

Non multum differt, nihil aut non multum differt, non multum inter se distant, non distant.

Het schilt veel.

Il s'en fault beaucoup.

Multum inter se distant, plurimum distat, multum differt, hec inter se pugnat. Off. Malitia que vult videri se esse prudentiam, sed abest ab ea distat que plurimum.

Het

Het is afgebracht / te niet ghedaen.

Il est aboly, il n'est plus en vſage.

Antiquatum est, abrogatum est, derogatum est, aliquid de lege derogatum est. Off. Philippus legem agrariam tulit, quam tamen antiquari passus est.

Het is de maniere / de ghewonte.

C'est la maniere, c'est la coustume.

Hic est mos patrius, mos est hominum, mos est, fieri solet, mos est ita faciendi. In patrius est moribus, est hoc in more positum institutoque maiorum, more institutoque, mos antiquus manet, more maiorum fit, suscepit consuetudo, vetus consuetudo obtinet, sic est consuetudo. De Cla. Mos est hominum, ut nolint eundem pluribus in rebus excellere. I. V. Cum omnes, ut mos est, ut fieri solet, concurrerent. Acad. Ut mos amicorum est. Off. Quae more aguntur institutisque civilibus. Pro Clu. Non mos consuetudoque seruata. De In. Vetus consuetudo naturae vim obtinet. Tusc. Quem morem cum Carneades tenuisset, fecimus, ut ad eam consuetudinem disputaremus. Pro Rab. Non est mea consuetudinis, &c.

Het is den ghemeynen roep / spraeck / segghe.

Il est tout diuulgé, le bruit est par tout.

In ore vulgi & communibus prouerbis versatur, factum est iam tritum sermone prouerbium, vetus prouerbium est, in prouerbio est, illud peruulgatum est, ut iam prouerby locum obtineat, contritum vetustate prouerbium est, vulgare prouerbium est, in prouerbij consuetudinem venit, vetus est, in veteri prouerbio est. In Graecorum prouerbio est.

Het is in uwe macht.

Il est en ton vouloir, ou en ta puissance.

Data est tibi potestas, potestas tibi est, tota potestas eius rei tua est, tibi integrum est, integra tibi potestas, tibi

tibi summa omnium potestas est. In tua potestate est, habes summam potestatem. Non deest tibi facultas, data est tibi facultas, habere facultatem, penes te est. Penes te omnis potestas est.

Het 3p met oozlof gheseyt.

Soit dict avec congé, ou permission.

Pace tua dixerim, bona tua venia dixerim, bona veniam audies, bona hoc tua venia dixerim.

Het woꝝdt dach/ Vide Woꝝch.

Heymelijcke dinghen/ Vide Verboꝝghen dinghen.

Heymelijck / heusselijck. Secretement.

Clam, occultè, cuniculis, furtim, obscure, ex occulto: Contrarium est, palàm. In Sall. Timens ne facinora eius clam vos essent. cum accusatio. & apud Plautum: Bona multa faciam clam meam hanc uxorem.

Heymelijck te kennen gheuen.

Donner secretement à cognoistre.

Indicare, innuere. Ep. Huic ego tantummodò aditum ad tuam cognitionem patefacio, & innuo.

Hitte. Chaleur.

Calor, solis ardor, aestus, feruor.

Hier af ghenoech gheseyt.

Assez de cecy.

Sed hac haëtenus, sed id satis superque, quare de hoc satis. At. Sed hac haëtenus, praesertim cum. Pro. R. P. Satis multa, nimis multa. De N. Contra Epicurum satis superque dictum.

Hier comt by/ hier en bouen.

Auec cecy, s' adioinct, ou s'adiouste.

Accedit eodem, accedit eò, accedit huc. Insuper, praeterea.

Hier booztydts. Par cy deuant.

Olim, quondam, quodam tempore, patrum nostrorum aetate, post hominum memoriam, memoria antiquitatis, superiori memoria. De Or. Sic enim olim loquebantur.

Hier nael

Hiernae/hiernamaels.

En apres, cy apres, consequemment.

Postea, posthac, post, tum, inde, reliquo tempore, secundum ea, in posterum.

Historien/ Historie boecken. Liures d'histoires.

Historia, annales, memoria publica, memoria rerum veterum, commemoratio antiquitatis, monumenta rerum veterum, monumenta temporum, monumenta vetustatis, annalium monumenta, ordo annaliu, fasti. De L. Herodotus pater historia. De Or. Prima est historiae lex, ne quid falsi dicere audeat; deinde, ne quid verè non audeat, ne qua suspicio gratia sit in scribendo, ne qua simultatis. Item: Historia testis temporum, lux veritatis, vita memoria, magistra vitae, nuntia vetustatis. Item: Nescire autem quid antequam natus sis acciderit, id est semper esse puerum.

Hoe lange.

Combien longuement, combien long temps.

Quo ad, quamdiu, quo usque, quam ad finem. At. Reliquum est, ut quid agatur, quo ad poteris, exquiras.

Hoepe/troost/maer cleyn. Espoir, esperance petite.

Spes quidem, sed non magna, spes exigua.

Hopen/hope hebben. Esperer, auoir esperance.

Spe duci, induci in spem, sperare, habere spem, esse in spe, confidere, ingredi in spem. Pro Deio. Iubeo te bene sperare, & bono animo esse. At. Ut agrote dum anima est, spes esse dicitur: sic ego quo ad in Italia Pompeius fuit, sperare non destiti.

Hopen te beighcefs. Esperer en vain.

Spe falli. De N. Spe falli possumus. At. Ne spes quidem vlla ostenditur fore melius. Item: Neque ab iis ipsis quidquam ad spem ostenditur. De In. Si tum cum spes deseruisset, opitulatus sit. At. Deficit enim non voluntas, sed spes. Ep. Si Syria spes eum frustrata esset. Pro S. R. Pro re certa, spem falsam domum retuli.

Hoere

Hoere/ lichte vrouwe. Paillarde, putaine.

Scortum, meretrix, lupa, mulier vulgata omnibus, que se omnibus peruulgat, qua domum suam patetfacit omnium cupiditati. I. A. Primo vulgare scortum certa flagitij merces. Hinc scortator. I. C. Cùm hanc Catilina sit habiturus scortatorum cohortem pretoriam.

Hoedt/ Vide Bonet.

Hongher. Faim.

Fames. De Fin. Cùm cibo & potione, fames sitisq̄ue depulsa est. Item: Cibi condimentum fames, I. C. Patientia famis & frigoris. Ep. Integram famem ad ouum adfero.

Hooyhte van eenen berghe.

La sommet d' vne montaigne.

Celsus montis vertex, summus vertex. De Pro. Nihil est iam ultra illam montium altitudinem, quod sit pertimescendum. De D. Celso è vertice montis.

Hooghe. Hault.

Altus, sublimis, celsus, excelsus, erectus, in altum editus, excitatus humo. I. A. Virtus est altissimis defixa radicibus. In altum editus. Pro Dom. Precipitari ex altissimo dignitatis gradu. Tusc. Magnus & altus vir. Item: Altus, excelsus, humana despiciens.

Hoogh inde locht gaen/ wisteken.

S' esleuer en hault, se faire apparoir.

Eminere, exstare, excedere. Tusc. Globus terra eminens è mari. Or. Demosthenes vnus eminet inter omnes, in omni genere dicendi. Sed metaphorice.

Hooghe schole/ vniuersitept.

Grande escole, grande vniuersité.

Academia, Ceramicus. Gracè ἀκαδημία, vel ἐραδῆμεια. Ex Steph. De D. Inq̄ue Academia umbrifera, nitidoq̄ue Lyceo. Lyceum. Item: Cùm ambulādi caussa in Lyceum venissemus, nam id superiori gymnasio nomen est.

Hoofdt

Hoofdt decken.

Couvrir la teste.

Capite operto esse. De Sen. Masanissa nullo imbre, nullo frigore adduci potest, ut capite operto sit.

Hoop.

Comble, monceau.

Cumulus, aceruus. Ep. Et magnum beneficium tuum magno cumulo auxeris. Item: Incunabula tua littera cumulum mihi gaudij attulerunt. Acad. Aceruus tritici. A. Itaque tanti acerui nummorum apud istum construuntur, ut iam appendantur, non numerentur pecunia.

Hoozen.

Ouir.

Audire, auribus percipere, auditionem de aliqua re accipere, ad aures alicuius peruenire, fama & auditione accipere. De Cla. Audini ista de maioribus natu. i. à maioribus natu. Ep. De isto periculo nihil audini. Et, De praelio facto audini. Ad Att. Et si hoc te ex aliis audire malo. De Or. Ex Crasso audini.

Houlwen / huysvrouwe nemen.

Espouser femme, se marier.

Habere aliquam in matrimonio. Pro Cacin. Is habuit in matrimonio Cesoniam. Pro Clu. Saffiam in matrimonium ducere cupiuit. De D. Collocare aliquam in matrimonium. Pro Clu. Tum despondit ei filiam suam illam quam ex genere susceperat. De D. Virgo nupsit ei cui Cacilia nupta fuerat. Pro Clu. Mater filia nubenti lectum illum genitalem stravit. Ep. Aliquam adolescentibus primariis nuptam fuisse. De N. Venus nupsit Vulcano. I. U. Mulier nupta uni, proposita omnibus. Tusc. Plures singulis solent esse nupta. Top. Cum mulier fuisset nupta cum eo, cui connubij ius non esset. Ep. Ut cum aliquo adolescente primario coniuncta aetatem ageret. De Or. De filia collocanda referre ad aliquem. De In. P. Scipio Corneliam filiam Tiberio Graccho collocavit.

Houw-vaer

Houwbaer.

Apte à se marier.

Nubilis. Pro Quinct. Ipse filia nubili dotem conficere non potest. Pro Cl. Is reliquit grandem & nubilem filiam, qua brevi tempore, post mortem patris nupsit A. Melino.

Houwelijck goedt. Douaire, don de mariage.

Dos. At. Quinctus torquetur debitione dotis. I. A. His quasi prater dotem, quā in ciuilibus malis acceperant, agrum Campanum est largitus Antonius.

Houel. Petite montaignette, petit terre.

Collis, tumulus, locus leniter eminentes à terra. At. Quaris utrum magis tumulis prospectuque an ambulatione delecter?

Hooerdich.

Orgueilleux.

Superbus, arrogans, insolens, elatus, inflatus, se efferens, qui fastidio & contumacia effertur. Ep. Vtrum superbior te pecunia facit? an quod te Imperator consuluit? Verbum incedendi ad superbiam accommodatum.

Hooerdijc.

Orgueil.

Arrogantia, superbia, insolentia, intolerantia, fastidium, contumacia, animi spiritus. Quinct. Frater: Et illud τὸν σκαυτὸν noli putare ad arrogantiam minuendam solum esse dictum, verum etiam, ut bona nostra norimus. Pro Mur. Sermo arrogantiae plenus. Guertinck / Vide Werckman.

Huerwerck/compasse.

Horloge.

Horologium, solarium. Ep. Horologium mittam, & libros, si erit sudā. D. N. Cum solarium vel descriptum, aut ex aqua contemplare. Et solarium vel descriptum, vel ex aqua, quobora declarentur.

Gulden.

Consacrer.

Inaugurare. I. A. Cur non inaugurare? Pro Dom. Templum inauguratum, id est, curia.

Hutte.

Maisonnette, logette.

Casa. Tusc. Ptoleleo peragranti Egyptum, comitibus non secutis, cibaribus in casa panis datus est.

Gulpe

Vulpe. Ayde, secours.

Auxilium, subsidium, praesidium, adiumentum, adminiculum. Or. Petere auxilium ab aliquo. Pro Quinct. Petere praesidium ab aliquo. I. V. Ferre opem & auxiliū alicui. Ad Her. Esse alicui auxilio. Pro Rab. Dij quorum ope & auxilio haec Respublica gubernatur.

Vulpe begheeren.

Demander ayde, secours.

Opem alicuius petere, fidem alicuius implorare, auxilium alicuius implorare, praesidium alicuius implorare.

Hupten/weenen. Hurler, brayre.

Eiulare, plorare, ploratum edere, flere, fletum facere, lamentari. Tusc. Aspice Philoctetam magnitudine dolorum eiulantem.

Huplinghe/weeninghe. Hurlement, Brayement.

Fletus, lamentatio, eiulatus, eiulatio. Tusc. Eiulatus ne mulieri quidem concessus est.

Hups. Maison.

Domus, ades, domicilium, tectum, dij Penates, lares, lar familiaris, lares familiares, sedes, foci patrij, ara focique. Tro Dom Nihil sanctius, nec omni religione munitius, quam domus uniuscuiusque civium, hic ara sunt, hic foci, hic dij Penates, hic sacra religionis carimonia continentur, hoc perfugium est ita sanctum omnibus, ut inde abripi neminem fas sit.

r'Hups. En maison.

Domi, in adibus. Ep. Apud eum sic fui, tamquam domi mea. I. V. Is domi apud me est. Tusc. Diodorus multos annos nostrae domi vixit. Ep. Nonne maus sine periculo domi tuae esse quam cum periculo aliena?

Hups houden / hupstraet dzaeghen.

Tenir menage, porter menage.

Administrare rem familiarem, tueri rem familiarem. De Sen. Xenophontis liber de tuenda re familiari.

G

Hupstraet.

Hupstraet. Mesnage, meubles.

Supellex, res domestica & familiaris. Parad. Cogitatio supellectilis ad delicias 7.V. In instrumēto ac supellectili C. Veris. I. A. Multa & tanta supellex & magnifica multis locis, non illa quidem luxuriosi hominis, sed tamen abundantis.

Hupf-beer. Maistre de mesnage, ou famille.

Paterfamilias, administrator rei familiaris. Pro Quint. C. Quintius paterfamilias & prudēs & attētus. Bonus & assiduus dominus. Hupfbroutwe. Femme de mesnage.

Vxor, quam in matrimonio quis habet, particeps connubij, coniunx. Att. Quintius à ducenda vxore sic abhorebat, ut quidquam libero lectulo negaret esse incundius.

Hypocrijt. Hypocrite, feinct, deguifé.
Simulator.

**Ick ben daer mede te vreden/
te vreden zijn.**

Il me plaist, i en suis content.

Placet, probatur mihi, ita mihi placitum est, placitum est mihi, eo contentus sum: raro sine Ablativo. Ep. Videbis quid Lysoni, quid medico placeat. De Sen. Quod cuique temporis ad viuendum datur, eo debet esse contentus. Parad. Contentum suis rebus esse, maxime sunt certissimaque diuitie.

Ick ben van dien sin. **Je suis de ceste opinion.**

Hac mente sum, habeo id in animo, sic habeo statutum cum animo ac deliberatum, hoc animo sum, eo animo sum.

Ick ben onstelt. **Je suis troublé.**

Mente sum turbata, animo sum commotiore, magno animi motu perturbatus sum. Pro Plan. Placare mentes turbatas.

Ick weet het wel/ick en twijfel daer niet aen.

Je le scay bien, ie ne doute pas en cela.

Pro certo habeo, pro certo puto, manifestò comperi, spe sum explo-

explorata, est mihi exploratum, exploratissimum mihi est, nihil mihi exploratius, habeo exploratum. Sall. in Cic. Denique de eo tibi compertum erat. Pro Clu. Aut illud afferant, aliquid esse, quod de iis duobus habuerint compertum.

Ick weets niet wel / ick twijfele.

Je ne le sçay point, i'en suis en doute.

Non est mihi exploratum, nihil certi habeo, non habeo certum, certum non habeo, hoc mihi parum certum est, certum nescio.

Ick heb voor my ghemomen.

J'ay deliberé en moy mesme.

Statui, constitui, decreui, statutum est atque decretum, statutum habeo, in animum induxi, consilium est. Pro Mil. Claudius statuit vexare Rempub.

Ick hope / ick heb moer. J'espere, i'ay courage.

Spes me tenet, magna spes me tenet, bonam spem habeo, in spem venio, in spem adducor, ingressus sum in spem, magna in spe sum, cum spe sum maxima, tum maiore etiam animo; magna mihi spes est; in spem maximam, & quemadmodum confido, verissimam adductus sum; in optima spe sum, spes mihi eius rei est explorata, magna spes & propè explorata me tenet, spero, magnoque & erecto animo sum. At. Ego, ut spero, propediem te videbo.

Ick en ghelooft niet. Je ne le croy point.

Non adducor ut credam, non habeo fidem, non adhibeo fidem, non tribuo fidem, non habeo fidem orationi tue, non adiungo rebus commentitiis fidem, abrogo, derogo fidem, infirmo fidem. De Cla. Audini equidem ista de maioribus natu, sed numquam sum adductus, ut crederem.

Ick laet my duncken / ick vermoede.

Il me semble, i'ay soupçon.

Suspicio, puto, suspicione assequor, suspicione attingo, suspicionem habeo, suspicionem mihi attulerat tua taciturnitas. De Cla. Tantummodò coniectura ducor ad suspicandum.

Ick braghe daer niet nae. Il me ne chault.

Non laboro, non magnopere laboro, contemno ac pro nihilo duco. Pro nihilo mihi est, nihili facio, pro nihilo puto, nullo loco numero. De Fin. Nihili facio, nullo loco numero.

Ijdel. Vain, de nulle importance.

Inanis, vanus, vacuus, cassus. I. V. Equus inanis cui nemo insidet.

Imagineren / begriÿpen inden sinne.

Imaginer, feindre.

Cogitare, mente contrectare, contemplari, mente complecti, cogitatione complecti, animo agitare, cogitationem alicuius rei habere, animo & cogitatione comprehendere, ratione animoque lustrare, speciem alicuius rei cogitatione percipere, ante oculos proponere, in mente & cogitatione versari, versare animo multas & graues cogitationes. Pro Deo. Hac ego repeto, & dies & noctes cogito.

In boerde / in iock.

Par ieu, par raillerie, par gaudifferie.

Ludo & ioco, per ludum & iocum, per ridiculum dicere. Ep. Dicere per iocum. Off. Per ridiculum dicere.

In corten tijdt. En brief temps.

Breui tempore, breui, propediem, in breui, exiguo tempore, paucis diebus. Att. Caesar magnas copias breui habiturus est. Ep. Sed id erit per breui.

In clepne stucken.

Par pieces, par morceaux.

Minutatim, minutè, particulatim. Acad. Cùm aliquid minutatim & gradatim additur aut demitur. At. Xenonem per exiguè & ὑλιχρῶς præbere. i. minutatim.

Inden dagheraet / Vide Woech.

Indachtigh zyn. Se souuenir.

Meminisse, memoria tenere, memoria repetere, comminisse, recordari, reminisci, memoriam alicuius rei habere, in
memo-

memoriam redire, in alicuius rei memoriam venire. De Som.
Omnia alicuius dicta & facta meminisse.

Inde gheuancenisse slaen. Emprisonner.

Mittere in carcerem, conicere in carcerem, in custodiam
tradere, dare aliquē in custodiam, includere in custodias, con-
trudere in carcerem, condere in carcerem, ducere in carcerem,
iniicere vincula alicui, conicere in vincula.

In desen tijdt. En ce temps present.

Memoria nostra, nostro hoc tempore atatis, hodie, hoc tem-
pore, nunc. Pro Font. Quod saepè & nostra & patrum memo-
ria usu venit. Att. Omnia bella qua memoria nostra fuerunt.

In de rekenschap bzenghen/rekenen.

Rapporter en compte.

Referre rationes, referre acceptum. I. U. Referre rationes
ad ararium. Pro Quinct. Referre nomina in codicem accepti
& expensi. De Op. Ne quis corona donaretur in magistratu,
priusquam rationes retulisset. Sall. in Cic. Reddere rationem
quantum patrimonij acceperis, quid tibi litibus accreuerit.
I. U. Et ciuibus suis rationem referre debebat. I. A. Pecunia
publica, cuius ratio in aede Opis confecta est. Pro Fla. Inferre
rationes falsas. De N. Inita subductaque ratione. I. V. Indu-
cere aliquam pecunie summam in rationem. Ep. Subducere
rationes. Et, Rationibus subductis summam feci cogitationum
meorum. At. Subducamus summam. Et, Assident, subducunt,
& ad nummum conuenit.

Indrucken/ingroeuē. Imprimer, engrauer.

Incidere in are, insculpere mentibus. I. P. Elogium in se-
pulcra incisum. Ep. Tabula in qua nomina ciuium incisa es-
sent. J. V. Videmus in basi statuarum maximis litteris inci-
sum a communi Sicilia datas. Et, Id non modò tum scripse-
runt, verùm etiam in are incisum nobis tradiderunt. I. A.
Quae ille in as incidit. De D. In robore insculptas fuisse pri-
scarum litterarum notas. Acad. Vt litteris consignamus,

qua monumentis mandare volumus, sic ille in animo res insculptas habebat.

In lijden zjn. Estre en angoisse ou danger.

Versari in re difficili, versari in magna varietate, versari in motu tēporū ac perturbatione, versari in rebus exulceratis & exagitatis, versari in timore ruinae, versari in magnis angustis, versari in naufragiis, & bonorū direptionibus, versari in miseris. Pro R. P. Plato in maximis periculis, insidijq; versatus est. **In't beghinzel.** Au commencement.

Initio, principio, primū omnium. Ep. Quemadmodū Senatus initio censuit. Et, Redeo ad illum, quod initio scripsi. Pro S. R. Iste qui initio proditor fuit, deinde perfuga.

Inghen. Mettre dedans, mettre au deuant.
Suggestere, subycere. Ut si memoria defecerit, tuū est ut suggeras. De Finibus: De N. Suggestere vel subycere aliquid alicui.

Ingaen/intreden. Entrer.

Intrare, introire, inire, ingredi, accedere in ades, pedem inferre. D. N. Cū Gracchus pomerium intrasset. I. A. Tu illam domum ingredi ausus es? tu illud limen intrare?

Inghanck. Entrée.

Introitus, ianua, ostium, vestibulum. Pro Cae. Non solum introitu, sed omnino aditu prohiberi.

In perijckel oft last sp seluen bzenghen.

Se mettre en peril, hasard, danger.

Se in discrimen adducere, sibi iniicere vel intendere periculum, cōmittere se periculo, in periculū ac discrimen se vocare, se inferre, sibi facessere vel creare periculum. Pro Dom. Committere se periculo mortis. Pro S. R. Adire periculum capitis.

In teghenwoordighepdt / in't aenschijn.

En presence.

Coram, in conspectu, ante oculos, ante pedes, in oculis. At. Sed hac & alia maiora coram. Et, Sed hac propediem coram. Att. Sed hac posteriūs, & coram fortassis commodiūs.

In pement ghehouden / verbonden.

Obligé ou tenu à quelqu' vn.

Deiunctus alicui, obstrictus, obligatus, gratiam alicui debens, alligatus. Att. Me maximo beneficio deiunctum semper habebis.

In 't boozschijn / in 't licht bzenghen.

Diuulguer.

Diulgare, peruulgare, in apertum referre, edere, in medium proferre, in aspectum lucemque proferre. Pro Font. Inimici hanc rem sermonibus diulgare voluerunt.

In uwer macht. En vostre puissance.

Tota potestas eius rei tua est: tibi integrum est, penes te est. De Cla. Elocutionis emendata ac Latina laus penes Casarem fuit.

Jode. Juif.

Judaus. De Pro. Iudaei & Syri nationes nata seruituti.

Jocken / boerden. Se railler, se gaudir.

Jocari, canillari, nugari. Ep. Iocer ne tecum per litteras.

Jonckhepdt. Jeunesse.

Adolescentia, iniens aetas, flos aetatis. Top. Adolescentia est flos aetatis.

Jonghe scholieren. Jeunes escolliers.

Rudes ac tirones litterarum. De. Or. Fateor enim Oratorem nulla in re tironem ac rudem, nec peregrinum atque hospitem in agendo esse debere.

Kassack / vetsack.

Qui a grand ventre, ventru.

Pinguis, opimus, crassus, opimus bos. In Tuscul.

Kaude / kelde hebben.

Auoir froid.

Frigere, algere frigore, frigescere. Ad Her. In re frigidissima cales, in feruentissima friges.

G 4

Kaude

Kaude/ kelde. Froid, froidure.

Frigus. Ep. Vix in ipsis tectis frigus uiatur: nedñ in mari.
Kelder. Cellier, dispense.

Cella penuaria, cella uinaria, olearia. I. U. M. Cato sapiens cellam penuariam Reipub. nostra nutricem plebis Romana Siciliam nominauit.

Kercke/capelle. Eglise, chapelle.

Templum, fanum, ades, ades sacra, locus religiosus uel sacer, delubrum. De In. Ades sacra.

Kerck wpinghe/kermisse. Dedication de l'Eglise.
Delubri dedicatio, delubrorum consecratio. De N. Ades Castori & Polluci in foro dedicata.

Kercker. Prison.

Carcer, custodia, vincula, locus in quo asseruantur rei. I. C. Carcer uindex nefariorum scelerum.

Kiesen. Choisir.

Eligere, legere, deligere, excerpere, delectum habere, delectum adhibere. I. V. Facere alicui potestatem optionemque ut eligat utrum uelit.

Kinderen. Enfants.

Liberi, filij, proles, soboles. At. Vagamur egentes cum coniugibus & liberis.

Kinderen crÿghen. Engendrer enfans.

Procreare ex aliqua liberos, procreare liberos, liberos ex aliqua suscipere, gignere, parere, proferre, generare. Tusc. Procreare liberos.

Kinnebacken. La iouë.

Mala, e. Maxilla, e.

Kist / coffer. Coffre, bahu.

Cista, Cistella.

Kijugie. Noïse.

Rixa, lis, controuersia, concertatio, iurgium. I. V. Ecce autem noua turba atque rixa.

Kijfachtig/ knibbelachtig/ werre garen.

Noifeux.

Litigiosus, concitus ad vixam, defensor nimium litigiosus.
Pro Mur. Quid huic tam loquaciter litigioso facias?

Kijuen/ knibbelen.

Noifer, tenfer, auoir debat.

Litigare, disceptare, contendere, in contentionem venire, contentionem de aliqua re facere, contentionis aliquid cum aliquo habere, certare cum aliquo pugnaciter de aliqua re. At. Hircius cum Quinto acerrime pro me litigauit.

Klaeghen.

Plaindre.

Queri, conqueri, expostulare, querelam vel querimoniam habere, deplorare de alicuius iniuriis. Pro Cal. Queri de aliqua re. Ep. Queri de iniuriis aliorum. At. Caesar queritur de Milone per vim expulso.

Klachte.

Plainte.

Querela, querimonia, conquestio. Q. Fr. Epistola plena stomacho & querelarum.

Kleedt.

Habillement.

Vestimentum, vestis, vestitus. Pro Mil. Milo domum venit, calceos & vestimenta mutauit.

Knauwen.

Malcher.

Mandere, mandere malis. De N. Dentibus manditur, extenuatur, & molitur cibus.

Knechten aennemen.

Amasser gendarmerie.

Conscribere milites, conficere exercitum, conducere exercitum, paucis diebus exercitum facere, conscribere & comparare exercitum, comparare copias, manum facere, copias parare, multitudinem hominum cogere, armare, instruere. Ep. Milites quos Dolabella ex Asia conscripserat, e Syria fugientes in Pamphylia venerunt.

Knechten/ keijchvolck.

Gendarmes.

Milites stipendiarij.

G 5

oude

oude Varschsknechten.

Vieux soldats.

Veterani.

Koole.

Des choulx.

Brassica, caulis. De N. Vites à caulibus brassicisque si propè sati sint, ut à pestiferis & nocentibus fugere dicuntur, nec eos vlla ex parte contingere.

Koken.

Cuisine.

Culina, popina.

Kock.

Cuisinier.

Coqus vel cocus.

Koken Latijn spreken. Parler Latin de cuisine.

Inquinatè loqui, barbarè loqui, non bellè dicere, non purè, non Latinè loqui, non purè & emendatè loqui.

Kort.

Brief, court.

Brenis, parvus, pusillus, concisus, angustus, exiguus, praeisus. Contraria sunt: Longus, productus, procerus. Pro Arch. In tam exiguo vita curriculo, & tam breui.

Kortelijck.

Briefuement.

Breuitè, summatim, quàm breuissimè, leuiter, strictim, breui, cum breuitate, paucis verbis.

Kortelijck schryuen.

Escrire briefuement.

Breuitè describere, breuitè & absolutè complecti aliquid, exponere quàm breuissimè, agere quàm breuissimè, in pauca cōferre, paucis percurrere, breuitè attingere, leuiter perstringere, strictim attingere, strictim dicere, non longius persequi, summatim dicere, acernatim dicere, genera ipsa summatim exponere, rerum capita percurrere.

Kortere dedene.

Brief propos.

Laconismus, breuitas. Ep. Breuitatem secutus sum te magistro. Et ibidem: Sed quid ago? non imitor Δακτυλοποιον tuum, altera iam pagella procedit.

Korts/ niet langhe gheleden.

N'agueres, il n'y a point long temps.

*Nuper, paucis antè diebus, nuperrimè. At. Nunc magno-
pere*

pere à te peto, de quo sum nuper tecum locutus, ut videas ne quid ei desit.

leer Hojts.

Tout incontinent.

Propedem, breui tempore, exiguo tempore, paucis diebus, breui, perbreui. At. Ego, ut spero, propedem te videbo.

Kranck/onsterck.

Fragil, tendre.

Fragile, caducum, imbecillum, infirmum, enervatum, viribus carens. De N. corpus caducum & infirmum. Pro Sest. Homo enervatus & exanguis.

Kranck van lichaem/ onsterck/ sieck.

Malade.

Eger, agrotus, eger gravi morbo, infirma atque agra valetudine esse, agro corpore esse, incommoda teneri valetudine, incommoda esse valetudine, infirma atque agra esse valetudine, tentari quodam valetudinis genere, infirmissima valetudine & affecta esse, summa senectute & perdita valetudine, perturbatio valetudinis; propter valetudinem domo non exire; grauitas valetudinis, imbecillitas valetudinis, nulla esse valetudine. De Cla. Is semper infirma atque agra valetudine fuit. Item: Is corpore erat infirmo.

Kussen/ Vide Ozeussen.

Kussen/ omhelten.

Baiser, accoller.

Osculari, suaniari, suauium dare, amplecti atque osculari, amplexari, complecti & osculari aliquem. Pro Mur. Quoniam mihi videris istam scientiam iuris tamquam filiolam osculari, non patiar.

Kupfch.

Chaste, qui n'est point corrompu.

Pudicus, castus, purus, integer, incorruptus, inuiolatus. Pro Font. Mens casta & integra. Att. Pompeius vir integer, castus & grauis. De In. Premia virtutis sancta & casta esse oportet.

Karchen.

Lacchen. Rire.

Ridere, risum edere, vel facere cachinnari. De Finibus: M. Crassus, quem semel ait in vita risisse Lucilius, & ἀγέλασος vocatum.

Langk leuende. Longuement viuant.

Longe esse vita, vitam ad centesimum annum producents, summa esse senectute.

Laghen/stricken: laghen legghen.

Embuscher, espier.

Insidia, tendere insidias, collocare insidias, parare insidias, facere, locare milites in insidiis. Pro Dom. Per insidias interficere aliquem.

Langhe te bozen. Long temps parauant.

Multò antè, longè antè, patrum nostrorum atate, apud maiores, patres, superiores. De In. Ille multò ante lucem surrexit. Tusc. Qua venientia longè antè videris.

Landt ouercomen/ rijk vermeerderen.

Conquester, parer, estendere son pais.

Imperium dilatare, proferre fines, latè explicare, propagare prouinciam. De Pro. Finium imperij propagatio. Off. Quorum rebus gestis imperium Lacedæmoniorum dilatatum putatur.

Landtschap. Pais, region.

Regio, prouincia, ora. Ep. Syda, qua extrema regio est prouincia mea. Pro Sest. Qua regio oràve erat latior?

Langsaem. Laschement, à loisir.

Tardè, serò, leniè. At. Tardè tibi reddituro dabam, sed amico homini.

Laß/pack. Faiz, fardeau, charge.

Onus, prouincia, negotium, partes, labor, officij munus. De Sen. Onus Aetna grauius mihi videor sustinere. Ep. Sciebam quantis oneribus premerere susceptarum rerum. Item: Oneris tibi imponere non audeo quidquam. I. V. Imponere nimium oneris

oneris plebi. Item: Ego plus oneris habeo quàm alijs. Item: Adductus sum officio, ut onus hoc laboris suscipiendum putarem. De Or. Magnum est quoddam onus atque munus suscipere ac profiteri se, &c. Pro S. R. Suscipere onus officij quod non possis sustinere. I. V. Cur ego tuas partes suscipio? cur tuum onus sustineo? Ep. Hoc nihil ad te, nostrum est onus. At. Tibi hoc oneris non impono, nolo te illum iratum habere.

Laeten inden last / perijckel.

Desfaillir en la necessité.

Deserere, destituere, relinquere, derelinquere, nō adesse alicui, abesse, desertum esse, pati, prodere, à causa alicuius recedere, negligere, pratermittere. At. Turpe erit Domitium deserere implorantem eius auxilium.

Last dooz comen / ontblieden. Eschapper du peril.

Evadere, emergere. De Fin. Ex his angustiis ista evaserunt deteriora. De D. Egrotus evasit ex morbo, navis evasit ex periculo, exercitus evasit ex insidiis. Tusc. Evadere ab improbis indicibus.

Lastigh. Fascheux, enuyeux, pesant.

Molestus, gravis, intempestivus, odiosus, laboriosus, negotiosus. De N. Labor operosus & molestus.

Laetet alsoo zijn. Soit ainsi.

Esto, verum esto, esto fecerit, fac potuisse, verum fac esse omnia. Sed fac igneum, fac spirabilem, nihil ad id quod agimus. In Tusc. Verum pone esse victum eum, id est, fac esse victum.

Laeten baren / dighuen. Delaisser, abandonner.

Missa facere, posthabere, remouere, omittere, mittere, pratermittere, relinquere, demittere, praterire, non exequi. At. Et enim statim missum feci.

Heckerlijck / costelijck.

Delicieusement, delicatement.

Opipare, apparatus, regifice. At. Caesar edit & bibit opipare sanè

sanè & apparatus. Et : Cùm opiparè epulati essemus hilarem in modum.

ledigh zyn.

Estre oiseux.

Otiari, nihil agere, cessare, otiandi causa vacare, otio perfrui, summo esse in otio, hebescere & languere in otio, nimio otio affluere, abundare otio, vacare. Contrarium : Nullum alicui vacuum tempus esse ; nullum tribui vacuum tempus, ac liberum. De Or. Nihil agere & planè cessare.

leegh.

Bas, humble.

Humile, demissum, summissum, depressum. Contrarium est, Sublatum. De In. Humilis ac supplex precatio.

leelyck mensche / leelyck. Laid, desforme, desfigurè.

Homo deformis, turpis, sordidus, squallore sordidus. Ep. Nec eam diligere nimis debes, quòd deformior est, sed misereri potius. Pro Cal. Deforme est etiam de seipso predicare.

leest, patroon.

La forme de quelque chose.

Forma, figura, exemplar, species quam artifex imitatur, & quam sibi proponit ad imitandum, ad quod efficitur aliquid, propositum exemplar. Am. Amicum qui intuetur, tamquam exemplar aliquod intuetur sui.

legher.

Le camp.

Castra.

legher maec^{en}/neder slaen. Asséoir le camp, camper.

Castra ponere, castra facere, castra habere prope muros.

At. Nos ad portas castra habemus.

legher op hzeken.

Oster, rompre le camp.

Mouere castra ex aliquo loco.

leenen.

Prester, emprunter.

Mutuari, aliunde sumere, mutuum aliquid sumere, utendum accipere. Ad At. Cùm abundare debeam, cogor mutuari. De Or. A familiari meo mutuabor. I. A. Et Bru. Sumere pecunias mutuas ab aliquo. Contra Rul. Dare frumentum mutuum alicui. At. Dare pecuniam mutuum alicui. Dare utendum. Pro Flac.

leeren

Leeren eenen anderen. Apprendre, instruire, enseigner.

Docere, tradere, instituere, erudire, edocere, præcepta dare, optimarum artium vias tradere, etatē puerilem ad humanitatem informare, docere mercede, inculcare. De Sen. Senectus adolescentes docet, instituit, ad omne officij munus instruit.

Leeringhe achterlaten. Laisser par escrit.

Posteris tradere, memoria prodere, tradere immortalitatis præcepta dicendi, varios sermones. Pro Dom. Hoc nobis à maioribus traditum. Parad. Nam hoc memoria traditum est.

Leeren van bupten. Apprendre par cœur.

Ediscere, memoria mandare, aliquid animo percipere, & memoria custodire, memoria tradere aliquid, commendare memoria. Ep. Lepta suauissimus ediscat Hesiodum, & habeat in ore. Pro Quint. Quæso eum diem memoria mandetis. Sic, Memoria tenere, comprehendere, complecti, retinere.

Lezen / ouerlezen. Lire, parler.

Legere, recitare, voluere, euoluere, versare, lectionem ad aliquem librum adhibere, peruolitare, volutari. De Orat. Aliquem in bonis auctoribus esse volutatū.

Leeste. Dernier,

Novissimus, postremus, ultimus, extremus, summus. Oct. V. nouissima conferam primis.

Leuen na den vleesche / nae den wellust.

Viure selon les delices mondaines.

Delicatè ac molliter viuere, dare se voluptatibus, percipere voluptates corporis, capi voluptate, sibi indulgere, & corpori deservire, mollitudini indulgere. Offic. Delicatè & molliter viuere.

Leuen / leuen leyden. Viure.

Viure, vitam viuere, frui vita, agere vitā, degere vitam, agere etatem cum aliquo. Pro Mar. Satis diu vel natura vixi, vel gloria. Spirare, respirare, esse, in vita esse, in vita cōmorari, inter viuos numerari, animum agere, vitam & spiritum ducere,

ducere, vita & communis spiritu frui, vitam colere, vitam suppetere, lucem intueri, is prope centum confecit annos, vitam ad centesimum annum perduxit. At. De creueram cum eo valdè familiariter viuere. De Or. Coniunctissime viuere cum aliquo. Ep. Quietè & liberè viuere. De Fin. Viuere è natura. Ep. Viuere de lucro. Et, Viuere in litteris. f. A. Si non spiritu, at virtutis laude viuemus. Pro Sest. Viuere ac spirare. De Cla. Titus Anfidius vixit ad summam senectutem. De Sen. Secum esse, secumque (ut dicitur) viuere.

Leuen leyden in sonden. Viure en peché.

In turpi vita commorari, foedissimam vitam ac miserissimam degere, viuere vitam vitiosam & flagitiosam.

Aichaem castijden / soberlyck leuen.

Chastier son corps, sa chair.

Parcè, continenter, sobriè viuere; restrictè & parcè viuere; minimo contentum tenuissimo cultu viuere.

Aicht benemen / betimmeren. Prendere lumiere.

Obstruere luminibus, officere luminibus. Pro Dom. Primo se luminibus eius esse obstructurum minabatur. Pro. R. Negligentes quarum altitudo officeret auspiciis.

Librye. Librairie.

Bibliotheca. Qu. Frat. De bibliotheca Graca supplenda libris commutandis, Latinis comparandis, valdè velim ista confici. De D. T. um in bibliotheca qua in Lycao est, assedimus.

Lieuer / beter. Mieux, meilleur.

Antiquius, carius, melius, potius. At. Nihil mihi antiquius amicitia nostra.

Lief hebben. Aimer.

Amare, carum habere, studio prosequi, benevolentia complecti, magno esse in aliquem studio, fauere, in deliciis habere, in oculis ferre, amore amplecti. In alicuius oculis, ore, vultu, acquiescere. Pro Deio. Itè: Habitare oculis in alterius vultu. Ep.

Ep. *Mihi nunc denique amare videor, antea dilexisse.* At. *Cicerones pueri amant inter se.*

Liefghetal / bemint. Fort aymé.

Gratiosus apud omnes, plurimum gratia potens, carus, acceptus, incundus. Pro *Clu.* *Hic multis carus atque incundus est.* At. *Si me carum habes.* I. C. *Frater carissimus atque amantissimus.* Off. *Qui esset apud omnes ordines gratiosus.* At. *Cicero erat gratiosus apud Caesarem.*

Lief oft dienit doen. Gratifier, faire chose agreable.

Gratum facere, gratificari, beneficium dare. At. *Me & Caesari, & sibi, vehementer gratum esse facturum.* De *Fin.* *Deq; eo quod ipsis superat, aliis gratificari volunt.* Ep. *Quod Pompeio se gratificari putant.* Item: *Cur tibi hoc non gratificer, nescio.*

Liefde. Amour, bien veillance.

Amor, caritas, benevolentia, studium, pietas, delicia, studium & ardor quidam amoris. *Vincula amoris arctissima mihi tecum sunt.* At. *Qu.* *Fr.* *Demonstrare amorem fraternum in aliquem.* Postquam: *Qui tanto amore in me extitit.* I. *A.* *Sed redeo ad amores & delicias nostras, L. Antonium.* At. *Pylia salutem dices, & Attica delictis atque amoribus nostris.*

Liftigh int disputeren. Subtil en disputation.

Disputator subtilis, acutus. Off. *Demetrius Phalereus disputator subtilis, orator parum vehemens.*

Liftich / loos / schalck. Fin, ruzé.

Callidus, astutus, versutus, vafer, malitiosus, eruditus artificio simulationis, veteratorius, veterator non incallidus, multiplex. Pro *Clu.* *Qui ad fraudem callidi sunt.* De *Fin.* *An quod illa callida est, ut optime possit architectari voluptates.*

Liftighepdt / loothepdt. Finesse, ruze.

Astus, astutia, calliditas. Off. *Plato inquit scientiam que est remota à iustitia, calliditatem potius esse appellandam quam prudentiam.*

H

Lifpende.

Ⓐispende. Begue.

Balbus, lingua hæsitans, cui lingua inhaeret ita ut egrè loqui possit. De Or. Demosthenes ita balbus fuit, ut Rhetorica primam litteram non posset dicere.

Ⓐijm. Colle, glu.

Viscus. D. N. Bestiola sordibus tamquam visco inhaeret.

Ⓐijden. Souffrir.

Tolerare, ferre, pati, perferre, obdurare, sustinere. De D. Ferte viri, duros animo tolerate labores.

Ⓐijsten/boorden. Bords.

Fimbria. I. P. Erant illi comiti capilli, & madentes cincinnorum fimbria.

Ⓐieghen. Bourder, mentir.

Mentiri, ementiri, mendacium loqui, orationis vanitatem adhibere. Pro Clu. Redargue me si mentiar. Pro Qu. R. Nam qui mentitur, peierare consuevit. Att. Mentiri in aliqua re. De Cla. Concessum est Rhetoribus mentiri. Pro Plan. Mentiri & temporis causa fingere. Qu. Fr. Natura, frons, oculi, vultus, per sepe mentiuntur, oratio vero sapissime. Qu. De Pet. Dicere mendacium alicui. Ad. Her. Ille sibi à mendacio non temperat.

Ⓐoochenen/missaecken. Nier.

Negare, denegrare, inficiari, recusare, abnuere: Nihil dico quin, id est, non nego. Pro Mil. Negant intueri lucem fas esse ei, qui à se hominem occisum fateatur.

Ⓐoghen. Mensoigne.

Mendacium, vanitas orationis, vanitas. Pro Cl. Homo qui esset totus ex fraude & mendacio compositus. De In. Stare à mendacio contra verum. Pro Mur. Improbi hominis est, mendacio fallere. Pro Clu. Magnum & impudens mendacium.

Ⓐocht. L'air.

Aër, calura, ather, Iupiter. De N. Aër purus & tenuis.

Ⓐochtelijck

Aoyhteljk ouerloopen.

Percourir legierement.

Non omnia dicere, sed leuiter vnumquodque tangere, molliori brachio aliquid agere, breuiter perstringere atq; attingere, leuiter transire, celeriter perstringere. Pro S. R. In animo est, leuiter transire, ac tantummodo perstringere vnamquamque rem. Item: Nō omnia dicam, & leuiter vnumquodq; tangam.

Aoghenachtigh.

Menteur, bourdeur.

Mendax, vanus, futilis, totus ex fraude & mendacio compositus. De D. Mendaci homini, ne verum quidem credere solemus. Pro Q. R. Nihil interest inter periurum & mendacem; nam qui mentitur, peierare consuevit.

Aof/prijs. Gloire, fame, honneur.

Gloria, claritas, amplitudo, splendor, decus, honor, laus, dignitas, honestas, ornamentum. Pro Sest. Vita breuis est, cursus gloriae sempiternus. Tusc. Gloria est cōsentiens laus bonorum, incorrupta vox benè indicantium de eccellente virtute. Pro Arch. Trahimur omnes laudis studio, & optimus quisque maximè gloria ducitur. Tusc. Philosophi etiam in libris, quos de contemnenda gloria scribunt, nomen suum inscribunt, in eo ipso in quo prädicationem nobilitatemque despiciunt, prädicari de se, ac nominari volunt.

Aoon/sold. Loyer, gage, salaire.

Merces, premium, pretium, fructus, stipendium. Qu. Fr. Magna nobis à te proposita merces est. I. P. Quorū mens erat oppressa pramio, lingua astricta mercede. At. Stipendium militibus vsque ad Idus Quintiles persolutum. Pro Cal. Mereri stipenda. Pro Mur. Mereri stipendia in bello.

Aoonen. Guerdonner, remunerer.

Munerare, persoluere, tribuere mercedem laborum alicui, persoluere pretium. Ep. Tantum me tibi debere existimo, quantum persoluere difficile est.

H 2

Aoopen-

1oopenden buyck.

Flux du ventre.

Dysenteria. Ep. Sanè δυσεντερίαυ pertimueram. Et, δυσεντερίαυ πένδη, morbus edacitatis.

1oten/lot werpen. Iecter le sort, faire sort.

Sortiri, sortito capere, in sortem conicere, sortitionem facere, fortuna iudicio committere. Ep. Sortiri prouinciam cum collega.

1ustich/ghenueghelijck. Plaisant, delectable, recreatif.

Amoenus, incundus, voluptarius. I.V. Amoenus sanè & arbitris semotis, locus. At. Pradiola nostra belle edificata & satis amœna.

1uttel/wepnich.

Vn peu.

Parum, paulum, modicum, paullulum. De Fin. Paullum oppido inter se differunt.

1uprocpende/ luyd-ruchtigh.

Criard, faisant grand bruiçt.

Clamosus, vocalis.

1uxuricus. Luxurieux, impudicque.

Libidinosus, intemperans, mulierosus, impurus, salax. Off. Libidinosa & intemperans adolescentia effectum corpus redit senectuti. I.V. Intemperans vir & impudica mulier.

Macht/cracht. Puissance.

Potestas, facultas, ius, imperium, manus. I.V. Simulac potestas primum data est.

Maeghdom nemen / schenden.

Violer, corrompre, faire outrage.

Violare virginitatem alicuius, offerre stuprum per vim. De Fin. Stuprata per vim Lucretia à regis filio.

Maegh/bestaende.

Prochain, allié.

Cognatus, sanguine coniunctus, habens cognationem cum aliquo, qui alicuius cognatione tenetur. Pro S. Rosc. Propinqui cognatiq̄ue optime conuenientes.

Maegh

Maeghschap. Parenté, alliance.

Cognatio, agnatio, propinquitas, coniunctio sanguinis, necessitudo. .*A.* *An potest cognatio vlla propior esse quàm patria?*

Marckt. Marché, foire.

Forum, mercatus, emporium, nundina. Cùm per emporium Puteolanorum iter facerem.

Maer nochtans. Mais toutes fois.

At, sed, atqui, verùm, verumtamen, sed tamen, verum- enimvero.

Magher/doyre. Maigre, sec.

Contra Rul. Homo grandi macie torridus. Tusc. Corpus macie extabuit.

Maecten/doen. Faire.

Agere, gerere, exequi, conficere, efficere, perficere, complere.
I. A. Quod agendum & faciendum est, non recusò.

Man van gheloof.

Homme de sa parole, de sa promesse.

Qui in fide permanet, cuius fides optima & spectatissima.

At. An mihi nutus tuus non faceret fidem? Vir cui habenda est fides, qui ex fide bona agit.

Maene. La lune.

Luna. De N. Luna à lucendo nominata est, eademque est Lucina Diana.

Maniere van leuen/op de maeniere.

Maniere de viure.

Institutum vite, institutio vite, ratio institutioq; viuendi, patrio instituto, more & instituto. Sic, Tenere idem institutum in omnibus. *At. Non oblitus consuetudinis atque instituti mei, rariùs ad te scribo.*

Matighepdt/soberhepdt.

Abstinence, temperance.

Temperantia, modestia, moderatio, frugalitas, moderatio continentia, & temperantia, continentia, abstinentia. De Fin.

Temperantia pacem animis adfert, & eos quasi cōcordia quadam placat ac lenit.

Mede deplen. Communiquer, participer.

Impertire, impartire, impartiri, tribuere. Contra R. Cogitationes quæ mihi nullam partem, neque nocturna neque diurna quietis impartunt. Pro S. R. Commoda quibus utimur, à Deo nobis dari atque impartiri videmus. De Am. Ut si quam præstantiam virtutis consecuti sunt, impartiant eam suis, communicentque cum proximis.

Mede-lijden hebben/beclaghen.

Avoir pitié, plaindre.

Miseratione permoueri, commoueri misericordia, capi misericordia, concitari misericordia, miserari, commiserari. Pro Plan. Peto à vobis, ut ei vestram misericordiam me deprecante tribuatis. Pro. Mil. Oro vos, ut misericordiam tribuatis fortissimo viro. Pro Clu. Omnes odio Oppianici, & illius adolescentis misericordia commouentur. Pro Mur. Non queo satis huius euentum fortunamque miserari.

Medecijn meester.

Medecin.

Medicus. De Fat. Sine medicum adhibueris, siue non, conualesces. Ep. Curio misi, ut medico honos haberetur.

Medecijne/remedie.

Medicine, remede.

Medicina, medicamentum, remedium, medicamen. At. Desperatis vetat. Isocrates adhibere medicinam.

Mede bechlijden. Resioiir ensemble.

Congratulari. Pro Sest. Mihi denique homines præcipue congratulabantur, quod habiturus essem, &c.

Meer dan gheuech.

Plus qu' il n' appartient.

Plus æquo. At. Ego te nimio plus diligo.

Chirurgijnschap.

Chirurgie.

Chirurgia.

Meesteren/

Meeſteren/cureren/gheneſen.

Medeciner, remedier.

*M*ederi, ſanare, curare, medicinam adferre, medicinam adhibere, curationem adhibere, remedium adhibere, remedium facere, medicinam facere, occurrere. I.V. Cum morbo alicui mederi vis, conſuetudo valentis, & natura corporis cognoscenda eſt.

Men bebindt/ men ſiet daghelijcks.

On trouue, on voit iournallement.

Videre licet, cernere eſt, licet cernere. De D. Videre licet nationes quaſdam. Off. Videre licet, cernere eſt.

Menighfuldigh/ menigherhande. Diuers.

Varius, diuerſus, multiplex, habens varietatem, varietate diſtinctus, in varietate conſtitutus, multiformis, multiungis. Ad Att. Litteras multiunges accepi vno tempore.

Menighthe. Multitude.

Multitudo, frequentia, celebritas, turba, coetus, concilium, concio, conuentus, corona, copia, manus, copia. Off. Qui ex errore imperitæ multitudinis pendet, hic in magnis viris non eſt habendus.

Maer oock/ dieſghelijck oock.

Pareillement auſſi, ſemblablement auſſi.

Pariter, ſimul, ſimiliter, aequè, viciffim, cum geminatum, iuxta, non ſecus.

Maepen. Moiffonner, cueillir. *Metere.*

Meſten/ den acker byuchtebaez maecken.

Fienter la terre.

Agrum ſtercorare. De Sen. Homerus Laertem colentem agrum, & ſtercorantem facit.

Mes. Couſteau.

Culter, gladius, ſica, pugio.

Met alder haest. En grand haſte.

Cum maxima celeritate, admirabili celeritate, nimis cele-

ritatibus, incredibili celeritate, precipiti celeritate, expedita celeritate.

Met alder macht.

De tout son pouuoir, de toute sa force.

Maxima vi, maximis viribus, omnibus viribus, omnibus opibus viribusque, pro virili parte, omnibus nervis ac facultatibus contendere, contendere omnes nervos in aliqua re, summa vi & contentione. Ep. Quantum in cuiusque animo roboris est, ac nervorum. De Fat. Itaque contendit omnes nervos Chrysippus ut persuadeat.

Met forte/ met ghewelt.

Par force, à la pointe de l'espée.

Violenter, impetu, effrenata violentia, vi & violentia. Off. Manus violenter adferre alicui.

Met stucken.

Par pieces.

Articulatim, particulatim, membratim, speciatim. De L. Quae fuscè olim disputabantur, ac liberè, ea nunc articulatim distinctèque dicuntur.

Met alle neerstichepdt.

En toute diligence.

Summa diligentia, accuratè, accuratè sanè & diligenter, magna cura & diligentia, omni studio, omni studio sensuque, singularibus studiis, summo & singulari studio, assiduitate, vigilantia, labore. Pro Arch. Accuratè cogitateque scribere aliquid.

Met grooter begheerten/groote begheerten hebben.

Par grand desir, par grande conuoitise.

Ardenti cupiditate, infinita aviditate, inexhausta aviditate, cum desiderio, miro desiderio, desiderio alicuius aestuare, desiderio alicuius rei flagrare. Ep. Ut tolerabilius feram igniculum desiderij tui, crebris nos litteris appellato.

Met redenen onderwijfen. Remonstrer avec raisons.

Multis & granibus argumentis docere, argumentis & exemplis refellere, argumentis & rationibus docere. Argumen-

tis omni luce clarioribus refellere. Adferre rationes quibus aliquid probemus: argumentis & rationibus nostra confirmare; deinde cōtraria refutare, exquisitis rationibus confirmare aliquid. D. N. Multis & grauibus argumentis deos esse docet.

Metter tijdt. Avec le temps.

Paulatim, sensim, minutatim. Ep. Cuius amicitia me paulatim in hanc perditam causam imposuit.

Met hoopen / met cudden.

Par monceaux, par tas, par troupeaux.

Gregatim, magna caterua. I. V. Videtur ciues Romanos gregatim coniectos in Latimias. De Or. Uagari magna caterua toto foro.

Met sijnen eyghen wille.

Faict de propos deliberé, de faict apensé.

Sua sponte ac voluntate, suo iudicio, sine vi, studio ac voluntate, nulla vi coactus, iudicio ac voluntate, suapte natura, per se, à se, à se commotus, id est, sua sponte. Parad. Qui sua sponte & voluntate aliquid faciunt. I. A. Ut milites fiant sine vi, studio ac voluntate.

Met opfletten wille.

Dedita opera, data opera, de industria, consultò, cogitatè.

Metten wercken betoonen.

Monstret par les ceures.

Re prestare aliquid, re demonstrare, re comprobare.

Met pnen / laeten duncken.

Penfer, cuider.

Arbitrari, censere, autumare, existimare, putare, opinari, ducere. De D. Ut ego arbitror.

Met comt te vazen / ick worde ghedenckende.

Il me souuiet, i en ay memoire.

Occurrit animo, mihi occurrit, in mentem venit. De Fin. Qui quodcumque in mentem veniat, aut quodcumque occurrat se sequi dicent. Item. Venit mihi Platonis in mentem. Ep.

H 5

Mihi

Mihi solet in mentem venire illius temporis. Att. Cùm autem Dolabella venit in mentem, paulùm respiro.

Middelaer / schepds-man. Moyenneur.

Qui reconciliat, placat, in gratiam reducit, in veterem gratiam restituit, aliquos distractos perfidia aliquorum rursus in pristinam concordiam reducit, controuersiam dirimit. Pro Deio. Id autem est, te ut planè Deiotaro reconciliet oratio mea.

Mildthevdt. Liberalité.

Liberalitas, beneficentia, largitas, benefica gratificandi voluntas, liberalis voluntas, voluntas benè merendi de aliquo, benignitas. Ep. Commemoranda quedam & diuina Caesaris liberalitas. De N. Quid est melius aut prestantius bonitate & beneficentia? Ep. Deorum immortalium benignitate. Att. Amicorum benignitas exhausta, id est liberalitas.

Milde. Liberal.

Benignus, liberalis, munificus, largus, beneficus. Pro Q. Rosc. Roscius semper liberalissimus munificētissimusque fuit.

Mildelijck / oucruloedelijck.

Liberalement, largement.

Liberaliter, largè, prolixè. De Or. Homo ingenuus liberaliterque educatus. Qu. Fr. Vino liberaliùs quàm solebam. I. V. Benignè ac liberaliter. De Am. Liberaliter viuere.

Mildaede / sonde / schuldt.

Faulte, peché, erreur.

Delictum, culpa, peccatum, erratum, crimen, noxa, noxia, maleficium, animi labes, prauus actus. Pro Mur. At leue delictum est. Ep. Præter culpam & peccatum (quo semper caruisti) homini accidere nihil potest quod sit horribile & pertimescendum. At. Id quantis nostris peccatis vitiiisque venerit, non possum sine molestia cogitare.

Mildaedt / groot fept.

Crime ou cas qu' on à commis, meschanceté.

Flagitium, scelus, facinus, atrocitas sceleris, scelus nefarium

num & truculentum, scelus detestabile, fraus capitalis. Att.
Factum flagitij plenum.

Wilsdaet oft sonde verghenen.

Pardoner la faulte, le peché.

Condonare crimen, remittere, concedere, ignoscere, veniam
dare. Ep. Supplicium quo vsurus erā, remitto tibi & condono.

Wilsdaedigh / sondigh. Culpable, pecheur.

Reus, maleficus, qui aliqua culpa tenetur, nocens, noxius.
Cōtrarium, innocens. Att. Aliena igitur culpa me reum facis.

Wilsdoen. Mesfaire, cheoir. Vide **Sondighen**.

Peccare, delinquere, aliquid admittere vel committere.
Off. Numquam est utile peccare, quia semper est turpe.

Moede. Lasse.

Fessus, defessus, languens de via, de via fessus, defatigatus.
De Som. Et nisi de via fessus esset, continuo ad nos venturum
fuisse.

Moede maecten. Lasser, traouailler.

Defatigare, defatigationem vel laborem adferre. Pro Mur.
Noli igitur in conseruandis bonis viris defatigari.

Moghelijck ist. Il est possible.

Fieri potest, sēpē fit: accidere, euenire potest. Ep. Potest fieri
ut fallar.

Moedt hebbende. Courageux.

Animosus, plenus animi, non timidus, vir fortis & animo-
sus, magnanimus, vir magni animi, vir altus & excellens, vir
summi consilij & maximi animi, vir fortis & acris animi,
magnique. De Sen. Senectus animosior est quā adolescentia,
& fortior.

Moedt gheuen. Donner courage.

Exuscitare animos, erigere animum alicuius, erigere &
recreare aliquem afflictum: ad spem erigere, confirmare ali-
quem. Pro Clu. Erigebat animum iam demissum & op-
pressum.

Moedt

Moet verlozen gheuen/ laeten sincken.

Perdre courage.

Deficere, concidere animo, desperare, diffidere, spem faciendi aliquid perdere, in perditis & desperatis habere, animo cadere, hastas abiicere, à spe faciendi abesse. Contraria, sperare, confidere. Ep. Desperare de aliquare. Att. Despero, id est, prorsus diffido.

Moet veroouen. Attendrir le cœur.

Animum alicuius frangere ac debilitare, spem alicuius debilitare. Q. Fr. Animum frangi, ac debilitari molestia non oportet.

Moetsel maecken. Troubler, destourber.

Exhibere alicui molestiam, molestum esse, grauem, intempestiuum esse, facere molestias, facessere negotium alicui. I. V. Cum audissent ei negotium faceffitum. Pro Clu. Si cui forte hac lege negotium facefferetur.

Moghen oft macht hebben.

Anoir puissance, ou pouuoir.

Valere. posse, pollere, potentem esse, vim habere, vires habere: pondus, momentum, auctoritatem habere; proficere, momentum adferre.

Molen. Vn moulin. Mola.

Monsteringhe. Monstre. Delectus exercitus.

Moordenaer/straetschender. Brigand, destrouffeur.

Latro, prado, sicarius, grassator, excursor, qui in cade atque ex cade vinit, qui maleficio & scelere pascitur: archipirata, Spartacus. I. A. Erat ei viuendum latronum ritu, ut tantum haberet, quantum rapere potuisset.

Moorden/straetschenden. Meurdrir, brigander.

Latrocinari, cade atque ex cade viuere. Pro Mil. Impune latrocinari.

Muyterge/ oploop. Sedition, mutinerie.

Seditio, motus populi, vis multitudinis, dissensio & motus populi,

populi, tumultus, motus, trepidatio, secessio. *Pro Mur.* Conciliare seditionem & discordiam. *Ep.* Singula cohortes quandam seditionem fecerunt. *Att.* Seditio militum sedata ab Appio. *Item:* Solon capite sanxit, si quis in seditione, non alterius partis esset.

Nacht. Nuiet.

Nox, tenebra, uxor Erebi. *At.* In comitium Milo de nocte venit. *Item:* Balbus multa de nocte profectus est ad Casarem. *Pro Mur.* Multa nocte veni ad Pompeium. *De D.* Concupia nocte. *I. C.* Nunc quidquid est, statuendum nobis ante noctem est. *Pro S. R.* Scrupulus qui me dies noctesq; stimulat. *De Or.* In uno aliquo opere noctes & dies urgeri. *De N.* Amor, dolus, metus, senectus, labor, inuidia, fatum, senectus, mors, tenebra, miseria, querela, gratia, fraus, pertinacia, Parca, Hesperides, somnia, quos omnes Erebo & nocte natos ferunt.

Nacht ende dach/ sonder ophouden.

Nuiet & iour, sans arrest.

Dies noctesque, noctes & dies. *I. V.* Perpotare totos dies. *De Or.* Diem noctemque eandem incudem tundere.

Naebp. Pres, aupres.

Propè, propter, propius, proximè. *Ep.* Volebam propè alicubi esses. *Item* propè accedere. *De N.* Vites à caulibus si propè sati sint, refugiunt. *I. V.* Eques Rom. propè annos nonaginta natus.

Naecomelinghen. Successeurs, qui viennent apres nous.

Posterì, qui inferioris sunt aetatis, hi qui nascentur, proles futurorum hominum, posteritas. *Tusc.* Optimus quisque posteritati maximè seruit.

Naeb selfs segghen. Selon ton aduis, ou opinion.

Secundum arbitrium tuum, ad arbitrium tuum, tuo nutu & arbitrio, arbitrium tuum sit, voluntate libera, tuo stansudicio. *Pro Dom.* Puto arbitrio suo quemque timere oportere.

Naeb

Naē mijn duncken. Selon mon opinion ou aduis.

Mea sententia. In hac sum sententia, ut, &c. Videre videor, ut opinio mea fert. Ep. Ut opinio mea est. At. In eadem opinione fui, qua reliqui omnes.

Naē mijnder macht. Selon ma force, ma puissance.

Pro meis opibus, pro potestate, pro facultatibus, pro virili parte, pro tenui infirmaque parte.

Naē cozte daeghen. Depuis peu de iours.

Paullo post, non multo post, brevi tempore, paucis post diebus quam, &c. Paucos post dies, post aliquanto, post autem aliquanto. Pro S. R. Aliquos post menses is occisus est. De Or. Aliquot post annos.

Naē volghen. Suiure.

Sequi, imitari, sectari. Ep. Qui non idem consilium quod tu, secuti sunt.

Naēcken. Approcher.

Impendere, imminere, iam iam adesse, instare, appropinquare. At. Magnum bellum impendet à Parthis.

Naē snutten. Moucher le nez.

Emungere. Ad Her. Quiesce tu, cuius pater cubito se emungere solebat.

Naē vochtigh. Mouillé, humide.

Madidus, humidus. Q. Fr. Sed ille fasciculus totus aqua madidus mihi redditus est. Tusc. Terrena & humida suopte nutu in terram feruntur.

Naēuwe besien.

Regarder diligemment, contempler.

Acriter oculis intueri, intueri aliquid acri & intento animo, intentis oculis intueri, aliquid intueri, & in eo defixū esse, studiosè intueri, contemplari, secum considerare, animo contemplari, aliquid quàm maxime intentis oculis (ut aiunt) contemplari. De Or. Tota mente aliquem atque omni animo contueri. Item, Intueri huc atque illuc.

scdera

Neederwerpen/ verlaen.

Ruer par terre, abatre, descouldre.

Prosternere, abiicere & prosternere, prosternere atque obtinere, deicere, deturbare, precipitare, deiectionem facere, precipitem perturbare, agere precipitem. Parad. Abiicere & prosternere se.

Nemen gheleent. Emprunter.

Mutuari, quod non habeo aliunde sumere, ab alio mutuari, utendum accipere. At. Cum abundare debeam, cogor mutuari.

Nergheens. Nulle part.

Nusquam. Q. Fr. Summus nusquam melius potest poni.

Neerstelijck/ vlijtelijck.

Soigneusement, diligemment.

Sedulo, diligenter, accurate, exquisitè, studiosè, magna cura & diligentia, summa cum caremonia. De Fin. Faciam omnia sedulo, qua te sciam velle.

Neerstelijck leerende/ vlijtelijck studerende.

Estudiant diligemment.

Studiosus, summo esse studio, qui litteris delectatur, admirabili quodam studio concitatus, qui ardet studio litterarum, qui adhibet multum studij ad omnes bonarum rerum disciplinas, studiis doctrinisque deditus, qui in maximis occupationibus numquam intermittit studia doctrina, qui diligenter in studiis humanitatis ac litterarum versatur, qui exercet studia litterarum. Ep. Studiosus doctrinarum. Acad. Homo & acutus ut Poenus, & valde studiosus.

Neerstighepdt doen. Faire diligence.

Incumbere in aliquam rem, omni studio in aliquam rem incumbere, in aliquam causam incumbere, tota mente incumbere in aliquam curam, incumbere toto animo & studio omni, incumbere toto pectore. At. Amabo te, incumbere in eam rem.

De Or. Quamobrem pergite ut facitis adolescentes, & in id
studium

studium in quo estis, incumbite, alicui studium & operam nare, optimis à pueritia disciplinis atque artibus studere, maximè omnium Græcis litteris studere, belluonem esse librorum, ut M. Cato.

Neste maechen/ nestelen.

Faire nid.

De N. Aves cubilia sibi nidosque construunt, eosque quam possunt mollissimè substernunt. De Or. Volucres videmus fingere atque construere nidos.

Nette/ pant.

Retz.

Rete, plaga. De N. Ut in araneolis alia quasi rete texunt, alia ex inopinato obseruant.

Nieu/ versch.

Nouveau, recent.

Nouus, recens, inauditus, inusitatus. Contra Rul. Iam hoc inauditum & planè nouo more. At. Res inusitata & noua. I. V. Noua tibi hæc sunt, & inopinata. At. Roma nihil auditur noui.

Niet bljgtigh zjn/ maer flauwen.

Etre negligent, nonchalant.

Cessare, cessatorem esse, nihil agere, languere, frigere, sedere, oscitari. Ad Her. Cum etiam maiores calamitates impendere videantur, sedetis & oscitamini. Item: Solutè & oscitanter agere, languidum fieri, languere otio.

Niet costelijck.

Grossément, lourdement.

Impolitè, imperitè, minùs artificiosè. De Or. Senatus breuiter impoliteque dicenti maximis de rebus est assensus.

Niet eens dozren kicken.

N'oser dire mot.

Non audere hiscere. I. A. Respondere ne ad hæc, aut omnino hiscere audebis?

Niet laten slaeyen.

Ne laisser dormir.

Excitare è somno, somno priuare, non posse capere somnum. At. Cum me egritudo somno priuaret.

Niet

Niet oft luttel achten. N'en tenir compte, n'estimer.

Non magno estimare, non magni estimare, nihilo estimare, pro nihilo putare, non magni facere, ducere; nihili facere, nullo loco numerare. De Finibus.

Niet houden t' verbonden.

Ne tenir ou garder l'accord ou convention.

Conditiones & pactiones perturbare, non manere conditione atque pacto, non facere promissa, non stare conventis, fœdus negligere, violare, rumpere, non manere in fide, contra fœdus facere. Pro Cor. Item pro Dom. Gabinius postea fregit fœdus, Piso tamen in fide mansit.

Niet gheerne. Maulgré soy, enuy.

Inuitus, non libenter, rogatus & recusans, tergiversans, contra voluntatem, repugnans, repugnanter, coactus. Contrarium, Libès. Parad. Sapiens nihil facit inuitus, nihil dolēs, nihil coactus. Vi ac necessitate coactus: molestè rogo, id est, inuitus.

Niet swijghende/niet stot houdende.

Vn babillard, qui ne se peut taire.

Tacenda enuntians, non tacens, tacenda loquens. De Or. Enuntiabo apud vos, quod semper tacui, & tacendum putavi.

Niet goeds mijns.

Il n'est point bon enuers moy, il ne m'ayme point.

Mihi iniquus, iniquo infestoque in me animo. Ep. Cateri sunt partim obscurius iniqui, partim non dissimulanter irati.

Niet wetende/ ongheleert.

Non sçauant, inept.

Indoctus, ineruditus, imperitus. Sic rudis & indocta oratio, Ignarus, inscius. Sic. Rudis rei militaris. Pro Flac. Homines imperiti rerum omnium, rudes ignarique. Pro Sest. Tameram rudis, tam ignarus rerum? tam expers consilij aut ingenij?

Niet langhe leuen.

Ne viure longuement.

Non esse diu in vita.

I

Niet

Niet lichteljk. Difficilement.

Difficiliter, difficulter, agrè, tristius, non facile, difficile, durius.

Niet wijs. Point sage, mal aduifé.

Inspiciens. De Finibus: Turpe est sapientem ex insipientium sermone pendere. De Am. Nihil insipiente fortunato intolerabilius fieri potest. Imprudens, stultus, fatuus, delirius, mente captus, malè sanus, demens, amens, nullius consilij. In Ep. Stultorum plena sunt omnia.

Niet edel. Point noble, incognu, de bas estat.

Ignobilis, obscuro loco natus, ignobili loco natus, humilis, infimo loco natus, obscuris parentibus ortus, vnus de multis, de populo, ex se ortus, humili atque obscuro loco natus, inferiore genere ortus, ex infimo genere & fortuna gradu, homo tenuis, abiecta & obscura familia, terra filius. Tusc. Inglorius atque ignobilis senex.

Niet ouerdacht. Soudainement, à la haste.

Ex tempore, subito, ex improviso. Contraria: Cogitate, accuratè: meditata & preparata.

Niet sonder redenen. A bon droit, à bonne cause.

Meritò, optimo iure, iure & meritò, non temerè, non casu, non fortuito. I. V. Et meritò & iure commonebamur. De Or. Scauolâ omnes amare meritissimò debemus. I. C. Deinde praetores meritò ac iure laudantur. Antequâ: Iure & meritò possunt.

Nijdigh zijn/haeten. Auoir enuie sur aucun.

Inuidere, alienis bonis mœrere, amulari, esse inuidum, maleuolum, nigrum, liuidum, iniquum. De Or. Alienorum laudis atque glorie maximè inuideri solet.

Bzenghen inden haet. Mettre en haine.

Parare inuidiam, facere magnam inuidiam, id est, odium. In Sall. Parare inuidiam alicui ex sua re familiari. Contra Rul. Qui nos Syllanos in inuidiam rapit. Ep. Magnam enim inuidiam his faciemus, id est, odium.

Nijdt/

Ajdt/haet. Enuie, haine.

Invidia, odium, malivolentia, offensio. De Or. Sed haud scio, an acerrimus longè sit motus invidia.

Hoeh eens soo groot. Encor vne fois autant.

Altero tanto maior. De Or. Pes qui adhibetur ad numeros partitur in tria, ut necesse sit partem pedis aut aequalem esse alteri parti, aut altero tanto, aut sesqui esse maiorem.

Noemen/heeten. Nommer, appeller.

Nominare, appellare, nuncupare, vocare, nomen ponere vel imponere, nomine appellare, nomen appellare, verbo notare, proprio nomine signare. Pro Cac. Rem aliquam suo certo ac proprio vocabulo nominare.

Du ter tijdt. Maintenant, à ceste heure.

Nunc, hoc tempore, in praesentia, in presenti. Ep. Hac ad te in presenti scripsi, id est, in praesentia.

Nummermeer. Jamais.

Numquam, nullo tempore. At. Videre mihi videor tantam dimicationem, quanta numquam fuit.

Aut/ozbaertijck zyn. Proufiter, seruir.

Conducere, utile esse, conuenire, esse fructuosum, comodum, accommodatum, frugiferum, ex usu, vsui, habere utilitatem, habere multas opportunitates, expedire. De Fin. Et opes vel fortuna, vel ingenij, liberalitati magis conueniunt, id est, conducunt. I. A. Omnibus bonis expedit, saluam esse Rempub.

Oeffenen sy seluen. Exerciter.

Exercere, colere, excolere, versari in aliqua arte, versari in exercitatione. At. Exercere se in consultationibus, & differere in vtramque partem. Or. Aristoteles adolescentes in thesi, non ad philosophorum morem tenuiter differendi, sed ad copiam Rhetorum in vtramque partem exercuit.

Oeffeninghe. Exercice.

Exercitatio, usus, tractatio, actio, meditatio, commentatio,

consuetudo. Off. Senibus labores corporis sunt minuendi, exercitationes animi etiam augenda videntur.

Ⓔuer/ zee-cant. Riuage de mer.

Ripa, littus. De Cla. Fluum extra ripas diffluentem coercere. I. A. Si ille ad eam ripam, quam constituerat, non ad contrariam, navi se applicuisset. De L. In viridi & opaca ripa inambulare.

Ⓔfficie. Office, charge.

Officium, munus, partes, munus officij. Pro Quint. Nullum est officium tam sanctum atque solemne, quod non auaritia comminuere & violare solet. Off. Nullum est officium referenda gratia magis necessarium.

Ⓔfficie bedienen.

Avoir quelque charge, ou office publique.

Exequi munus suum, praesse alicui muneri atque officio, fungi munere aliquo. Off. Fungi officio iustitia. De Or. Honoribus ac Reipub. muneribus perfunctus senex. De Sen. Mas-sanissa senex omnia regis officia & munera exequitur. De L. Qui ei muneri praefuerunt.

Ⓔozlaecker. Occasion.

Caussa, caput, origo, fons, radix, semen, stirps, occasio. De D. Nihil fieri potest sine caussa.

Ⓔoghen wt-steken. Corrompre par dons.

Largitionibus corrumpere, corrumpere & contaminare iudicia, corrumpere aliquem pecunia, alicuius fidem pretio labefactare. Ad At. Emto constupratoque iudicio.

Ⓔmhepmen/omwallen/omcinghelen.

Environner, clorre.

Sepire, urbem munitioibus operibusque sepire, oppidum, castellis & castris sepire, omnes aditus sepire, urbes moenibus sepire, fossa & vallo septum tenere, vallare quasi sepimento aliquo: locus regis opibus & natura regionis vallatus. oppidum singere vallo & fossa & aggere, circumdare vallo & fossa. De

De D. Inuenit auri aliquantum, idque circumdatum argento.

Om dijnēn wille. Pour l'amour de toy.

Tua caussa, tuo nomine, pro caussa tua. Ep. Te abesse mea
caussa molestè fero, tua gaudeo.

Onachtsaem/verghetende. Negligent.

Negligens, indormiens alicuius rei agenda, qui in agendo
quippiam indormit. Negligentior, negligens, & dissolutus,
oscitans. De Cla. Nam M. Glabrimonem socors ipsius negli-
gensque natura tardauerat.

Onachtsaemhepdt. Negligence, nonchalance.

Negligentia, indiligentia, incuria, pigritia, torpor, torpe-
do, segnitia, segnities. Ad Her. Diligentia comparat dimittias,
negligentia corrumpit animum.

Onbetamelijck. Mal seant.

Indecorè. Off. Cauetque ne quid indecorè effeminatè ue
faciat.

Onbequaeme onghetierde spjaecke.

Parolle, langage sans grace.

Oratio inculta, vulgaris, obsoleta, abiecta, humilis, aspera,
vasta, rustica, oratio incondita, carens numeris, dissipata, hor-
rida, neque perfecta, neque conclusa, triste & seuerum dicendi
genus, oratio dissoluta, attenuata, fluctuans, pressa, exilis. Con-
traria sunt: Oratio suavis, erudita, polita, conspersa quasi ver-
borum sententiarumq; floribus, concinna, ornata, festiua, cohe-
rens, lenis, equaliter fluēs, peracutum & artis plenum oratio-
nis genus, oratio splendida, illustris, opimum quoddam &
tamquam adipale orationis genus, plena litterata senectutis
oratio, splendida quaedam & minimè veteratoria ratio dicen-
di, copiosissima atque ornatissima oratio, compositum dicendi
genus, acre & expeditum, oratio splendida & grandis, & ta-
dem faceta & perurbana, oratio puris & electis verbis com-
posita, scripta elegantissime sententijs & verbis, ut nihil pos-
sit ultra, perelegans & persubtilis oratio, purum quasi quod-

dam candidum genus dicendi. Orat. Isocrates orationis faciende ac ornande auctor locupletissimus. De Or. Ignarus faciunde & poliende orationis.

Ondanckbaer zyn.

Estre ingrat, mescognoissant.

Esse ingratum, immemorem beneficij vel gratiarum. Pro Plan. Nulla amicitia potest esse inter ingratos. At. Ego ingrati animi crimen horreo. I. A. Ne in te ingratus viderer. Ad Her. Ingratus in amicos.

Onderbzienghen/temmen. Domter.

Subiungere, subiicere, subiugare, domare, condocere, coercere, comprimere, subigere, sub iugum mittere, imponere graues leges. Pro Cor. Populis quos armis subegimus, atque in ditionem nostram redeimus.

Onder pemandt hem gheuen. Se soubmettre.

Parere, morem gerere, obsequi, legibus teneri, accipere legem. Ad Her. Morem gero, obsequor, obtempero.

Onderloecken. Enquerir, enquester.

Indagare, vestigare, inuestigare, inquirere, perquirere, exquirere. Pro Mur. Studiosè inquirere in aliquem.

Onderfchepdt/gheschil. Difference.

Differentia, discrimen, distinctio, varietas, dissimilitudo. De Am. Morum dissimilitudo dissociat amicitias.

Onderfchepden/fchepden. Separer.

Distinguere, discernere, secernere, internoscere, diuidere. Par. Vera à falsis diiudicare atque distinguere.

Ongheacht mensch.

Homme de bas estat, de petit estime, de nulle valeur.

Homo plebeius, abiectus, demissus, humilis, contemptus, summissus, iacès, vilis, vulgaris, de populo, vnus de multis, Mysorum vltimus, omnium infimus & sordidissimus, homo nullo numero, parvus, angustus, aliquis in vita cõtemta & sordida. Contrarium est, Pretiosus. Tusc. Licet concurrant plebeij omnes

nes philosophi: sic enim hi qui à Platone & Socrate, & ab illa familia dissident, appellandi videntur.

Onghewoortlaem. Inobedient.

Relinquens obedientiam & obiciens. Off. Appetitus relinquunt & obiciunt obedientiam cui sunt subiecti lege natura.

Ongheluck/quade fortunyn. Malheur.

Res aduersa, fortuna aduersa, mala & afflictà fortuna, misera multumque iactata fortuna. At. Nihil nobis aduersi enenire potest.

Ongheluckigh. Malheureux.

Infelix, miser, calamitosus, arumnosus, deiectus ad calamitatem, cuius dura & crudelis fortuna est. I. A. Si quis Reipub. sit infelix, is felix esse non potest.

Ongheluckelijck. Malheureusement.

Inauspicatò, aduersa aui. De D. Vitio navigare, auersa aui soluere.

Onghetemt/wildt. Qui n'est point domté, sauuage.

Indomitus, qui imperium recusat, equus intractatus & nouus, effrenatus, ferocitate exultans. Pro Clu. O libidinem effrenatam, & indomitam!

Onghelijck/niet luydende.

Chose contraire à elle mesme, ou mal conuenable.

Absurdum, absonum, res absurda. De Or. Vox extra modum absona & absurda.

Onghewepnūt / Vide Oprecht.

Onmoghelijck. Impossible.

Quod fieri non potest, ex eo genere est quod fieri non potest.

Onnoosel/onfchuldigh. Innocent.

Innocens, qui nemini iniuriam facit, qui nihil nocet, vir bonus & innocens. De Cla. Vir innocens, integer & religiosus. In Ver. Qui est extra culpam. Ep. Vacare culpa, magnum est solatium.

Onnut. Inutile, qui ne sert à rien.

Inutilis, ad nullam rem utilis, ad nullam partem utilis, qui nulli vsui est, iners & inutilis. Off. Homo iners & inutilis.

Onnutelijck verdoen / Vide Doorzlaen.

Onnut mensche / Vide Ongheacht.

Onnutelijck spreken. Parler sottement.

Garrire, efferre ineptias, in loquendo multum esse ineptum, insolentem & ineptum esse. De L. Aliquis in loquendo multus & ineptus ad summam impudentiam.

Onreyn/besmet. Ord, salé, entaché.

Fædus, turpis, impurus, contaminatissimus, lutulentus, spurcus. Pro Dom. Helluo spurcissimus.

Ontloopen/ontbliesen. Eschapper, fuir.

Elabi, effugere, euitare, se subducere, subtrahere. At. Gener elapsus est è soceri manibus.

Ontbieden. Annoncer.

Nuntiare, renuntiare, denuntiare. I. V. Renuntio tibi, te hodiernis comitiis esse absolutum.

Ontbinden. Deslier.

Soluere, resolvere, dissoluere. De Vn. Omne colligatum solui potest.

Onthouden. Retenir.

Complecti memoria, memoria custodire, comprehendere memoria, mandare memoria, vel commendare, tenere memoria, retinere aliquid memoria, retinere memoriam alicuius ut amici. De Cla. Rem memoriter complecti.

Onschamel mensch. Eshonté, qui n'a nulle honte.

Impudens, inuerecundus, inexhausto rubore, qui verecundia fines transferit, nauiter impudens. Ore durissimo esse, id est, valdè impudentem. Ep. Qui verecundia fines semel transferit, eum benè & nauiter oportet esse impudentem.

Onschaemelijck. Sans honte, eshonteusement.

Nulla pudoris significatione, dimisso pudore, impudenter. Ep. Impudenter facit.

Onsterck

Onsterck/ Vide Cranck.

Onuerfaecht/stout. Hardy, couragieux.

Magnanimus, vir magni animi, altus, excellens, audax, confidens, cuius eminent audacia, homo temerarius & audax.

Off. Vir fortis & magnanimus.

Ontschuldighen. Excuser.

Excusare, purgare, excusatione uti, excusationem adferre, culpam in alium transferre. At. Attice mea velim me ita excuses, ut omnem culpam in te transferas.

Ontschuldighen/ excusatie. Excusation, couverture.

Excusatio, purgatio, satisfactio. De Or. Stultitia peccatum excusationem non habet. I. A. Qui habent legitimam excusationem, exiliij causa solum vertisse.

Onsienlyck. Inuisible.

Quod effugit oculorum obtutum.

Ontleenen/ af-leenen/ Vide reenen.

Onthaelen/ ontfanghen/ herbergghen.

Receuoir, recuellir quelq' vn en son logis.

Accipere hospitio. De D. Caesar à Deiotaro magnificentissimo hospitio acceptus est. At. Te hospitio agresti accepimus.

Onthallen. Decoller, oster la teste.

Cervicibus caput abscindere. I. A. Post autem cervicibus caput abscidit, idque fixum gestari iussit in pilo.

Ont-eruen. Desheriter.

Exheredare. I. A. Igitur fratrem exheredans, te faciebat heredem. Pro S. R. Pater istum exheredare in animo habebat.

Ontroutw/ onstantafrigh. Desloyal, variable.

Infidus, infidelis, inconstans, leuis, mobilis, volaticus, volubilis, qui tum hoc, tum illud dicit. Contrarium: Qui idem semper dicit. De Am. Infidus amicus.

Ontronwichepdt. Inconstance, desloyaulté.

Perfidia, infidelitas. Pro Mil. Quanta infidelitates in amicis.

Ontseggghen. Deffier.

Indicere, denuntiare, promulgare bellum. Pro Mur. Praliū promulgatum. Pro Deiot. Indicere atque inferre bellū alicui.

Onversienlijck / haestelijck.

A la haste, hastiuement.

Improuisò, ex improuisò, de improuisò, derepentè, subito, repentè, repentino. Off. Aratus tyrannum Metoclem improuisò oppressit. I. V. Ex improuisò, si qua res nata essent. Subitò dicere. Contrarium, Sumto spatio paratius accuratiusque dicere, & exercere se in subitis dictionibus.

Ontslagghen / verlost. Dechargé, deliuré.

Liberatus, solutus. Pro S. R. Culpa liberatus, crimine solutus.

Onvruchtbaer aerde. Terre infructueuse, maigre.

Terra sterilis, nil ferens. Contra Rul. Ager nihil ferens nisi multa cultura, & magno labore quaesitum. De Cla. Sic omnis foetus repressus, exustusque flos siti veteris ubertatis exaruit.

Entweder / tempeest.

Grande tourmente, tempeste, ventz.

Procella, tempestas, imbres, nimbi, procella, turbines. Pro Dom. Tu procella patria, turbo & tempestas pacis.

Onwetende heb ick't ghedaen.

Je l'ay faiet ignoramment.

Insciens feci, inscienter feci, imprudens feci. Pro Cor. Virum nesciens fecit aut sciens?

Ordeelen / witspreken. Iuger, discernet.

Iudicare, iudicium facere, sententiam dicere, vel ferre, pronuntiare. Pro Cec. Iudicare aliquid ex equo & bono. Off. Iudicare contra aliquem. De Or. Plura iudicant homines odio, aut amore, &c. quam veritate aut praescriptio.

Orilogghen / strijden. Combatre, batailler.

Facere bellum, inferre bellum, gerere bellum, bellum conficere, bellum instruere, bellum cum aliquo gerere. Acre ac magnū

gnum bellum gerere, administrare bellum cum aliquo, id est, gerere bellum contra aliquem. I. V. Fugitini bellum in Sicilia facerent. At. Bellum crudele & exitiosum suscipi à Pompeio videbam. Item: Cùm arderet Syria bello. Facere praelium, committere praelium, decertare praeliis, uti secundis praeliis victoria, inire praelium. Caesar secundum praelium fecit. Clodius cùm praelium commisisset vulnus accepit.

Cozloghe/strydt/camp/slach. Combat, bataille, guerre.

Praelium, bellum, mars, belli contentio, certamē belli, arma, duellum. Ep. Praeliorum exitus sunt incerti. At. Video quantum id bellum, & quā pestiferum futurum sit. I. V. Vt ha terra solent, in quibus bellū acerbum diuturnumque versatū est.

Cozloghsch/krjghsch. Appartenant à la guerre.

Bellicus, militaris, castrensis. De D. Rem bellicam administrare. Pro M. Virtus bellica.

Coz-cussen/sitten-cussen. Oreillier, cheuet. Puluinus.

Op dien tijdt. En ce même temps.

Illo tempore, temporibus illis, in illo tempore, hoc tempore, & uno tempore. Pro Font. Illis optimis temporibus. Pro Cor. In periculis & asperis temporibus.

Opdoen/ontslupten. Ouurit.

Referare, aperire, resignare. Sic, Epistolam aperire, resignare, dicimus & ludum aperire. Dionysius Corinthi dicitur ludum aperuisse.

Openbaeren/verbreypden. Diuulguer.

Diuulgare, foras dare, in medium proferre, in apertum referre, peruulgare, sermionibus aliquam rem diuulgare. At. Hac nullo pacto diuulganda sunt. Brut. Non supprimenda res erat, sed diuulganda. Res percrebuit, atque in ore omnium cœpit esse.

Openbaerlijck. Publicquement.

Palàm, manifestè, apertè, in conspectu, in oculis omnium, in ore, atq; in oculis omnium. Contraria sunt: Clàm, per prastigia.
I. V.

I.V. Non per praestigia, sed palàm totum oppidum compilauit.

Openbaer / bekent. Publicque, cogneu, manifeste.

Manifestum, clarum, perspicuum, apertum, non obscurum, vulgatum, palàm, promptum de quo liquet, solis luce clarius, quòd est in promptu, quod patet, & notum est omnibus, res ipsa loquitur, res certa & maioribus quasi theatris proposita, ante omnium oculos positum, quod ante oculos est, quod in medio est positum. Pro Clu. Res clara, & omnium sermone celebrata.

Ophouden / rusten.

Cesser, reposer.

Super sedere, desistere, cessare, dimittere, intermittere. De In. Verborum multitudine super sedendum. Ep. Super sedere hoc labore itineris. Ep. Pompeium hortari & orare non desistimus. Item: Qui agerent cum eo, ut ab illa mente desisteret.

Opperste / ouerich eyde bander steden.

Souuerains, gouuerneurs de la ville, senateurs.

Magistratus, qui cum imperio est, qui potestatem gerit, qui in imperio est, aliquo honore aut imperio affectus, summis populi beneficijs vsus, qui magnis imperijs & prouincijs praest. Ep. Creare & gerere magistratum, & gerere potestatem.

Oprecht. Pur, entier.

Integer, incorruptus, castus, sincerus, purus, verus. De Or. Cùm esset ille vir exemplum (ut scitis) innocentia, cumque illo nemo esset, neque integrior, neque sanctior.

Opzoer maechen.

Esmouuoir, inciter le commun à mutinerie, troubler.

Facere seditionem, concitare seditionem & discordiam, facere motum populi, commouere seditionem. Ep. Singula cohortes quandam seditionem fecerunt.

Oprechtelijck / volcomelijck / constelijck.

Artificieusement, exquisitement.

Affabrè, fabrè, antiquo artificio, artificiosè. I.V. Deus paullo magis affabrè, atque antiquo artificio factus.

Opwaerts

Opwaerts sien. Regarder en hault.

Susplicere, susplicere calum, susplicere in calum. De N. Cùm calum suspeximus, celestiaque contemplati sumus. De Som. Susplicere in calum.

Opstoken/toestoken.

Inciter, inspirer, esguillonner.

Instigare, incitare, impellere, exacuerer, acuerer, incendere, stimulos admonere. Contrarium est, Deterrere. I. P. Cùm mea domus ardebat instigante te.

Opbaer/profijt. Prouffit, utilité.

Emolumentũ, quod emolumentũ est, utilitas, fructus, questus, lucrum, commodum, commoditas, usus, res. Pro Mil. Boni nullo emolumentõ impelluntur in fraudem, improbi sepè paruo.

Orden/ slagh orden maerken.

Faire ordonnance, mettre en ordonnance.

Aciem instruere. I. A. Ille aciem instruit.

Ordinancie. Ordonnance.

Ordo, ratio, dispositio, collocatio. De Or. Ordo est, qui memoria maxime lumen adfert. D. D. Fatum, id est, oratio seriesque caussarum. De Ar. Rerum ordo ac vicissitudo.

Orlof.

Congé, pouuoir, puissance.

Venia, licentia, libertas, impunitas. Or. Consuetudo dabit hanc licentiã. frui liberiore licentia. Pro R. P. Pace tua dixerim, & bona tua venia dixerim. Off. Veniam necessitati dare.

Orlof gheuen/toelaten.

Donner congé, pouuoir, puissance.

Dare licentiam, dare veniam: potestatem facio vel concedo. I. V. Permittere licentiam alicui faciendi aliquid. Contra Rul. Primũ permittitur infinita potestas innumerabilis pecunie conficienda. De In. Lex aut iubet, aut permittit, aut vetat. Qu. Fr. Tibi permissurus sum, ut facias quod vis. Off. Veniam necessitati dare.

Quen

Quen. Fournaise.

Fornax. De N. Sunt quedam bestia, qua appareant in ardentibus fornacibus saepe volitantes.

Quer een comen/ oft by een comen.

Accorder ensemble.

Conuenire, congruere, non abhorrere, quadrare. De Fin. Principiis congruere debent qua sequuntur. Off. Ab omni quod abhorret ab ipsa oculorum auriumque comprobatione, fugiamus. I. C. A quo mea longissime ratio abhorrebat: in contrario sensu.

Querlegghen/ouerdencken/berfennen.

Penser en soy mesme, aduifer, penser deuant.

Cogitare, mente contrrectare, animo agitare, mente agitare, ratione animoque lustrare. Pro Deiot. Hac ego repeo, & dies & noctes cogito.

Querschepen/ouerfetten. Porter, ou passer oukre.

Nauius transportare, transmittere, traicere. De N. Grues cum maria transmittunt. De D. Caesar in Africam transmissit. At. Ut copia, nauibus Dyrrachium transportarentur. Ep. Exercitum Rhodanum traieci. Et. Dicit Brutus copias traiceret.

Querspel doen/ouerspeelder.

Adultere, ribauld marié.

Adulterari. Off. Adulterari turpe est. Adulter, mæchus. Cubile alterius inire.

Querspel. Paillardise.

Adulterium, stuprum. De Sen. Stupra & adulteria, & omne tale flagitium voluptatis illecebris excitari.

Querbloeden / veel hebben. Abonder.

Abundare, affluere, redundare, circumfluere, magnam copiam habere. Ep. Tu consilio non eges, vel abundas potius. De Or. Cum ipsi doctrina & ingenii abundarent. I. V. Circumfluere & abundare omnibus rebus. Ep. Abundare otio. Pro Cla. Mulier abundat. audacia, consilio rationeque deficitur.

Quer

Overbloedig. Abondant.

Abundans, affluens, circumfluens, copiosus. De Or. Grac̄ non solum ingenio & doctrina, sed etiam otio studioque abundantes. De Cla. Non erat abundans, non inops tamen.

Overbloedigheid.

Abondance, affluence.

Abundantia, copia, ubertas, affluentia, copia rerum. In Ep. Abundantia otij, ubertas fructuum. Contra Rul. Ubertas agrorum, abundantiaque rerum omnium.

Overbloedighech. Abondamment.

Abundanter, copiosè, largè. De Or. Copiosè & abundanter loqui de aliqua re.

Overbloedighe/ onnutte kosten.

Superfluité, excez.

Sumtus effusi, sumtus infinitus, maximus sumtus, immanes iactura infinitique sumptus. Pro S. R. Sumtus effusi, cum probro atque dedecore.

Opne/oorlaeck gheuen.

Donner occasion.

Alicui occasionem offerre, dare occasionem, dare ansam. I. A. Qui familiarem ingularat, quid hac occasione data, faciet inimico? Facultatem offerre. Pro Clu. Quinctius oblaram sibi facultatem putavit, ut posset, &c. De Am. Quin etiam necesse erit cupere, ut quam sapissime peccet amicus, quo plures det sibi tamquam ansas ad reprehendendum. Pro Plan. Si locus habet reprehensionis ansam aliquam.

Opn/oorlaeck benemen. Ofter occasion.

Privare occasione. Pro Lig. Qui vos tanta laudis occasione privaverit.

Pantoffel. Patins, pantoffles.

Crepida, &c. Pro R. P. L. Scipionis, non solum chlamyde, sed etiam cum crepidis, in Capitolio statuam videtis.

Pattoon.

Patroon. Defenseur, protecteur.

Patronus, defensor, custos, tutor, in cuius fide aliquis est.
Pro S. R. His de causis ego huic causse patronus extiti.

Papier. Papier.

Charta, chartula, membranula. Q. Fr. Charta dentata res agetur.

Pekel. De la saumure.

Muria. De Fin. Stilla muria.

Pelgrimagie gaen. Aller en pelerinage.

Peregrinari, peregrinatorem vel peregrinum esse. D. N. Longè lateque peregrinari. Pro Mil. An verò tu solus ignoras? tu hospes in hac urbe versaris? tua peregrinantur aures?

Perle. Vne perle.

Gemma, margarita I. V. Nego ullam gemmam, aut margaritam fuisse, quin abstulerit. Et, Pocula ex auro, gemis distincta clarissimis. Et, Vas vinarium ex una gēma pragranti. Ad Her. Corona aurea, magnis fulgentibus gemmis illuminata.

Perijchel. Peril, danger.

Periculum, discrimen, dimicatio: offerre se periculis pro patria. I. C. Subire periculum pro amico. Part. Facessere periculum innocenti, creare alicui periculum.

Pestilentie. Peste.

Pestilentia, pestis. D. N. Ibes auertunt pestem ab Aegypto. Off. Nulla tam detestabilis pestis, quæ non homini ab homine nascatur. Pro Sest. Illa furia ac pestis patriæ.

Peps maeken/vereenighen.

Faire paix, appaiser, vnir.

Conciliare pacem inter aliquos. Pro Flac. Pacem maritima conficere. I. A. Cum his facta pax non erit, sed pactio seruitutis. Item: Non facere pacem, sed differre bellum.

Pijl. Vn dard, vne fleche.

Iaculum, telum. Ad Her. E corpore cruentum telum educit. I. C. Qui ex adibus Cethegi, si quid telorum esset, efferret.

Pijnighen.

Dijnighen / straffen. Gesner, Punir.

Habere quaestionem in caput alterius de furto. Pro Clu. Dare seruos in quaestionem, persequi pœnas alicuius, sumere pœnas, pœnas petere, repetere pœnas, afficere pœna. Am. Is pœnas Reipub. graues iustasque persoluit.

Dijne. Peine.

Pœna, supplicium, animaduersio. De Ar. Pœna qua sequeretur illud scelus.

Dijlaeren / colommen. Pilliers, columnes.

Columnæ. Q. Fr. Columnæ porticus polita sũnt. Pro Dom. Columnæ marmorea ex adibus meis ad socrum consulis portabantur.

Platte hant. Main ou paulme platte.

Manus extensis digitis, palma. De Finibus: Zeno Rhetoricam palme, Dialecticam pugno similem esse dicebat.

Blomp maecken. Refouler, reboucher.

Hebetare, perstringere. In Vat. Cuius splendor & dignitas perstringebat oculos.

Blupmstrijcken / Vide Smeecken.

Blupmstrijcker / lofcrupter. Flatteur.

Adulator, assentator, ad voluntatem loquens omnia, nihil ad veritatẽ. Ad Her. Nolo esse laudator, ne videar adulator.

De. Am. Qui ad alterius nõ modò sensum, sed etiã vultũ atq; nutum conuertitur. Dare auribus, id est, adulari. In Epistolis.

Portael. Vn portail.

Vestibulum, προύλαιον. I. V. In primo aditu vestibuloque templi. Or. Vestibula nimirum & aditus ad caussas faciet illustres.

Portier / deurwaerder. Huiffier.

Ianitor. J. V. Hunc ianitores, hunc cubicularij diligunt. Item: Aderat ianitor carceris.

Præten / kallen / kouten. Parler ensemble, deuiser.

Colloqui, cum aliquo sermonem habere, vel conferre, commu-

K *nicare,*

nicare, colloquium facere. At. Tu velim quàm sapissimè mecum per litteras colloquere. De Or. Hoc enim uno præstamus vel maximè feris, quòd colloquimur inter nos, & quòd exprimere dicendo, sensa possumus. At. Antonius à me postulat, ut clàm colloquatur mecum.

Prjlsen / louen.

Priser, louer.

Laudare, commendare, laudem tribuere vel contribuere, laudem impertire vel impertiri, multum tribuere, laudi dare, in laude ponere, eximia laude ornare, alicuius nomen ornare verbis amplissimis, ornare maximis laudibus, ornare, laude afficere, maximis laudibus efferre, in calum tollere, in calum laudibus efferre vel extollere, in calum ferre, laudes alicuius celebrare, laudem alicuius celebrare, laudem alicuius carmine celebrare, gloria aliquem & prædicatione efferre, in aliquem omnes laudes congerere, verbis efferre, in magna gloria & laude ponere, famam alicuius celebrare, alicuius nomen illustrare, virtutem alicuius prædicare, alicuius facti egregij splendorem verbis dignitatemque retinere, de laude alicuius prædicare, pleno ore laudare, exquisitissimis verbis laudare. Pro S.R. Hunc pro dignitate laudare nemo satis commodè potest.

Prjlsen sp seluen.

Se priser soy mesme.

De seipso gloriosius prædicare. Pro Dom. Suae virtutis esse præconem.

Proeuen / smaecten.

Essayer, gouster.

Gustare, degustare, libare. De N. Capra dictamum querunt, quam cum gustauerunt, sagitta quibus confixa sunt, excidunt. Item: Primis ut dicitur labris gustare Physiologiam & attingere. Pro Cal. Qui primoribus labris aliquid gustant, & extremis (ut dicitur) digitis attingunt.

Prologe / hoorede.

Prologue, preface.

Proœmium, exordium, prolusio orationis. At. In singulis libris vtor proœmiis. De In. Exordium mali. I.V. Sin mecum in hac prolusione nihil fueris.

Propoost /

Propoost / booznemen veranderen.

Changer de propos.

Mutare mentem, mutare voluntatem, mutare consilium.

Ep. Philotimi litteris lectis, mutavi consilium de mulieribus.

Pro Mur. Sapientem sententiam mutare numquam. Mutari, non constare sibi, consilia in horas mutare.

Prosa. Prose.

Soluta oratio, non adstricta numeris.

Purpuren. Pourpre.

Purpura, tinctum conchylio. I. C. Qui nitent unguentis, qui fulgent purpura.

Quaedt / boos mensche.

Mauvais, meschant.

Homo sceleratus, consceleratus, scelestus, impurus, nefarius, improbus, impius, scelere adstrictus, scelere contaminatus, omni scelere coopertus, parricidius contaminatus. Pro Clu. Conscelerata mulier. De Ar. Brogigarus impurus homo & sceleratus. I. Sall. Scelestus civis. Pro S. R. Scelestum ac nefarium facinus. Et, Res scelesta, atrox, nefaria.

Qualijck nemen. Prendre mal en gré, avec ennuy.

Acerbe ferre, indignè ferre, immoderate ferre res aduersas, ferre aliquid grauitè, agre ferre, agre pati, moleste ferre, grauitè molesteque ferre, permoleste ferre, iniquo animo ferre, periniquo animo pati. Sic dicimus aliquem iniquissimo vel aequissimo animo mori.

Qualijck gaen / creupel ; yn. Clocher.

Claudicare. Spurius Caruilinus grauitè claudicās ex vulnere ob Rempub. accepto. Off. Nec in villo officio claudicare.

Qualijck sien. Veoir mal.

Hallucinari. Att. Ego tamen suspicor hunc, vt solet, hallucinari. Manutius Alucinari, sine aspiratione, & unisa l. an-

Et oritate Festi, legere mauult. De N. Epicurus oscitans hallucinatus est.

Qualijck riecken / Vide *Stincken.*

Quaet crupt / Vide *Oncrupt.*

Quaedi berstant hebben / *bot wesen.*

Estre lourd.

Tardum esse, tarda mente esse. Acad. Sensus hebetes, tardi ac pingues: plumbeum esse. Tusc. Nisi planè in Physicis plumbei sumus.

Quaet zjju / *letten.* Nuire, empescher.

Offendere, ledere, offensionem adferre, officere, nocere, fraudi esse. Ep. Multis rebus meus offendebarur animus. Pro Mur. Is iniuste neminem laesit.

Quaet weder / *swaere locht.*

Mauuais, pesant temps.

Turbida tempestas, magna tempestates, ventus vehemens, immoderata tempestas. De N. Imbres, nimbi, ceteraque tempestates. J. V. Erat hyems summa, tempestas perfrigida, imber maximus. Metaphoricè, Populi tēpestate iactari, ac fluctibus.

Quellen / *veruolghen.*

In fester, donner ennuy.

Insectari, confectari, consequi, petere, agitare, exagitare. De D. Aquila insectatur & agit alia aues. De L. Furia agitant & insectantur impios. De Am. Acerbius in aliquem inuehi, & eum insectari vehementius.

Quetsen.

Blesser.

Vulnerare, sauciare, vulnus vel plagam imponere, plagam facere, plagam iniicere, vulneribus conficere, vulnus infligere. I. V. Serui nonnulli vulnerantur, Rabirius ipse sauciatur.

Quitancie / *handt-schryft.*

Quitance.

Chirographum, syngrapha. E. Credidi chirographis eius & affirmationi presentis Laterensis. De Ar. Facere syngraphas cum aliquibus.

Quijts

Quijt schelden. Quicter, remettre.

Debitum remittere. Off. Qui pecunias creditas debitoribus condonandas putant.

Raeden/ergens nae slaen.

Deuiner, coniecturer.

Coniicere, coniectura assequi vel consequi, coniecturam facere, coniectura prospicere, vel perspicere, augurari, diuinare.

De Or. De me conicio.

Raesen. Enrager.

Furere, insanire, bacchari, maximo furore & scelere inflammatum esse. De Cla. Eos furere & bacchari arbitratur. Off. Solon furere se simulauit.

Raeternge. Fureur, frenaisie.

Furor, insania. De D. Negat sine furore Democritus quemquam poetam magnum esse posse.

Raefende dul maecten. Faire enragé, furieux,
Agitare furis, furiarum ardentibus telis impellere, incitare furis. Pro S. R. Tamen eos agitant furia, neque consistere usquam patiuntur.

Raedt/raedts-heeren. Conseil, Conseillers.

Senatus, ordo amplissimus, summus ordo, concilium senatus, concilium publicum, amplissimum concilium, summum concilium, amplissimus magistratus. Pro Sest. Senatus Reipub. custos, praeses, propugnator. Dicimus, Senatum habere, senatum dimittere, senatum frequentem.

Raeden/raedt gheuen.

Donner conseil, conseiller.

Consilium dare, adferre alicui consilium, suadere, auctorem alicui esse, suaforem & auctorem esse, & principē alicui ad aliquid suscipiendum. At. Quid enim illa adferre consilij possum, quum ipse egeam consilio?

K 3

Raedt

Maedt begheeren. Demander conseil.

Consulere, cum casu accusandi: nam cum dandi casu significat alicuius rationem habere: consilium petere, deliberare.
De Cla. Ille se consuli volebat.

Maeden t'ghemeyn oozbooz.

Conseiller le bien commun.

Consulere civium commodis, & eorum utilitati salutisque servire, consulere omnibus. Pro Quint. Conferre aliquid in commune.

Maedt bergaderen. Assembler le conseil.

Cogere senatum. De Fin. Cato in ipsa curia solebat legere, dum senatus cogeretur.

Maedi-hups. Lieu deputé à consulter.

Curia, sedes ac templum publici consilij. De Or. Senatus frequens vocatur Drusi, in curiam venit. Att. Scaptius inclusum in curia senatum Salamine obsederat.

Maenloen quijten. Racheter, rançonner.

Facere redemptionem: redimere captos à pradonibus: redimere captivos ab hostibus: pradonibus pactum pro capite pretium adferre.

Maech/bljstich. Viste, soudain, leger.

Citus, celer, maturus, incitatus, volucer. Pro Dom. Videbam celerem mihi reditum fore. Or. Mens qua nihil est celerius. Oct. O miseram & in breui tam celerem, & tam variam commutationem.

Maechtept/snelhept. Soudainereté, legereté.

Celeritas, velocitas. Ep. Adhibere celeritatem in aliquare. I. A. Celeritate opus est, qua si essemus vsi, bellum nullum haberemus. Off. Cauendum est ne in festinationibus suscipiamus nimias celeritates. Acad. In pedibus celeritas, vis in manibus.

Maecht/reden. Droiçt, raison, equité.

Ius, fas, lex, iustum, naturæ ius est, quod non opinio genuit.
sed

sed quadam innata vis inseruit. Part. Directum, & verum, & iustum, & ut dicitur, equum, bonum.

Rechtbeerdigh. Iuste, raisonnable.

Iustus, non iniustus, equus, verus, legitimus. De L. Iustum & ius colere. De Off. Iustus homo, isque quem virum bonum dicimus.

Rechtbeerdighepde. Raison, equité.

Iustitia, aequitas, ius, fas. Ad Her. Iustitia est aequitas, ius suum cuique tribuens pro dignitate.

Reghen. Pluye.

Imber, pluvia. Att. Equidem etiam pluias metuo, si prognostica nostra vera sunt, rano enim πρόπευοι.

Rekenen/rekenschap doen.

Compter, faire compte.

Referre rationes, conficere rationes, inire & subducere rationes, subducere calculum, inducere aliquam pecuniam summam in rationem, edere rationes alicui, subducere ad nummum. I. V. Referre rationes ad ararium.

Rekenmeester. Qui tient les comptes.

Ratiocinator. Off. Vt boni ratiocinatores esse possimus, & addendo deducendoque videre, qua reliqui summa fiat.

Remedie/ Vide Medecijn.

Repen. Aller, partir.

Proficisci, iter facere, iter necessarium alicui esse, conficere iter, habere iter, inire iter. I. A. Iter longum ingressus sum. Ingredi iter pedibus, ingredidi iter equo. De Sen. Multorum dierum viam progredi.

Repen/ supuer. Par, net.

Purus, mundus, castus, incorruptus. Tusc. Castus animus & purus.

Repnighepde. Netteré.

Castitas, castimonia, virginitas. De L. Castè iubet lex adire Deos, animo scilicet, nec tollit castimoniam corporis.

K 4

Richter.

Richter.

Iuge.

Judex, arbiter, disceptator, animaduersor, existimator, estimator. Pro Qu. Flavius noster de controuersia quam habet cum Dyrrachinis, sumsit te iudicem.

Riem int schip.

Vn auiron.

Remus. Tusc. Res tetra, detestabilis, omni contentione, uelis (ut ita dicam) remisque fugienda. De Or. Intermissio impetu pulsuque remorum. T. Remis nauem propellere, id est remigare.

Rijck.

Riche, abundant.

Diues, fortunatus, locuples, copiosus, beatus, affluens, opulentus, pecuniosus, ditior, refertus, omnibus copiis circumfluens, opibus & copiis preditus, omni copiarum genere abundans, diuitiis affluens, cui amplissima fortuna sunt, qui habet quam plurimum. Parad. Animus hominis diues, non arca appellari solet: quamuis illa sit plena, dum te inanem video, diuitem non putabo. Item: Diues est, cui tanta possessio est, ut ad liberaliter uiuendum facile contentus sit. Pro Qu. Vir copiis rei familiaris locuples & pecuniosus. Aliquis pecunia princeps sua ciuitatis.

Rijckdom.

Richesse.

Diuitia, opulentia, ampla fortuna, magna fortuna atque copia, summa copia, opes & copia, omnium rerum abundantia. Contrarium est, Summa inopia. At. Quod si assequar, supero Crassum diuitiis.

Rijck worden.

Deuenit riche.

Ditari. Ad Her. Urbs triumphis ditata. Off. Si contigerit ea vita sapienti, ut omnium rerum affluentibus copiis ditetur.

Riuieren/wateren.

Riuieren.

Fluuius, flumen, amnis, profluens. De D. Quid, quod fluuius atratus sanguine fluxit?

Roepen/groot gheluyt maecken.

Bruire, crier.

Vociferari, viciferare, clamare, clamorem edere, vocare. I. V. Minitari & vociferare palam.

Gondt

Rondt.

Rond.

Rotundus, globosus, globata figura. De Som. Stella globosa
& rotunda.

Rondt somme.

De tout costé.

Circum, circa. Att. Si Casar circum ista loca commora-
bitur. De Opt. Tempa qua circum forum sunt. Contra Rul.
Urbes qua circa Capuim sunt.

Rondt somme staen.

Environner.

Circumstare. I. C. Ceteri ciues qui circumstant senatum.
Cingere.

Rouer.

Pilleur.

Prædo, prædator, qui prædatur. De Or. Nefarius prædo, pi-
rata. Ad Her. Urbes piratis prædombusque patefactæ. Pro
Dom. Omnium templorū atque tectorū, totiusque urbis prædo.

Rouuen/berouuen.

Piller.

Deripere, compilare, expilare. I. V. Verres apertissime
provinciam compilauit. De N. Alij omnia qua possunt fana
compilant. Item: Ararium exhaurire, Rempub. compilare.
Item: Dionysius fanū Proserpine Locris expilauit. Pro Pom-
peio: Expilare socios, deripere provincias.

Rooof.

Pillage, butin, proye.

Spolium, exuuiæ, præda. Off. Aliorum spoliis suas opes au-
gere. Contra Rul. Accumulauit aurum ex præda. I. V. Ma-
ximos questus præda sique fecisse.

Sachtigen/verlichtē de pijn.

Appaiser, amollir, adoucir la peine ou
douleur.

Minuere dolorem, eripere dolorem, exhaurire alicui uni-
uersum dolorem, leuare dolorem, mitigare dolorem. At. Dies
leuat luctum. Ep. Nullus dolor est, quem non longinquitas
temporis minuat atque molliat.

K §

Sacht/

Saechtmoedigh. Doulx, gracieux.

Mansuetus, mitis, lenis, facilis, indulgens, clemens. Ep. Lenissimis verbis utens. & grauiter accusas. At. Auster lenissimus & mitis. De N. Vox lenis. Contrarium est, Vox aspera.

Saecke. Cause, affaire.

Causa, gratia, caput, origo, fons, radix, principium, seminarium. D. D. Nihil fieri potest sine causa.

Sold verdienen/knechten volghen/ krijghen.

Gagner loyer, sould, suiure la guerre.

Militare, merere, stipendia mereri, stipendia in bello merere. Pro Cal. Mereri stipendia. Pro Mur. Murena adolescens patre suo imperatore meruit. Pro Rab. Seruilius, quo tu imperatore, Labiene, meruisti. Pro Mur. Meruisse stipendia in bello. De Or. Asellus merens stipendia.

Sause/natken op de spijse. Saulse, confiture.

Ius, condimentum. De Fin. Socrates dicebat, cibi condimentum esse famam, potionis sitim. Ep. Ius tibi dandum non fuit, cum xaxosómaxos esses.

Schaede/verlies. Perte, dommage.

Iactura, detrimentum, incommodum, malum, fraus. Pro Dom. Id mihi non debet esse fraudi. Off. Per errorem in maximam fraudem incurrere. At. Proincia sumtibus & iacturis exhausta. Item: Tu illam iacturam feres a quo animo. De Fin. Facere iacturam rei familiaris.

Schaede doen. Endommager, faire dommage.

Afferre detrimentum: officere, obstare commodis alicuius. De Or. Plura detrimenta publicis rebus, quam adiumenta per homines eloquentissimos importata.

Schaede opprichten.

Recompenser la perte ou dommage.

Prestare damnū. De Or. Quidquid est incomodi in mācipio, id si venditor scit, neque declaret, prestare debet. Ep. de Dionysio, si me amas, confice, quamcumq; ei fidē dederis, prestabo.

Schaemite.

Schæmte. Honte.

Pudor, verecundia, rubor. Ep. Non dimittam pudorem in rogando meum. Part. Verecundia custos est omnium virtutum, dedecus fugiens, laudemque maximè consequens. De Fin. Cynicorum ratio est inimica verecundie, sine qua nihil rectum esse potest, nihil honestum. Pro Quinct. Homo timidus virginali verecundia.

Schæmen. Auoit honte, se honter.

Erubescere, rubere, pudere. De L. Ut bonum rumore colligant, erubescunt, & pudet impudica loqui. In Sall. Sallustius confessus est vobis audiētibus adulteriū, nec erubuit ora vestra. In Vat. Affines te erubescunt. Ep. Epistola enim nō erubescit.

Schande/smette. Deshonesté, melchanceté.

Infamia, nota, macula, probrum, nota turpitudinis, ignominia, dedecus. I. P. Vos autem sempiternas scēdissima turpitudinis notas subiistis. Part. Ignominia, infamia, contumelia, dedecus.

Schandelijck. Deshonore, infame.

Sordidum ad famam. Off. Sordidum est ad famam, committere ut accusator nominetur. Inhonestum, inglorium. Pro Dom. Profecto illum Attilium hominem turpissimum atque inhonestissimum indicares. Sall. in Cic. Quæ honestè nominari non possunt, inhonestissima.

Schande jewaerts af segghen/lasteren.

Detraictet, meldire d' aulcun, diffamer.

Vituperare, ignominia notare, dedecore, macula, turpissimaque ignominia notare. Pro Quinct. Vitio dare, crimini dare, culpæ, deformare, de dignitate vel auctoritate alicuius detrahere, in maledicti vel criminis loco obicere, maledictis alicuius gloriam dignitatemque violare. Cōtraria sunt: Laudare, ornare, maximis laudibus efferre.

Schæere, vergaderinghe. Assemblée, congregation.

Turba, multitudo, conuentus hominum, cœtus, concilium. De Fin. Cœtus matronarum, I. C. Dimittere cœtum.

Schat.

Schat. Thresor, finance.

Thesaurus. De D. Respondit coniector, thesaurum desossum esse sub lecto. Obruerere thesaurum alicubi. De Or. Thesaurus omnium rerum, memoria.

Schatten/scheren. Denombrier, faire exactions.

Cogere, ferre tributa, intolerabilia exigere tributa, exigere pecunias, imperare pecunias, cogere magnum pondus auri de publicis exactionibus. Ep. Illa acerbissima exactio capitum atque ostiorum.

Scheel siende. Louche.

Strabonem esse, oculis peruersis esse. De N. Ecquos si non tam strabones, at petulos esse arbitramur? hoc est, alterum oculum minorem habentes.

Schip. Nauire.

Navis, nauigium. I. U. Nauem maximam triremis instar adificauit. Ep. Cum ab Epidauro Piraum aduectus essem. Dicimus, Ascendere ad nauim. De Or. Euertere nauim in portu.

Schipper/schyp man. Maronnier.

Nauta, nauiculator, nauicularius. Ep. Nauta solent festinare questus sui caussa.

t Schepe baeren/seplen. Nauiger.

Nauigare, nauem agere, nauis & in nauis vehi. Ep. Quasote ne nauiges, nisi exploratè.

Scherp siende. Qui voit fort clair.

Lyncenm esse. Ep. Quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat? nusquam incurrat?

Scherp aensien.

Veoir, regarder diligemment.

Fortibus oculis spectare aliquem, acriter oculis intueri, intentis oculis intueri, aliquid intueri, in eoque defixum esse, studiosè intueri. Contra Rul. Intentis oculis, omnes Reipub. partes intueri. Dicimus etiam, Huc & illuc intueri.

Schicken/

Schicken/ordineren. Ordonner, mettre en ordre.

Ordinare, digerere, ratione disponere, in ordinem adducere vel redigere. Pro Syl. Cum omnia ordinarentur, instituerentur, pararentur.

Schillen/ onderscheydt tusschen zijn.

Estre en different, desaccorder.

Differre, distare, interesse, diuersum esse, abesse. Off. Hominum vita plurimum distat à victu cultuque bestiarum.

Item: Nulla re longius absumus à natura ferarum.

Schieten/werpen. Darder, ietter.

Iaculati, iacere, telum conuicere, telum emittere, immittere, telum in corpus immittere. De D. Quis est enim qui totum diem iaculans, non aliquando collineet? id est, propositum assequatur.

Schild. Bouclier.

Clypeus, scutum. De Fin. Epaminondas que fuit saluus ne esset clypeus. Tusc. Ignauus miles abiecto scuto, fugit quantum potest. Att. Homines cum scutis & gladiis eductis.

Schijnen/lichten. Luire, reluire, rendre clarté.

Fulgere, splendere, lucere, micare, splendescere. I. C. Qui nitent unguentis, qui fulgent purpura. I ro Sest. Virtus luces in tenebris, splendet que per sese semper.

Schimperijē/ schamper woordt.

Mocquerie, raillerie, gaudisserie, brocard.

Sales urbani, sal, ludus, iocus. De N. Salem istum quo cares vestra natio, in irridendis nobis nolite consumere.

Schimpen/iocken/boerden.

Railler, mocquer, gaudir.

Ludificari, ludere, iocari, cauillare, illudere, ludificare. Pro R. S. Is aperte ludificari ac caluminari videtur. Pro Quinct. Si quis latitare ac diuini ludificare videatur.

Schoon Latijn spreken. Parler bien Latin.

Scito sermone & quasi Attico loqui, loqui ornatè, eleganter,

ter, politè, non incultè, splendide, luculenter, copiosè, omnibus electissimis verbis, grauissimisq̃ue sententiis eloqui. At. Elegancia sermonis Terentiani. Sic: Or. Lenitas orationis, & purum quasi quiddam & candidum genus dicendi. De Cla. Torquatus elegans in dicendo.

Schoon weder/ goede locht.

Beau temps, doux, clair.

Tempestas serena, celi temperatio, calum serenum. De D. Cum tonuit laeuum, bene tempestate serena. Ad Her. Falsi amici sereno vita tempore praesto sunt. Ep. Austro lenissimo, calo sereno.

Schoon.

Beau, honeste.

Formosus, pulcer, qui eximia facie est, decorus, egregia forma, in quo forma & species est liberalis, egregia facie. Tusc. Puer egregia forma. l. V. Mulier eximia facie. De Sen. Vna quid potest esse tum fructu latius, tum aspectu pulcrius? Venustus. De N. Formosus & pulcer idem.

Schoonte.

Beauté.

Venustas, qua propriè est dignitas & pulcritudo mulieris, pulcritudo, forma, species, forma, & species liberalis De Fin. Honestum pulcritudine sua specieq̃ue laudabile est.

Schozen.

Deschirer.

Lacerare, concerpere, dirumpere, conscindere, discindere, carpere, dilacerare, dilaniare. At. Meus me mœror lacerat & conficit. Off. Qui lacerarunt omni scelere patriam.

Schjiften van alderlep dinghen.

Esriptures, liures traictans de toutes choses.

Scripta, monumenta, litterarum monumenta, monumenta annalium, monumentorum memoria, commentarij rerum gestarum, publici commentarij. Ep. Cupio quàm celerrimè res nostras monumentis commendari tuis.

Schjyuen.

Escrire.

Scribere, exarare. Ep. Hac, cum essem in senatu, exaravi.

⊕,

Et, Cum ad te harum exemplum in codicillis exaravi. Ep. Quod scribendo, affuisti.

Schryuen teghen jemanden.

Ecrire l'un contre l'autre.

Dentata charta agere. Quint. Fr. Charta dentata res agitur. pro Sest. Asperè in aliquem inuehi. De N. Carneades libenter in Stoicos inuehebatur. De Or. Acerbè & contumeliosè inuehi in aliquem & grauiter.

Schryuer/ secretaris.

Escriuain.

Librarius, scriba. At. Lippitudinis mee signum tibi sit librarij manus. Ep. Ad ea que scripisti, commodius possem de singulis ad te rebus scribere, si M. Tullius scriba meus adesset. Item: Accepi librum eum à meo seruo scriba.

Schoutwen/blieden.

Fuir, euitare.

Vitare, denitare, euitare, fugere, effugere, declinare, cauere. Off. Nec verò rei familiaris amplificatio nemini nocens vituperanda est; sed fugienda semper iniuria est. Or. Vitium longa animi prouisione fugiendum. De Or. Vitanda est ingenij ostentationisq̄ue suspicio. At. Fugere, vitare, declinare aliquid. De N. Appetuntur que secundùm naturam sunt, declinantur contraria. At. Declinare periculum.

Schoutwen quaet gheselschap.

Fuir, euitare mauuaise compaignie.

Fugere, vitare, declinare improborum hominum societatem & coniunctionem.

Schreyen.

Plorer.

Elere, fletum facere, lacrymare, lacrymas effundere vel profundere, illacrymare. Pro Sest. Video hunc oculis lacrymanibus me intueri.

Schozste

Schozsthepdt/crau leer. Galle, teigne.

Scabies. De L. Nos voluptatis blanditiis corrupti, qua natura bona sunt, quia dulcedine hac & scabie carent, non cer-nimus satis. Schooz-steen/schoutwe. Cheminée.

Caminus. Ep. Valdè metuo ne frigeas in hybernis, quam-obrem camino luculento utendum censeo.

Schotel. Vn plat, ou escuelle.

Lanx. At. Lancibus & splendidissimis canistris soles nos pascere.

Schultmaecken. s'Endebter, faire debtes.

Contrahere as alienum, facere as alienum, alicui crescere as alienum: suscipere as alienum amicorum caussa, se obstrin-gere ere alieno, obruere se ere alieno, habere as alienū. Quint. Fr. Contrahere nouum as alienum. I. C. Partim etiam sum-tibus, in vetere ere alieno vacillant.

Schultbetaelen. Payer debte.

Liberare se ere alieno, dissoluere as alienum, lenare se ere alieno. At. Multa ciuitates omni ere alieno liberata, multa valdè lenata sunt.

Schultmaenen. Demander debte.

Exigere nomina sua, appellare de pecunia quam quis debet. I. A. Appellatus es de pecunia, quam pro seotione debeas.

Schuldnaer / veel schuldich.

Debteur, qui est en debte.

Nomen, qui in nominibus est, qui debet multos nummos, qui in magnum as alienum incidit. Debitor. Off. Pecunias creditas debitoribus condonare.

Schult/ Vide. Mis-daedt.

Schult op eenen anderen legghen.

Donner ou mettre la coulpe sus vn autre.

Transferre culpam in alios, conferre in alios culpam, de-monstrare culpam in alio fuisse. Pro Sest. Transferre cri-men in aliquem. At. Vt omnem culpam in te transferas.

Schuldt

Schult hebben. Estre coupable.

In culpa esse, committere culpam, contrahere culpam. At. Malo Tironis verecundiam in culpa esse, quàm illiberalitatem. Pro Mar. Etsi aliqua culpa tenemur erroris humani, à scelere certè liberati sumus. At. Huius rei culpa in te residet. De Fin. Simili sunt in culpa, qui officia deserunt. Ep. Nos in culpa sumus. Parad. Peccare est tamquam transire lineas, quod cum feceris, culpa commissa est.

Schuplen / verstekten zgn. Cacher, muffer.

Latere, latefcere, occultè latere, absconditum esse, latere in tenebris, esse abditum, latere in occulto, latitare. Contra Rul. Non paruum sub hoc verbo furtum latet. Or. Veritas in occulto latet.

Schuere. Vn grenier.

Horreum, cella. Contra Rul. Illi Capuam cellam atque horreum agri Campani esse voluerunt.

Schupt/boot. Nasselle, barque.

Cymba, scapha. Off. Cymbarum ante oculos multitudo. Ad Her. Omnes in scapham conscenderunt. Et, Moderari nauim ex scapha. De fn. Vsq̄ue adeò, ut dominus nauis in scapham confugerit.

Seer / wter maten beel.

Beaucoup, moult, grandement.

Plurimum, mirificè, mirè, mirabiliter, magnopere, nimio opere, valdè, vehementer, mirũ vel maiorem in modũ, non mediocriter, per quàm, sanè quàm, impensè, impensius, magnificè, grauiter, in primis, etiã atque etiã. De D. Nihil est tam valdè vulgare, quàm nihil sapere. At. Epistola tua me valdè leuauit.

Seer gheleert. Bien docte, fort sc̄auant.

Homo omni doctrina & virtute ornatissimus, in artiũ studiis benè versatus, homo litteris perpolitus, praclara eruditione atque doctrina ornatus. Pro Cel. Adolescens humanissimus & doctissimus, rectissimis studiis atque artibus praeditus.

L

Vir

Vir illa humanitate, illis studiis praeeditus, artibus atque doctrina. Pro Cor. Viri litterati ac studiis doctrinisque dediti. De Cla. Gratidius doctus Graecis litteris. Ibidem: Doctus & Graecis litteris & Latinis.

Deltaem. Qui n'est point dru, ne espez: cler semé.

Rarus, singularis. De Fin. In omni re optimum quidque rarissimum est. De Am. Omnia praecleara rara. De In. Oportet autem animadvertere, ne cum aliter multa sint indicata, solitarium aliquod, aut rarum indicatum afferatur. Top. Rarum, singulare. Contrarium, Vulgare.

Daeyen. Semer, planter.

Sementem facere, serere, semē spargere, seminare. Antequā: Serere beneficium, ut metere possis fructum. De Or. Da mihi ex ista arbore quos seram surculos. Sic, Serere arbores. De Sen. Multa etiam istarum arborum mea manu sunt sata.

Depffen oft sicht. Vne faulx, serpe.

Falx. Immissi cum falcibus multi, purgarunt & aperuerunt locum.

Sich schoon maeccken oft ontschuldighen.

Se purger, se nettoyer, s'excuser.

Excusare, purgare, excusatione uti, excusationem adferre, crimen remouere, culpa liberare, à culpa eximere. Pro Lig. li. cum morbo impediretur, statuerat se excusare. Expurgare. S. R. Seruos ipsos neque arguo, neque purgo. At. Frater purgat se mihi per litteras. Ep. Libenter tibi me purgassem.

Sich ontlaen van eenighe dinghen.

S'affranchir de quelque chose.

Se explicare, extricare, expedire. I. V. Videte ut dum expedire sese vult, induat. Att. Dum hic nodus expediatur. Et, Expedire se ab omni occupatione.

Sich verffien / de vlucht nemen.

Se pourueoir, prendre la fuite, enfuir.

Fugere, in fugam se dare, in fugam se conicere, in fugam se

con-

conferre, fuga se dare, in fuga esse, vitare, declinare. Off. Et ab omni quod abhorret ab aurium oculorumque comprobatione, fugiamus.

Ziel oft gheest.

Ame, esprit.

Animus, mens, anima, sensus, spiritus. De V. Deus animam ut dominum atque imperatorem obedienti praefecit corpori. Sic dicimus, Agere animam, efflare animam, & continere animam.

Dien.

Veoir.

Cernere, videre, spectare, conspicerere, perspicere, aspectu sentire, aspectu percipere, sensum videndi vel oculorum habere, videre & perspicere aliquid oculis. De Or. Quae cernere & videre non possumus. Ep. Est proprium stultitia, aliorum vicia cernere, & obliuisci suorum.

Simpelijck/Rechtelijck. Simplement, lourdement.

Simpliciter. Acad. Cum simplici homine simpliciter agerem, nec magnopere contenderem. Simpliciter viuere, fideliter, & vita hominum amicè.

Slechtelijck wt segghen.

Dire simplement.

Apertè, planè, non dissimulanter, non obscure, rectè loqui, dicere. Pro Quinct. Planius & apertius dicam. De Fin. Planè & apertè loqui.

Singhen.

Chanter.

Canere, cantare, cantus edere vel fundere, psallere. De D. Galli victi silere solent, canere victores. Item: Si canere velim vel voce vel fidibus. Contra Rul. Atque hoc carmen iste non nobis, sed sibi intus canit, id est, ad suam utilitatem refert. Tusc. Epaminondas fidibus praclare cecinisse dicitur. Et: Est in Originibus, solitos esse in epulis canere conuiuas ad tibicinem de clarorum hominum virtutibus. Item: Aut si absurde canatis, qui se haberi velit musicum.

Sinnelijckheyt/begheere bedwinghen.

Refrener son appetit, sa conuoytise.

Frangere cupiditates, cupiditates comprimere, restinguere,

L 2

imminue-

imminuere, debilitare, regere cupiditatem consilij gubernatione, domare libidines, coercere cupiditates. De Or. Docemur auctoritate nutnque legum, domitas habere libidines, coercere cupiditates, refrenare libidinem. Contra Rul. O libidinem refrenandam! Part. Refrenet prius libidines, iracundiã teneat, coerceat auaritiam. De D. Iuuentus hic moribus ita prolapsa est, ut omnium opibus refrenanda atque coercenda sit.

Sitten int recht. Estre assis au siege iudiciel. Pro tribunali, in tribunali sedere, exercere iudiciũ. Pro Archia. Slaen. Batre.

Verberare, cadere, pulsare, virgis cadere, manus afferre, manus inferre. I. V. Videtis pendere alios ex arbore, pulsari alios atque verberari. Et, Ad pulsandos verberandosque homines exercitatusissimus. Contrarium est, Vapulare.

Slaeperigh. Plein de sommeil. Somniculosus. De Sen. Iners, ignaua, & somniculosa senectus. Slaepen seer vast. Dormir tresfort.

Arctiore somno teneri, arctẽ & grauius dormire, sopitum esse. De Som. Deinde, ut cubitum discessimus, me arctior quam solebat, somnus complexus est.

ut Slaepen. Se defendormir. Edormire. I. A. Edormi crapulam, & exhala. Slaepcamer. Chambre à dormir.

Cubiculum, conclauẽ. De D. In eo conclauẽ ei cubandum fuisset, quod proxima nocte corruit.

Slanghe/serpent. Vn couleuure, vn serpent. Anguis, serpens. De N. Angues volucres in Libya. Anguiculus.

Slecke. Vn limaçon. Testudo. Slijck/ oft dreck. Bouë, fange.

Lutum, cœnum. Pro Dom. O cœnum, ô portentum. I. P. O lutum, ô sordes,

Smade

Sma delijcke / schampere woorden.

Parolle iniurieuse, dicte par outrage.

Conuitium, maledictum, probrum, contumelia, maledictio, verborum contumelia, maledictum iurgij petulantis. At. Et ei conuitium grande fecerunt. Ep. Cum ei magnum conuitium fieret cuncto à senatu. At. Consectari aliquem conuitiis, dicere maledicta in aliquem. Pro Syl. Verbi inuidia, contumeliaque maledicti.

Smaeden oft beschimpen. Dire iniure, outrager.

Alicui grande conuitium facere, verberare conuitio, consectari aliquem conuitiis, maledicere alicui, petulanter iactare conuitia.

Smeecken / pluymschrycken.

Flatter.

Adulare & adulari, blandiri, assentari, auribus dare, omnia ad voluntatem loqui, nihil ad veritatem. Qui ad alterius non modo sensum ac voluntatem, sed etiam vultum ac nutum conuertitur. Off. Cauendum est ne assentatoribus patefaciamus aures, nec adulari nos sinamus, in quo falli facile est. Ep. Noli putare, mi Cicero, me hoc auribus tuis dare. Tusc. Pinnata cauda nostrum adulat sanguinem.

Smilten / moete worden.

Amollit, fondre.

Liquefcere, liquefieri, tabescere, contabescere, extabescere. Tusc. Cum voluptate liquefcimus, fluimusque mollitia. De N. Frigoribus durefcit humor, & idem vicissim mollitur repesactus, & tabescit calore. Tusc. Qui neque tabescat molestus, nec frangatur timore.

Smetten / goede ciere maecten.

Banqueter, faire grande chere, yurongner.

Frui mensa exquisitissimis cibus extracta, mensis Italicis & Syracusanis, Asotorum vitam viuere, poscere maioribus poculis, delicate ac molliter viuere; potare, perpotare, potare immanibus poculis. I. A. Totos dies potabatur.

Smette/blecke/ ghebeek. Vne tache, souillure.

Macula, labes. Pro Pompeio: Delenda est nobis illa macula Mithridatico bello superiore suscepta. In Sall. Inuere eternas maculas alicui, quas reliqua vita eluere non possit. Pro Cor. Est huius seculi labes quadam & macula, virtuti inuidere.

S'nachts. De nuit.

Noctu, nocte, nocturno tempore, tenebris. Ad Heren. Noctu an interdiu. At. Milo media nocte in campum venit. Et, In comitium Milo de nocte venit. Item: Balbus multa de nocte profectus est ad Casarem. De D. Concubia nocte.

Snoode/boos mensch. Mauuais, meschant.

Pestifer ciuis, pestis ac pernicius ciuitatis, furia ac pestis patria, exitiosum prodigiũ, funesta Reipub. pestis, sceleratus, consceleratus, scelestus, impurus, nefarius, improbus, scelere adstrictus, scelere contaminatus, omni scelere coopertus. I. A.

Sober maeltijt/ eerlijck. Pouue conuy.

Conuiuium moderatum & honestum, frugale, parcissimum ac frugalissimum.

Sober zyn. Estre sobre, abstenir.

Parcè, continenter sobrieque viuere. Off.

Sober. Sobre, attrempé, moderé.

Frugi ac sobrius, vir frugi, & in omnibus vita partibus moderatus ac temperans. Tusc. Homo frugi omnia rectè facit. De Or. Cũ optimus colonus, parcissimus, frugalissimus esses. Pro Flac. Homines tota Asia frugalissimi, sanctissimi. Contrarium, Nequissimus.

Soo langhe als ick leue. Tant que ie viuray.

Quoad viuam. De Sen. Dum sumus inclusi in his compagibus corporis.

Somwylen/ somtijds. Aucunes fois.

Interdum est cũ, nonnumquam, aliquando, aliquo tempore. Ad Her. Est cũ non est satius, aliquando, alias. At. Velim aliquando puerum visas.

Sonder

Ɔonder arbejdt / lichtelijck.

Sans peine, sans labeur, legierement.

Facile, nullo negotio, nullo labore, cito, procliuus. Contraria, Aegre, tristius. At. Cum id nullo negotio facere posses. Pro. S. R. Perfacile & nullo negotio.

Ɔonder bedroch. Sans finesse, sans tromperie.

Sincere, candidè, simpliciter, bona fide, sine insidiis. Ep. Ca-nendum tibi erit, ne parum simpliciter & candidè posuisse ini-micitias videre.

Ɔonder hulp. Sans aide.

Ductu suo, nullis adminiculis, nostro Marte, sua sponte. Off. Hanc igitur partem relictam explebimus, nullis admini-culis, sed (ut dicitur) Marte nostro.

Ɔonder iock / in ernsten moede.

A bon escient, sans mocquer.

Extra iocum, remoto ioco: utrumque in Epistolis.

Ɔonder orden. Sans ordre.

Cõfusè, permixtè. De Un. Ex inordinato in ordinè reducere.

Ɔonder eer / infaem. Sans honneur.

Infamis, turpis, habens infamiam, famosus, contaminatis-simus, scelerum libidinumque maculis notatissimus, sceleribus & factis notatus, ferre ignominiam & infamiam, suo generi inurere notam turpitudinis, subire sempiternas fœdissima turpitudinis notas. J. C. Mulier infamis.

Ɔonder onderschepdt. Sans chois, sans election.

Sine ullo delectu, remoto discrimine. De Fin. Officia tollun-tur, delectu omni & discrimine remoto. Item: Qui nullam rerum differentiam esse duxerunt.

Ɔonder recht oft reden. Sans raison, ou equité.

Præter æquum & bonum. De In.

Ɔonder twijfel. Sans doute.

Sine dubio. De hac re mihi dubium non est. De N. Homo sine dubio versutus & callidus.

Zorghfuldigh. Qui est fort chagrin, plein de soucy.

Solicitus, anxius, suspensus. At. Suspenso animo sum & sollicito. Quint. Fr. Sum de te sollicitus. Ep. Mirificè sum sollicitus, quid nam de provinciis decernatur. Contrarium, Securus, à cura liberatus.

Zorghfuldigheyt. Soucy, sollicitude.

Sollicitudo, angor, cura, metus. Contrarium: Securitas. De L. Sollicitudo conscientie vexat impios. Anxietas, anxietudo. De Repub.

Zorgh indynghen / swarigheyt maecten.

Mettre en doute, en soucy.

Sollicitudinem struere, sollicitudine afficere, urgere sollicitudine, discruciare, excarnificare. I. A. Si posset, Brutum & Cassium discruciatos necaret.

Spacieren / bertreden. Se pourmener.

Inambulare, deambulare. Ep. Ante lucem inambulabam domi. De L. In viridi opacaque ripa inambulare. De Or. Cum Antonius inambularet cum Cotta, in porticu. De L. Satis iam deambulatum est. De Or. Eamus deambulatum.

Speelders / waghenspeelders.

Iouers de comedies, iouers de farces.

Scenici, scenica persona, histriones, comædi, tragædi, scenici artifices, mimi. Off. Ne scenici plus quam nos videantur habere prudentia.

Splyten / rysten. Fendre.

Findi, diffindi, agere rimas. Att. Tabernæ mihi duæ corruerunt, reliquæ rimas agunt.

Spysse verdouwen / verteeren.

Digerer viande.

Cibum concoquere. De N. Cleanthes negat vllum esse cibum tam granem, quin is die ac nocte concoquatur. De Fin. Cibus facillimus ad concoquendum. Quint. Fr. Hac odia non sorbeo solum, sed etiam concoquo.

Sprecken /

Spreeken/legghen. Parler,dire.

Loqui,dicere,habere sermonem,commemorare,verbum facere,vocem mittere,voces habere,sermonem conferre,orationem esse cum aliquo,loqui cum aliquo de aliqua re,loqui asperius de aliqua re,pugnantia loqui. Pro Sest. Vocem pro me,ac pro Repub. nemo misit. At. Cum Attilio sum locutus. Inquinatè loqui.

Spreeken in pemandts reden.

Entrer dedans le propos d'aultruy.

Interpellare,odiosè interpellare aliquem. Tusc. Sed nihil interpellabo,continentem orationem audire malo. De N. T. una Balbus: Interpellare te,inquit, Cotta nolo.

Stadt belegghen. Assieger vne ville ou citè.

Vrbem obsidere,circumfidere,obfessam tenere,septam tenere. At. Nos, quoniam superum mare obsidetur,infero navigabimus. Item: Antonius militibus obfessurus est senatum.

Stadt ontsetten.

Leuer le camp, leuer le siege.

Vrbem obsidione liberare. At. Domitium periculo obsidionis liberare cupio. Ep. Qui ex obsidione sceneratores exemerit.

Stadt innemen. Prendre,gagner ville, citè.

Capere,expugnare ciuitatem. Parad. Sapientis animus numquam vincitur,nec expugnatur. Ep. Sex oppida vi oppugnando cepi. Sic,Expugnare pudicitiam. Pro Cal.

Stadt vernielen.

Gaster,destruire ville, citè.

Ciuitatem delere,euertere,funditus euertere. De Am. Nulla domus tam stabilis,nulla ciuitas tam firma est,qua non odiis atque dissidiis funditus possit euerti. Pro Dom. Funditus euertisti ciuitatem.

Staet wat stil. Arreste toy.

Subsiste paullisper, sta paullisper. Pro Mil. Milo paullisper, dum se mulier comparat, commoratus est.

L 5

Spieffe/

Spießte/glauielancie. Lance, picque.

Hasta. De Sen. *Eminus hasta, cominus gladio uti.* Pro Mur. *Abucere hastam.*

Staeck/pael. Vn pieu, vn painseau.

Palus I.V. *Damnati producuntur, & ad palum alligantur.*

Staf/stock. Baston.

Bacillum, fastis. Ep. *Quid si filius meus mihi fustem impingere volet? I.V.* *Qui primò cum obsistere conarentur, male multati clavis & fustibus repelluntur. I.P.* *Non opus est verbis, sed fustibus.*

Stamelen. Beguayer.

Balbutire, lingua hesitare. *Contraria sunt, Apertè & clara voce loqui.* Tusc. *Academici balbutire desinant aliquando, aperteque & clara voce audeant dicere.* De D. *Epicurus balbutiens de natura Deorum.*

Stanck. Puanteur, puantise.

Fætor, odor. I.V. *Odor teterrimus, quem (ut aiunt) ne bestia quidè ferre possent, vni isti suavis & incūdus videbatur.*

Stincken/qualijck riecken. Puir, sentir mauuais.

Malè olere, At. Ut mulieres ideò benè olere, quia nihil olabant, videbantur.

Stantastich bliuen/ by sijn woordt bliuen.

Demourer ferme en ses parolles, perseuerer.

Perstare in sententia, persistere. Sic, Perstare in impudentia, pactione, perstare in prauitate sua. Off. *Qui negat aliquid, & in eo perstat.*

Sterck van lichaem. Fort, robuste de corps.

Robustus, fortis, valens, nervosus, multum vel satis virium habens, maximis corporis viribus, lacertosus. Contra Rul. *Robustus, & valens, & audax satelles.*

Sterckheyt. Force, puissance.

Robur, firmitas, firmamentum, nerui. Ep. *Quantum in cuiusque animo roboris est, & neruorum.*

Sterck!

Streck/bast maecten. Fortifier, affermer.

Munire, firmare, confirmare, obvallare. De Pro. Oppidum & arcem munire coguntur. At. Aditus in sula muniti sunt mirificis molibus. Firmisimis praesidiis munire. Contra Rul. Italiam praesidiis confirmare. I. C. Illam coloniam meis praesidiis vigiliisque muniri. Ep. Munio me ad haec tempora.

Steechte inde tijde. Pleuresie.

Dolor lateris. De Or. Crassus lateris dolore consumtus est.

Steen. Pierre.

Lapis, saxum, silex. De Or. M. Emilium lapide percussum esse constabat. De Or. Lapidem me hercule omnes flere coegisset.

Steecken. Poindre, piquer.

Pungere, stimulare. Pro S. R. Hunc mihi ex animo scrupulum enelle, qui me dies noctesque stimulat ac pungit. Ep. Extrema pagella pupugit me.

Stellen/setting in plaetse van een ander.

Mettre en la place d'un autre, substituer.

Substituere, sufficere, constituere, in locum supponere. I. V. Nunc pro te Verrem substituiti alterum civitati. Item: Tum iste in eorum locum alios substituere & supponere cepit. Quae P. Qui si sectari non potuerunt, necessarios suos in hoc munere substituant. Ep. Si Appijos haberent, in cuius locum sufficere sum. Pro Mur. Nam ne sufficiatur consul, non timent. Item: Unus erit consul in sufficiendo collega occupatus.

Stelen. Desrober.

Furari, furtum facere, compilare, expilare, eripere, clam eripere, clam de medio remouere, in rem suam aliena conuertere, bonis alienis manus adferre, de medio remouere. J. V. Verres solet haec quae rapuit & furatus est, dicere se emisse. Auertere aliquid, id est, furari.

Sterven. Mourir.

Mori, emori, interire, decedere, mortem obire, mortem oppetere,

tere, de vita decedere, è vita, vel ex vita, vel à vita discedere vel recedere, è vita migrare vel emigrare, ex hac vita migrare, ex hominum vita migrare, vita excedere, è vita excedere, vitam amittere, privari vita, vitalia lumina lingue, animam efflare, amittere, vitam dimittere, extremum vitam spiritum edere, vitam pro patria profunderere, vitam naturæ reddere, lucis hanc usuram reddere, vitam cum morte commutare, mortem occumbere, diem suum obire, extremum spiritum in victoria effundere, vi interire, morbo exstingui, ex corporis vinculis tamquam ex carcere evolare, mortem capere, de vita exire. *At. Videbatur vel mori satius fuisse, quam esse cum iis.*

Stille / vredelijck. Paisible, coy, posé.

Placidus, placatus, tranquillus, sedatus, facilis, lenis. *At. Hæc scripsi sedatione animo, quã proximè scripseram. De In. Sedatis fluctibus, & tempestate commutata. Pro Cac. Aliquem iratum, placidum ac mollem reddere.*

Stonden ende tijdt aenmercken.

S'accommoder, ou gouverner selon le temps.

Cedere tempori. *Ep. Temporis causa aliquid vel dicere vel facere, servire tempori. At. Necessè est servire tempori, & non amittere tempus cum sit datum. I. A. Necessè est interdum rerum temporibus potius parere, quam moribus.*

Stooten erghens aen.

Hurter contre quelque chose.

Incurrere, offendere. *Ep. Quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat? Ep. Offendere, illidere.*

Stooten wt de possessie.

Debouter, deiecter hors de son heritage ou possession.

Remouere & deicere aliquem de possessione, deturbare non solum spe, sed certa re, & possessione: in alienas possessiones temerè irruere. *De Or. De nostra possessione depulsi, in paruo pradiolo*

pradiolo relictus sumus. Pellere aliquem possessione, exturbare aliquem bonis patriis, euertere aliquem omnibus fortunis, euertere aliquem funditus bonis.

Stoel. Vne selle, ou siege.

Sedes is, sella, solium. Pro Mar. Qui sedem stabilem & domicilium certum non habet.

Stoppen. Estoupper.

Obturare, obstruere, intercludere, oppitare. Sen. Qui iter Pænis vel corporibus suis obstruere voluerunt.

Straf/wijet/onbermhertigh.

Dur, cruel, sans misericorde.

Durus, crudelis, asper, agrestis, inexorabilis, implacabilis, tristis, seuerus, austerus, acerbus, vehemens, immanis, immansuetus, barbarus, ferox, ferreus. At. O te ferreum, qui illius periculis non moueris! L. C. Nec tamen ego sum ille ferreus.

Straffen/berispen. Reprendre, taxer.

Reprehendere, increpare, arguere, redarguere, accusare, verbis castigare, exagitare, insectare, asperius appellare, culpæ. Pro Plan. Nunc discessum meum quasi reprehendere & subaccusare voluisti. Pro Cln. In eodẽ genere in quo quis offenderit, alios reprehendere. De N. Arripere aliquid ad reprehendum. Pro. Lig. Grauiissimis verbis aliquem reprehendere.

Stropen/berstropen. Espardre, iacter ça & la.

Spargere, dispergere, disicere, dissipare. De N. Puerum interea obtruncat, membraque articulatim diuidit, perque agros passim dispergit corpus.

Strunkelen. Chanceler, bruncher.

Vacillare, nutare, labare. Off. Iustitia vacillat vel iacet potius. De Cla. Curio in utramque partem toto corpore vacillans. At. Vacillare memoria. Ep. Accepi tuam epistolam vacillantibus litteris.

Suchten. Gemir, souspirer.

Gemere, gemitum facere, ingemere, ingemiscere. Pro Sest.

Hoc

Hoc gemitant boni, sperabant improbi. At. Hic status una omnium voce gemitur.

Duecken hem seluen. Chercher son propre prouffit.

Intus canere. Contra Rullum: Atque hoc carmen ille non vobis, sed sibi intus canit. Pro Fon. Ob aliquod emolumentum suum, cupidius aliquid dicere.

Duer/ bitter aensicht. Visage amer.

Vultus seuerus ac tristis, austerus, acerbus. Post. Vultus importunus.

Duerighepdt / bitterhepdt. Aigreur, amertume.

Acerbitas, asperitas, tristitia. Par. Acerbitas iustitiam imitatur.

Duer/ bitter. Aigre, sur, amer.

Amarum, acerbum, habens acerbitatem, aliquid acerbitatis, austerum. De Or. Nihil mihi ad dolorem acerbins accidere potuit. De Sen. Uua primò est peracerba gustui, deinde maturata dulcescit.

Duet man/ liefghetal/ bemint.

Doulx, gracieux, courtois, affable.

Homo comis, humanus, habens comitatem, dulcis, dulcissimus, suavis, benignus, facilis, affabilis, graciosus, qui apud omnes plurimum gratia potest. De Fin. Vir bonus, comis & humanus. Pro Mil. Nemo eo commodior, comior, moderatior fuit. At. Vir facillimus atque humanissimus.

Duet. Doulx.

Dulce, suauè. I. V. Odor suavis & incundus: mellitum. At. Mellitus puer. Contrarium, Teter.

Subtjlichepdt/ cloeckhepdt des verstantz.

Habilité d'esprit, subtilité.

Celeritas ingenij, lumen ingenij, illustre ingenium, acre ingenium, eximum ingenium, prestans ingenium, acumen. De N. Epicurus, homo sine acumine, sine lepore. Pro Flac. Acumen ingeniorum. De Or. Argutia & acumen Hyperidis.

Subtjll/

Subtil/cloeck van sinnen.

Industrieux, ingenieux, rusé, fin.

Subtilis, industrius, ingeniosus, habens multum ingenij, acutus, solers; eximio, acerrimo ingenio. Pro Plan. Serenus subtilissimus homo. Pro Pom. Homo nausus & industrius. Off. Vir excellenti ingenij magnitudine, perspicax, sagax. De N. Solers subtilisque descriptio partium corporis, & provida solersque natura. De Cla. M. Pisonis acumen in reprehendis verbis versutum & solers.

Sundighen. Pecher, faillir.

Peccare, delinquere, aliquid admittere vel committere. scelus admittere, scelere se adstringere, vel obstringere, vel deuncire, rem aliquam nefariam committere, facinus edere, scelus in aliquem edere, flagitium committere, scelera facere, culpam suscipere, vel contrahere, vel committere; vitium vel scelus concipere. Contrarium. Reclè facere. Off. Numquam est utile peccare, quia semper est turpe. At. Si quid in te peccavi, ac potius quoniam peccavi, ignosce: in me enim ipsum peccavi vehementius.

Suffen. Resuer, radotter.

Delirare, desipere, falli. Off. Falli, errare, labi, decipi, tam dedecet, quam mente captum esse. De N. Desipere, delirare, dementem esse.

Dupuer/repn. Pur, net.

Mundum, purum, castum, integrum, inuiolatum, liquidum. Pro. Cec. Quidquid inde haurias, purum liquidumque te haurire sentias.

Dupueren/repnighen. Nettoyer.

Purgare. Pro Sest. Tu cedem maximam facias? forum purges? Tusc. Immissi cum falcibus multi, purgarunt & aperuerunt locum.

Dupden/middagh. Midy.

Meridies. Or. Meridiem dixerunt, non medidiem, credo quod

quod erat insuanius. De Or. Eo ipso die post meridiem Att. Milo permansit ad meridiem. De Or. Igitur ante meridiem discesserunt.

Supden wint. Vent de midy.

Auster. At. Bellè nobis flauit ab Epeiro lenissimus auster & mitis. Item: Reiectus sum austro vehementi ad eandem Leucopetram. De Som. In aquilonis austrive partibus.

Swæc / lastigh. Pesant, ennuyeux, fâcheux.

Graue, molestum, intempestiuum, odiosum, negotiosum, laboriosum, arduum, difficile, difficile factu, habens multum difficultatis, in quo multum est negotij vel operis, difficile ad faciendum, in labore multo positum. I. V. Intellego quam scrupuloso difficilique loco verser. Off. Sed quò difficilius, hoc praclarus.

Swatighepde / swarenisse. Difficulté, labeur.

Difficultas, labor, molestia, negotium, nodus. Ep. Incideramus enim in difficilem nodum. At. Dum hic nodus expediatur.

Swart. Noir, noir couleur.

Ater, niger. De D. Quae alba sint, quae nigra dicere. Ep. Quod quasi auem albam videntur bene sentientem ciuem videre. Tusc. Democritus alba & atra discernere non poterat. I. A. Qui albus aterve fueris ignorans, fratris filium praterit.

Swere / sweringhe. Vn clou, ou apostume, vlcere.

Ulcus. Pro D. Et tu in hoc vlcere, tamquam unguis existeres. De N. Quidquid horum attigerit, vlcus est.

Swereen / eedt doen. Iurer, faire serment.

Iurare, insurandum dare, magna voce iurare, insurandum firmare, constringere iureiurando, obligare aliquem militia sacramento. Pro Sest. Is in legem per vim latam iurare noluit. Ep. Iurare Ionem lapidem.

Sweerdt. Espee.

Gladius, sica, pugio. I. C. Iidem gladios in Rempub. distriktos retudimus. Et ibid. Macrones gladiatorum à iugulis nostris reiecimus.

reiecitimus. *Pro Mar. Claudium vagina vacuum in vrbe non vidimus. De In. Educere gladium e vagina. Att. Eductis gladiis. Off. Distringere gladium. I. A. Gladio stricto insequi aliquem. De In. Recondere gladium in vaginam. I. C. Ex adibus Cethegi maximum scarum numerum gladiatorumque extulit. Pro Cac. Suo, quemadmodum dicitur, gladio confici.*

Swijghen/verfwiighen.

Taire, tenir secret.

Tacere, silere, reticere, tacitum relinquere, silentio praterire, conticere, suppressere, silentium facere, silentio vii, silentio pratermittere, tacitum aliquid praterire. *De Or. Enuntiabo apud vos quod semper tacui, & tacendum putavi. I. V. An me tacituum tantis de rebus existimasti? Post. Numquam de me siluistis. De D. Silere de aliqua re. Acad. Silent enim diutius Muse Varronis quam solebant.*

Swijn/vercken. Vn porceau, vn porc.

Porcus, porca, sus. *De Sen. Villa abundat porco, hœdo, agno. De N. Sus verò quid habet prater escam? In Sall. Itaque nihil aliud studet, nisi, ut lutulentus sus, quouis volutari. De Or. Docebo sus (ut aiunt) oratorem illum. Ep. Et si sus Minervam. De D. Sus & virilis & mulieris sexus est.*

Tabbaert.

Robbe longue iusques aux talons.

Tunica, tunica talaris. *I. A. Iste cum pallio purpureo tunicaque talari.*

Tack oft ionghe tackskens. Branche.

Ramus, ramulus. *De Or. In arboribus truncus, rami, folia.*

Tasten pemandt op sijn zeer/weder op haelen.

Toucher quelqu'vn sur sa playe.

Tangere vlcus alicuius, redintegratione aliquorum animos vulnerare, refricare obductam iam cicatricem. *Pro Flac.*

M

Cum

Cum illud vulnus dicendo refricuisset. At. Appij vulnera refrico. Dolorem oratione refricare. De Or.

Tapeten. Tapisseries.

Auleum. Pro Cal. Deinde scabella concrepant, auleum tollitur.

Teghen de natuere. Contre nature.

Inuita Minerva. Ep. Caussam tuã egi, nõ inuita Minerva. Aduersante, repugnante natura. Off. Nihil decet inuita (ut aiunt) Minerva, id est, aduersante & repugnante natura.

Teghenstechelen. Parler au contraire, contredire.

Obstrepere, obloqui. Quæ res fecit, ut tibi litteris obstrepere non auderem. Reclamare, reclamitare. I. A. Reclamat istiusmodi suspicionibus ipsa natura. Pro Cor. Vna voce omnes indices ne iuraret reclamarunt. Refragari.

Teghenspoet. Aduersité.

Res aduersa, aduersum infestumque, afflictæ fortuna, alicuius multum iactata fortuna, misera fortuna. Ep. Mala & afflictæ fortuna. Pro Syl. Afflictæ fortuna alicuius. Pro Clu. Alicuius misera, multumque iactata fortuna. Postquam: C. Marius subiit indignissimam fortunam.

Teghemoete gaen/ teghen comen.

Aller au deuant, venir à l'encontre.

Obuiam procedere, obuiam venire, obuiam ire, obuiam pro-dire, procedere obuiam, properare obuiam alicui. I. A. Cesari ex Hispania redeunti obuiam longissime processisti.

Teeckenen/lijckteeckenen. Vn signe, vne marque.

Indicia, signa, argumenta, documenta. I. C. Certissima argumenta atque indicia sceleris.

Tellen/ ouerstaen.

Nommer.

Numerare, adnumerare, dinumerare, numerando percensere. Tusc. Numerare aliquid in onere. Ep. Numerare aliquid in loco mercedis vel beneficij. At. Me uterque numerat suum. Item: Exponere & numerare pecuniam alicui.

Temmen.

Temmen. Domter.

Domare, condocesfacere, edomare, mansuefacere. De Fat. Vitiosam naturam ab eo sic edomitam & compressam esse doctrina.

Ten alder hooghsten. À plus hault.

Vt plurimum, ad summum. Ep. Bis térve ad summum. At. Scies igitur cras, summum perendie. Pro Quinct. Biduo, aut ad summum triduo. Pro Mil. Quatuor, ad summum quinque.

Te niet doen/af brenghen.

Abolir, mettre à neant.

Antiquare, abrogare. Off. Philippus legem agrariam tulit, quam tamen antiquari passus est. De Cla. Brutus collega suo imperium abrogavit. Et ibidem, Derogare. Ad Her. Cui legi abrogatum vel derogatum sit. Item: Rescindere, refigere. I. A. Acta Antonij rescidistis, leges refixistis. At. Rescindere constitutum ab alio. I. V. Rescindere voluntates mortuorum. Et pro Syl. Rescindere res indicatas.

Teghen ouer. A l'opposite, vis à vis.

E regione. De N. Luna cum est è regione solis, deficit.

Te récht eplischen.

Appeller ou contraindre de venir en iustice.

Citare, in ius vocare, diem alicui dicere, laudare, quod & citare significat. J. V. Quo die citato reo, mihi dicendum est. Item: Testium tanto numero citato. Pro Flac. Tu illo absente, auctore laudato tantum te crimen probaturum putasti? id est, citato.

Terghen. Irriter, prouoquer.

Irritare, laceffere. Pro Mil. Vi irritare, & ferro laceffere, prouocare. Ep. Ego enim respondere facilius possum, quam prouocare. Tusc. Prouocare aliquem ad pugnam. Insultare. Pro Flac. Nunc verò non insultabo vehementius, nec volitabo in hoc insolentius, neque in istum nugatorem inuohar. Pro Mil. Clodius qui tot annos in hanc Rempub. insultauit.

M 2

Teringhe.

Teringhe.

Tarissement, l'ethicque.

Tabes, tabum.

Teren/wtdzooghen. Tarir, deuenir ethicque

Tabescere, eliquescere, cōtabescere, extabescere. At. Pōpeius tabescit dolore. Item: Nobis in hac calamitate tabescendū est. Tusc. Qui neque tabescat molestiis, neque frangatur timore.

Teren nae zjn neringhe.

Despendre selon qu'on gaigne.

Off. Non extra modum sumtu & magnificentia prodere. Facere sumtum pro facultatibus.

Terstont / van stonden aen. Incontinent, tantost.

Statim, continuo, illico, mox, quā mox, protinus, iam iamque, quā primū, confestim, actutum, è vestigio, repente, sine ulla mora, nulla interposita mora, sine recusatione, abiecta omni cunctatione, primo quoque tempore. At. Litteras scripsi statim ut tuas legeram.

Ter wereldt comen. Naistre, venir au monde.

Nasci, oriri, in vitam venire, vel introire, vel ingredi, gigni, ortum habere, in lucem edi, generari, edi. De Fin. Omnes nati sumus ad societatem & communitatem generis humani. Pro Quint. Ex quo hac omnia nata & profecta sunt. Off. Nulla tam detestabilis pestis est, quae non homini ab homine nascatur. De L. Cuius caussa nati & in lucem editi sumus. At. Filio auctus sim.

Te boet ballen. Cheoir, tomber à genouil.

Abiicere & proiicere se ad pedes alicuius. At. Clodius abiecta toga, se ad generi pedes abiicit: accedere ad pedes alicuius. I.V. Mater mihi ad pedes misera iacuit. At. Ad pedes stratos ne subleuabat quidē. Pro Sest. Frater volutatus est ad pedes inimicorum.

Te bozen comen / inden sinne comen.

Venir en memorie, s'en souuenir.

Venire in mentem. De N. Hac mihi ferè in mentem veniebant, quae de natura deorum dicenda putarem. Thot

Tijt/oft epnde sal't leeren.

Le temps ou la fin le monstrera.

Tempus rei exitus indicabit. De L. Atque hoc rei exitus indicavit.

Tijt waer nemen. Prendre garde, au esgard au temps.

Habere rationem, ducere rationem temporis: non perdere, non amittere tempus. At. Necessesse est seruire tempori, & non amittere tempus cum sit datum.

Tijt door bzenghen. Passer le temps.

Tempus consumere, consumere multum temporis, atatem, consumere, consumere otium suum, diem consumere, eximere tempus. At. In studiis ac litteris consumo omne tempus.

Tijt loopt wech. Le temps se passe.

De Sen. Hora quidem cedunt, & menses, & dies.

Timmeren/ boutwen. Edifier, bastir.

Aedificare, extruere, exaedificare, constituere, ponere, collocare, construere, efficere, facere domum, parietem ducere. Off. Vrbes sine hominum coetu non potuissent aedificari nec frequentari. Q. Fr. Tribus locis aedifico, reliqua concinno. I. V. Qui maximas aedificasset ornassetque classes.

Timmerman. Charpentier.

Faber, architectus, machinator. Pro S. R. Scio omnium architectum & machinatorem unum esse Chrysogonum. De Cla. Stoici sunt architecti penè verborum. Pro. Clu. Princeps & architectus alicuius sceleris. Hac metaphoricè.

Toe raeden/toe stoken. Persuader, inciter.

Incitare, impellere, exacuere, excitare, suscitare, acuere, incendere, cohortari, stimulos admouere. Contrarium est, Deterere. De N. Equo. incitato se in hostes immittere. De Or. Facilius est currentem (ut aiunt) incitare, quam commouere languentem. De Fin. Incitari natura ad agendum aliquid.

Tol/tribupt. Peage, gabelle, tribut.

Vectigal, tributum. Pro Font. Vectigal esse impositum fructi-

fructibus nostris dicitur. Contra Rull. Agro grande vectigal imponitur. Iniquo & gravi vectigali Asiam liberaſti. Q. Fr. Magnū vectigal est parsimonia. Dicimus, Pēſitare vectigalia.

⊕ollenacr. Gabelleur, peagier.

Publicanus, qui exigit vectigal, portorium. At. Cato publicanos tertium iam mensem vexat.

⊕oestoppen/toebullen. Estouper, boucher.

Obſtruere, oppilare, obturare, obſepire. De Fat.

⊕oeverlaet/toeblucht. Refuge, lieu de refuge.

Refugium, perſugium, portus, praſidium, arx. Off. Nationum portus erat, & refugium ſenatus. De D. Somnus est perſugium omnium laborum & ſolicitudinum. Pro S. R. Unum perſugium, una ſpes reliqua eſt.

⊕ooznighepdt. Ire, courroux.

Ira, iracundia, indignatio, ſtomachus, dolor. Tuſc. Ira eſt libido puniendi eius qui videatur laſſiſſe iniuria. Item: iram Ennius inſania principium eſſe dixit. Off. Ira cum qua nihil recte fieri, nihil conſiderate poteſt.

⊕ooznigh worden/onſteken. Se courroucer.

Irasci, incendi ira, incendi, alicui iratum fieri, ſuccenſere, animo incitari, exardeſcere. Tuſc. Peripatetici virum videri negant, qui irasci neſciat, eamque quam lenitatem nos dicimus, vitioſo lenitudinis nomine appellant. De Or. Philippus grauitate exarſit. De Cla. Sæpè vidi irascentem & ſtomachantem Philippum. Tuſc. Nec verò iis, à quibus accuſatus ſum, habeo quod ſuccenſeam.

⊕oozne bedwinghen.

Contraindre, reprimer courroux.

Cohibere iracundiam, furorē cohibere, cohibere motus animi nimios. In Off. Pro Mar. Animum vincere, iracundiam cohibere, victoriam temperare.

⊕ooztle.

Torche.

Tada. Pro S. R. Agitari & perterreri furiam radis ardentibus.

dentibus. Acad. Circumstant cum ardentibus tadis. Fax.
I. P. Ego faces iam accensas ad huius urbis incendiū, extinxi.

Te coope setten/ beplen. Mettre en vente.

Proscribere. Off. Itaque Calphurnius, quum cognouisset
Claudium aedes postea proscripsisse. Item: Sic tu cum aedes pro-
scribas, tabulam tamquam plagam ponas, domum propter vi-
tia vendas.

Tot nu toe. Jusques au maintenant, jusques icy.

Usque ad hoc tempus, hactenus. Att. Sed haec hactenus.

Tot uwen profijt. Pour ton proufit.

Id tibi erit emolumento, utilitati. De Or. Vt & vobis ho-
nori, & amicis utilitati, & Reipub. emolumento esse possitis.
De Fin. Cuius mors emolumentum tibi futura est.

Tooueren/ betooueren. Enforcer.

Veneficiis & cantionibus agere. De Cla. Idque veneficiis &
cantionibus factum esse dicebant. Pro Clu. Quastio veneficy.
Hinc veneficia & cantiones.

Toouenaer. Enforceleur, enchanteur.

Veneficus. f. C. Quis tota Italia veneficus. f. A. Veneficum
appellas eum, qui tuis veneficiis remedia inuenit. In genere
muliebri, Cicero vitur voce Sage. De D. Ex quo sage anus,
quia multa scire volunt. Et, Sagarum superstitio.

Toonen.

Exhibere, ostedere, declarare. Pro Cac. Sicut & vinus mul-
tis ipse rebus ostendit, & in morte sua testamento declarauit.

Toecoemende dinghen segghen.

Predire choses futures.

Augurari, auguriū agere, auspiciū agere, diuinare, conij-
cere, futura significare, ariolari, oraculum edere. De D. Chal-
cas ex passerum numero belli Troiani annos auguratus est.
Tusc. Eiq; qui venenum praeuerat, mortem vere est augura-
tus. Pro Quinct. Nemo diuinare poterat, te postulaturum.
Ep. Diuinare futura. Presagire. De D. Is igitur qui ante sa-

M 4 git,

git, quàm oblata res est, dicitur presagire, id est, futura ante sentire.

Ⓐogheuen / toeschypuen sp seluen.

Attribuer, appliquer à soy.

Sibi assumere. Off. Si id mihi assumo, videor id meo iure quodammodo vendicare. Ep. Neque ego verò mihi postea quidquam assumsi, neque hodie assumo, quod quemquam malevolentissimorum iure possit offendere. Arrogare. Pro Plan. Mihi non sumo tantum, indices, neque arrogo. Tribuere. Ep. Ego tibi tantum tribuo, quantum mihi fortassis arrogo.

Ⓐaegh / leusigh / lup.

Lasche, paresseux, couart, faitcneant.

Piger, ignauus, iners, segnis, socors, oscitans, desidiosus, tardus, cunctator, serus, remissus, hebes. Ad Her. Frigus pigrum dicimus, quia pigros facit. Ep. Ad litteras scribendas pigerrimus. De. Sen. Iners, ignaua, & somniculosa senectus. De Fin. Inertissima segnitia. At. Ego si cui adhuc videor segnior, dum ne tibi videar, non laboro. De Cla. Nam M. Glabrimonem socors ipsius natura negligensque tardauerat. De Cla. Oscitans iudex. Contra Rul. Inertissimum & desidiosissimum otium.

Ⓐaeghepdt / leusighepdt.

Lascheré, paresse, couardise.

Desidia, inertia, ignauia, languor, pigritia, negligentia. Contra Rul. Qui propter desidiam in otio viuunt, tamen in turpi inertia capiunt voluptatem. In Sall. Homo desidia ac luxuria plenus. Off. Languori desidiaque se dedere. Ad Her. Inertia ignauia, desidia, luxuria, segnities. Off. Negligentia pigritia, inertia, ignauia. At. Noli putare pigritia facere me, quod non mea manu scribam.

Ⓐrecken van leder.

Tirer hors du foureau, desgainer.

Stringere gladium, distringere gladium. Educere gladium è vagina. I. A. Cum tu illū gladio stricto insequutus es. De In. Educere

Educere gladium è vagina. Att. Eductis gladiis. Off. Distringere gladium. De In. Recondere gladium in vaginam.

Trefozier / ontfangher.

Treforier.

Questor. De In. Rhodij quosdam legarunt Athenas legatos, quaestores sumtum quem oportebat dari, non dederunt.

Triumpheren.

Triumpher, esjouir.

Triumphare, triumphum agere, Capitolium curru inuehi, in Capitolium cum insigni laurea inuehi. At. Meum factum abs te laudari, triumpho & gaudeo. I. V. Letaris tu in omnium gemitu, & triumphas.

Troetelen / soetelijck spreken / soete woorden gheuen.

Flatter, amignoter.

Mulcere, lenire, mitigare, blandiri. Quint. Fr. Mirificè mihi blanditur Appius. Pro Flac. Cur matri blanditur? cur epistolis, & sororis & matris imbecillatem aucupatur? Att. Exprimere nummulos ab aliquo blanditiis.

Trompette.

Trompe, ou trompette.

Tuba, buccina. Ad Heren. In bello sonitum tuba ferre non potes. Pro Syl. Ille arma misit, cornua, tubas, falces. I. V. Signum buccina datur.

Troosten / vertroosten.

Consoler.

Consolari, solari, lenare dolorem, mœrorem minnere, desiderium lenire, consolationen adhibere, alicui per fugium & solatium prabere, confirmare aliqua consolatione, per mulcere, consolatione aliqua sustetare, dolorem vel luctum vel fletum abstergere. De Glaris. Is consolatur se cum conscientia optime mentis, tum vsurpatione & renouatione doctrine.

Troost.

Consolation, renconfort.

Consolatio, solatio, lenamen, lenatio, confirmatio, solatium. Pro Mil. Nunc me una consolatio sustentat, quod, & c. De Cla. Ea consolatione sustentor, quam tu mihi Brute adhibuisti tuis suauissimis litteris. Ep. Vacare culpa, magnum est solatium. I. A. Cuius luctus nullo solatio lenari potest. De Pro.

M 5

Sed

Sed fruatur sanè hoc solatio. Tusc. Hac sunt solatia, hæc fomenta summorum dolorum. I. V. Reportare solatium ex aliquare. Ep. In maximo meo dolore, hoc solatio utor.

Creuren/ bzeesen/ grouwelen.

Creindre, redoubter, auoir peur.

Pauere, trepidare, metuere, horrere. In metu esse, in metu habere, formidare. Att. Frater meus non tam de sua, quam de mea vita metuit.

Ensemble.

Ensemble.

Simul, unà, pariter, communiter. De D. Arborès cum luna simul senescens tempestiuè cadi. Ep. Dummodò simul sumus. Quint. Fr. Simul & illud cogita.

Ensemble.

Au soir tard.

Vesperì, vel vespere, occidente sole, tardè. At. Quinto Iduum Febr. vesperi à Philotimo literas accepi. Item: Heri vesperi. Acad. Pridie vesperi. Pro Mil. Egreditur è villa subito, cur vesperi? quid necesse est tardè?

Ensemble.

Discord, dissension.

Dissidium, dissensio, discordia, seditio, odium. Pro Mur. Seditioem ac discordiam concitare. I. A. Sedare discordias.

Ensemble in een stad/oploop.

Discorde, debat, dissension en vne ville.

Malum intestinum, malum domesticum, malum inclusum. At. Ingrauescit enim in dies intestinum malum. I. V. Occultum, intestinum, ac domesticum malum. Contra Rul. Inclusum malum, intestinum ac domesticum. At. Civile bellum, quod ex ciuium dissensione oritur. Contra Rul. Domestica externaque bella.

Ensemble.

Tenser l'un l'autre, débattre de parolles, noiser.

Certare, contendere, pugnare, configere, digladiari, contentionem adhibere, cum aliquo contentionem vel certamen esse. De Cla. Cum aliquo discacitate certare. De Fin. Tauri pro vitulis

vitulis contra leones: summa vi impetuque contendunt. At. Si duriores te præbes, nõ contendã ego aduersus te. Pro Quinct. Iure contendere cum aliquo. Item: Inimicissimè & infestissimè contendere cum aliquo. Off. Qui stadium currit, eniti & contendere debet ut vincat.

Ἐπιστήγη ende listighe disputatie.

Noise, debat, contention, different.

Sophisma. At. Contorta & aculeata quedam sophismata, sic enim appellantur fallaces conclusiuncula. Canillatio.

Ἐπιπέλην/in twijfel byenghen. Estre en doute.

Dubitare, addubitare, hærerere, ambigere, in dubium alicui venire, dubium alicui esse, dubium habere, pendere animi. Off. Turpe est dubitare philosophos, quæ ne rustici quidem dubitant. Ep. Illud caue dubites quod ego, &c. At. Non dubito quin mirere, qui tecum de eadem re sapius agam.

Ἐπιπέληνachtigh / daermen ban twijfelt.

Douteux, chose de laquelle on doute.

Dubium, incertum, anceps, controuersum, varium, habens aliquid questionis, habens dubitationem, quod dubitationem adfert, habens deliberationem. Res controuersa & planè dissentiens inter doctissimos, ancipiti cogitatione distractus. De N. Rem minime dubiam, argumentando dubiam facis. Pro Flac. Res minime dubia.

Ἐπιπέλην. Doubte, scrupule.

Dubitatio, hesitatio, scrupulus. Pro Clu. Nec in caussa vlla dubitatio esse potest. At. Nunquam in maior ἀπορία sui. Off. Nihil hic locus habet dubitationis. Ep. Hic mihi adfert dubitationem.

Ἐπιπέλην.

Tyrannie.

Tyrannis, dominatio, regnum, crudelissimus dominatus. At. Ex victoria cum multa mala, tum certè tyrannis existit. Off. Occupare tyrannidem. Ep. Vita sub dominatione misera est. I. A. Non modò crudelis & superba dominatio nobis, sed ignominiosa etiam & flagitiosa ferenda.

Ἐπιπέλην.

Tyranniferen. Tiranniser.

Nimia potentia dominari, in superbissimo esse dominatu, in capite & fortunis hominum dominari. De Or. Vbi libido dominatur, innocentia leve praesidium est. De Sen. Libidine dominante, temperantia locus non est. I. V. Dominari in iudiciis.

Vader. Pere.

Pater, parens, generator, genitor, procreator, sator: unde aliquis natus est. J. A. Pater naturalis. Pro Dom. Pater vita necisque potestatem habeat in filio. De Or. Quibus nec pater nec mater sit.

Vaderslant/hups. Paternel, du pays.

Patria, sedes natalis, dii penates, patrij, terra patris, altrix. Tusc. Patria est, ubicumque est bene. Teucris vox. I. C. Patria salum cum omnibus est carum, tum vero dulce atque incundum. De Or. Ac nos id quod maxime debet, patria nostra delectat: cuius rei tanta est vis, tanta natura, ut Ithacam illam in asperrimis saxulis, tanquam nidulum affixam, sapientissimus vir immortalitati anteponeret.

Vaeghen/keren. Ramonner.

Verrere. Parad. Qui tractant ista, qui tergunt, qui unguunt, qui verrunt.

Vallen. Cheoir, tomber.

Cadere, labi, concidere, delabi, corruere, ruere, ruinam edere, precipitem agi vel ferri. Pro Dom. In agendo ruere, & saepe peccare. Pro Pomp. Ruere illa non possunt, ut haec non eodem labefactata motu concidant.

Valsch. Faulx, fardé.

Fucatum, simulatum, adulterinum, non verum, adumbratum; fictus, commentitius. Pro Clu. Opianicus testamentum in alias tabulas translatum, signis adulterinis obsignavit. Off. Nummos adulterinos pro bonis accipere. Item: Ficta & commentitia fabula. De Am. Res ficta & adumbrata. Pro Cac. Ficto officio, & simulata sedulitate.

man

Van t' beghinsel. Du commencement.

A principio, iam inde à principio, de principio. Pro Syl. Id est, à principio, in principio. De N. A principio dij omnia fecerint. De Pro. Iam inde à principio huius imperij. Pro Dom. Dixi à principio, me, &c. De D. Non poteris hoc à principio dicere. At. Et Or. A primo. Off. Ea que proposui in principio. De Or. Exalbescere in principiis dicendi. At. Medere, amabo te, dum est ἀρχή. Ab initio. Antequam: Sic enim ab initio fui animatus. De Or. Ab initio rerum Romanarum usque ad P. Mutiū Pon. Max. De Cla. Ab isto initio tractus est sermo.

Van t' beghinsel tot den eynde.

Du commencement iusques à la fin, de la teste iusques aux pieds.

A principio ad extremum, à primo capite ad extremum. Ep. Nec caput, nec pedes, hoc est, nec principiū, nec finē. A carceribus ad calcem. De Sen. Nec verò velim quasi decurso spatio à calce ad carceres reuocari. De Am. Quibus cum tanquam è carceribus emissus, cum iisdem ad calcem (ut dicitur) peruenire posses.

Van niet oft cleyn opcomen.

De pouretè paruenir à richesse.

Emergere ex mendicitate, subito emergere è cœno. Hinc, Homo emersus è cœno, & nouus homo, & à se ortus. I. A. Cæsius homo nouus. Pro Planc. Homo de se ortus.

Van eenen ouder/ tijt.

D'vne vieilleffe, d'vn temps.

Aequalis, coæuus, etate coniunctus, eadem etate, eiusdem etatis. Brut. Memoriae proditum est, poetas nobiles equalium morte doluisse. De Cla. Linius Ennio equalis fuit.

Van ghen/ gheuanghen nemen/ aentasten.

Prendre, empoigner, prendre, prisonnier.

Capere, comprehendere. I. C. Belli duces captos iam & comprehensos detinetis. At. Inuitè cepi Capuam.

Van

Van ioncks op. De ieunesse.

Iam inde ab ortu, à puero, à pueris. De Cla. C. Gracchus doctus à puero. De Or. Ad eas artes quibus à pueris dedisti fuimus.

Van selfs / willigh / gheerne.

De son bon gré, de foy mesme, sans contrainte.

Vlrò, sponte, sua natura, via sua, per se, à se, sua voluntate, suo iudicio. Par. Qui sua sponte & voluntate aliquid faciunt. Ep. Mea sponte id sum facturus. At. Et si mea sponte antea faciebam. Lubens, lubenter. De Orat. Me verò lubente, inquam, Antonius dixerit.

Van verre. De loing.

Eminus. Contrarium est, Cominus. Procul, longè. Ep. Procul patria, procul remotus à vero. Pro Planco: Procul apparere. De Cla. Procul videre aliquid. De Orat. Subauscultando procul, quid narretur, attendere.

Wasten. Ieufner.

Esse ieiunum. Ep. Cum quidem biduum ita ieiunus fuissim, ut ne aquam quidem gustarem. Cor. N. Sic, cum biduum cibo se abstinuisset, subito febris decessit.

Wastelaundt. Charnaille.

Bacchanalia, Liberalia. Ep. Liberalibus litteras accepi tuas.

Wastelijck toe segghen. Promettre fermement.

Promittere, recipere sanctissime obseruanda, fidem suã obligare, promittere & confirmare. Pro Cal. Promitto hoc vobis, & Reipub. spondeo.

Waste liefde. Ferme & loyal amour.

Summa necessitudo, summa coniunctio, necessitudo qua ad summã beneuolentiã peruenit. Omnes amicitie necessitudines. Ep. Summa necessitudine & summa coniunctione adductus.

Waen/bendel. Baniere, enseigne.

Vexillum, signũ. I. A. Quod si Romã redierit, numquando perditis ciuibus vexillum, quò cõcurrant, de futurum putatis?

Deel

• Weel toegheuen.

Indulgere, alicuius voluntati deditum esse, obsequi, indulgentiam alicui tribuere. Am. Sed obsequium multo molestius, quòd peccatis indulgens, precipitem amicum ferri sinit. De L. Epicurei sibi indulgentes, & corporibus deseruientes. Tusc. Indulgere sibi. Am. Spernere veteres amicitias, & indulgere nouis. Ep. Indulge valetudini.

Weel te doen hebben.

A negotiis nullum diem habere vacuum, plurimum negotij habere, opprimi onere officij, obrui magnitudine negotij. Quinct. Fr. Te oro ne te obrui tamquàm fluctu, sic magnitudine negotij sinas.

Weel. Beaucoup.

Multa, complura, plurima, pleraque, varia, frequentia, crebra. De N. Vena crebra multa que toto corpore intexta sunt. De Or. Multa copiosa varia que rationes. Ep. Cum tu tam multis verbis ad me scripsisses. Item: Multa sustuli, complura ne posui quidem. De Orat. Est enim magni laboris quem plerique fugimus.

venijn.

Venin, poison.

Venenum, virus, pestis, cantharides. Pro Clu. Oppianicum veneno esse necatum, quod ei datum sit in pane, per M. Asellum. Item: Aliquem veneno esse sublatum. Venenum alicuius consilio paratum, dare venenum in mulso. Pro Cal. Veneni celeritas. De Am. Enomere virus acerbitatis sue apud aliquem. Ep. C. accusante L. Crasso, cantharidas sumpsisse dicitur. Tusc. Theodorus Lysimacho mortem minitanti, Magnum verò, inquit, effecisti, si cantharidis vim consequutus es.

• Werberghen verholen houden. Celer, cacher.

Celare, occultare, abdere, retrudere, abscondere. Ep. Existimare debes, te maximis de rebus à fratre esse celatum. Item: Bassus noster me de hoc libro celauit. Or. O virum simplicem, qui nos nihil celat. Off. In omni deliberatione & celandi, & occultandi spes remouenda est. Itē: Si omnes Deos hominesque celare possi-

possimus, nihil tamen iniuste faciendum est. Ep. Abdo me in bibliothecam. I. P. Is domum se abdidit.

Verborghen / heymelijcke dinghen.

Choses secretes.

Arcana, mysteria. De Or. Hoc tacitum tanquam mysterium teneas. De Fin. Qui cum ioca, seria, ut dicitur, qui cum arcana, qui cum occulta.

Verborghen.

Caché, celé.

Occultus, latens, abditus, absconditus, reconditus, à natura involutus, abstrusus, reclusus, obscurus, tacitus, clandestinus, furtivus. Ep. Si quiderit occultus, & ut scribis, reconditum. At. Res occulte, & ab ipsa natura involuta. De N. Res occulte & penitus abdite.

Verbernen.

Ardre, brusler.

Comburare, cremare, inflammare, incendere, exurere. Ep. Puer ante noctem mortuus, & postridie, antequam luceret, combustus est. Tusc. Calanus Indus sua voluntate vivus combustus est. Pro S. R. Libri Protagora in concione combusti. De D. Cum mortali corpore cremato, animus in lucem excesserit. Att. Cum eadem lucerna epistolam scripsissem, qua inflammaram tuam. I. V. Qui templum earum inflammavit Deorum, quarum ope aliis incendiis subvenitur. I. V. Classis populi Rom. capta atque incensa est.

Verbidden.

Obtenir, impetret.

Exorare, placare, impetrare, auferre. Ep. Exoro enim ut tecum cœnet. Item: Neque enim fas esse arbitror, quidquam me rogantem abs te non impetrare. Pro Plan. Impetrare de aliqua re. At. Impetrare salutem alicui. De In. Impetrare ab aliquo ut ignoscat.

Verbieden.

Defendre.

Interdicere, prohibere, vetare, inhibere. Pro Dom. Ut M. Tullio aqua ac ignis interdiceretur. Ad Her. Futurū puto ut aqua & igni nobis interdicator. I. V. Eques Romanus biduum

duum cibo tectoque prohibitus. De Or. Lex peregrinum vetat in murum ascendere. I. P. Quod omnes leges plenissime vetant. De Am. Acta agimus, quæ vetamur veteri prouerbio.

Verbinden tot cenigh dinck.

Obliger à quelque chose, laquelle on est tenu d'accomplir.

Summo officio & obseruantia aliquem deuincire, donis beneficiisque plurimis deuincire, obligare, obstringere, astringere. Ep. Tum viros optimos, & homines honestissimos summo beneficio in perpetuum tibi, tuisque deuinxeris. Et cuius officii me esse deuinctum confiteor. Obligare sibi aliquem summo beneficio in perpetuum. Quint. Fr. Scaurum beneficio defensionis valde obligauit. Off. Obligare aliquem secundo militia sacramento.

Verbondt/ouercominghe.

Paction, accord, conuention.

Pactum, pactio, conuentus, conuentum. Off. Conditiones & pactiones bellicas perturbare periurio. I. V. Manere conditione atque pacto.

Verbondt maecten.

Faire paction, accord, ou conuention.

Pacisci, pactum vel pactionem facere, pactionem cum aliquo conflare, foedus cum aliquo ferire, cum aliquo pactionem vel foedus sancire, pactiones agere. Quint. Fr. Pacisci premium ab aliquo. At. Deiotari filius, cui pacta est Artabastidis filia.

Vercoopen/berbzemdem. Vendere.

Vendere, alienare, abalienare, venale habere, venditionem facere, mancipio dare. Off. Vendere aliquid quam plurimo. Item, Quam optimè vendere. Pro Sest. Vendere aliquid alicui grandi pecunia.

Vercrijghen/crijghen. Obtenir, impetret.

Consequi, assequi, adipisci, acquirere, comparare, conciliare,

N

adiun-

adiungere, parare. Ep. Acquirere dignitatem. Off. Qui omnia honesta negligunt, dummodò potentiam consequantur.

Verdziet ver winnen/ verlichten.

Vaincre, surmonter l'ennuy.

Molestiam deuorare, odium concoquere. I. A. Quapropter Quirites exspectate, & paucorum dierum molestiam deuorate. Quint. Fr. Hæc odia non sorbeo solum, sed etiam concoquo.

Verdzieten te leuen. S'ennuyer de viure.

Quint. Fr. Diutius esse in vita non posse. Acerbam alicui esse vitam, amarissimam esse vitam. Att. Quid queris? iacet omnium nos vite.

Verdzoghen/verdozen. Deuenir sec.

Arescere, viriditatem amittere, languere, languescere, flaccescere, languidum fieri. Par. Citò arefcit lacryma, praesertim in alienis malis. Item: Nihil lacryma citius arefcit. De N. Cum otio langueremus, philosophiam nostris hominibus explicandam putauimus.

Verdoen/ wtgheuen. Dependre.

Insumere, impendere. At. Sic in prouincia nos gerimus, quod ad abstinentiam attinet, ut nullus teruntius insumatur in quemquam. De In. Insumere sumtum aut laborem in aliquam rem. I. V. Ubi tandem istuc latet, quod tu de tua pecunia dicis impensum? Impensam agere, impensam facere. Pro Rab. Turpes impense cupiditatum atque iactura. At. Impensam facimus in macrocolla.

Verduldigh. Patient, endurant.

Patiens, lentus. De Or. In quo nimium patiens & lentus existimor. Pro Cal. Quis in laboribus patientior?

Verduldighlijck. Petiemment.

Toleranter, patienter, placide, sedate, moderate, tranquille, patienti animo, tolerabiliter, non repugnanter. Ep. Patienter ferre potentiam alicuius. Item: Patienter, placide, sedate ferre dolorem. Tusc. Toleranter dolorem pati.

Verdul:

Verduldigh zyn. Estre patient, endurer, souffrir.

Ferre malum, dolorem vel iniuriam fortiter, animosè, viriliter, constanter, nervosè, acriter, strenuè, magno animo. At. Quidquid acciderit, fortiter ac sapienter ferre.

Wergaderinghe/ghemepn volck/ghemepnte.

Assemblée, congregation, le commun.

Cætus, concilia hominum, multitudo, frequentia, celebritas, turba, concio, conuentus, caterua, chorus, manus, populus, vis hominum. Off. Qui ex errore imperite multitudinis pendet, hic in magnis viris non est habendus. Pro Plan. Populus semper iniquus dignitatis iudex est. Pro Cac. Qui manum fecerit, copias pararit, multitudinem hominum coegerit. I. V. Quanta multitudo, quanta vis hominum. Item: In tanto conuentu. De N. Multitudo, copia, numerus, vis.

Wergaederen/versaemelen/by een setten.

Assembler, amasser, amonceler.

Colligere, cogere, redigere quæ dispersa sunt; sub uno aspectu ponere. I. C. Catilina ex agris, magnum numerum perditorum hominum collegerat. Item: Exercitus collectus ex rusticis. Sic: Colligere homines armatos. At. Nec duces simus, nec agmen cogamus. Ep. Recordare cetera, quam citò senatum cogere. I. V. Cogere pecuniam à ciuitatibus.

Wergaederen/by een comen. Assembler, amasser.

Conuenire, congregari, coniungi, in unum locum conuenire, congregari, copias unum in locum conuenire, cogi. Ep. Senatus est continuo conuocatus, frequensque conuenit.

Wergaen/veruallen. Perir, mourir, cheoir.

Dilabi, ruere, ruinas edere. Off. Præclarissimè constituta Respub. dilapsa est. At. Ego bonos viros sequar, etiam si ruent. De L. Si academia inuaserit in has rationes, nimias ruinas edet.

Wergankelijck. Passable, caducque.

Fluxum, caducū, fragile, mobile, mortale, incertū. I. A. Omnia alia falsa, incerta sunt, caduca, mobilia. Virtus est una altissimis defixa radicibus.

Vergheten/ick hebt vergheten.

Oublier.

Oblivisci, me fugit, mihi excidit, ex animo meo excidit, ex animo effluxit, obliuio me cepit, ex animo amisi, ex memoria deposui, in obliuionem veni, obliuione perpetua deleui, obliteraui, ex animo meo discessit alicuius rei memoria, aliquid è memoria elapsum est, aliquid mea memoria dilapsum est. Ep. Non potui oblivisci temporum meorum, & meminisse actio- num. Pro Planc. Memini enim, memini, nec umquam obli- uiscar noctis illius, &c.

Verghen/een bÿghe ghen.

Empoisonner, enuenimer.

Necare veneno, prabere venenum alicui, parare venenum alicui. De Cla. Fuit suspicio Themistoclem veneno sibi con- sciuisse mortem. Tollere veneno. D. N. Varius Metellum ve- neno sustulit. Pro S. R. Occidere veneno. Pro Cel. Dare vene- num alicui. Item: Sumere cantharides.

Verghen worden. Estre empoisonné.

Bibere venenum, sumere cantharides, necari veneno. Tusc. Venenum biberunt Theramenes & Socrates.

Weer. gheldt.

Le falaire qu' on baille pour passer l'eau.

Portorium. I. P. Singulis rebus, quaecumque venirent, por- torium imposuit. De In. Locare & conducere portorium. Item: Res exportata sine portorio.

Verghelden/ghelÿck doen. Recompenser.

Compensare, exequare, sarcire, remunerare & remunerari, retribuere, beneficium reddere, mutuam gratiam referre, pa- rem gratiam pro beneficio alicui referre. Ad Her. Quod nego- tio diminutum fuerit, exequabimus industria. De Fin. Com- pensabitur cum summis doloribus letitia. Item: Cum maxi- mis curis & laboribus compensare eam quam ex discendo capiunt voluptatem. Cursu tarditatem corrigere. Ep. Vsuram longi temporis, qua caruimus, crebritate & magnitudine offi- ciorum

ciorum sarciam. Post. Quibus officiis T. Annij beneficia remunerabo? Ep. Considerandum est, quonam te remunerer genere. Item: Ut possem te remunerari quam simillimo munere.

Wergeldinghe. Remuneration, recompense.

Remuneratio, gratia, vicissitudo studiorum, vel officiorum compensatio. Off. A quo celerior remuneratio fore videtur, in eum ferè est voluntas nostra propensior. De Am. Nihil est remuneratione benevolentia, nihil vicissitudine studiorum vel officiorum iucundius. De N. Incommoda vitæ sapientes commodorum compensatione leniunt.

Werhooren. Oûtroyer, exaulcer.

Preces & vota audire, precibus alicuius cedere. Quint. Fr. Quod precarer Deos, nisi meas preces audire desissent.

Werhupsen. Changer de logis.

Migrare aliò ad habitandum, solum vertere vel mutare. Sedem omnium rerum & fortunarum suarum alibi collocare. Tusc. Video te alta spectare, & velle in celum migrare. Som. & L. Ex hac vita migrare. De Fin. Migrare de vita. Contrarium: Manere in vita.

Werkeeren. Corrompre.

Depravare, corrumpere. De Fin. Epicurus quæ corrigere vult, depravare mihi videtur. Att. Filius indulgentia videlicet nostra depravatus est. Brut. Multi ad depravandum parati. Contra Rul. Nimia rerum copia illos depravabant. Off. Sed corrupti mores depravatiq; sunt, admiratione diuitiarum. Item: Corruptere aliquem pecunia. Pro Clu. Alicuius fidem pretio labefactare conari. Sall. in Cic. Populus Romanus ita largitionibus corruptus est, ut sese ac fortunas suas venales habeat.

Werkeerdelijck. A rebours, au contraire.

Pravè, malè, nequiter. De Fin. Ille porro malè, pravè, nequiter.

Wercrachten / schenden. Violer, corrompre.

Stuprare, constuprare, stuprum inferre, stuprum offerre, vim adferre,

adferre, pudicitiam eripere, stuprum cum aliqua facere. Ep. Qui tot ingenuas matres familias stuprauit. De Fin. Virginius interfecit filiam, ne stupraretur. Off. Gyges regina stuprum intulit. De L. Sext. Tarquinius vim Lucretia attulit.

Verlegghen/verwoypen. Debouter, reiecter.

Repudiare, recusare, respuere, aspernari, funditus repudiare aliquid: reijcere, aliquid a se reijcere & aspernari. Off. Iracundia omnibus in rebus repudianda est. De Fin. Qui Ennii Medeam spernat ac reijciat. Contraria sunt: Amplecti, assumere.

Verleypden. Seduire quelqu'un.

Deprauare aliquem. Bru. Multi ad deprauandum parati. Contra Rul. Nimia rerum copia illos deprauabant. De Fin. Deprauari mala disciplina.

Verlichten het herte/hem vermaecken.

Resiouit, recreer.

Animum relaxare, dare se iucunditati, recreare & erigere afflictum, se reficere, colligere, releuare. Pro Plan. Conspectus vester reficit, & recreat mentem meam. Att. litteris sustentor, & recreor. Pro Pom. Aliquem fugientem excipere, diffidentem confirmare, afflictum erigere, perditum recreare. At. Quod me ab hoc mœrore recreari vis, facis ut omnia. Postquam: Qui è graui morbo recreati sunt. De In. Ille autem leniter saucius, facile est ex vulnere recreatus.

Verlozen arbeydt doen.

Trauailer en vain, perdre la peine.

In Ep. Perdere oleum & operam. In Par. Perdere operam apud aliquem doctorem. De D. Nec frustra ac sine causa quid facere, dignum Deo est. Off. Fugiendum est ne offeramus nos periculis sine causa. De Vn. Earum rerum frustra suscipiatur labor. Pro Qu. R. Frustrà tempus contero.

Verlossen. Deliurer.

Redimere, liberare, ex periculo, vel impiis manibus, vel à morte eripere, hostem à cernicibus aliquorum repellere, condem-

demnatū restituere, in integrum restituere, recuperare, expedire, solucere, absolucere, laxare, relaxare. Off. Redimere captos à prædonibus. At. Liberare se magno are alieno. Pro Syl. Ego vitam omnium ciuū, quinque hominum perditorū pœna redemi.

Wermaenen/maenen.

Admonester, faire remonstrance.

Monere, admonere, suadere, hortari. De D. Qua nostra causa mones. Off. Monere aliquem ne aliquid faciat. De In. Pietas officium erga parentes conseruare monet. Att. Te oro ut Terentiam moneas de testamento. Ep. Monere aliquem ut fugiat infamiam. I. V. Moneo, prædico, antè denuncio. Am. Nam & monendi sæpè amici sunt, & obiurgandi, & hæc accipienda amicè, cum beneuolè sunt.

Wermeeerden / meerder maecken.

Accroistre, augmenter.

Augere, maius facere, amplificare, addere, accessionē facere, exaggerare, cumulare, multiplicare. Cōtra Rul. Augere aliquē diuitiis, & locupletare fortunis, augere aliquem commodis. De Am. Amplificare fortunā. Or. Augere & amplificare res. Pro Dom. A populo semper sum defesus, amplificatus & ornatus.

Wermeeeringhe. Accroissement, augmentation.

Amplificatio, additamentum, appendicula, incrementum, accessio. Nec verò amplificatio rei familiaris nemini nocens vituperanda est, sed fugienda semper iniuria est. Accessionem adiungere adibus. in Off. utrumque.

Werminderen / clepnder maecken.

Deminuer, amoindrir.

Eleuare, minuere, diminuere, extenuare, debilitare, decessionem de summa facere. De L. Minuere sumtum, & extenuare sumtum. De Am. Suspiciones & offensiones in amicitia tum euitare, tum eleuare, tum ferre, sapientis est. At. Postquam extenuari spem nostram, & euanescere vidi. Sic Extenuare, attenuare, deprimere verbis aliquid.

N. 4

Wers

Vermoeden/ ghetwaer worden.

Souspeçonner, se doubter.

Susplicari, suspicione assequi, attingere, suspicionem habere, presentire, cogitatione praecipere, praesagire, futura antè sentire, praecognoscere. De D. Praesagiebat animus, frustra me ire, cum exirem domo. Item: Is igitur qui antè sagit, quàm oblata res est, dicitur praesagire, id est futura antè sentire. Pro Rab. Sapientissimi cuiusque animus presentit in posterum. At. Susplicor illud tibi non probari. De Cla. Tantummodò coniectura ducor ad suspicandum.

Vermaemt/ontsien/ gheacht. Renommé.

Spectatus, cognitus, probatus, praestans, excellens, antecel- lens, praestabilis, egregius, eximius, habens praestantiam, clarus, nobilis, insignis, qui tamquam in clarissima luce versatur, amplissimus. De Or. Amplissimus & clarissimus vir.

Vernieuwten/vermaecken. Renouveler, refaire.

Reficere, instaurare, renouare. Pro Flac. Reficere ad eam sa- cram. Top. Reficere ades qua vitium fecerunt. De Pron. Ne instauratas maximi belli reliquias, ac renouatas audiamus. Pro Mur. Memoriam propè intermortuam generis sui, virtu- te renouare. De Ar. Quorum de sententia illa eadem renoua- ta, atque instaurata celebrantur. Pro Dom. Instaurare eadem.

Verpoosinghe. Respiration.

Respiratio. Or. Distincta alios, & interpuncta, intervalla, mora, respirationesque delectant.

Verroesten. Enrouiller.

In aruginè incidere. Tusc. Aes Corinthiū in aruginè incidit.

Verlaeden. Saouler, affouir.

Satiare, saturare, explere, famem explere, satietate afficere, satietatē adferre, satietatem facere, satietate explere. De Fin. Veniebat enim ad cenā, ut animo quieto satiare desideria na- tura. Item: Nec satiari poterat legendo. De Sen. Omnium rerū satietas, vita facit satietatem. Ad Her. Citò satietate affici.

Versehic

Verſchzicken / ſeer verwonderen.

Estre estonné, s'ésmerueiller.

Stupere, stupeſcere, admirari. ſuſpicere, admiratione affici. At. Sed ſtupent omnes. De Or. Aſpicere, admirari, ſtupeſcere. Off. Nihil hominem admirari, aut optare oportet, niſi quod ſit honeſtum. Item: Suſpicere virtutem alicuius. Orat. Eloquentia, quam ſuſpicerent omnes, quam admirarentur, quam aſſequi ſe poſſe diſſiderent.

• **Van hem ſeluen gaen.**

Se paſmer.

Pro Dom. Mente concidere. Et, Mens debilitata metu concidit. De Cla. Concidere animo.

Verſchzickt / verſlaeghen.

Estonné, eſperdu.

Percuſſus, percuffus. Att. Timore magno percuſſa ciuitas tota, ad te ſe effundebat. I. C. Catilina iam ſe percuſſum atque abiectum eſſe ſentit. At. Sum animo percuſſo & abiecto: & vehementer percuſſus: Aliter, percuffus.

Verſoenen.

Reconcilier.

Reconciliare, placare, in gratiam reducere, in veterem gratiam reſtituere, in gratiam cum aliquo redire, in gratiam alicuius redire, aliquos diſtractos perfidia aliquorum rurſus in priſtinam concordiam reducere, facere pacem cum aliquo, deponere inimicitias, diſcedere ab armis, controuerſiam dirimere, reconciliare veterem gratiam aliquorum. Ep. Reconciliare ſe alicui.

Verſuecken / beſuecken. Aller veoir, viſiter.

Inuiſere, viſere. At. Noſtram ambulationem, cum poteris, inuiſas velim. Item: Domum noſtram quoad poteris inuiſas. De Vn. Cratippus Ephesum venit, mei ſalutandi & viſendi cauſſa. At. Velim aliquando puerum viſas. Viſitare. De Fin. Is cum podagra doloribus arderet, viſitaſſet que hominem Carneades, & triſtis exiret; Mane, que ſo, inquit.

N 5

Verſus.

Versus. Vn vers de poëte.

Versus, carmen, modus, epigramma. De Or. Versus variis modis atque numeris fundere. Ep. Scripsi etiam versibus tres libros de temporibus meis.

Versen maecten. Faire des vers.

Versus scribere, fundere, conficere, facere, carmina scribere, facere poëma, condere carmina, cōtexere carmen. Q. Fr. Quod me de faciendis versibus rogas, incredibile est. Pro Cal. Ac longius quidem mihi contexere hoc carmen liceret.

Verssen. Talon.

Calx. I. V. Et pro Syl. Ibi cum pugnis & calcibus conscissus esset, promisit. Tusc. Certare pugnis & calcibus.

Versieren. Controuer, faindre.

Excogitare, machinari, fingere, meditari. I. V. Mira quaedam excogitare genera furandi. I. C. Quidquid sceleris fingi aut excogitari potest.

Versmaeden/teghenheydt erghens in hebben.

Despriser mespriser.

Aspernari, respuere, reijcere, fugere, abhorrere, refutare. At. Quamquam non aspernor Trebatij litteras. I. P. Nemo est ciuis, qui vos non oculis fugiat, auribus respuat, animo aspernetur, recordatione denique ipsa consulatus tui perhorrescat.

Versmaet/veracht. Desprisé, mesprisé.

Contemptus, despiciatus, abiectus, despectus, ab omnibus contemnendus. Pro Sest. Despicatissimi Tribuni furor, contemptissimi Consulibus leuitas. Ad Her. Ludibrio & despectui omnibus esse.

Verskaen/verstant hebben/mercken.

Entendre, cognoistre.

Intelligere, cognoscere, sentire, capere, percipere, mente complecti, perspicere, animaduertere, intelligentiam habere, accipere, discere, ratione & intelligentia tenere, animo & cogitatione comprehendere. Off. Intelligo, animaduerto, sentio.

Vertellen/

Vertellen/vertrecken/aenbynghen.

Raconter, reciter.

Narrare, rem gestam exponere, narrationem exponere, memorare, commemorare. Ep. Lucunda mihi eius oratio fuit, cum de animo tuo, de sermonibus quos de me haberes, quotidie mihi narraret.

Vertrecken/vertenghen. Differer, delayer.

Differre, extrahere, producere, prorogare, moram interponere, tardare, procrastinare, morari, celeritatem de causa detrahere, cunctari. Ep. Sin differs me in aliud tempus, coram tecum loquar. Item: Quare omnem hanc disputationem in adventum tuum differo. Item: Res ab adversariis nostris extracta est variis calumniis. Off. C. Marius apud populum criminatus est, bellum illum producere. De Cla. Producere sermonem longius. Pro Dom. Pronohere orationem. l. V. Impetrat à senatu, ut dies sibi prorogetur.

Verberen/verbernisse aendoen.

Espouenter, effroyer.

Terrere, terrorem adferre, terrorem inferre, terrorem vel timorem injicere, metum adferre, metum mortis inferre, timorem facere, territare. De L. Non poena neque metus, sed turpitudine terrere debet ab iniuriosa vita. De Ar. Qui omnia cade incendiisque terret.

Verveert/bloode. Paoureux, craintif.

Timidus, parum animi habens, nullius animi, circumspiciens omnia, quidquid increpauerit pertimescens, diffidens, imbellis. Pro Mil. Si in alterutro sit peccandum, malim videri nimis timidus, quam parum prudens. Pro Sest. Me timidum, nullius animi, nullius consilij fuisse confiteor. Off. Qua timido animo, humili, demisso, fractoque fiant, ea non esse vilia.

Berwinnen/berlaen. Vaincre, surmonter.

Vincere, superare, expugnare, superiorem discedere, obtinere, praeliis secundis uti, victoriã ab aliquo reportare, subigere, atque

atque in ditionem suam redigere, praelius frāgere, domare, praeliis felicissimè decertare, secundum praelium facere, copias hostium fundere, depulsis ac dissipatis copiis superiorem esse contra improbos. Sic litem vel causam obtinere, praecurrere, praestare: praeponderare, vincere causam Ep. Vno te vicimus.

Derwonnen worden/verliessen met recht.

Estre vaincu, ou surmonté, succumber.

Cadere in iudicio, cadere causa. Pro Mur. Noluerunt illi quemquam cadere in iudicio, ut nimis aduersarij viribus abiectus videretur. Ad Her. Causa cadere. Et pro Mur. Si turpe existimas te aduocato, illum ipsum quem contra veneris causa cadere.

Derwijten.

Condamner.

Damnare, condēnare, cōvincere. Contraria sunt: Absolvere, liberare. Ep. Quare si iniquus es in me iudex, condemnabo eodem te crimine. Sic dicimus, Condemnari capitis, condemnari iniuriarum, condemnari sponsionis. Pro S. R. Turpissimo iudicio condemnari. I. P. Tuum factum est condemnatum iudicio amicorum. De N. Condemnare aliquem causa incognita. I. V. Neuius iniuriarum damnatus est. Item: Ut is eo crimine damnaretur. At. Lepidus de vi damnatus est.

Derwijten.

Reprocher.

Obijcere, obiectare, exprobrare, aliquid in aliquem dicere. De Or. Obijcere probra alicui. Pro M. Obijcere ignobilitatem generis. Pro Dom. Cū mihi furta & libidines obijciuntur.

Derwonnen gheuen/ bertwonnen zijn.

Se rendre pour vaincu.

Hastas abijcere, victum, superatum, subactum, conuictum, fractum esse.

Derwinnen met redenen.

Vaincre, confuter les dicts d'aultruy par raisons.

Refellere, redarguere, refutare, cōfutare, repellere. De Or. Ea Menedemus exemplis magis, quam argumentis conabatur refellere.

refellere. De Fin. Oratio refellitur moribus. Pro Syll. Quare
ne me peregrinum post hac dixeris, ne grauius refutere.

Wethept/Imeer.

Graille.

Pingue, opimum, adeps. I. C. Num mihi P. Lentuli som-
nus, L. Crassi adeps, C. Cethegi furiosa temeritas extimescen-
da est.

Wijant/groot wijant. Ennemi, grand ennemi.

Inimicus, hostis, infestus, infensus, aduersus, alienatus, non
equus, iniquus, obrectator, inuidus. De Or. M. Cato Galba
grauis & acer inimicus. At. Qui mihi tam crudeliter inimici
sunt. I. V. Hostis nimis ferus & immanis. I. C. Hostis tam ca-
pitalis.

Victorie.

Victoire.

Victoria, palma, triumphus. Pro Mur. Victoria que na-
tura insolens atque superba est. At quodammodo victoria
excidit e manibus.

Wieren.

Festoyer.

Agere diem festum, celebrare dies festos, solemnes. I. C.
Hic dies apud vos posterosque vestros in honore esse debet.
I. P. Qui dies quasi Deorum immortalium festi atque solem-
nes, sunt aduentu meo celebrati. Pro Dom. Nec institutas ca-
rimonias persequi, nec ullum verbum solemne potuit effari.

Wierdagh.

Feste, iour de feste.

Dies festus, dies solemnus. I. V. Huius nomine dies festi agi-
tantur.

Wingher.

Doigt.

Digitus. Pro Cal. Aliquid primoribus labris gustare, &
extremis (ut dicunt) digitis attingere.

Winden.

Trouuer.

Inuenire, reperire, offendere. Ep. Non offendes eundem bo-
norum sensum Lentule, quem reliquisti.

Wlieden.

Fuir.

Fugere, in fugam se dare, in fugam se conijcere, in fugam se
coferre, fuga se dare, in fuga esse, vitare, declinare, abhorrere,
aspernari.

asperrari. *At. Dum recordationes fugio, quæ quasi morsu quodam dolorem efficiunt. Dicimus & unum fugiens, quod non fert atatem.*

Wlieghen.

Voler.

Volare, pennis aëra secare. I. A. Quem nisi in via quidam retardassent, volasse eum, non iter fecisse diceres. Volitare. De Or. Aves passim ac liberè volitant. Pro Flac. Homo volitans gloria cupiditate.

Wluchtigh maecten.

Faire fugitif.

Fugare, fugam facere. Pro Cæc. Qui armis pulsus, fugatusque est. Et ibidē: Armis repulit, fugavit, auertit. De Ar. Fugare aliquem lapidibus & ferro. Octa. Hostis à te fugatus.

Wooz de deure / aenstaende zyn.

Deuant l'huis, approcher.

Instare, imminere, impendere. At. Videtur mihi bellum illud instare. I. P. Instant magnificentissimi ludi. Ep. Tibi ab aliis instat periculum, impendebat direptio, imminebat tuus furor omnium fortunis. Tusc. Mors propter incertos casus quotidie imminet.

Woozgaen in deuchden / duechdelstck zyn.

Perseuerer en bien.

Colere virtutem, habere virtutem vel virtutes, pradiū esse virtutibus. Pro Font. L. Piso, qui tanta virtute atque integritate fuit.

Woozleden.

Qui est passé.

Præteritum, anteactum, transactum. De D. Animus separatus à corpore, meminit præteritorum, præsentia cernit, futura prævidet.

Wooznemen.

Deliberer, proposer,

Statuere, constituere, decernere, destinare. At. De hac re cū aliquid constitueris, velim mihi scribas. Itē: Cū eū videro, communiter constituemus de reditu eius. Att. Nihil antè de profectioe constituam, quàm ista, quo evasura sint, videro.

Woozlichtigh.

Preuoyant.

Providens, prouidus, prudens. I. V. Obsignat signis amicorum

rum prudens homo. Ep. Homo valdè acutus & multum pronidius. De N. Natura consultrix & prouida utilitatum omnium. Item: Prouida solersque natura.

Woozpraecke.

Aduocat.

Aduocatus, patronus cause, rabula de foro. De Cla. Non modo à corona, sed etiam ab aduocatis relinquuntur. Pro Syl. Pater tuus Catilina reo fuit aduocatus. Pro S. R. His de causis ego huic cause Patronus extiti. Ep. Ergo patrone mi, benè vale. Or. Non enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro querimus.

Woozwaer segghen.

Asserere, affermer.

Affirmare, confirmare, asserere, assenerare. Aio, id est, affirmo. Contrarium est, Nego. At. Non soleo temerè affirmare de Deo. Or. Toto capite annuere.

Woozwaer/seker/certepn.

Certes, certainement, vrayement.

Certò, certè, planè. At. Nam id te cupere certò scio. Ep. De quo etiam nihil scribente me, te non dubitare certò scio.

Woozcomen.

Anticiper, preuenir.

Anticipare, anteoccupare, anteuertere. De Am. Fannius anteuertit.

Woeden/opboeden.

Nourir.

Alere, educare. I. V. Hac pecunia alimur, & sustinemur. Educere. De Or. Non est boni parentis, quem procrearit & eduxerit, cum non vestire & ornare.

Woedtsel.

Nourriture.

Alimentum, nutrimentum. Or. Educata huius nutrimentis eloquentia est.

Woghel.

Oiseau.

Auis, ales, bestia volucres. De D. Ista enim aui volat nulla vehementius. Ep. Quòd quasi auem albam videntur benè sentientem cinem videre. Tusc. Natura bestias volucres celo frui libero voluit.

Wolghen.

Suiute.

Comitari, sectari, sequi, consequi, comitem esse. Ep. Idem ille Plato, quem ego auctorem, vehementer sequor. Item: Qui non idem consilium quod tu, sequuti sunt.

Wol-

Holcomen/holmaeck. Accompli, acheué.

Perfectum, absolutum, perfectè absolutum, completum, elaboratum, perpolitum, expletum omnibus suis partibus, quod (ut Stoici dicunt) omnes suos numeros habet. De fn. Nihil simplici in genere, omni ex parte perfectum natura expoluit. Or. Illud cui nihil addi possit, quod ego summum & perfectissimum iudico.

Holck. Peuple.

Plebes plebis, plebs, populus, vulgus, multitudo. Pro Mur. Nihil est incertius vulgo. Att. Gradus templorum ab infima plebe completi erant. Pro Mil. Plebs & infima multitudo.

Hol dzinken oft suppen. Enyurer.

Potare, perpotare, bacchari. Tusc. Stoicorum ista magis gustata, quam potata delectant. I. A. Totos dies potabatur. Vinolentum esse. Acad. Ne vinolenti quidem hoc faciunt. Vini plenum esse. Post. Consul somni viniq̄ue plenus.

Hraeghen. Demander.

Rogare, querere, percuntari. Acad. Interrogari ab aliquo. De Or. Interrogari de aliquo.

Hraet. Gourmand.

Helluo, gurgis. I. P. Ille gurgis atque helluo, natus abdomini suo. Pro Sest. Helluo patria, helluo patrimonij, helluo librorum M. Cato. Vorax, ganeo. I. A. Que Charybdis tam vorax, tot res tam citò absorbere potuisset.

Hremdt. Estrangier.

Externus, extraneus, exterus, alienigena, aduentitius, peregrinus. Off. Apud populos externos & ibi externi homines.

Hzeele/ conscientie. Remors de conscience.

Religio. I. V. Tibi illa Diana religionem nullam attulit.

Hyp/los maecten. Deliurer, mettre en liberté.

Liberare, vindicare, liberatem dare, in libertatem vindicare, ex periculo vel impiis manibus, vel à morte eripere, seruitutem repellere, hostem à cervicibus repellere, à cervicibus civitatis

uitatis iugum seruire deicere, condemnatum restituere, vel in integrum restituere, recuperare, soluere, absolvere, laxare, relaxare. *At. Liberare se magno aere alieno.*

Wijelijck. Franchement, sans crainte.

Liberè, solutè, liberiùs. Or. Vt ingredi liberè, non licenter errare videar. Pro Plan. Asperiùs, inquit, loquutus est, imò fortasse liberiùs.

Wjndt. Amy.

Amicus, necessarius, beneuolus, beneuolentia coniunctus, effusus in aliquem, coniunctissimus, amicissimus, amicus necessariusque. Off. Vir bonus, & simplicis veritatis amicus.

Wjendtschap. Amitié.

Amicitia, beneuolentia, coniunctio, familiaritas. De Am. Solem è mundo tollere videntur, qui amicitiam è vita tollunt.

Wjendtschap grootelijck met pemanden houden.

Auoir grande amitié avec quelqu' vn.

** Familiarissime aliquo vti. Ep. Lucero Tiryone familiarissime vtor. Item: Aulo Trebonio multos annos vtor valde familiariter. Item: Vtor ad omnia Q. Selicio.*

Wjendtschap doen. Faire plaisir ou seruice.

Prosequi aliquem omnibus officiis, prestare beneuolentiam alicui, tribuere gratiam alicui, id est, beneuolentiam. Ep. Vt intelligas homini amicissimo te tribuisse officium. Item: Cum solate reddere officium iam diu alicui debitum.

Wjendtschap/wjenden maecten.

Faire, acquerir amitié.

Amicitiam alicuius sibi conciliare, adiungere, iungere, gratiam alicuius sibi conciliare, amicitiam cum aliquo iungere, coniungere necessitudinem cum aliquo, contrahere necessitudines & familiaritates, conglutinare amicitias. At.

Wjendtschap bzeken. Rompre amitié.

Amicitiam dissuere, pracidere. Off. Amicitiam magis deest sensim dissuere, quàm repente pracidere.

O

Wjende

Windelijckhepdr. Amitié, benignité.

Comitas, affabilitas, facilitas alloquendi, audiendi lenitas, facilitas in audiendo, comitas sermonis. Off. Difficile dictu est, quantopere conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis.

Woecch/s'morghens/int kriecke banden daghe.

A l'aube & poinct du iour.

Prima luce, ante lucem, diluculo, summo manè. At. Cùm ante lucem surrexisssem, veni diluculo ad pontem Tiretium. Pro S. R. Primo diluculo nuntius hic Ameriam venit.

Wreuchde / blijdschap. Ioye, liesse.

Latitia, voluptas, alacritas, gaudium, hilaritas. At. Exultant latitia in municipiis. Pro Deiot. Aliquis latitia elatus.

Wreuchde inbrengghen/ verblijden. Resjouir.

Latitiam facere, voluptate perfundi, dare latitiam, afficere latitia, complere. Pro Pl. Nolite indices inimicis meis dare latitiam. Pro Mil. Milo maxima latitia populum Romanum affecit. De Fin. Recta & honesta que sint, ea facere ipsa per se latitiam, id est, voluptatem. Ep. Comitiam ista præclara, que me latitia extulerunt. Wrouwe/wijf. Femme.

Mulier, femina. Pro Mur. Mulieres omnes propter infirmitatem consily, maiores in tutorum potestate esse voluerunt.

De N. Alia bestia mares, alia femina. De L. Porcus femina. Ep. Præstantissima omnium feminarum, uxor tua, femina primaria, sanctissima, probatissima.

Wrouwe groot gaende. Femme grosse d'enfant.

Pregnans, grauida. De D. Cùm mater pregnans hunc ipsum Dionysium aluo contineret, somniauit, &c. Pro Clu. Is uxorem suam interrogauit, essetne pregnans, eaque se esse respondit.

Wrouachtigh. Luxurieux.

Mulierosus, impudicus, effeminatus, animum gerens muliebrem, mollis, luxuriosus, asotus, libidinosus. De Fato: Stilponem scribunt & ebriosum & mulierosum fuisse.

Wrolijck/

Wolijck/blijde. Joyeux, gaillard.

Letus, laeto animo, bono animo, alacri animo, erecto animo, alacer, hilaris. De Fin. Cæcilianus qui omnibus latitiis letum se esse narrat. Wolijck zyn/blijde wesen. Estre joyeux.

Letari, exultare, triumphare, latitia efferri, laetè ferre, latitiam capere, latitiam aperte ferre, gaudere, latitia exultare, gaudio exultare, gaudio affici. At. Meum factum probari abs te triumpho ac gaudeo.

Wuechde/oft ghenuchte hebben oft crijghen.

Anoir ioye ou plaisir.

Capere voluptatem, percipere voluptatem, perfundi voluptate, in voluptate esse. Pro Planc. Capiebam animo non mediocrem voluptatem. De Or. Percipietis enim ex cognitione iuris illam latitiam & voluptatem, quod, &c.

Wuechten in't cozen. Fruicts en grains.

Fruges frugis, vel frux frugis. De N. Fruges Cæcerem appellamus: vinum autem Liberum. Fructus. Off. Frugum fructuumq; reliquorum perceptio & conseruatio. Pro Cæl. Emerisse aliquando, & se ad frugem bonam, ut dicitur, recepisse.

Wuechtbaer aerde oft landt.

Terre fertile, abondante, plantureuse.

Terra ferax, uber, fœcunda, fertilis, frugifera. I. U. Agri sunt feraces. Or. Nihil feracius ingenis: Metaphoricè. Pro Pom. Asia opima est & fertilis, ut & ubertate agrorum, & varietate fructuum, & magnitudine pastionis, & multitudine earum rerum que exportantur, facile omnibus terris antecellat.

Wuechtbaerhepdt. Fertilité.

Fertilitas, ubertas agrorum, abundantia rerum omnium, bonitas agrorum, fœcunditas, copia frugum, ubertas & copia. De N. Maxima ubertas & varietas pomorum.

Wueghinghe/oft knaghinghe hebben.

Remords de conscience.

Vexari pœna scelerum, agitari furiis, & furiarum tadis ardentibus. Pro S. R.

Wupluiffe/dyeck. Ordure.

Sordes, lutum, fex. Eluere sordes. Ep. Sordes hominis, id est, auaritia.

Wupz. Feu.

Ignis, flamma, incendium. Camino luculento uti, dicimus. Ep. Valdè metuo ne frigeas in hybernis, quam ob rem camino luculento utendum censeo.

Wupz op blafen. Souffler le feu.

Excitare ignem, flammam.

Wupz lesschen/wtgieten. Estendre le feu.

Ignem restinguere: incendium, ardorem restinguere.

Wachten/verwachten.

Attendre.

Exspectare, praestolari. I. C. Qui te ad forum praestolantur armati. At. In Formiano te praestolabor.

Waerom. Pourquoi.

Quare, quamobrem, quapropter, ex quo. Att. Is fuit aperte mihi, nescio quare, non amicus.

Waerhepdt beschudden. Defendre la verité.

Veritatem defendere, esse virum bonum & simplicis veritatis amicum. Arripere patrocinium aequitatis. De Or.

Waerleggers. Diuins.

Qui norunt diuinare futura, arioli, augures, vates, cōiectores. De D. Ariolorum & vatum furibunda predictiones.

Waghen. Chariot.

Currus, vehiculum. At. Nec est melius quidquam, quam ut Lucullus sustineat currum, ut bonus saepe agitator. De D.

Quidam visus est in somnis curru quadrigarum vehi. At. Ego verò vehiculo, si navis non erit, eripiam me ex istorum parricidio.

Waghe. Balance.

Libra, lanx. De Fen. Quo loco quæro, quam vim habeat libra

bra illa Oritolai, qui cum in alteram lancem animi bona imponat, in alteram corporis, & externa; tantum propendere illam bonorum animi lancem putat, ut terram & maria deprimat. Tusc. Virtutis autem amplitudinem quasi in altera libræ lance ponere, terram mihi crede, ea lanx & maria deprimat.

waecken/wacht houden. Veiller.

Vigilare, vigiliis agere, excubare. I. A. Quamobrem Quirites quantum potero, excubabo vigilaboque pro vobis. Tusc. Qui semper animo sic excubat, ut ei nihil improuisum possit accidere. Item: Et ego excubo animo, nec vllam partem capio quietis. Pro Plan. Vigilandum est semper: multæ insidiæ bonis sunt.

wacker maecten. Esueiller.

Excitare ex somno, dormientem excitare. Ep. Excita ex somno tuas litteras.

walghen. Auoir appetit de vomir.

Nauseare, nausea molestiam suscipere. Ep. Vidit me nauseantem.

wanhopen. Desfier, desesperer.

Desperare, diffidere, perdere spem faciendi aliquid. In perditis & desperatis habere, animo cadere, hastas abijcere. Ep. Desperare de aliqua re. At. Despero, id est, prorsus diffido.

want. Car.

Quoniam, quia, quando. I. V. Vrbs quæ quia postremò edificata est, Neapolis nominatur.

water sucht. Hidropisie.

Aqua intercus. Off. Si quis medicamentum cuiquam dederit ad aquam intercutem.

wegh/pat. Voye, chemin.

Via, iter. Hæc via ad gloriam proxima est, & quasi compendiaria. Dare se in viam, deducere in viam, monstrare erranti viam, aperire viam. De Fin. Via viuendi simplex, & aperta, & directa.

Wegh benemen.

Prendre, oster, ou empêcher la voye.

Intercludere aditum ad aliquem locum, intercludere omnes aditus alicui ad aliquem, intercludere fugam alicui. At. Iter meum interclusum putabam. Pro Rab. Intercludere omnes seditionum vias.

Wegh sepnden.

Enuoyer hors.

*Amandare, ablegare, relegare, dimittere. Pro Rosc. Aman-
dauerat hunc sic, ut esset in agro, & tantummodò aleretur ad
villam.*

Wedden.

Gager.

Facere sponsonem. Pro Quinct. Sponsonem vincere.

Wedet comen op t'propooft.

Retourner, reuenir sur son propos.

*Redire ad propositum, ad rem. Off. Sed iam ad propositum
reuertamur. Ep. Redeo ad illud quod initio scripsi. Att. Ad
propositum reuertar. De Or. Reditus ad propositum, & reditus
ad rem. Tusc. Nos ad propositum reuertamur. Sic dicimus,
Declinare à proposito, deflectere sententiam. Nihil prater
rem loqui.*

Wederom comen.

Retourner, reuenir.

*Redire, reuenire, reuertere, reuerti. At. Ad quos dies re-
diturus sum, scribam ad te. Tusc. Multi semel egressi, num-
quam domum reuertère. Ep. Nisi ad superiorem consuetudi-
nem reuertisses. De Orat. Cum miles domum reuenisset, &
cum iosteà Mancinus domum reuenisset.*

Wederom.

Derechef.

*Rursum, rursus, vicissim, iterum. De Cla. Rem laudando
augere, vituperando rursus affligere. De Fat. Mutuari ab
aliquo, & ei vicissim reddere aliud quippiam.*

Wederom danbaer zjn.

Recompenser.

*Referre alicui debitam ac meritam gratiam, referre &
reddere gratiam, reddere beneficium, gratum esse, memorem
esse*

esse beneficiorum. De Cla. Referre gratiam alicui. De Orat. Referre alicui debitam ac meritā gratiā. Off. Referre & gratiam reddere. Ep. Tu quā gratius erga me fueris, ipse existimare potes. Pro Plan. Si benè de me meritis gratū me prabeo. Item: Ut quā gratissimus erga te esse cognoscerer. Itē: Gratiam iustis honoribus & memori mente persolvere. I. A. Ali cuius virtutem grata memoria prosequi. Item: Grato animo prosequi nomen alicuius, id est, gratum esse erga aliquem.

weeteroepinghe. Reuocation.

Palinodia, recantatio. At. Subturpicula mihi videbatur esse palinodia. Item: Mihi autem nulla de eo palinodia detur. At. Quarum exspecta diuinam *πάλιν ὁδὸν ἔλαβ.*

weeterom wijs worden.

Retourner à son bon sens.

Resipiscere, ad se redire, se colligere. At. Cū primū resipisset. Item: Vix aliquando te auctore resipui. Pro Cal. Emerisse aliquando, & se ad frugem bonam (ut dicitur) recepisse.

weest ghegroet. Je te salüe, soys salüé.

Salue. Ep. Vale, salue. At. Saluebis à meo Cicerone.

wel/recht. Bien.

Benè, probè, praclarè, commodè, bona ratione, meritò, iure, optimo iure. J. C. Deinde pratores meritò ac iure laudantur.

Wel aen. Or sus, orauant.

Age, agedum. Pro S. R. Age nunc refer animum. De Fin. Age inquit. Item: Et ille ridens, Age, age, inquit. De In. Agite verò, inquit ille, ut vultis.

wel sprekende. Bien parlant.

Disertus, ornatè dicens, eloquens, copiosus ad dicendam, copiosè sapienterque dicens. De Or. Socrates dicere solebat, omnes in eo quod scirent, satis esse eloquentes.

de waereldt is gantsch ontsteken met ozloghe.

Tout le monde est enflammé de guerre.

Ep. Orbis terrarū ardet bello. At. Cū arderet Syria bello.

Wel vaeren/wel baerende zyn.

Se porter bien, estre en bon poinct.

Rectè valere, bellè habere, valentem esse, meliusculè alicui esse, firmum esse, integra valetudine esse. Contrarium: Esse per-dita valetudine, infirma valetudine. Ep. *Hic tui omnes va-lent.* Item: *Ego valeo sicut soleo.* De Fin. *Optimè valere.* At. *Credo te iam ut volumus valere.* Quint. Fr. *Cum (ut spero) se Cicero noster bellè habebit.* At. *Littera quibus erat scri-ptum, Lentulo melius esse.* Item: *Antè sciui ei rectè esse quàm non bellè fuisse.* Ep. *Meliusculè mihi est.*

Wel comet/gheluck nae toe.

Bien en aduienne, heureusement.

Precor ut ea res fauste, feliciter, prospereque eueniat. Ep. *Velim tibi prospere euenire quae facta sunt: bono auspicio fiat.* **Contrarium est: Aversa ani.** Sic, *Vitio nauigare, aversa ani soluere.*

Weenen/schrepen/kermen.

Pleurer, larmoyer.

Flere, lacrymare, lacrymas effundere vel profundere, illa-crymare, lugere, deflere. Ep. *Initium civilis belli saepe defleui.*

Werkman/huerlinck. Ouurir, mainouurier.

Mercenarius, operarius, conductus cum mercede. Pro Sest. *Mercenarius meus.*

Wepgheren/niet willen doen. Refuser, nier.

Negare, denegare, recusare, abnuere. Pro Mil. *Non re-cuso, non abnuo.*

Wjchelrjje/teekenen. Augure, diuination.

Augurium, auspiciu, auis, ales, omen, portentum, prodi-gium. l. V. *Clodius fatale portentum, prodigiumque Reipub.*

Wieghe. Berceau d'enfant.

Cune, cunabula. De D. *Platoni in cunis, paruulo dormienti apes in labellis confederunt.* De Sen. *Vagire in cunis per irala-tionè.* *An vlla putas alia rudimenta, & incunabula virtutis?*

Wjcken

Wijcken oft plaetse maecten.

Reculer, faire place.

Cedere, concedere, locum dare, decedere, se retrahere.
At. Hostes cedentes ab oppido, Cassius insequutus est. Cedere
ex ciuitate. Pro Cec. Cedere alicui in aliqua re. Oët. Cedam
tibi in praesentia, foro & curia.

wijs man/berbaeren man/bersocht.

Homme sage, sçauant, fin.

Homo sapiens, & multarum rerum peritus. Vir summi
consilij, homo doctus & vsu peritus, intelligens, experiens.
I. V. Homo nauus & industrius, experientissimus & diligen-
tissimus arator.

wijsselijck/boorzichtelijck.

Sagement, sçauamment.

Prudenter, prouidentissime, prouidenter, sapienter, intel-
ligenter. De Am. Multa prudenter prouisa.

wille.

Volonté, vouloir.

Voluntas, arbitratus, arbitrium: libido, in malam partem.
De Or. Ad alicuius arbitrium & nutum se totum fingere
& accommodare.

wilt bercken.

Sanglier, porc sanglier.

Aper, apri. I. V. Aiebant in labores Hercules non minus
hunc immanissimum Verrem, quam illum aprum Eryman-
thium referri oportere.

wildernisse.

Desert.

Agri locique deserti, desertissima solitudo. I. V. Et contra
Rul. Ager desertus à plebe atque à cultura hominum.

wit.

Blanc.

Albus, candidus, candidulus, niueus. Tusc. Candiduli
dentes, venusti oculi. Ad Her. Niueus candor.

Woekeren.

Prendre, ou bailler à vsure.

Fœnerari, fœnori dare. Off. Quñ ille qui quaesierat, dixisset,
Quid fœnerari? tum Cato, Quid hominem, inquit, occidere?

O 5

woecke

woeckeræer.

Vfurier.

Fœnerator. Off. Primum improbantur hi quaestus, qui in odia hominum incurrunt, ut portitorum, fœneratorum.

wonden.

Naurer, bleffer.

Sauciare, consauciare, vulnerare. At. Ille quem Brutus noster sauciauit. Vulnus vel plagam imponere, plagam facere, vulnus infligere, vulneribus conficere. I.V. Serni nonnulli vulnerantur, ipse Rubrius sauciatur.

wonden ghenesen.

Guerir playes.

Mederi vulneribus. Sic Tusc. Alligare vulnus, & obligare vulnus.

wozghen.

Estrangler.

Suffocare, faucibus premere, animam intercludere, comprimere, vocem includere. Per tralationem. At. Consilium primum est, suffocare urbem & Italiam.

Wortelen krijghen/wassen.

Prendre racine, croistre.

Agere radices, propagari, crescere. Off. Vera gloria radices agit, atque etiam propagatur.

Wooninghe.

Demeure, habitation.

Domus, domicilium, habitatio, sedes, tectum, ades. Dij penates, lar familiaris. Tusc. In calum quasi in domicilium suum peruenire. I.V. Sedes ac domicilium collocare.

Woonen.

Demeurer, habiter.

Habitare, colere, incolere, domicilium habere. f.V. Coliturq; ea pars urbis, & habitatur frequentissimè. Sic, Habitare in aliqua parte urbis, cum aliquo, apud aliquem.

wzaecke nemen/wzeken.

Venger, prendre vengeance.

Vlcisci, vindicare, pœnam repetere, iniurias persequi, malè meritis referre quod debetur, expetere pœnas. Pro S. R. Qui patris vlciscendi caussa, supplicium de matre sumpserunt. Sic, Vlcisci patris mortem, vlcisci inimicum. Pro Clu. Crassus tum ita Brutum vltus est.

wzede

Wreedt zjn. Estre cruel.

Exercere insatiabilem crudelitatem, omni crudelitate vexare, rapere, lacerare, adhibere in aliquem crudelitatem, crudelitate barbarum esse, crudeliter aliquid facere. Off. Illud considerandum est, ne quid temerè, ne quid crudeliter fiat. Crudeliter eripere aliquid alicui.

Wter ghewoonte. D'ancienne coustume.

Mores institutoque maiorum, nostro more, antiquo more, more exemploque, more communi, consuetudine. Acad. Vetus mos amicorum est.

Wter ghewoonte comen / bergaen.

Defaccoustumer, venir en desufance.

Pro Cæc. Recedere è consuetudine.

Wt alle macht.

De toute force ou puissance.

Pro virili parte, contendere omnes nervos in aliqua re. Pro Sest. Hæc qui pro virili parte defendunt, optimates sunt.

Wten propoost / booznemen gaen.

Changer de propos.

Digredi ab eo quod proposueris. De Cla. Sed iam ad id unde digressi sumus, reuertamur. I. V. Verùm huc longius quam voluntas fuit, à proposito digressa est oratio mea. Orationem aberrare ab eo quod propositum est. Digredi de cursu.

Wten propoost: Ten gaet desen niet aen.

Hors du propos, hors du chemin.

Nihil ad rem. Or. Nihil ad rē, illud sit, an nō, nihil refert.

Wt maecten / toe maecten.

Instruire aucun de ce qu'il doibt faire, suborner.

Subornare. Pro Q. Ros. Falsum subornavit testem Roscius. Instruere. I. Vat. Confessus es, à te accusatores esse instructos & subornatos. Wtschryuen. Extraire, copier.

Describere. 7. V. Tabulas in foro summa hominum frequentia exscribo.

Wtspreken.

wtsprecken.

Parler clerement, donner bien à entendre.

Eloqui, efferre, enuntiare, exprimere. Tusc. Fieri autem potest, ut rectè quis sentiat, & id quod sentit politè eloqui non possit. De Cla. Praclarè eloqui cogitata mentis.

wtaten perijckel zijn.

Estre hors de dangier ou peril.

In portum ex alto inuehi, esse in portu & refugio. Pro Mur. In portum ex alto inuehi.

wtsprupten.

Pulluler.

Fruticari. At. Excisæ est arbor, non enulsa, itaque quàm fruticetur vides.

Wtspuelen.

Espaumer.

Eluere. I. A. Sordes eluere.

wttnemen.

Mettre ou ietter dehors.

Eximere, eruere. De Fin. Eruere obruta. De Or. Eximere aliquem è vinculis.

wtspredden/wtrecken.

Estendre, mettre au large.

Longè lateque se expandere, pandere vela, extendere. Tusc. Pandere vela orationis.

wtbaerden.

Funerailles.

Funus: sic, Funus facere. Pro Clu. Mater ibi de integro funus iam sepulto filio fecit. Exequia, iusta, iusta funeris, supremi diei celebritas. Sic dicimus, Exequias funeris prosequi, dare operam funeri. Pro Quin. Funus quò amici conuenirent, ad exequias cohonestandas.

wtbannen.

Bannir.

Proscribere, proyçere in exilium, pellere in exilium, multare aliquem exilio, exportare in ultimas terras. Pro Mil. Ex urbe expelli, exterminari, eijci.

wtstooten / wten hupse drijven.

Ietter, chasser ou bouter hors la maison.

Extrudere domo, eijcere aliquem hospitio. Pro Clu. Extur-
bari

bari domo, & expelli domo. At. Hi sunt qui me ciuitate expulerunt. Contra Rul. Expelli atque exturbari ex agris. Pro Quinct. Expelli atque eici e pradio. Pro Mil. Ex urbe expelli, exterminari, eijci. Item: Multi à Clodio bonis expulsi.

Wtdynken. Boire dehors, vuyder.

Exhaurire. I. A. Tantum vini in Hippia nuptiis exhauseras, ut tibi necesse esset vomere. Pro Clu. Is exhausto illo poculo mortis, est mortuus.

Wtwissen/wtschzabben. Effacer.

Delere, extinguere, tollere. Ep. Non enim te puto meas epistolas delere, ut reponas tuas. Ad Her. Imagines sicut litteræ delentur. At. Iam scripseram, delere nolui. Ep. Delere epistolam lacrymis. Ita, Delere patriam, delere ædificium, sepulcrum, magnas hostium delere copias. Pro Pomp. De Ar. Extinguere & funditus delere aliquid. I. V. Extinguere atque delere improbitatem. Delere contractam maculam.

Zee. Mer.

Mare, altum, salum, profundum, Neptunia prata, pelagus, pontus, ponti gurges. Ep. Terra marique conquirere aliquem. I. P. Maro vastissimum hieme transire. I. Ara. Neptunia prata secantes Et, Neptunia pistrinx. Ad Her. Neptunia lacune. De In. Cum nautæ in alto iactarentur. Et ibidem: Cum magna in alto tempestas esset. De Or. Feruet estu pelagus. Pro Sest. Iecissem me potius in profundum. I. V. Abijcere aliquid in profundum, id est, in mare.

Zeel. Corde.

Funiculus. De In. Et inde funiculo nauim moderaretur. Et ibid. Funiculus à puppi religatus.

Zijt willecome. Soyez le bien venu.

Aduentus tuus mihi suauissimus optatissimusque est, optato venisti. At. Et mihi optato veneris. Exoptatus, desideratus ades.

F I N I S.

Notarum citationum explicatio.

- Acad. In Academicis questionibus.*
Ad Bru. in Epistolis ad Brutum.
Ad Her. Ad Herennium.
Antequam. Ad equites Romanos antequam iret in exilium.
At. In Epistolis ad Atticum.
Contra Rul. De lege agraria contra P. Servilium Rullum.
De Am. De amicitia.
De Ar. De Aruspicum responsis.
De Cla. De Claris Oratoribus, siue in Bruto.
De D. De Diuinatione.
De Fat. De Fato.
De Fin. De finibus bonorum & malorum.
De In. De Inuentione.
De L. De Legibus.
De N. de Natura Deorum.
De Opt. De optimo genere Oratorum.
De Or. De Oratore.
De Pro. De Prouinciis consularibus.
De Sen. De senectute.
De Som. De Somnio Scipionis.
De Un. De uniuersitate.
Epist. In Epistolis familiaribus.
I. A. In Antonium, siue in Philippicis.
I. C. In Catilinam.
I. Arat. In Arati Phenomena.
I. Sall. In Sallustium.
I. Vat. In Vatinium.
I. P. In Lucium Pisonem.
I. V. In C. Verrem, siue in accusatione.
Oct. In epistola ad Octanium.
Off. De Officiis.

- Or. In Oratore.*
Parad. In Paradoxis.
Part. In Partitionibus Oratoriis.
Post. Ad Quirites post reditum.
Pro Arch. Pro Archia poeta.
Pro Cac. Pro Aulo Cacinna.
Pro Clu. Pro A. Cluentio.
Pro Cor. Pro L. Cornelio Balbo.
Pro Deio. Pro Rege Deiotaro.
Pro Dom. Pro Domo sua ad Pontifices.
Pro Fla. Pro L. Flacco.
Pro Font. Pro M. Fonteio.
Pro Lig. Pro Qu. Ligario.
Pro Mar. Pro M. Marcello.
Pro Mil. Pro T. Annio Milone.
Pro Mur. Pro L. Murena.
Pro Plan. Pro Cn. Plancio.
Pro Pom. Pro Pompeio, vel pro Lege Manilia.
Pro Quinct. Pro P. Quinctio.
Pro Qu. R. Pro Qu. Roscio Comædo.
Pro Rab. Pro C. Rabirio.
Pro R. pro C. Rabirio Posthumo.
Pro Sest. Pro P. Sestio.
Pro S. R. Pro Sexto Roscio Amerino.
Pro Syl. Pro P. Sylla.
Qu. De Pet. Quintus Cicero de petitione consulatus.
Qu. Fr. In Epistolis ad Qu. Fratrem.
Sal. in Cic. Sallustius in Ciceronem.
Top. In Topicis.
Tusc. in Tusculanis questionibus.

SILVA

SILVA VOCABULORVM
 BARBARORVM, VEL LATINORVM
 quidem, sed non Ciceronianorum, quæ à
 Mario Nizolio vocibus Ciceronianis reddita &
 explicata sunt.

A Bominor. Aversus ab aliqua re, aliquid tamquã reli-
 gioni habeo, aspernor, fugio, respuo, perhorresco, detestor.
 Abortio, vel abortior. Pro Cl. Mulier sibi ipsa partum medi-
 camentis abegit.

Accentus. vox, sonus.

Accidentia nominum & verborum. Attributiones vel res qua
 nominibus & verbis sunt attributa.

Aceruo. coaceruo, accumulo.

Acesco. coacesco.

Acuitas. acumen.

Addictus. addictus, adstrictus.

Adimpleo. expleo, impleo.

Ad omnia. ad omnes res.

Adoro. colo, veneror.

Adriaticus. Adrianus: ut Mare Adrianum. i. Superum.

Adversitas. res alicuius adversæ, turbida res, gravis fortuna.

Adulteratus. fucatus, fallax, fucosus. (pro Mil.

Ad uno. in unum locum congrego, in unum conduco, redigo,
 confero in unum.

Equanimus vel equanimis. qui æquo animo est.

Equanimitas. animus æquus, animi æquitas, Ep.

Equilaterus. In Ar. Huic spatium ductum simili latus extat
 utrumque.

Equivalens. At. Ego tamen habeo ἰσοδυναμῶσαν, id est, exce-
 ptionem, ut aiunt, æquivalentem. Pro Mur. Par dignitas
 ad consulatus petitionem, in hoc & in illo fuit.

Affa-

- Affabiliter. comiter.*
Affectatio. appetitio, consecratio.
Affectatus. nimis exquisitus.
Affirmatiuus. aiens.
Afflatio. motus, vaticinatio. lege Vaticinatio.
Afflatus. mente permotus, furore diuino incitatus, insanus,
furens, qui humanos sensus amiserit, diuinos assequutus sit,
mente incitatus.
Agibilis. in rebus gerendis acer & industrius.
Alatus. volucer, ales.
Albedo. color albus, candor.
Aliqualiter. aliquo modo, vel aliqua ratione.
Aiquamdiu. paullisper, parumper.
Aliquantisper. paullisper, parumper.
Allocutio. compellatio.
Altercor. concerto, contendo.
Alternatio. vicissitudo.
Alteruterque. vterque alter. ad Her.
Amatus. gratiosus, qui apud omnes in maxima gratia est.
Ambages. circuitio, anfractus. Pro Quinct. Aliquo circuitu
peruenire quò velis.
Angusto. in angustum adduco, vel deduco, coangusto
ho, angustum facio. Contrarium, Dilatatio.
Animalculum. bestiola.
Animo. animum alicui do. Ep.
Antarcticus. antaxon.
Ante omnia. in primis, praecateris.
Anterior. superior.
Anticatones. Caesar contra Catonem. Top. A
Antiquitus. bonis temporibus. Off.
Antrum. spelunca.
Apologia. ῥόλιον.
Apparens. expressus, eminens.

- Apparentia.* species, visio, visus.
Applaudo. plausum do, adhinnio.
Approprio. vendico, adscisco.
Aptitudo. habilitas.
Aptus. natus, natus aptusque ad dicendum. De Or.
Aquaticus. aquatilis, nans, natans, aquarum incola.
Aqueus. humidus, Tusc. Et de N. D.
Arbitrium liberum. Cicero appellat *Voluntatem liberam.*
Arcto. coarcto, coangusto. (Cec.
Armilustrium. tamquam si arma militis inspicienda sint. Pro
Arsus. deflagratus.
Artificialis. artificiosus, quod habet artem.
Asylus. ara, perfugium. Pro Dom. Hoc perfugiū ita sanctum
 est omnibus, ut inde abripi neminē fas sit. i. cuiusque domus.
Asser vel assis. tabula.
Assertor. vindex.
Assuefactio. exercitatio, consuetudoque.
Audibilis. sub auditum cadens.
Augmentabilis. Contrarium, *Crescendi accessionem nullam*
habens. de Fin.
Augmentatio. amplificatio, accretio.
Augmentator. amplificator.
Augmento. augeo, amplifico, magnū vel maius facio, propago.
Augmentum. amplificatio, incrementum.
Authenticè. ἀὐθεντικῶς. At. Id enim ἀὐθεντικῶς narrabat.
Autodidactos. Ep. Nullam artem sine interprete & exerci-
 tatione posse percipi, &c. De Or.
Aux. Quae ab Astrologis dicitur *aux*, hanc quidam à Cicerone
 iugum appellari dicunt.
Auxiliator. adiutor.
Balbuties. hesitantia linguae.
Balsamo. πικρῆνω, condio.
Barbitonsor. tonsor.

Becchata.

- Becchata. morsus.
 Benefactor. benemeritus, benemerens.
 Bene fit. benignè fit.
 Beo. beatum facio.
 Bibitio. potatio.
 Biformis. biformatus. (ramus.
 Blasphemia. execratio, maledictum. At. Sed *βλασφημία* mis-
 Blasphemo. execror.
 Boreas. Aquilo.
 Brauium. stadium.
 Breniarium. epitome.
 Breuio. breuefacio.
 Brutum. bestia, muta bestia, pecus, animal.
 Caco. detractio confecti & consumti cibi.
 Calceo. induo.
 Calculo. voluptatum calculos subduco, ratiocinor.
 Caliditas. calor.
 Capite diminutus. qui deteriore iure est.
 Captiuitas. *αλωσις*.
 Captiuo. iugum seruile impono.
 Cardinalis. pontifex, pontificum collegium, summum cōsiliū.
 Carentia. inopia.
 Castigator. vindex.
 Castrametator. Castrorum metator.
 Castratus. exectus.
 Casualis. fortuitus, incertus, in casu positus.
 Cataphractus, tectus ac munitus ad pugnandum.
 Catarrhus. epiphora.
 Causatiuus. efficiens.
 Causo. efficio, gigno.
 Cerberus. triceps apud inferos.
 Cervicosus. qui nimium sui iuris sentētiaq; est. I. V. Obstinatus.
 Chirotheca. manica,

- Cholera. bilis.
 Chymus. succus.
 Cicuritas. mansuetudo animi.
 Circumloquutio. circuitio, anfractus.
 Circumuoluo. in orbem torqueo.
 Circumsisto. circumsto.
 Circumstantia. περίστασις.
 Citatus. concitatus, incitatus, excitatus.
 Clancularius. furtivus.
 Clanculum. clam.
 Clarifico. claro, clarum facio.
 Classici auctores: contrarium, plebeij Philosophi.
 Tusc. Vel, ut ita dicam, minorum gentium.
 Classicum. bellicum.
 Clima. quasi cingulus.
 Coactè. per vim.
 Cœptum. inceptum.
 Cognoscibilis. habens cognitionem.
 Coincido. concurro. Or. Hac in unam formam cadunt omnia.
 Combino. connecto.
 Comitatio. affectatio.
 Commemorandus. memorabilis, commemorabilis.
 Commensalis. convictor.
 Compassio. συμπάθεια, misericordia. At.
 Compatior. συμπάχω, misericordiam capio. At.
 Comprehensibilis. quod comprehendere potest, κατάληπτον.
 Computatio. calculus, rationes.
 Computus. ratio.
 Concausa. adiuvans causa.
 Concessio. concessus.
 Conciuis. ciuis.
 Concoctio. digestio.
 Concordantia. concentus, consequentio.

Concor-

- Concorditer. coniunctis sententiis. f. V.
 Condensio. constipo.
 Conditionalis. connexum.
 Conditura. conditio ciborum.
 Condolentia. συμπάθεια.
 Confabulatio. λέξις quadam qua habet colloctione ipsa sua-
 nitatem.
 Confessus. concessus, certus. De D.
 Congruè. congruenter.
 Congruus. congruens.
 Connexè. contextè, confertè.
 Connumero. numero, ad numerum adscribo.
 Consanguinitas. sanguinis coniunctio.
 Consequenter. deinceps.
 Consortium. consortio vel consociatio.
 Constellatio situs celi & stellarum.
 Consuetus. vsitatus, tritus, vetus, solemnus, legitimus, quod in
 consuetudinem venit.
 Consummatus. absolutus & perfectus.
 Contages. contagio.
 Contagium. contagio.
 Contemplatiuus. θεωρητικὸς λόγος.
 Contemptus. contemptio, despiciatus.
 Contentiosus. pugnax.
 Contentor. contentus sum, non pœnitet.
 Contiguus. continens, qua inter se panè contingunt.
 Contingens. De Fat. Inter causas contingentes quas vocant.
 Continuitas. continuatio, perpetuitas.
 Continuè. assiduè, continenter, vsque, assiduus.
 Contractus. res contracta, commercium.
 Contradictorius. contrarius, contraria enuntiatio.
 Contradico. repugno.
 Contrafacio. assimilo, exprimo.

- Contrarior. pugno, contrarius sum, confligo.
 Contribulis. tribulis.
 Contributio. tributum.
 Contumelior. contumelia insequor, contumeliam impono.
 Conuentio. conuentus, conuentum.
 Conuersatio. consuetudo, vsus.
 Conuersor. versor, consuesco, multum sum cum aliquo, vtor.
 Conuitor. conuitiis insector, conuitiium facio, verbis vexo,
 contumeliis vexo, contumeliam in aliquem iacio, ignominii
 aliquem concido.
 Conuiuo. simul vno. Att. Posthac poterimus commodius co-
 lere inter nos in Tusculano.
 Copula. copulatio.
 Cordialiter. ex animo.
 Coronatio. regnum defero, diadema pono vel impono.
 Corporatura. statura, habitus.
 Correcte. emendate.
 Correlativa. quae sub eandem rationem cadunt.
 Correspondeo. respondeo, consono.
 Corruo. contraho.
 Creatio. procreatio.
 Creditum. pecunia credita.
 Crepo. concrepo.
 Criminalis capitalis.
 Crinomenon. contentio.
 Crucifigo. cruce afficio, cruce suffigo, in crucem ago vel tollo.
 Crumena. theca numaria.
 Cudo. tundo.
 Curabilis. quod curationem recipere potest.
 Cursito. curso.
 Curto. decurto.
 Curuitas. aduncitas.
 Curuus. curuatus, aduncus, tortuosus, incuruus, inflexus, in-
 Cuspis. mucro.

(curuatus.
Cyclo.

- Cyclopadia. encyclopadia.
 Damnifico. damno vel detrimento afficio, damnum do, affero.
 Damnosus. qui alicui damno vel malo est. Vt, Clementia Ca-
 sari malo fuit.
 Dapes. epula.
 Decens. par, conueniens.
 Deceptio. circumscriptio, aucupium, tendicula.
 Deceptorius. veteratorius, insidiosus.
 Deceptor. circumscriptor.
 Decimo. decusso, hoc modo, X.
 Decliuus. deuenus, praeceptus.
 Dedecens. turpis.
 Defectus. vitium. De D. Non vitio rerum, sed interpretum inscitia.
 Desoris. foris, extrinsecus.
 Dehisco. discedo.
 Deifico. in deos refero, consecro, dedico.
 Delectabilis. habens magnam delectationem.
 Demulceo. delinio, capio.
 Dependeo. pendeo.
 Deputatus. certus, definitus, constitutus, dictus.
 Derisio. ludibrium.
 Derivatus. ductus, productus.
 Descendentes. posterius, nepotes. (agens aliquid.
 Deses. desidiosus, iners, languidus. Contrarium, Operosus, semper
 Desidiosè. per desidiam.
 Despectio. despiciatio.
 Destructio. ruina, excidium, exitium, excisio, disturbatio.
 Destructor. interfector patriae, perditor Reipub.
 Desuesco. desuescio, consuetudinem aliquid faciendi depono vel
 detraho.
 Detego. indico, enuntio, innuo, aperio, patefacio, illustro.
 Deteriorare. deteriore facere.
 Deturpo. inquino.

Venio. declino, deflecto de via.
Deuotus. religiosus, castus, pius, sanctus, religionibus deditus.
Dexteritas. commoditas.
Diameter. media linea.
Dicatio libri. nuncupatio.
Dictamen rationis. communis intelligentia.
Diescit. dilucescit, lucescit, lucere incipit.
Diluuium. eluuio terrarum.
Discooperio. aperio
Disconueniens. alienum.
Discordans. discrepans, varius. Contrarium, Congruens,
conueniens.
Discordantia. discrepantia. Contrarium, Consecutio est.
Discurro. volito, vagor.
Discurso. percurso.
Discussio. executio.
Disdiapason. I. P. Tamen ea quae sunt longissime disiuncta
comprehendam.
Disparitas. varietas.
Disquiro. exquiro.
Ditesco. diues fio, pecuniam facio, rem augeo, patrimonium
amplifico.
Diuersimode. non vno modo.
Diuersitas. varietas, dissimilitudo.
Diuinator. diuinus, diuinans, ut aruspex, augur, ariolus, va-
tes, coniector.
Diuisibilis. diuiduus. Contra, Indiuiduus.
Diuisim. separatim, seorsum.
Dociliter. intelligenter.
Dolorificus. faciens vel efficiens dolorem.
Dominium. mancipium, nexum vel nexus, x. Inas.
Dubitabilis. habens dubitationem.
Dubium. controuersia, difficultas.

Ecclesia.

- Ecclesia. ades sacra.
 Echo. imago. Saxum & solitudines voce respondent. Pro Arch.
 Effectiue. efficienter.
 Effectiuus. efficiens, habens naturam efficiendi.
 Efficacia. efficacitas.
 Efficaciter. efficienter.
 Egenus. egens.
 Eneruis. eneruatus.
 Ensis. gladius, ferrum. In aliquem cum ferro inuadere.
 Episcopus. pontifex.
 Equiso. agitator.
 Eremita. solitarius homo, atque in agro vitam agens.
 Essentia. natura, vis, potestas, notio, communis notio.
 Ethica. Philosophia de moribus, vel qua mores conformari
 putantur.
 Euacuo. exhaurio, inanio, vacuum facio, nudum inanemque
 relinquo.
 Enagino. educo, distringo.
 Enitatio. declinatio. (duco.
 Exalto, effero, proueho, produco, ad honorem defero, vel per-
 Excessiue. prater modum.
 Excessus. exuperatio.
 Excidium. excisio.
 Excursus. excursio.
 Excusabilis. habens excusationem.
 Exinanitus. enectus, effetus.
 Exonero. deonero.
 Expensa. impensa, impendium.
 Expergesio. e somno suscitor.
 Explorator. speculator.
 Exponere se periculis. obuiere se periculis.
 Expositus fortune. obiectus fortuna.
 Extraordinarie. extra ordinem.

- Faciliter.* facile, per facile, nullo negotio.
Factor. effector, architectus, perfector.
Facundus. copiosus ad dicendum.
Falsitas. vanitas.
Famelicus. fame enectus.
Famigeratus. clarus, nobilis, fama celebris, celebratus.
Fatigo. defatigo.
Fauilla. scintilla.
Favorabilis. propitius, secundus, popularis.
Febricito. febrem habeo.
Febrio. febrem habeo.
Femininus. femineus, muliebris.
Feracitas. ubertas.
Festum. dies festus, feria.
Fidatus nuntius. certus homo.
Fideiubeo. spondeo.
Fideiussor. sponsor, pras.
Figlinus. fictilis.
Figmentum. παράγωγα, commentum.
Fimus. stercus.
Finalis. τελικός.
Finitio. terminatio.
Finitus. definitus.
Firmiter. firmè.
Fluvialis. fluvialilis.
Fluxus. fluxio.
Fœteo. male oleo.
Formidabilis. formidolosus, horribilis, terribilis.
Fraternitas. germanitas.
Fraudulenter. insidiosè.
Frigescio. refrigero.
Fructifer. frugifer, fructuosus.
Fructifico. fructum edo, fruges fero, fruges fundo.

- Fruticesco. fruticor.
 Fulminatus. de calo ictus.
 Fulminare. fulgurare.
 Funis. funiculus.
 Furiatus. furens. furibundus.
 Fusim. fusè.
 Garrulitas. inanis quadam profluentia loquendi.
 Gesta. res gesta.
 Gesticulor. gestum ago.
 Glorifico. gloria afficio.
 Gracilis. tenuis, strigosus, subtilis, exilis, exiguus.
 Grandiusculus. grandior.
 Gratitude. gratia, gratus animus, animus memor, voluntas
 grata in aliquem, grata animi benevolentia.
 Grosso modo. pingui Minerua.
 Gulositas. vitium ventris, & gutturis.
 Gulosus. De Fin. Vinit ut Gallonius, loquitur ut frangi ille Piso.
 Gutto. mano.
 Heredito. hereditas ad me venit: &, hereditas mihi ab ali-
 quo venit.
 Hermaphroditus. androgynus.
 Historiographus. historicus.
 Horrendus. horribilis, horrificus.
 Hortulanus. olitor.
 Hospitor. hospitio accipio, teelo recipio.
 Hypocrisis. simulatio virtutis, venditatio quadam atque
 ostentatio.
 Hypocrita. eruditus artificio simulationis.
 Hypotheca. connexum.
 Hypophora. Pro Cluent. Sed ego occurram expectationi ve-
 stra. Item: Vocat me iam dudum tacita vestra expectatio,
 qua mihi obloqui videtur.
 Ieiuno. cibo me abstineo.

Iein-

Ieiunium. inedia.
Ignauiter. ignaue.
Ignominiose. per ignominiam.
Ignominiosus. contumeliosus, cum ignominia coniunctum.
Ignoranter. per ignorantiam, inscienter. Acad.
Illesus. incolumis, inuulneratus, inuiolatus.
Illegitimus. nullum habens ius. Pro Dom.
Illyria. Illyrium.
Imaginatio. cogitatio.
Imaginer. cogito, fingo, animo comprehendo, animo fingo.
Immediatè. proxime.
Immediatus. proximus.
Immeritus. iniustus.
Immoror. infesto, hareo, habito, aliqua in re longior sum.
Impatienter. intoleranter.
Imperfectè. precisè.
Imperitia. inscitia, stultitia.
Impetuosus. violentus, vehemens, furens.
Impinguo. latifico.
*Impossibilis. à d'vatos. quod fieri non potest. Ex eo genere est,
quod fieri non potest. De Fato.*
Impostor. plannus.
Impræmeditatus. imparatus.
Imprecatio. execratio, preces.
*Imprecor. precor, execror, malè precor, tristibus ominibus per-
sequor: alicui pestem exopto.*
Impropero. exprobro.
Improprius. à κypos.
Impubis. impuber,
Inæqualis. inæquabilis
Inanis gloria. falsa gloria.
Incantamentum cantio.
Incaßum. frustra.

Inceßan-

- Incessanter. nullo puncto temporis intermisso.*
Inclinatus. proclivis, applicatus.
Incœnis. incœnatus.
Incogitabilis. in cogitationem non cadens.
Incogitans. inconsiderans.
Incogitantia. inconsiderantia.
Incombustilis. lituus Romuli.
Incommoditas. incommodum.
Incompositus. inconditus. ut, Incondita oratio.
Incomprehensibilis. incomprehensus.
Inconsideratio. inconsiderantia, inconsulta ratio.
Incontinens. intemperans.
Incorrigibilis. insanabilis.
Inculpo. in culpa pono.
Incurabilis. insanabilis, desperatus, quod curationem recipere non potest.
Indago. indagatio.
Indebitus. iniustus.
Indesinenter. nullo puncto temporis intermisso.
Indigestio. cruditas.
Indigestus. crudus.
Indigus. indigens.
Indispositus. crudus.
Indivisibilis. individuus.
Indomabilis. qui imperium recusat.
Indubitanter. non dubitanter, sine dubitatione, pro certo.
Indubitatus. certissimus, exploratissimus, quod non habet dubitationem, perspicuus.
Indubius. certissimus.
Industriosè. industriè.
Inebrio. vino obruo, ebrium facio.
Ineffabilis. ἀφατος.
Ineloquens. infans.

Inemen-

- Inemendabilis. insanabilis.*
Inenarrabilis. ἀδιήγητος.
Inexcusabilis. nihil habens excusationis.
Inexpertus. inexercitatus, nullo usu.
Infernus. sceleratorum sedes atque regio.
Infirmiter. infirmè.
Infortunium. aduersa vel incommoda fortuna, acerbitas.
Infrascrivo. suppono, subscribo. At. Earum litterarum exemplum subscripseras.
Infrigido. refrigero.
Infumibulum. vaporarium.
Ingeniculor. I. V. Illa mihi ad pedes misera iacuit.
Ingluuias. Insaturabile abdomen.
Ingratitudo. ingratus animus.
Inintelligibilis. intelligentiæ nostræ vim ac notionem fugiens.
Iniurior. iniuriam alicui infero vel facio.
Inobediens. non obediens.
Ignarus. inscius.
Inopinatè. nec opinatò.
Inordinatè. immoderatè.
In quantum. quatenus, ex ea parte quatenus.
Insalutatus. At. Omnes nos ἀποσπορίζητος reliquit.
Insensatus. stupidus, communi naturæ sensu carens.
Insensibilitas. stupiditas, stupor.
Insensibiliter. sensim, & sine sensu atas senescit. De Sen.
Insensitiuus. sensum non habens.
Insidio. Insideo.
Insolitè. insolenter.
Insolubilis. inexplicabilis.
Instabilis. lubricus, varius, commutabilis, volubilis, vagus.
Instabilitas. volubilitas.
Instans. ad punctum temporis.
Institor. qui mercatur à mercatoribus, quod statim vèdat. Off.
Insuf-

- Insufficienter. exiguè.*
In tantum. vsque eò.
Intellectus. intelligentia, mens, ratio.
Intelligibilis. quod in nostram intelligentiam cadit.
Interdium. die, luci, palam, luce.
Interfectio. occisio, caedes.
Interminatus. quorum nec modus ullus, nec finis est. De Fin.
Internus. interior.
Interpretamentum. interpretatio.
Interstitium. intervallum.
Intertexto. intexo.
Intitulo. inscribo.
Intrepidus. qui magno animo & erecto est.
Intricatus. nec caput nec pedes. Ep.
Intrinscus. interior, intestinus. Acad.
Inualidus. irritus, nullus, infectus.
Inuerecundia. impudentia.
Inuicem. inter se, vicissim.
Inviolabilis. sanctus, sacrosanctus.
Inuisibilis. quod fugit aciem, quod fugit oculorum obtutum.
Inundatio. proluues.
Iratè. iracundè, cum ira.
Iris. arcus species. D. N. (ἀλόγως.
Irrationabiliter. ἀλόγως. At. Faciet malè, & ut ego existimo,
Irrationalis. rationis expertus, à mēte ac ratione vacuus, De D.
Irreconciliabilis. inexpiables. (pius.
Irreligiosus. ab religione remotus, nihil habens religionis, im-
Irrequietus. sollicitus, laboriosus.
Irritamentum. inuitamentum, illecebra.
Iucundor. iucunditas mihi est ex aliqua re.
Iunctura. commissura, iunctio, coniunctio.
Labium. labrum. (cutio.
Lapido. lapidibus cado. lapidationem facio, obruo, appeto, per-
Lapillus.

Lapillus. calculus.

Lasciuio. exulto.

Lassus. defatigatus, languens, vel languidus.

Latenter. obscure, λεληθότως.

Lauacrum. lauatio.

Laudabiliter. cum laude.

Lenimentum. lenamentum.

Letalis. funestus, mortifer.

Licitor. liceor, auctior.

Ligatus. constrictus, vinctus, alligatus.

Lineariter. ad lineam.

Lineus. lintens.

Liquiditas. liquor.

Litigatio. concertatio.

Litigium. rixa.

Locum tenens. legatus, praefectus, vicarius.

Logica. Logice.

Lucrosus. questuosus.

Luctificus. luctum afferens.

Lupanar. lustrum.

Luridus. squalidus.

Luror. squalor.

Lusciosus. luciscus, qui oculos hebetiores habet.

Lusor. aleator, collusor.

Lusorius. aleatorius.

Lusus. lusus.

Lutosus. luteus vel lutulentus.

*Luxus. luxuria, luxuries. Diffluere luxuria, dilicate ac m^r
liter viuere: profusa epula.*

Macero. conficio.

Macilentus. grandi macie pradius.

Macor. macies.

Macresco. extabesco.

- Madefacio.* perfundo, respergo, imbuo.
Magnanimiter. magno animo.
Maledicentia. procacitas linguae, morbus procacitatis, petulantia.
Malefactor. malè meritus.
Maluolens. maluolus.
Malignus. qui prauo animo est.
Manifesto. apertum & manifestum facio.
Marcesco. putresco.
Marcidus. putridus.
Marito. colloco, in matrimonium colloco.
Masculinus. virilis.
Mastico. mando, conficio.
Mediator. sequester.
Medicor. medicinam affero, adhibeo, curo.
Meditatè. cogitatè.
Menda. mendum.
Mensor. metator, decempedator.
Merda. cibi reliquie quas natura respuit.
Meretricor. palàm me in meretricia vita colloco.
Minimi facio. in minimis pono.
Minutim. minutatim, exiguè, exiliter.
Miraculosus. portentosus.
Miraculum. ostentum, prodigium.
Missæ. res diuina.
Mæchor. adulteror.
Molesto. sollicitum habeo.
Mucus. humor.
Multoties. sæpè.
Mutio. hisco.
Mutuo. mutuum do, utendum do, commodo.
Natatus. natatio.
Natiuitas. ortus, dies natalis.

Q

Nanci

- N*anci facio. nanci habeo.
*N*egativus. negans.
*N*eotericus. recens.
*N*eutralis. medius.
*N*igredo. nigror.
*N*ihili facio. pro nihili puto.
*N*inosus. nivalis.
*N*ocuus. infestus, perniciosus.
*N*ominativus. rectus casus.
*N*otandus. attendendus.
*N*ouiter. nuper.
*N*ouum. nuntius.
*N*ubilosus. nebulosus.
*N*ullibi. nusquam, nullo loco.
*N*utricius. educator.
*O*beratus. erati milites. *At.*
*O*biectio. De Or. Quod contra dicatur refellere.
*O*biectum. res obiecta sensibus, quod sensu percipitur.
*O*biter. ἐν παρόδῳ, ἐν παρεπύῳ.
*O*bliquus. transversus.
*O*bsidium. obsidio.
*O*bsonium. pulmentum.
*O*bstinate. praefractè, pertinaciter, cum pertinacia.
*O*btenebro. obscuro, tenebras vel noctem offundo, perstringo.
*O*bnatio. ἀπάντησις.
*O*buio. ἀπαντάω, occurro, obuius sum, me alicui obuiam fero.
*O*ccursus. ἀπάντησις.
*O*doramentum. odores.
*O*lfactus. odoratus.
*O*mnifariam. in omnes partes aliquem fallere. Pro Sest.
*O*pprobrio. probrum infero.
*O*ratoria. rhetorica, ratio dicendi, doctrina dicendi, studium eloquentiae.

Ordina-

- Ordinarius. legitimus.
 Ordinatè. ordinis, ordinatim, ex ordine, compositè dicere.
 Paroxysmus. commotiuncula, tentatio.
 Particularis. præcipuè singularis, τὸ κατὰ μέρος.
 Particulariter. præcipuè.
 Parui facio. in paruis, vel minimis pono, nullo loco habeo.
 Pascuum. pastus pecudum.
 Passio. affectio animi, motus animi.
 Passivus. παθητικός.
 Patrocinator. adsum pro aliquo, causis præsto sum.
 Pauidus. pauens.
 Pauperies. paupertas.
 Pausa. respiratio.
 Pellucidus. perlucidus.
 Pensionarius. vectigalis.
 Perpendiculariter. ad perpendicularum.
 Pertranseo. permeo.
 Pessimus. deterrimus.
 Pessumdo. obtero, protero, conculco.
 Philosophaster. minutus philosophus.
 Phlegma. pituita.
 Pignero. oppignero.
 Piscatio. piscatus.
 Planctus. plangor.
 Planeta. astrum vel stella errans, stella vaga.
 Planto. sero arbores.
 Pleuresis. lateris dolor.
 Plico. complico.
 Populosus. frequens.
 Possibilis. δύνατος. De Fato. De eo quod possit fieri, aut non possit.
 Postpono. posthabeo, longè & retrò pono, posteriorem duco.

- Practica. usus, experientia.*
Practicus. experiens, usu peritus, exercitatus.
Præcedo. præcurro, antegredior.
Præfoco. vocem includo.
Præsentaneus. præsens.
Præsepium. præsepe.
Prætextus. nomen, simulatio, species, per simulationem iniuria.
Præualeo. præsto.
Præuè. perperam.
Primatus. principatus.
Proculco. conculco, protero.
Prodigalitas. effusio, profusio.
Prodigaliter. prodigè.
Prodigo. effundo, profundo, cōsumo, dissipo, dilapido, exhaurio.
Profectus. magnus progressus in aliqua scientia.
Professor. magister alicuius artis.
Prolongo. traho, differo, profero, proueho, prorogo, produco.
Propalo. in medium profero, diuulgo, palam profero.
Propatulus. promptus.
Properanter. festinanter.
Properè. festinanter.
Properus. præperus.
Prorsum. prorsus.
Prosa. soluta oratio. verba soluta.
Prostituo. corpus palam ad omnes libidines diuulgo, vulgo.
Protector. Post P. Lentulus parens ac deus nostra vite, fortuna, memoria, nominis.
Proteruè. petulanter.
Pronentus. fructus.
Pullatus. atratus.
Pulmentarium. pulmentum.
Pulpitum. suggestum, pons.

Puuitus.

- Punitus. multatus.
 Quadrum. quadratum.
 Qualis qualis. cuiusquemodi, cuiusmodicumque.
 Qualiteronunque. perinde, utcumque.
 Ratifico. ratum facio.
 Rauesco. raucus fio.
 Raucitas. vox obtusa.
 Rebellio. defectio, alienatio.
 Rebellis. qui à Repub. deficit.
 Rebello. à Repub. deficio.
 Redditus. fructus, vectigal.
 Reduplico. conduplico.
 Refocillo. reficio, recreo.
 Regaliter. regificè.
 Registro. in publicas tabulas refero.
 Relatiuus. qua sub eamdem rationem cadunt, ut locare, con-
 ducere.
 Ren. renes.
 Respectu. ad rationem.
 Resplendo. relusco.
 Restauro. resarcio, restituo.
 Reuelo. enuntio, indico, profero, aperio, illustro, patefacio.
 Ringo. ringor.
 Robuste. neruosè.
 Rubedo. rubor.
 Ruditus. infirmitas ingenij, stupiditas, stupor.
 Sauius. sauitiam in aliquem adhibeo, exerceo, crudelitatem in
 aliquem adhibeo.
 Sanè. salubriter.
 Sapidus. conditus.
 Satiatus. satietate defessus.
 Satum. seges.
 Stabo. perfrico.

- Scintillo. igniculos iacio.*
Scrupulosè. nimis exiguè, & exiliter ad calculos renocare amicitiam.
Sculptor. fictor.
Secessus. recessus, locus remotus, solitudo, latebra.
Secretè. secretò.
Secundò. secundo loco.
Serna. ancilla.
Sigillo. signo, ob signo.
Significatum. vis, notio, sententia, potestas.
Solamen. solatium.
Solummodò. dumtaxat.
Somnolentia. sopor, languor.
Somnolentus. somni plenus, somniculosus, grauibus oculis.
Sonorus. canorus.
Sopio. consopio.
Sparsim. fusè.
Specialis. prapiciuus. Contrarium, generalis.
Specialiter. speciatim.
Spontaneus. voluntarius.
Statuarius. fictor, qui signa fabricat.
Sternutatio. sternutamentum.
Subhasto. praconi subyicio.
Subingo. subigo.
Sublimiter. sublimè.
Substantia. vis natura.
Sufficienter. satis commodè.
Superabundo. supero, superfluo, effluo, affluo, abundo.
Superbio. efferor. fastidio & contumacia efferor, animos efferor.
Superciliosus. qui vultu importuno est.
Superfluitas. redundantia.
Superfluus. superuacaneus, superuacuus, redundans, quod superest.

Super-

- Superviuo. Super sum.*
Sustentaculum. fundamentum, basis.
Symbolum. collecta.
Tantillus. ne punctum temporis, ne minima mora.
Temo. clauus, gubernaculum.
Tempestuosus. turbulentus.
Tenebrosus. tenebricosus, cacus.
Terrens. terrenus.
Testatio. testificatio.
Tinctor. infector,
Tolerans. perferens.
Tonstrix. tonstricula.
Tonus. sonus.
Toxicum. venenum.
Transactio. decisio.
Transfodio. transfigo.
Transformo. conuerto.
Transgredior. migro.
Transmuto. conuerto, transfero.
Trecenti. tercenti.
Tredecim. decem & tres.
Trepidus. tremens, horrens.
Tres. terni.
Tyrannicida. vindex & oppressor dominationis, tyranno-
ctonus.
Vacuo. vacuum facio.
Vacuum. inanitas.
Vagabundus. vagus, qui sedem certam & domicilium stabile
non habet.
Valor. pretium, aestimatio, vis, virtus.
Vane. inaniter.
Vappa. vinum fugiens.
Vaticinium. vaticinatio.

- Vbertim. vberius.*
Vbique. omnibus locis.
Vecordia. stupor cordis.
Vehementia. acrimonia.
Velox. concitans, incitatus, excitatus, volucer.
Venator. Is tendit plagas, excitat & agitat feras, ut in plagas incidant.
Venenosus. venenatus.
Ventositas. Faba venter inflatur, quod habet inflationem magnam is cibus.
Verifico. conuincio.
Veriloquus. veridicus.
Verificor. condere pœma, pangere versus, facere versus, conficere versus, canere.
Versum. versus.
Vesania. insania.
Veterasco. vetustatem assumo.
Vexillifer. signifer.
Victoriosus. victor, felix.
Vigilatio. peruigilatio.
Vituperandus. vituperabilis, qui in vitio est.
Vituperium. opprobrium.
Vinacitas. viriditas.
Vlcero. ulceratus.
Vlterius. longius.
Vltio. Pro Cæc. Actio iniuriarum dolorem imminuit & libertatis iudicio pœnaque mitigat.
Vltroneus. voluntarius.
Vnanimus, vel vnanimis. concors, consentiens.
Vnanimitas. consentiens voluntas.
Vnanimiter. Vna mente, vno ore.
Vncus. uncinatus.
Vndicumque. ex omni parte.

Vniformis. uniusmodi, sui que similis, & eiusdem natura, constans, perpetuus.

Vnio. in unum conduco, congrego.

Vniuersaliter. generaliter.

Voluptuosus. voluptarius.

Vomitus. vomitio.

Voracitas. abdomen.

Vrsa. arctos minor. In Arat.

Zona. cingulus.

F I N I S.

A P P R O B A T I O.

IN his ad Amorsfordianos & Lectorem epistolis, atque ipsis Ciceronianis Polyonymis, quod sanctæ Catholice religioni Romanæ Ecclesiæ contrarium sit, vel bonos mores vel Regiam maiestatem offendat, continetur nihil, & propter studiosorum utilitatem etiam imprimenda & legenda hæc insignia Polyonyma esse iudico. Datum Antuerpiæ, Anno 1587. Iunij Calend.

Henricus Zebertus à Dunghen, S. Th. Doctor,
Cathed. Ecclesiæ B. Mariæ virginis Canon.
lib. Censor Antuerp.

Q 5

INDEX

INDEX LATINVS.

		A.	
A B I R E magistratu.	22	Adulter.	142
Abiicere se ad pedes alicuius.	180	Adulterinus.	188
Abrogare.	179	Adulterium.	142
Absoluere.	62	Aduocatus.	207
Absolutum.	208	Aedificare.	181
Absurdum.	135	Aeger.	107
Abundare.	142	Aegrè.	130
Abundans.	243	Aegrotus.	107
Abundantia.	143.211	Aequalis.	189
Abundanter.	143	Aequaliter.	70
Abundare.	142	Aequè.	119
Academia.	94	Aequitas.	150
Accedit eòdem.	92	Aequus.	150
Accipere hospitio.	137	Aër.	114
Accumulare aurum.	71	Aestus maritimi.	58
Accuratè.	120.127	Affabilis.	32
Accusare.	34.173	Affabilitas.	210
Acerbè ferre.	147	Affabrè.	68.140
Acerbitas.	173	Afferre detrimentum.	154
Acerbum.	174	Affirmare.	207
Acerbum odium.	84	Affluere.	142
Aceruus.	95	Age.	215
Aciem instruere.	141	Agedum.	215
Acrius oculis intueri.	126.156	Ager.	20
Ad arbitrium suum viuere.	51	Agere.	117
Ad constitutam diem.	75	Agere diem festum.	205
Adesse.	87	Agere gratias.	79
Additamentum.	199	Agere radices.	218
Adferre religionem.	208	Agere rimas.	168
Ad hæc.	31	Agitari furiis.	149.111
Adiumentum.	97	Agmen.	88
Adiunctus.	38	Agricola.	20
Administrare rem familiarem.	97	Agri locique deserti.	217
Adolescentia.	103	Agrum stercorare.	119
Ad summum.	179	Albus.	217
Adulare.	165	Alerè.	207
Adulari.	165	Alimentum.	207
Adulator.	145	Alicui grande conuicium facere.	165
Aduentus tuus mihi optatissimus.	221	Alioqui.	21
		Aliquid primoribus labris gustare.	205
		Aliquem	

I N D E X.

Aliquem pœnitere.	33	Aper.	217
Allicere.	21	Apertè.	42.163
Altero tanto maior.	131	Apertus.	42.140
Altus.	94	Apparitor.	42.85
Amandare.	214	Apportare.	40
Amare.	112	A principio.	189
Amarum.	174	Apud inferos.	87
Amica.	38	Aquaintercus.	213
Amœnus.	116	Aquamconglaciari.	37
Amicissimus.	84	Aqueductus.	81
Amicitia.	209	Ara, altare.	27
Amicitiam alicuius sibi concilia- re.	209	Arare.	61
Amicitiam diffuere, præcidere.		Arbiter.	112
209		Arbitrari.	121
Amicus.	209	Arbitrium.	217
Amor.	113	Arcana.	192
Amplificare, amplificatio.	199	Architectus.	181
Amputare.	23	Arctiori somno teneri.	194
Angor.	28.168	Arctus.	61
Anguis.	164	Ardenti cupiditate.	120
Angustus.	61.106	Arescere.	194
Angustia.	26	Aristarchum esse.	44
Anicula.	24	Arrogans.	96
Anima.	20.163	Arrogantia.	96
Animosus.	123	Articulatim.	120
Animum alicuius frangere.		Artifex.	25
124		Artificiosè.	68.140
Animum relaxare.	198	Artificium.	25
Animus.	163	Artuum dolor.	64
Animus gratus.	47	Araum.	200
Animus magnus.	83	Arx.	64
Annales.	93	Asperitas.	174
Annuere.	30	Aspernari.	202
Antecellere.	40	Aspicere.	21
Ante lucem.	210	Astus.	113
Anticipare.	207	Asturè.	29
Antiquare.	179	Astutia.	113
Antiquatum est.	91	Astutus.	113
Antiquius.	112	At.	117
Antiquus.	24	Ater.	176
Anus, ani.	61	A tergo.	19
Anus, us.	24	Attendere.	21
Anxius.	168	Attenuare.	57
		Auarus.	78
		Auari-	

		I N D E X.	
Auaritia.		78	Breuis 106
Auctoritate valens.		66	Breuitas. 106
Audire.		95	Breuitat. 106
Augere.		199	Breuitat. describere. 106
Augere aliquem diuitiis.		182	Buccina. 185
Augurari.		183	
Augures.		212	
Augurium.		216	
Auis.		207	
Aulæum.		178	
Aurifex.		81	
Auster.		176	
Auxilium.		97	
Auxilium ferre		87	
	B.		
B acchanalia.		190	
Bacillum.		170	
Balbus.		114	
Balbutire.		170	
Balneæ, arum.		27	
Barba.		28	
Barbarè loqui.		106	
Bellicus.		199	
Bellua.		30	
Bellum.		139	
Bellum instruere.		73	
Benè		215	
Beneficium.		65	
Beneficium dare.		113	
Beneuolentia.		209	
Beneuolus.		209	
Benignus.		222	
Bestia.		30	
Bibere venenum.		196	
Bibliotheca.		112	
Bilem exercere.		165	
Blandiri.		182.219	
Blanditia.		21	
Blandus.		32	
Bona fama.		80	
Bona publicare.		43.80	
Bonus.		79	
Brassica.		106	
Breui tempore.		100.107.126	
			C.
			C Adere. 188
			Cadere in iudicio. 204
			Caducus. 107.195
			Cæsius color. 38
			Callidè. 29
			Calliditas. 113
			Callidus. 113
			Calor solis. 92
			Caluitium. 42
			Calx. 202
			Caminus. 160
			Canere. 193
			Canere cithara. 89
			Cantare. 163
			Capere. 189
			Capere ciuitatem. 169
			Capere voluptatem. 211
			Capillatiorem esse. 85
			Capillus. 85
			Capitale facinus. 54
			Capite operto esse. 95
			Caprius. 76
			Caput. 132.154
			Caput ceruicibus abscindere. 137
			Carcer. 77.104
			Carnifex. 42
			Casa. 96
			Castellum. 64
			Castitas. 150
			Castra. 110
			Castra ponere. 110
			Castrensis. 139
			Castus. 107.140.151
			Caullari. 103.157
			Caulis. 106
			Caupo. 88
			Cauponari. 88
			Caussa

I N D E X.

Caussa.	123.154	Cogere senatum.	150
Cædes.	53	Cogere, ferre tributa.	156
Cædem facere.	54	Cogitare.	28.100.142
Cædere.	164	Cognatio.	75.117
Cedere.	217	Cognatus.	116
Cedere alicuius precibus	197	Cohibere.	30
Cedere tempori.	172	Cohibere iracundiam.	182
Celare.	191	Colere virtutem.	206
Celebritas.	119.195	Collatio.	70
Celer.	150	Colligere.	195
Celeritas.	150	Collis.	96
Celeritas ingenij.	174	Collocatio.	54
Cella penuaria.	104	Collocare filiam alicui.	35
Celsus montis vertex.	94	Colloqui.	145
Censere.	121	Columnæ.	145
Cernere.	163	Coma.	85
Cernere est.	119	Comburare.	192
Certare.	186	Comessari.	80
Certè, certò.	207	Cominus.	190
Cessare.	23.110.128.140	Comitari.	207
Cessatorem esse.	128	Commendare.	146
Charta, chartula.	144	Committere.	36
Chirographum.	86.148	Committere culpam.	161
Chirurgia.	118	Committere aliquid litteris.	34
Cibum concoquere.	168	Comparare.	70
Cingulum.	81	Comparatio.	70
Circumcirca.	153	Compensare.	196
Circumstare.	153	Compileare.	153.171
Cista, cistella.	104	Complecti memoria.	136
Citare.	179	Componere libros.	49
Cithara.	89	Comprehendere.	189
Citus.	150	Concedere.	32.217
Ciuitatem delere.	169	Concidere animo.	124
Clam.	92	Concilia.	195
Clamofus.	116	Conciliare pacem.	144
Claudicare.	147	Concilium.	155
Clypeus.	157	Conclaue.	164
Cocus vel coquus.	106	Concors.	59
Cæcus.	39	Concordia.	59
Cælum.	88	Concordissimè.	59
Cæna.	27	Concubina.	39
Cænum.	164	Condimentum.	154
Cærus.	155.95	Conditibnes perturbare.	129
Cogere.	195	Condonare crimen.	123
		Condu-	

		I N D E X.		
Conducere.	131	Corbis.	44	
Confiteri.	32	Corona.	44	
Confiteri de maleficio.	38	Correctio.	44	
Confusè.	167	Corrector.	44	
Congratulari.	118	Corrigere.	44	
Congregari.	195	Crapula.	56.78	
Congruens.	33	Credere.	36.70	
Congruere.	69.142	Credibilis.	69	
Coniecturam facere.	147	Crepida.	143	
Coniicere.	149	Cremare.	192	
Coniungere.	37	Crimen.	122	
Connectere.	37	Criticum esse.	44	
Consciscere sibi mortem.	54	Crudelis.	173	
Conscribere milites.	105	Crux.	65	
Consequi.	193	Cubiculum.	164	
Consentire.	69	Cubitus.	45	
Consilium dare.	149	Culina.	106	
Consolari.	185	Culpa.	122	
Consolatio.	185	Culter.	119	
Constituta dies.	75	Culus.	61	
Consuetudo.	78	Cumulatè satisfacere.	73	
Consulere ciuū commodis.	150	Cumulus.	95	
Consulere cū accusandi casu	150	Cunæ, cunabula.	216	
Consultare.	33	Cupere.	50	
Consumere diem.	46	Cupiditas.	30.78	
Contagio.	20	Cura.	168	
Contagione manare longius.	20	Curare.	119	
Contendere.	105.186	Curare negotia aliena.	25	
Contemptus.	102	Curia.	150	
Continuò.	180	Cursim.	185	
Contrahere.	61	Currus.	212	
Contrahere æs alienum.	160	Custodia.	77.104	
Contra.	47	Custos.	144	
Contristari.	29	Cymba.	161	
Contumelia.	165			
Conualescere.	75	D.		
Conuenire.	69.131.142	D Are.	77	
Conuentus.	155	Dare alicui imperium.	88	
Conuictum.	165	Dare licentiam.	141	
Conuiuari.	65	Dare litteras.	42	
Conuiuium.	65	Dare occasionem.	143	
Conuiuium moderatum.	166	Dare veniam.	141	
Copia.	143	Data est tibi potestas.	51	
Copiosus.	143.152	Debitum remittere.	149	
Coram.	102	Decernere.	206	
		Decet.	89	
			Decla-	

I N D E X.

Declarare.	283	Dies festus.	205
Decretum.	66	Dies noctesque.	125
Dedecori est.	90	Dies medetur.	54
Dedita opera.	121	Differentia.	134
Deducere.	23	Differre.	157.203
Defatigare.	123	Difficilis.	72
Defensio.	34	Difficultas.	176
Defensor.	144	Difficulter.	130
Deficere.	22.124	Digredi ab eo quod proposueris.	
Deficere animo.	36	219	
Degenerare.	24	Dilabi.	195
Degustare.	146	Diligenter.	127
Dehortari.	23	Diluculo.	210
Dein.	47	Diripere.	158
Delectus exercitus.	124	Discernere.	134
Deliberare.	33	Discordare.	25
Delicatè ac molliter viuere.	80.	Disertus.	215
111		Discrimen.	144
Delere.	221	Dissensio.	186
Delictum.	122	Dissentire.	25
Delirare.	175	Dissidere.	25
Delubri dedicatio.	104	Dissidium.	186
Delubrum.	104	Dissimulare.	51
Densus.	49	Dissipare famam.	63
Dentata charta agere.	159	Dissipare fortunas.	52
Deprauare.	197.198	Dissuadere.	23
Deridere.	30	Distare.	157
Describere.	219	Distinguere.	134
De seipso gloriôsius prædicare.		Distortus.	44
146		Ditari.	152
Deferere.	22.109	Diuersorium.	88
Desiderare.	30.82	Diuersus.	119
Desiderare gloriam.	60	Diutiùs in vita esse nõ posse.	194
Desiderium.	30	Diues.	152
Desidia.	184	Diuitiæ.	152
Desipere.	57.175	Diulgare.	103.139
Desistere.	32.140	Docere.	111
Desperare.	213	Dolare.	61
Destinare.	206	Dolere.	55
Detrimentum.	154	Dolor lateris.	171
Deturbare.	23.172	Dolus.	29
Deuinctus.	103	Domare.	134.179
Deum testari.	179	Domi.	97
Dicere.	169	Domicilium.	97
Dies.	46	Dominari.	87
		Domi.	

I N D E X.			
Dominatio.	87.187	Emergere ex mendicitate.	189
Dominatus.	87	Eminere.	94
Domus.	97.218	Eminus.	190
Donare.	65.77	Emporium.	117
Donum.	65	Emolumentum.	141
Dos.	94	Emungere.	126
Dubitare.	187	Epistola.	41
Dubitatio.	187	Epulum.	65
Dubium.	187	Erigere animum.	123
Ductu suo.	167	Errare.	53.57
Dulce.	174	Error.	57
Dumeta.	85	Erubescere.	155
Durescere.	86	Erudire.	111
Durities.	86	Esse aliis exemplum.	62
Durus.	86.173	Esse grandiozem natu.	24
Dysenteria.	116	Esse ingratum.	134
		Esse ieiunium.	190
		Esto.	109
E.		Euadere.	109
		Eunuchus.	71
E brietas.	56	Eunuchus.	71
E briosus.	56.73	Excisio.	28
Ebrius.	56	Excitare e somno.	118.213
Edere.	61	Excitare ignem.	212
Edictum.	66	Excogitare.	202
Ediscere.	111	Excusare.	137.162
Edomare.	179	Excusatio.	237
Edormire.	164	Exemplar.	110
Efferre ineptias.	136	Exemplum sequi.	62
Effluere.	220	Exequi.	117
Effringere fores.	55	Exequi mandata alicuius.	39
Effugere.	136	Exequi munus suum.	132
Egens.	26	Exercere.	131
Egestas.	26	Exercere infatibilem crudelita-	
Einlare.	97	tem.	219
Elabi.	136	Exercitatio.	131
Elegans.	64	Exercitus.	88
Elegantia sermonis.	45	Exhæredare.	117
Eleuare.	199	Exhaurire.	221
Eligere.	104	Exhibere.	183
Eloquens.	215	Exhibere alicui negotium.	124
Eloqui.	220	Exigere nomina sua.	160
E regione.	179	Eximere.	220
Emerere.	43	Exorare.	192
Emergere.	109	Exordiri.	31

Exordium

I N D E X.

Exordium.	146	Feles, felis.	42
Expellere prædio.	80	Feliciter.	71.216
Experiri.	36	Feliciter euenit.	71
Expilare.	153	Felix.	71
Explere famem.	200	Fertilitas.	211
Explere sitim.	55	Fessus.	123
Explicare.	29	Festinare.	84
Exploratum est tibi.	78	Festus dies.	205
Expectare.	212	Fidelis.	76
Extare.	94	Fidem habere.	70
Ex tempore.	130	Fidem fallere.	71
Extenuare.	199	Fieri potest.	123
Externus.	208	Fieri non potest.	135
Extorris.	27.67	Figura.	120
Extra iocum.	167	Fimbriæ.	114
Extrudere domo.	229	Findi.	168
Exul.	27.67	Fines.	64
Exuscitare animos.	123	Finis.	62
Exuuia.	153	Finire.	62
F.		Firmo esse corpore.	76
Faber.	181	Flagitium.	122
Facere, pro æstimare.	19	Flere.	97.159.216
Facere bellum.	138	Fletus.	97
Facere cædem.	54	Flumen.	152
Facere fidem.	52	Fluuus.	152
Facere redemptionem à prædonibus.	150	Fluxum.	195
Facere seditionem.	140	Fœdus.	136
Facere sumtus pro facultatibus.	180	Fœmina.	218
Facile.	167	Fœnerari.	217
Facilis.	73.79	Fœnerator.	218
Fæx.	76.212	Fœtor.	170
Falx.	162	Folia.	38
Fama.	63	Fores.	54
Fames.	94	Fores aperire.	55
Familiarissimè aliquo vti.	74.209	Forma.	110.158
Familia.	75	Formosus.	64.158
Famula.	50	Fornax.	142
Famulari.	50	Fortasse.	37
Famulus.	49	Fortis.	170
Fateri.	32	Fortibus oculis adspectare aliquem.	156
Fauere.	79	Forum.	117
Fauor.	79	Fragile.	107.195
		Frangere cupiditates.	165
		R	Frauda-

		I N D E X.	
Fraudare.	29	Gladius.	119.176
Fraudator.	29	Globosus.	153
Fraus.	154	Gloria.	115
Fremere.	81	Gracilitas corporis.	56
Frenum.	41	Græci.	81
Frequentia.	119	Grassator.	124
Frequenter.	49	Gratia.	47.79.155.197
Frigere.	103	Gratias agere.	79
Frigus.	104	Gratificare, gratum facere.	113
Frondes.	38	Gratiosus.	174
Fructus.	141	Gratus.	73
Fruges, is; vel frux.	211	Graue.	176
Frugi.	79	Grauidam esse.	83
Frui.	66	Gregatim.	121
Frui mensa conquistissimis cibus		Gula.	78
exstructa.	165	Gurges.	208
Frumentum comprimere.	56	Gustare.	146
Fruticare.	220		
Fucatus.	77.188	H.	
Fucus.	38	H Abere in promptu.	33
Fugare.	206	Habere comitia.	46
Fugere.	159.162.205	Habere aliquam in matrimonio.	
Fugæ se dare.	163	95	
Fugiens oculorum obtutum.	137	Habere quæstionem in caput al-	
Fugit me.	90.196	terius de furto.	145
Fulgere.	157	Habere æs alienum.	160
Fulmen.	38	Habere rationem temporis.	181
Funeri operam dare.	220	Habere virtutē vel virtutes.	206
Funestus.	55	Habere castra prope muros.	110
Funiculus.	221	Habitare.	218
Funus.	220	Hac mente sum.	98
Funus facere.	220	Hactenus.	183
Fur.	50	Hallucinari.	157
Furari.	171	Harmonia.	74
Furere.	149	Hasta.	170
Furor.	149	Hastas abiicere.	204
Fustis.	170	Hebes.	40
		Heberare.	145
		Helluo.	79.208
G.		Hic est mos patrius.	91
G Arrire.	136	Historia.	93
Garrulus.	42	Histriones.	168
Gemere.	173	Homo comis.	174
Gemma.	144	Homo perfidus.	67
Gerere.	117	Homo sceleratus.	147
Gerere bellum.	138		
			Homō

I N D E X.

Homo plebeius.	134	Impertiri.	118
Homo deformis.	110	Impolitè.	128
Homo omni doctrina ac virtute ornatissimus.	161	Imponere.	29
Homo sapiens ac multarum rerum peritus.	217	Improuisò.	130.138
Honestus.	60	Impudens.	136
Honor.	60.115	Impunitas.	141
Honorare.	59	Impurus.	136.147
Honoratus.	66	In æruginem incidere.	200
Honoris cupiditas.	60	Inambulare.	168
Horologium.	96	Inanis.	100
Horreum.	161	Inaugurare.	96
Hospitium.	88	Inaulpicatò.	135
Humanus.	32.174	Incendere.	141.151.192
Humare.	31	Incendium facere.	40
Humidus.	126	Incidere in are.	101
Humile.	110	Incidere venas alicui.	20
Hydria.	59	Incitare.	141.149.181
		Incorruptus.	140.151
		In crucem tollere.	86
		In culpa esse.	161
		Incubere in aliquâ causam.	127
I actatio.	34	Incurrere.	62
Iactura.	154	Indagare.	134
Iaculari.	157	Indecorè.	133
Iaculum.	144	Indicare.	92
Iam inde, ab ortu.	190	Indicere.	138
Ianitor.	145	Indicia.	178
Ianua.	54.102	Indoctus.	129
Ideo.	47	Indomitus.	135
Id tibi erit emolumento.	183	Inducia.	35
Ignauia.	184	Inducias pacisci.	36
Ignauus.	184	Indulgere.	191
Ignem extinguere.	212	Industrius.	175
Ignis.	212	Infamia.	155
Ignobilis.	130	Infamis.	167
Illecebra.	21	Infelix.	135
Illo tempore.	139	Infidelis.	137
Imber.	151	Infidelitas.	137
Imitari.	126	Infidus.	137
Immensa vorago.	79	Inflammarè.	40
Impellere.	141.181	Ingenitum.	21
Impendèrè.	26	Ingens.	82
Imperitè.	128	Inimicus.	205
Imperium.	116	Initio.	102
Imperium dilatare.	108		

R 2

Initium.

I N D E X.			
Initium.	31	Inuidiam parare.	130
In ius vocare.	47.179	Inuidus.	32
In memoriam redigere.	51	Inuisere.	201
Innocens.	135	Inuita Minerua.	178
Innuere.	92	Inuitamentum.	21
Inops.	26.71	Inuitus.	129
Inopia.	26	Inutilis.	136
In ore vulgi.	91	Iocari.	157
In perpetuum.	63	Ira.	103
In portum ex alto inuehi.	210	Iracundia.	182
Inquinatè loqui.	106	Iraſci.	182
Infantia.	149	Ire.	64
Infanire.	149	Irritare.	179
Infanus.	149	Iter.	213
Inſciens feci.	138	Iter facere.	151
Inſculpere mentibus.	101	Iterum.	214
Inſectari.	148	Iubere.	66
Inſidiæ.	108	Iubere fieri ſilentium.	51
Inſigne factum.	83	Iucundus.	113.116
Inſignibus gloria ornari.	82	Iudæus.	103
Inſipiens.	130	Iudex.	152
Inſpicere.	35	Iurare.	138.176
Inſtar.	69	Iuriſperitus.	68
Inſtare.	206	Ius.	150
Inſtigare.	141	Ius pro condimento.	154
Inſtitutum vita.	117	Iuſtitia.	150
In ſummo honore eſſe.	60	Iuſtus.	151
Inſumere.	194		
Inſuper.	31	L.	
Integer.	140	L Abi.	188
Intelligere.	202	L Labor.	25.176
Intercludere aditum.	214	Laborare.	26
Interdicere.	192	Lacerare.	158.219
Interdum.	166	Laceſcere.	179
Interea, interim.	46	Laconiſmus.	106
Interpellare.	169	Lædere.	148
Interrogare.	208	Lanx.	160
Intrare.	102	Lapiſ.	171
Introitus.	102	Lætari.	211
Intus canere.	174	Lætitiã facere.	210
Inuadere.	21.80	Lætitia.	210
Inuenire.	205	Lætus.	211
Inuidere.	32.130	Largiri.	65.77
Inuidia.	131	Largitionibus corrumpere.	132
		Latere.	

I N D E X.		
Latere.	161	Lutum. 164.212
Latescere.	161	Lynceum esse. 156
Latrare.	28	M.
Latro.	124	M acie torridus. 117
Latrocinari.	124	Macula. 165.166
Laudare.	146	Maculare. 35
Lectus.	128	Madidus. 126
Legere.	111	Magistratus. 140
Liber, libri.	39	Magnanimus. 137
Liberalis.	122	Magni æstimare. 82
Liberalitas.	122	Magnificè ornare conuiuium. 45
Liberaliter.	122	Magnificus. 87
Liberare.	198.208	Magnis se frangere laboribus. 83
Liberare se ære alieno.	160	Magnus. 82
Liberatus.	138	Mala, æ. 104
Liberè.	209	Maledictum. 165
Liberi.	104	Maledicus. 19
Libertas.	141	Maleficus. 123
Libidinosus.	73.116.210	Malè. 197
Libra.	212	Malè olere. 170
Librarius.	159	Malum fortiter ferre. 165
Licentia.	141	Malum intestinum. 186
Lictor.	42	Mandare. 66
Liquescere.	165.180	Mandatum. 66
Lis.	104	Mandatum est litteris. 89
Litigare.	50.105	Mandere. 105
Litigiosus.	105	Manifestè. 42.139
Litteræ.	41	Manifestus. 42.140
Litteras obfignare.	41	Manfuctus. 79.154
Litteras resignare.	41	Mare. 221
Littus.	132	Margarita. 144
Longè lateque.	210	Matrimonium. 58
Longæ vitæ.	108	Maxilla. 104
Loqui.	169	Maxima celeritate. 119
Loqui separatim.	23	Maxima vi. 120
Lucescere.	46	Maximas gratias agere. 47
Luce, vel Luci.	46	Maximè interest. 47
Lucrum.	77.141	Mea sententia. 126
Luctuosum.	55	Mederi. 75.119.218
Lucubrare.	38	Medicamentum. 118
Ludificari.	157	Medicina. 118
Ludo & ioco.	100	Medicus. 118
Luna.	117	Me fugit. 90.196
Luscus.	59	Meminiſſe. 100

R 3

Memo-

I N D E X.			
Memoria nostra.	101	Molestus.	109
Memoria tenere.	67	Monere.	199
Memoriam tenere.	136	Monile.	85
Mendacium.	114	Morari.	37
Mendax.	115	More institutoque maiorum.	23
Mendicum esse.	26	Mori.	171
Mens.	163	Morosus.	72
Mensæ exquisitissimis cibis ex-		Mors.	53
structa.	45.165	Mortuus.	53
Mente concidere.	201	Mos.	78
Mente sum turbara.	98	Mouere castra.	110
Mentiri.	114	Mulcere.	185
Mercari.	43	Mulier.	210
Mercator.	43	Mulierosus.	73.210
Mercatura.	43	Multa.	191
Mercaturas facere.	41	Multiplex.	119
Mercatus.	117	Multitudo.	112.155.195
Mercenarius.	216	Multis & grauibus argumentis.	120.
Merces.	115	Multo antè.	108
Meretrix.	94	Multum inter se distant.	90
Meridies.	175	Mundum.	151.175
Meritò.	130	Munire.	171
Metere.	119	Munus.	65.108.132
Metus.	168	Mutare mentem.	147
Migrare aliò.	197	Mutuari.	110.127
Mihi iniquus.	129		
Militare.	154	N.	
Milites.	105	Nacuus.	166
Mimi.	168	Narrare.	203
Minari.	55	Nasci.	180
Minister.	49	Natu grandior.	24
Ministra.	49	Nauibustransportare.	142
Minitari.	55	Nauigium.	156
Minuere dolorem.	121	Nauigare.	156
Minutatim.	100.121	Nauis.	156
Miseratione permoueri.	118	Nauseare, nauseæ molestiam sus-	
Missa facere.	10	cipere.	213
Mitis.	79.154	Nauta.	156
Mittere in carcerem.	10	Nebulo.	39
Modicum.	116	Necesse est.	90
Morere.	29.55	Negare.	114.216
Morustus.	55	Negligens.	133
Mola.	124	Negligentia.	133
Molestiam deuorare.	194	Negotij plurimum habere.	191
		Nego-	

I N D E X.

Negotium.	108	Obscurare.	57
Nemus.	40	Obscurè.	57
Nequaquam.	68	Obscurus.	57
Nequiter.	197	Obstreperere.	178
Nidum construere.	128	Obstruere.	112.173.182
Niger.	176	Obtrectare.	19
Nihil ad rem.	219	Obtrectator.	19.32
Nimia potentia dominari.	188	Obrurare.	73.182
Nobilis. 58. Nobilitas.	22.58	Obuiam procedere.	178
Nocte, noctu.	166	Occare.	61
Nomen pro debitore.	260	Occasio.	68.132
Nominare.	131	Occasionem alicui offerre.	143
Non adducor vt credam.	99	Occidere.	54
Non audere hiscere.	128	Occidente sole.	186
Non esse diu in vita.	129	Occultè.	192
Non est mihi exploratum.	99	Occultus.	192
Non laboro.	100	Occurrit animo.	121
Non magni aestimare.	129	Odium.	131.86
Non multum differt.	90	Odor suavis.	170
Non omnia dicere.	115	Offendere.	148.171.205
Non probatur mihi.	89	Officium.	132
Nostra memoria.	38	Olim.	92
Notare ignominia.	155	Olitor.	65
Nouissimus.	111	Omnem orbem peragraffe terra-	
Nouus.	128	rum.	37
Nox.	125	Onus.	108
Nubilis.	96	Opem alicuius petere.	97
Nugæ.	57	Opifex.	25
Nugari.	103	Opimus.	103.205
Nulla pudoris significatione.	136	Opinio me fefellit.	25
Numerare.	115.178	Opiparè.	109
Numquam.	131	Opportunitas.	68
Nunc.	131	Oppugnare.	36
Nundinæ.	117	Orare.	37
Nunciare.	136	Oratio exilis.	133
Nuper.	106	Oratio inculta.	133
Nusquam.	127	Oratio obscura.	53
Nutrimētum.	207	Orbis terrarum ardet bello.	215
		Ordinare.	157
O.		Ordiri.	31
Obediens.	68	Ordo.	141
Obedientiã relinquens.	135	Origo.	154
Obiicere.	204	Ornare.	45
Obiurgare.	51	Oscitari.	77
Oblivisci.	196		

R 4

Oscu-

		I N D E X.		
Osculari.		107	Periculum.	144
Ostium.		54.102	Perspicuè.	42
Otiari.		110	Perspicuus.	42.140
	P.		Perstare in sententia.	170
P Acetua dixerim.		92	Perstringere.	145
Pacisci.		193	Pertinax.	86
Pacta.		70.193	Peruersus.	20
Palàm.		139	Peruulgare.	103
Palma.		145.205	Pestifer ciuis.	166
Palus.		170	Pestis.	144
Parare inuidiam.		130	Petere.	30
Parcè.		122.166	Petulans.	48
Parere.		28	Petulanter viuere.	48
Parère.		134	Petulantia.	48
Pariter.		119.186	Pharmacopola.	25
Partior.		49	Piger.	184
Parum.		116	Pinguis.	103.205
Paruus.		106	Pius.	49
Passim.		72	Placer.	80.98
Pater.		188	Placidus.	172
Paterfamilias.		98	Planè.	163
Patibulum.		65	Plebs.	280
Patiens.		194	Pleraque.	207
Patria.		188	Plorare.	97
Patronus.		144.207	Plurima.	191
Pauere.		186	Plurimum.	161
Paullatim.		23.121	Plus æquo.	118
Paulisper.		59	Pluto.	87
Paullo post.		126	Pluvia.	151
Paullum.		116	Poculum.	32
Pauper.		26.71	Pœna.	145
Paupertas.		26	Polliceri.	32
Peccare.		53.123.175	Popina.	106
Peccatum.		57.122	Populus.	208
Peculium.		62	Porcus.	177
Pecunia.		71	Portorium.	196
Percipere fructus.		83	Portus.	87.182
Percussus.		291	Posse.	124
Percutere lapide.		198	Possidere.	35
Perdere oleum & operam.		26	Postea.	93
Perdifficilis questio.		57	Postera die.	46
Peregrinari.		144	Posteri.	125
Peregrinus.		208	Posteris tradere.	111
Perfectum.		208	Posthabere.	19.109
Perfidia.		137	Posthac.	47.95

I N D E X.

Potare.	208	Pro virili parte.	210
Potestas.	116	Prudenter.	217
Potiri.	66	Publicanus.	182
Præda.	153	Publicare bona.	43.80
Prædo.	124.153	Pudicus.	107
Prægnans.	210	Pudor.	155
Prælium.	139	Pudore afficere.	34
Præparare.	33	Pugio.	119.176
Præposterus.	20	Pugnantia loqui.	43
Præstare damnum.	154	Puluinus.	138
Præter æquum.	167	Puncto temporis.	38
Præteritum.	206	Pungere.	171
Principio.	102	Purgare.	137.162.175
Principium.	31.154	Purpura.	147
Privare occasione.	143	Purus.	140.151
Probus.	79		
Procax.	48	Q Vadrare.	142
Procacitas.	48	Quamobrem, Quapropter,	
Procella.	138	Quare.	212
Pro certo habeo.	98	Quæstor.	185
Proclivis.	73	Quæstus.	77.141
Procreare liberos.	104	Quando, Quia, Quoniam.	213
Procul.	190	Quercus.	61
Prodigus.	52	Querela.	105
Proficisci.	151	Querj.	105
Prognatum esse.	22	Quoad.	24.93
Pro meis opibus.	126	Quoad viam.	166
Promissa.	70	Quondam.	92
Promittere.	190		
Promptu, in promptu.	33	R Amus.	177
Proœmium.	31.146	Raptim.	85
Propè.	37.125	Rarus.	192
Propediem.	100.107	Ratio.	131
Propemodum.	37	Rariocinator.	151
Propensus.	73	Recedere à consuetudine.	219
Propinquitate coniunctum esse.		Recens.	128
35		Reconciliare.	122.201
Proscribere.	182.220	Recordari.	67
Prospero fortunæ flatu uti.	72	Rectè valere.	76.216
Prosternere.	127	Reddere memoriam sui nominis	
Protervus.	48	immortalem.	93
Protribunali.	164	Redimere.	198
Proverbum.	73	Redimere captos à prædonibus.	
Prouidens, prouidus.	206	150.	
Prouincia.	108	R 5	Redire

R 5

Redire

		I N D E X.		
Redire.	214		S.	
Redire ad propositum.	214	S Aga.		183
Referre.	25	S Sales vrbani.		157
Referre alicui debitum.	214	Saltare.		48
Referre rationes.	101.151	Saltatio.		48
Reficere.	200	Salue.		79.215
Refugium.	181	Salutare.		84
Regio.	108	Sanare.		75.119
Regredi.	19	Santes.		61
Rei exitus indicabit.	181	Sanus.		75
Religio.	208	Satellites.		85
Remedium.	118	Satiare.		200
Remouere.	172	Sauciare.		148.218
Remus.	152	Scabies.		160
Reprehendere.	33.173	Scapha.		161
Re præstare aliquid.	121	Scelus.		122
Repudiare.	198	Scenici.		168
Res aduersæ.	135.178	Scito sermone & quasi Atticolo-		
Referatio.	139	qui.		157
Resignare litteras.	41	Scorum.		94
Resipiscere.	215	Scriba.		159
Resistere.	32	Scribere.		108
Respirare.	200	Scripta.		39.158
Res seria.	84	Scurra.		93
Responsum dare.	25	Seutum.		157
Rete.	128	Scyphus.		32
Reuenire.	214	Se colligere.		43
Reuertere.	214	Secundum arbitrium tuum.		125
Reuerti.	214	Sed.		117
Reus.	123	Sed hæc hæctenus.		92
Ridere.	108	Sedes, sedis.		173.218
Ripa.	132	Seditio.		124.186
Rixa.	104	Sedulò.		127
Robur.	170	Se extricare.		162
Robustus.	86.170	Se in discrimen adducere.		102
Rogare.	37.208	Sementem facere.		162
Rotundus.	153	Sempiternus.		62
Rubor.	155	Senatus.		149
Rudes ac tirones litterarum.		Senecta.		24
103.		Sensim.		121
Rudis.	82	Sentina.		76
Ruere.	195	Sepelire.		31
Rumor.	63	Sepes, is. 131.	Sepire.	132
Rursus.	3.214	Sepulcrum.		81
			Sequi.	

I N D E X.

Sequi.	126.207	Sponſionem facere.	214
Serpens.	165	Statim.	180
Sertum.	44	Statuere diem.	46.206
Seruare promiſſa.	71	Statuta dies.	75
Seruare tempori.	74	Statui.	99
Sibi aſſumere.	184	Stercorare agrum.	119
Sicut fertur.	24	Stipatores.	85
Signa.	178	Stipendia mereri.	154
Signum.	190	Strabonem eſſe.	156
Silua.	40	Stragula veſtis.	28
Similes eſſe.	69	Stringere gladium.	184
Similitudo.	70	Studiosè.	127
Simpliciter.	163.167	Studiosus.	137
Simulator.	98	Studium.	30.79.113
Sincerè.	167	Stultus.	57.67
Sine dubio.	167	Stupere.	201
Sine vllò delectu.	167	Stupeſcere.	201
Situm depellere.	55	Stupidus.	82
Simul.	186	Stuprare.	197
Sodales.	74	Stuprum.	142
Sodalitas.	74	Stylus.	81
Solatium.	96	Sua ſponte.	121.167
Solicitudo.	168	Subitò.	130.138
Solicitudinem ſruere.	168	Subiungere.	134
Solicitus.	168	Subornare.	219
Soluere.	30.136	Subſidium.	97
Soluta oratio.	147	Subſiſte pauliſper.	169
Solutus.	138	Subſiſtere.	39
Somniare.	56	Subſtituere.	171
Somniculoſus.	164	Subtilis diſputator.	113
Sonitus.	72	Suffocare, 218. Suggestere.	102
Sophiſma.	187	Summa diligentia.	120
Sordes.	212	Summa inopia & caritas rei fru-	
Sordidum ad famam.	155	mentaria.	56
Sors. 26. Sortiri.	116	Summa neceſſitudo.	190
Spargere.	237	Summam eſſe in aliquo vim in-	
ſpectatus.	201	genij.	80
Spe duci.	93	Summo officio aliquem deuin-	
Spe falli. 93. Spes.	93	cire.	193
Spes me tenet.	99	Sumtus.	44
Spirare.	20	Sumtus facere.	44
Splendere.	157	Sumtus eſſuſi.	143
Spolium.	153	Supellex.	93
Spondere pro aliquo.	32	Superbia. 96. Superbus. 96	
		Super-	

		I N D E X.	
Sup			
Supersedere.	23.140	Tollere alicuius errorem.	31
Supplicium.	145	Tondere capillum.	85
Supra.	20	Torques.	85
Sursum deorsum.	40	Torrere.	40
Sus.	177	Tortor.	42
Suscepit consuetudo.	77	Tota potestas eius rei tua est.	103
Suscipere negotium.	22	Tradere se quieti.	65
Suspendi.	68	Tranquillè.	74.194
Susplicere.	141	Transferre culpam in alios.	160
Susplicor.	99.200	Transfigere cum aliquo.	85
Symphonia.	74	Tribuere.	118
Syngrapha.	86.148	Tribuere officium.	209
		Tribunal.	50
		Tributum.	181
T Abellarius.	41	Tristis.	55
Tabes.	180	Institia.	55.174
Tabescere.	165.180	Triumphare.	185
Tabum.	61	Triumphus.	205
Tacere.	177	Tua causa.	133
Tacenda enuntians.	129	Tua istuc refert maximè.	89
Tangere vlcus alicuius.	177	Tubæ.	185
Tardè.	186	Tueri.	34
Tardum esse.	148	Tum mihi auctor fuisti.	52
Tardus.	40	Tumulus.	81.96
Teda.	182	Tunica.	177
Tegere.	48	Turba.	155.195
Tegmen.	48	Turbida tempestas.	148
Telum.	144	Turpis.	136.167
Temperantia.	117	Tutari.	34
Tempestas.	138	Tutor.	144
Tempestas serena.	158	Tyrannis.	187
Tempestatem conquiescere.	64	Tyrannus.	187
Templum.	104		
Tempus consumere.	181		
Tenebricosus.	57	V Acillare.	173
Tenere aliquem in sua potestate		Vagari.	57
& obseruantia.	87	Valebis.	38
Termini.	64	Valere.	124
Terra ferax.	211	Validus.	75
Terra sterilis.	138	Varius.	119
Terrere.	55.203	Vasa Samia.	26
Testudo.	164	Vas, vadis.	39
Thesaurus.	156	Vastare.	28
Timidus.	203	Vbertas.	143.211
Tirones litterarum.	103	Vectigal.	118
Tolerare.	114	Velocitas.	150
Toleranter.	194	Vende-	

I N D E X.

Vendere.	193	Violenter.	120
Veneficiis & incantationibus		Virginitas.	151
agere.	183	Virgis cedere.	68
Venefica.	183	Vir humanitate politus.	45
Veneficus.	183	Viride.	82
Veneno necare.	196	Vir omni liberali doctrina poli-	
Venenum.	191	tus.	45
Venercus.	73	Viscus.	114
Venia.	141	Vitare.	159
Venire in mentem.	180	Vituperare.	155
Venire opportunè.	43	Viuere.	111
Venter.	42	Viuere cum aliquo familiariter.	
Ventus vehemens.	148	74	
Venustas.	158	Viuere de lucro.	44
Venustus.	64	Viuere vitam flagitiosam.	112
Verberare.	164	Vlcisci.	218
Verecundia.	155	Vlcus.	176
Verisimilis.	69	Vltimus.	111
Veritatem defendere.	212	Vltrò.	190
Verrere.	188	Vltrò citroque.	40
Versari in re difficili.	102	Vnà.	186
Versus.	202	Vocalis.	116
Versus scribere.	202	Vociferari.	152
Vespera, Vesperus.	27	Volare.	206
Vesperì, vel, Vespere.	186	Voluntas.	217
Vestibulum.	102.145	Vorago.	50
Vestimentum.	105	Vrbanus.	32
Veterani.	106	Vrbem obsidere.	169
Vetustas familiæ.	58	Vrbem obsidione liberare.	169
Vexari pœna scelerum.	211	Vrna.	59
Vexillum.	190	Vrna fictilis.	26
Via.	213	Vsuuenire.	76
Vicissim.	214	Vt arbitror.	24
Victoria.	205	Vt æquum erat.	69
Vicus paganus.	55	Vtilitas.	131
Videre.	163	Vt plurimum.	179
Videre licet.	119	Vua.	56
Vigere.	84	Vulgaris.	72
Vigilare.	213	Vulgò.	72
Vincere.	203	Vulgus.	208
Vincire.	38	Vulnera obligare.	218
Violentus.	56	Vulberare.	148.218
Vino plenus.	56	Vultus seuerus.	174
Violare virginitatem.	116	Vxor.	98

I N D E X

INDEX GALLICVS.

		A.	
A Bandonner.	109	Affermer.	171.207
Abatre.	127	Affluence.	143
Abbayer.	28	Aggreable.	73
Abolir.	179	Aide.	97
Abondamment.	143	Aider.	87
Abondance.	143	Aigre.	174
Abondant.	143.152	Aigreur.	174
Abonder.	142	Aimer.	112
A bon droit.	130	A la grandeur.	69
A bon escient.	167	A la haste.	130.138
Abstenir.	166	A l'aube & poinct du iour.	210
Abstinence.	117	Aller.	64.151
Abysmes.	50	Aller au deuant.	178
Accoller.	107	Aller dormir.	65
Accomparager.	70	Aller en pelerinage.	144
Accomplir.	71	Aller veoir.	201
Accompli.	208	Alliance.	117
Accomplir sa promesse.	71	Allicer.	21
Accord.	59.74.193	Allichement.	21
Accorder ensemble.	141	Allié.	116
Accoupler.	37	Alliez.	74
Accoustumé.	77	A l'opposite.	179
Accoustrer.	45	Amasser.	205
Accroissement.	199	Amasser argent.	71
Accroistre.	199	Amassergendarmerie.	105
Accuser.	34	Ambition.	60
Acheré.	43	Ame.	163
Acheué.	208	Amener.	40
Acquerir amitié.	209	Amer.	174
Acquerir grand nom.	82	Amertume.	174
Adiourner.	46.47	Amie par amour.	39
Adiousté.	38	Amitié, amy.	209.210
Admonester.	199	Amoindrir.	199
Adoucir la peine.	153	Amollir.	153.165
Aduenir.	76	Amonceler.	195
Aduenture.	26	A mon gré.	72
Aduersité.	178	Amour.	113
Aduiser.	21.142	Angoisse.	28
Adultere.	142	Annoncer.	136
Aduocar.	207	Anticiper.	209
Affable.	174	Aorner.	45
Affaire.	154	A plus hault.	179
			Apou-

I N D E X.

Appoticaire.	25	Auoir appetit de vomir.	213
Appareiller.	33	Auoir beaucoup d'affaires.	191
Appaiser.	144.133	Auoir bon entendement & sou-	
Appeller.	131.179	uenance.	80
Apporter.	40	Auoir compaignie.	74
Apprendre.	111	Auoir debat.	105
Apprendre par cœur.	111	Auoir en haine.	32
Après, en après.	47	Auoir enuie sur quelqu'vn.	130
Apprester.	33	Auoir froid.	103
Approcher.	126.206	Auoir grande amitié avec quel-	
Apte à se marier.	96	qu'vn.	209
Ardre.	40.192	Auoir grand prouffit de quelque	
A rebours. 20.197. Argent.	71	chose.	83
Armée.	88	Auoir honte.	155
Arreste toy.	169	Auoir ioye.	212
Artificiellement.	68	Auoir pitié.	118
Artificieusement.	140	Auoir proces.	50
Assaillir.	21.36	Auoir puissance.	124
Assemblée.	155.195	Auoir quelque charge.	132
Assemblée de gendarmes.	88	Auoir seigneurie.	87
Assembler.	195	Auoir tout prest.	33
Assembler le conseil.	150	Aupres. 37.125. Au soir.	186
Assoir le camp.	110	Autel.	27
Assurer.	205		
Assez de cecy.	92	B.	
Assieger vne ville.	169	B Abillard.	42.129
Assigner iour.	47	Bailler.	77
Attendre.	37.212	Bahue.	140
Attendrir le cœur.	124	Baings.	27
Attribuer à soy.	184	Baiser.	107
Auarice.	78	Balance.	212
Auaricieux.	78	Banni.	27.67
Au commencement.	102	Banniere.	190
Au contraire.	47.197	Bannir.	220
Auec cecy.	92	Banqueter.	165
Auec le temps.	121	Banqueter magnifiquement.	54
Aueugle.	39	Banqueterie.	65
Augmenter.	199	Barbe.	28
Augure.	216	Barque.	161
Auiron.	152	Bastir.	181
Aulcunes fois.	166	Bas.	110
Aultrement.	47	Baston.	170
Aultrement aduenu que ie n'e-		Bataille.	139
speroye.	25	Batailler.	138
		Batre.	164
		Beau-	

I N D E X.

Beau.	64.158	Brusler de desir.	88
Beaucoup.	161.191	Buiffon.	85
Beauté.	158	Butin.	153
Beau temps.	158		
Begue.	114	C.	
Begueyer.	170	C Aché	192
Benignité.	210	Cacher.	161.191
Berceau d'enfant.	216	Caducque.	195
Befogner à la chandelle.	38	Camper.	110
Bestes.	30	Canal.	81
Bien.	215	Caqueteur.	42
Bien docte.	161	Car.	213
Bien en aduienne.	216	Carquan.	85
Bien parlant.	215	Cas.	26
Bien propre.	62	Cause.	154
Bien renommé.	66	Cauteusement.	29
Blanc.	217	Cedulle.	86
Blasmer.	34	Ceincture.	81
Blessier.	148.218	Cellier.	104
Boire dehors.	221	Cercher honneur.	60
Bois.	40	Cercher son propre proufir.	174
Bon.	79	Certainement.	205
Bon iour.	79	Cesser.	140
Bonne & honeste renommée.	80	C'est à faire à toy.	89
Bouter hors la maison.	220	C'est vn grande honte.	90
Bouter le feu en quelque chose.		C'est la maniere.	91
192		Ce temps pendant.	124
Bords.	114	Chaleur.	92
Bouë.	76.164	Chambre à dormir.	164
Boffu.	44	Chambriere.	50
Bouquier.	157	Champ.	20
Bourdeur.	115	Champaigne.	20
Bourdir.	114	Chancellor.	173
Boreau.	42	Changer de logis.	197
Braire.	97.152	Changer de propos.	147.119
Brayment.	97	Chanter.	163
Branche.	177	Chapelle.	104
Brief.	106	Charge.	108.132
Briefuement.	106	Chariot.	212
Brief propos.	106	Charnaille.	190
Brigander.	124	Charpentier.	181
Brigand.	124	Chaste.	107
Bruit.	72	Chastier son corps.	112
Brusler.	40.192	Chastré.	71
		Chat.	42
		Chauue-	

I N D E X.

Chauueté.	41	Communement.	72
Chemin.	213	Communiquer.	118
Cheminée.	160	Concorde.	59
Cheoir.	123.180.188.195	Condamner.	204
Cherté.	56	Confesser.	32.38
Cheuet.	183	Confisquer.	43.80
Cheueulx.	85	Confiture.	154
Chez.	37	Confuter. 204. Congé.	141
Choisir.	104	Conquetter. 108. Consacrer.	96
Chose cōtraire à elle mesme.	135	Conseil.	149
Chose de consequence.	84	Conseiller.	149
Chose grande.	84	Conseiller le bien commun.	150
Choses secretes.	192	Conseillier.	149
Ciel.	88	Consentir.	69
Cler.	42.158	Consequemment.	93
Cler semé.	162	Consolation.	185
Clerement.	42	Consoler.	185
Clocher.	147	Consulter.	33
Cloire.	132	Contraindre de venir en iustice.	
Clou.	176		179
Coffre.	104	Contraindre son appetit.	163
Cognoistre.	202	Contempler.	21.126
Colle. 114. Collier.	85	Contenter.	73
Colliqueux.	116	Contention.	187
Colomnes.	145	Contredire.	178
Combat.	139	Contre nature.	178.
Combarre.	138	Controuuer.	202
Combien long temps.	93	Conuenir.	193
Comble.	95	Conuention.	193
Commandement.	66	Conuenable.	33
Commander.	66	Conuertir.	31
Comme ie pense.	24	Conuoiter.	30
Comme il est conuenant.	69	Conuoiter ardamment.	82
Comme on dict.	24	Conuoiteux.	78
Commencement.	31	Conuoitise.	30.60.78
Commencer.	31	Corbeil.	44
Commettre.	36	Corde.	221
Commettre adultere.	142	Correcteur.	44
Commettre homicide.	54	Correction.	44
Compaignie.	74	Corriger vne epistre.	44
Compaignons.	74	Corrompre.	116.132.197
Comparaison.	70	Coleur perse ou bleue.	38
Composer. 49. Compter.	151	Couleure.	164
Commun.	72	Couplable.	123

S

Cou-

I N D E X.

Couper.	23	Defaict à pensé.	121
Courageux.	123.137	Defendre.	34.192
Courbé.	44	Defendre verité.	212
Couronne.	44	Defenseur.	144
Courroucer.	182	Defension.	34
Courroux.	182	Deflottage de la mer.	58
Court.	106	Degenerer.	24
Courtois.	32.174	Deiueſſe.	190
Couſteau.	119	Deiour. 46. Delayer.	103
Couſtume.	78	Delaiſſer.	23.109
Couuerture.	48.237	De la faumure.	144
Courir.	48	Deliberer.	106
Courir la teſte.	95	Delicatement.	109
Craindre.	186	Deiuré.	138
Craintif.	203	Deliuurer.	198.208
Criard.	116	De loing.	190
Crier.	152	Demander.	208
Crime.	122	Demander aide.	97
Croire. 70.	Croiſtre. 218	Demander conſeil.	150
Cruel. 173.	Cueillir. 119	Demander debte.	160
Cuider.	121	Demeure.	218
Cuiſine.	106	Demourer.	39.218
Cuiſinier.	106	Demourer ferme en ſes parolles.	170
D.			
D'Ancienne couſtume.	219	De noble race.	58
Danger.	144	Denommer.	156
Danſe. 48.	Danſer. 48	De noſtre temps.	38
Dard ou fleſche.	144	De nuit.	166
Darder.	157	Departir.	49
D'auantage.	31	Depuis peu de iours.	126
Debat.	187	De poureté paruenir à ri cheſſe.	189.
Debate quelque cauſe.	186	Derechef.	214
Debouter.	23.198	Dernier. 111. Derriere.	19
Debouter hors de ſon heritage.	172.	Defaccorder.	157
Debteur.	160	Defaccouſtumer.	119
De cecy aſſez.	92	Deſcendre.	22
Dechargé.	138	Deſchirer.	158
Dechaſſé.	28	Des choux.	106
Dechaſſer.	23	Deſconſeiller.	23
Declarer.	29	Deſcrire.	34
Decoller.	137	Deſenhorter.	23
Dedans vn moment.	38	Deſert.	217
Dedication de l'eglise.	104	Deſeſperer.	213
		Deſfail-	

I N D E X.

Desfaillir.	36.109	Dire simplement.	163
Desfaillir en la necessité.	109	Discord.	186
Desfier.	138.213	Dissension.	186
Desgainer.	184	Dissension en vne ville.	186
Desguisé.	77.98	Diffimuler.	51
Deshriter.	137	Diuers.	119
Deshonesteté.	155	Diuination.	216
Deshonoré.	155	Diuis.	212
Desir. 30.	Desirer. 30	Diuulguer.	103.139
Deslier.	136	Doigt. 205.	Doler. 61
Desloyal.	67.137	Domage.	154
Desloyaulté.	137	Domter.	134.179
De son bon gré.	190	Don.	65
Despendre.	104	Don de mariage.	96
Despendre oultre mesure.	52	Donques.	47
Despendre selon qu'on gaigne.	180	Donner.	65.77
Despens. 44.	Desprisé. 202	Donner congé.	141
Despriser.	202	Donner conseil.	149
Desrober.	171	Donner courage.	123
Destourber.	124	Donner ennuy.	148
De ta propre volonté.	121	Donner exemple.	62
De tout costé.	153	Donner occasion.	143
De toute force.	219	Donner secretement à cognoi-	
De tout son pouuoir.	120	stre.	92
Detracter.	155	Donner seigneurie.	88
Detracteur.	19	Dormir tresfort.	164
Deuenir ethique.	180	Douaire.	96
Deuenir riche.	152	Doubte.	187
Deuenir sec.	194	Doubteux.	187
Deuenir sor.	57	Doux. 79.154.155.	174
Deuiner.	149	Droict.	150
Deuiser.	145	Du commencement.	189
Dieu te garde.	38	Du commencement iusques à la	
Dieux infernaux.	37	fin.	189
Diffamer.	155	D'vne vieilleffe.	189
Difference.	134	D'vn mesme courage.	59
Different.	187	Dur.	86.173
Difficilement.	130	Dureté.	86
Difficulté.	176		
Digerer viande.	168	E.	
Diminuer.	199	EDifier.	181
Dire.	169	Effacer.	221
Dire iniure.	165	Effroyer.	203
		Eglise.	104
		Eloquent.	45
		S 2	
		Embu-	

I N D E X.

Embuscher.	108	Entier.	140
Empeschcr.	32.148.214	En toute diligence.	120
Empeschcr la voye.	214	Entrée.	102
Emprisonner.	101	Entrer.	102
Emprunter.	110.127	Entrer dedans le propos d'au-	
En apres.	93	truy.	169
En brief temps.	100	Enuenimer.	196
En ce mesme temps.	139	Environner.	153
En ce temps present.	101	Enuic.	131
Encharger.	36	Enuieux.	32
Enchanteur.	183	Enuoyer hors.	214
Encherir les viures.	56	En vostre puissance.	91.103
Enclin.	73	Enyurer.	208
Enclin à boire.	73	Epistres.	41
Enclin à paillardise.	73	Equiparer.	70
Encor vne fois autant.	131	Equité. 150.151.	Erreur. 122
Endommager.	154	Escapper.	136
Endurcir.	86	Escapper du peril.	109
Endurer poureté.	26	Escler.	38
En fans.	104	Escrire.	158
Enfanter. 28.	Enfer. 87	Escrire l'vn contrel' autre.	159
Engendrer.	28	Escrire missiues.	42
Engendrer enfans.	104	Escriptions.	158
En grand haste.	119	Escruain.	159
Engrauer.	101	Esgalement.	70
En hault & en bas.	40	Esguillonner.	141
En maison.	97	Eshonté.	136
Ennemi.	205	Eshonteusement.	136
Ennuy.	129	Esmouuoir le commun à muti-	
Ennuyeux.	109.176	nerie.	140
En presence.	102	Espardre.	177
Enquerir.	134	Espardre bruit.	63
Enragé. 149.	Enrager. 249	Espaumer.	220
Enrouiller.	200	Espée.	176
Enseigné.	190	Esperer.	93
Enseigner.	111	Esperer en vain.	93
Ensemble.	186	Espier.	108
Enseuelir.	31	Espoir.	93
Enforceleur.	183	Espoufer femme.	95
Enforceleur.	183	Espouenter.	203
Entaché.	136	Esprit.	163
Entacher.	35	Essayer.	36.146
Entendre.	202	Estancher la soif.	35
Enterer.	31	Estaindre le feu.	112
		Esten-	

I N D E X.

Estendre.	220	Eternellement.	63
Estimer. 19.	Estonné. 200	Ethique.	180
Estouper.	173.182	Exalter. 82.	Exaulcer. 197
Estranger.	208	Exces.	143
Estrangler.	218	Excusation.	137
Estre apparenté.	35	Excuser.	137
Estre assis au siege iudiciel.	164	Executer son commandemēt.	39
Estre cruel.	219	Exercice. 131.	Exerciter. 131
Estre de contraire opinion.	25	Exposer.	29
Estre debouté.	22	Exquisitement.	140
Estre deposé.	22	Extraire, copier.	219
Estre deuant l'huis.	206	F.	
Estre dolent.	29	F Acond.	45
Estre empesché.	32.148	Faiçt de propos deliberé.	121
Estre empoisonné.	196	Faiçtneant.	184
Estre en angoisse.	102	Faim. 94.	Faindre. 202
Estre en debte.	160	Fainct.	77.98
Estre en different.	157	Faire.	117
Estre en doubte.	187	Faire amitié.	209
Estre estonné.	201	Faire à sa volonté.	51
Estre fier.	48	Faire banquet.	165
Estre foible.	107	Faire chemin ou voye.	97
Estre grosse d'enfant.	83	Faire debtes.	160
Estre hors de danger.	220	Faire despens.	44
Estre heureux.	72	Faire de vers.	202
Estre ingrat.	134	Faire dommage.	154
Estre ioyeux.	211	Faire enragé.	149
Estre lourd.	148	Faire exactions.	156
Estre malade.	107	Faire fugitif.	206
Estre negligent.	128	Faire funerailles.	220
Estre oiseux.	110	Faire grand chere.	80.165
Estre patient.	195	Faire grand diligence.	83.127
Estre pendu.	68	Faire gresle.	57
Estre plus vieil.	124	Faire honte.	34
Estre sain & en bon point.	76.	Faire nid.	128
216		Faire ordonnance.	141
Estre sobre.	166	Faire paction.	193
Estre vtile pour plays ou aultres		Faire paix.	144
doleurs.	81	Faire place.	217
Estroict.	61	Faire plaisir ou seruice.	209
Estudiant diligemment.	127	Faire reuerence.	59
Esuanouir.	36	Faire serment.	176
Esuciller.	213	Faire sort.	116
Eternel.	62	Faire souuenir.	51
		S 3	Faire

I N D E X.

Faire taire.		51	Fortifier.	171.	Fouetter.	68	
Faix.	108.	Fangi.	164	Fournaise.		142	
Fard.	38.	Fardé.	188	Fragil.		107	
Fardeau.			108	Franchement.		209	
Fascheulx.		109.176		Franges.	114.	Frenaisie.	149
Faveur.		79		Froid, froidure.		164	
Faulser sa foy.		71		Frontiere.		64	
Faulte.		122		Fruict en grains.		211	
Faulx.		188		Fueilles des arbres.		38	
Favoriser.		79		Fuir.	136.158.	205	
Feinct.		77.98		Fuir mauuaise compaignie.		159	
Femme.		210		Funerailles.		220	
Femme de mesnage.		98		Fureur.		149	
Femme grosse d'enfant.		210					
Fendre.		168					
Fermer l'huis.		55		G abelle.		181	
Fertilité.		211		Gabelleur.		182	
Feste.		205		Gage.	105.	Gager.	214.
Festoyer.		205		Gagner les despens.		44	
Feu.		212		Gagner loyer.		154	
Fienter la terre.		119		Gagner ville, cité.		169	
Fier.		48		Gaillard.		211	
Fierté.		48		Gaing.		77	
Finance.		156		Galle.		160	
Fin.		113.217		Garder.		34	
Fin de quelque chose.		62		Gaster.		28.169	
Finer.		62		Gaster ville, cité.		169	
Finesse.		113		Gaudir.		157	
Flatter.		165.185		Geiner.		145	
Flatteur.		145		Geler.		37	
Fleurir.		84		Gemir.		173	
Flux de ventre.		116		Gendarmes.		105	
Foire.		117		Gent.		64	
Fol.		57		Giber.		65	
Follie.		57		Gloire.		115	
Fondre.		165		Glout.		79	
Force.		170		Gloutonnie.		78	
Forligner.		19.24		Gouffres.		50	
Forme de quelque chose.		110		Gourmand.		79.208	
Fort aymé.		113		Gormandise.		78	
Fort de corps.		86.170		Goufter.		146	
Fort estimer.		82		Goute.		64	
Fort scauant.		161		Gouuerneurs.		140	
Fortresse.		64		Gracieux.		79.154.174	
				Graisse.		205	
						Grand.	

I N D E X.

Grand.	82.87	Hors de propos.	219
Grand amy.	84	Hostellerie.	88
Grand courage.	82	Huiffier. 145. Huiffiers.	85
Grand diffension.	84	Humide.	126
Grand escole.	94	Hurlement.	97
Grand & hardy fait.	83	Hurler.	97
Grandement.	161	Hurrer cõtre quelque chose.	172
Grand tourment, tempeste.	138	Hydropisie.	213
Grappe. 56. Gratifier.	113	Hypocrite.	98
Gregeois.	81		
Grenier. 161. Gresse. 56.	57	I.	
Grinſer les dens.	81	I' Ay courage.	99
Gros.	49	I' ay deliberé en moy meſme.	99
Groſſement.	128	I' ay ſouſpçon.	99
Guarir.	75	Iamais.	131
Guerdonner.	115	Iardinier.	65
Guerir playes.	218	Ieſter ça & là.	173
Guerre.	139	Ieſter le ſort.	116
		Ie l' ay fait ignoramment.	138
H.		Ie l' ay oblié.	90
HAbilement.	105	Ie le ſçay bien.	98
HAbilité d' esprit.	174	Ie ne doute pas en cela.	98
Habitation.	218	Ie ne le croy point.	99
Haine.	131	Ie ne le ſçay point.	99
Hair.	32	I' en ſuis content.	89
Haleine. 20. Halener. 20.		Ie ſuis de ceſte opinion.	98
Hallebardiers.	85	I' en ſuis en doute.	99
Hardy.	137	I' eſpere.	99
Harpe.	89	Ie ſuis troublé.	98
Hafter.	84	Ie te ſalüé.	125
Hafter.	85.138	Ietter.	157
Hault.	94	Ieunes eſcoliers.	103
Haye. 85. Herſer. 61.		Ieuneſſe.	103
Heureuſement.	72.216	Ieuſner.	190
Heureux.	71	Ignorance.	57
Homicide.	53	Il eſt aboly.	91
Homme de bas eſtat.	134	Il eſt bien conuenant.	89
Homme de ſa parole.	117	Il eſt eſcrit.	89
Homme ſage, ſçauant.	217	Il eſt en ton vouloir.	91
Homme faſcheux.	72	Il eſt de grande importance.	45
Honneſte.	158	Il eſt impoſſible.	135
Honneur.	60.115	Il eſt poſſible.	123
Honorable.	60	Il faut qu' il ſoit.	90
Honorer. 59. Honte. 155.		Il me deſplaift.	89
Horologe.	96	Il me plaift.	89

		I N D E X.		
Il me semble.	90		L.	
Il me souvient.	121	L Abeur.		24, 176
Il m'est oblié.	90	La bouë & ordure qui sort		
Il ne n'ayme point.	129	d'un clou ou apostume.		61
Il ne me chaut.	100	Laubourer.		26
Il ne s'en fault guerres.	37	Labourer en vain.		26
Il n'y a guerres de difference.	90	Labourer la terre à la charruë.		61
Il s'en fault beaucoup.	90	Laboureur. 20. Laid.		110
Il te touche.	89	La iouë.		104
Imaginer.	100	L'air.		114
Impossible.	135	Laisser.		23
Imprimer.	101	Laisser croistre les cheueux.		85
Impudique.	116	Laisser derriere memorie immor-		
Inciter.	141. 181	telle.		63
Inconstance.	137	Laisser par escrit.		111
Incontinent.	180	La mort.		53
Induire.	51	Lance.		170
Infester.	20	Larron.		50
Infester.	148	Lasche.		184
Infructueux.	138	Laschement.		108
Ingenieux.	175	Lascheté.		184
Inobedient.	135	Lassé. 123. Lasser.		123
Innocent.	135	Le bruit est par tout.		91
Inspirer.	141	Le camp.		110
Inuisible.	137	Legier.		150
Inutile.	136	Legiereté.		150
Iouer sur la harpe.	89	Le lendemain.		46
Iouers de comedies.	168	Le salaire qu'on baille pour pas-		
Iouir.	35	ser l'eau.		196
Iouir de quelque chose.	66	Les huis d'une maison.		54
Iour.	46	Le soir.		27
Iour ordonné.	75	Le sommet de quelque chose.		94
Ioye.	210	Le soupper.		27
Ioyeux.	211	Le téps ou la fin le môstrera.		181
Ire.	182	Le temps se passe.		181
Irriter.	179	Letters.		41
Iuge.	152	Leuer le siege.		168
Iuger.	138	Le vespre.		27
Iuif.	103	Liberal.		122
Iurer.	176	Liberalement.		122
Iuriste.	68	Liberalité.		122
Iusques à maintenant.	183	Librairie.		112
Iuste.	151	List.		28
Iustement.	70	Lie.		16
				Lier.

I N D E X.

Lier. 38.	Lieffe. 210	Marché. 117.	Mariage. 58
Lieu deputé à consulter. 150		Marier. 35	
Lieu public où on tient les plaids. 50		Maronnier. 156	
Lignée 75		Mascher. 105	
Limaçon. 164		Maulgré soy. 129	
Lire. 111		Maulvais. 147.166	
Liure. 39		Maulvais temps. 148	
Liures d'histoires. 93		Medecin. 118	
Lodier. 28		Medecine. 118	
Long temps parauant. 106		Medeciner. 119	
Longuement viuant. 108		Menasser. 55	
Louche. 156		Mendier. 26	
Louer. 146		Mener dueil. 55	
Lourd. 40.82		Mener dueil en son cœur. 29	
Lourdement. 128.163		Mensogne. 114	
Loyal. 76		Menteur. 115.	Mentir. 114
Loyal amour. 190		Mer. 221	
Loyer. 115		Meschanceré. 122.155	
Luire. 157		Meschant. 147.166	
Lune. 117		Mes faire. 123	
Luxurieux. 116.210		Mesnage. 98	
	M.	Mespriser. 202	
M Aculer. 35		Messager. 42	
Magnifique. 87		Mestier. 25	
Maigre. 117.138		Mettre à neant. 179	
Main platte. 145		Mettre dedans. 102	
Maintenant. 131		Mettre dehors. 210	
Mais. 117		Mettre en doubte. 168	
Maison. 97		Mettre en haine. 130	
Maissonette. 96		Mettre en liberté. 208	
Maistre de mesnage. 98		Mettre en ordre. 157	
Malade. 107		Mettre en vente. 183	
Maladie contagieuse. 20		Mettre la coulpe sur vn aultre. 160	
Mal aduisé. 130		Meurtrir. 224	
Mal conuenable. 135		Midy. 175	
Malheur. 135		Mieux. 112	
Malheureusement. 135		Mocquer. 157	
Malheureux. 135		Mocquerie. 157	
Malfeant. 133		Moins estimer. 19	
Manger. 61		Moissonner. 119	
Maniere de viure. 117		Monceau. 95	
Marchandise. 43		Monstre. 124	
Marchant. 43		Monstrer. 184	
		S 5	Monstrer

I N D E X.

Monstrer par les œuvres.	121	Nullement.	68
Montaignette.	96	Nulle part.	127
Mort.	53		
Moucher le nez.	126	O.	
Mouillé. 126. Mourir. 171. 195		O Beiffant.	68
Moyenneur.	122	Obligation.	86
Multitude.	119	Obligé à quelq'vn.	103. 193
Mutiner.	22	Obscur.	57
Mutinerie.	124	Obscurcir.	57
		Obscurement.	57
		Obscure raison.	53
N.		Obtenir.	192. 193
N Agueres.	106	Occasion.	132
N Naif, naturel.	21	Octroyer.	30. 197
Naistre.	180	Officie. 132. Oiseau.	207
Nasselle.	161	On trouue iournellement.	119
Nauiger.	156	Opiniaistre.	86
Nauire.	156	Opportunité.	68
Naurer.	218	Or auant.	215
Negligece.	133	Ord.	136
Negligent.	133	Ordonnance.	141
Ne laisser dormir.	128	Ordonner.	157
N'en tenir compte.	129	Ordure.	212
Ne tenir l'accord.	129	Oreiller.	139
Net.	64. 151. 175	Orfeure.	81
Netteté.	151	Orgueil.	96
Nettoyer.	175	Orgueilleux.	96
Ne viure longuement.	129	Ornemēt & bonne grace de lan-	
Nier.	114. 216	gage.	45
Noble.	58	Orfus.	215
Noblesse.	22. 58	Oster le camp.	110
Noir.	176	Oster occasion.	143
Noire couleur.	176	Oster la teste.	137
Noise.	104. 185	Oublier.	196
Noiser.	105. 186	Ouir.	95
Noiseux.	105	Oultrager.	165
Nombrer.	178	Oultre ce.	31
Nommer.	131	Ouurier.	25. 206
Non sçauant.	129	Ouurir.	139
N'oser dire mot.	128	Ouurir les huis.	55
Nouveau.	128	Ouurir missiues.	41
Nourrir.	207		
Nourriture.	207	P.	
Nuict.	125	P Action.	193
Nuict & iour.	125	Payer.	36
Nuire.	148	Payer debte.	160
		Paillar-	

I N D E X.

Paillarde.	94	Patiemment.	194
Paillardise.	142	Patient.	194
Pais.	108	Patins.	143
Paisible.	172	Payer.	35
Pannier.	44	Payer debte.	160
Pantouffles.	143	Peage.	181
Paoureux.	201	Peagier.	182
Papier.	144	Peché.	122
Par aventure.	37	Peché mortel.	54
Par cy deuant.	92	Pecher.	175
Pardonner la faulte, le peché.	123	Pecheur.	123
Pareillement.	119	Pendart.	39
Parenté. 117.	Parer. 45	Pendre. 86.	Penfer. 28. 121
Paresse.	184	Penser en soy mesme.	142
Paresseux.	184	Percourir legierement.	115
Par force.	120	Perdition.	28
Par grande conuoitise.	120	Perdre courage.	124
Par grand desir.	120	Perdre sa peine.	198
Par ieu, raillerie.	100	Perdre son labour.	26. 198
Par iour.	46	Pere.	188
Parler.	169	Peril.	144
Parler à part.	23	Perir.	195
Parler à quelqu'un.	21	Perle.	144
Parler au contraire.	178	Perseuerer.	170
Parler bien Latin.	157	Perseuerer en bien.	206
Parler clerement.	220	Perfuader.	181
Parler ensemble.	145	Perte.	154
Parler Latin de cuisine.	106	Pesant. 109. 176.	Pesant tēps. 148
Parler mal en derriere.	19	Peste.	144
Parler sottement.	116	Petit à petit.	23
Parlire.	111	Peuple.	208
Par monceaux.	121	Pierre.	171
Parolle iniurieuse.	165	Pillage.	153
Parolle sans grace.	133	Piller.	153
Par pieces.	100. 120	Pilleur. 153.	Pillier. 145
Partir.	151	Pique.	170
Par ton conseil.	52	Piquer.	171
Par tout.	72	Playdoyer.	50
Par tromperie.	29	Plaisant.	116
Passable.	195	Plaisanteur.	39
Passer en excellence.	40	Plaindre.	105. 118
Passer le iour.	46	Plainte.	105
Passer le temps.	181	Planter.	162
Paternel.	188	Pleige.	39
		Pleiger.	

I N D E X.

Pleiger.	32	Preuenir.	207
Plein de sommeil.	164	Preuoyant.	206
Plein de soucy.	168	Prier. 37.	Prisé. 66
Pleuresie.	161	Priser.	19.146
Pleurer. 119. 216.	Pluye. 151	Prison.	77.104
Plus qu'il n'appartient.	118	Prisonnier.	76
Poindre.	171	Prochain.	116
Point noble.	130	Prodigue.	52
Point sage.	430	Prologue.	146
Portant dueil.	55	Promesses.	70
Porter faueur à quelq' vn.	79	Promettre.	32
Porter ou passer outre.	141	Promettre fermement.	190
Posé.	172	Prose.	147
Possider.	35	Protecteur.	144
Por de terre.	26	Prouerbe.	73
Poure.	26	Prouffit. 141.	Prouffitter. 131
Poure conuy.	166	Puanteur.	170
Poureré.	26	Publiq.	140
Pour l'amour de toy.	133	Publicquement.	139
Pourpre.	147	Publier.	43.80
Pour quelque temps.	59	Puir.	170
Pourquoy.	212	Puissance.	116.141.170
Pour ton prouffit.	183	Pulluler.	220
Pouruoyant ses affaires.	206	Punir.	145
Predire choses futures.	183	Pur.	42.140.151.175
Preface.	146	Purement.	42
Prendre à sa charge.	22		
Prendre ou bailler à vsure.	217	Q uestion obscure.	57
Prendre biens.	80	Qui ayme & sert Dieu.	49
Prendre Dieu en tesmoing.	79	Qui besogne à la chandelle.	38
Prendre exemple.	62	Qui n'a qu'un œil.	59
Prendre la fuite.	162	Qui est passé.	206
Prendre garde.	35.181	Quicter.	149
Prendre lumiere.	112	Qui n'est point dru.	162
Prendre mal en gré.	147	Qui ne tient ne foy ne loy.	67
Prendre prisonnier.	189	Quitance.	148
Prendre racine.	218	Qui tient les compts.	151
Prendre vengeance.	218	Qui voit fort cler.	156
Prendre ville.	168		
Present.	65	R abatte.	23
Pres.	125	Racheter.	150
Presque.	37	Raconter.	203
Prest.	33	Radotter. 175.	Railler. 30.157
Prestier.	110	Raillerie.	157
		Raison.	

I N D E X.

Raison.	150.151	Reprimer courroux.	182
Raisnable.	151	Reprocher.	204
Rameau. 177. Ramoner.	188	Resembler.	69
Rançonner.	150	Resiourir ensemble.	118
Rapporter en compte.	101	Resister.	32
Rasseoir comme le vent.	64	Respiration.	200
Reboucher.	145	Respondant.	39
Recent.	128	Respondre.	25
Recevoir quelq' vn en son logis.		Resonnance.	74
137.		Resuer.	56.175
Recevoir honneur.	60	Retenir.	136
Reconnoissance.	47	Retourner.	214
Reconnoistre.	32	Retourner à son bon sens.	215
Recompenser.	196.197.214	Retourner à son propos.	214
Recompenser la perte.	154	Retz à pescher.	128
Reconcilier.	201	Reuenir.	214
Recouurer santé.	75	Reuenir à foy.	43
Reculer.	19.217	Reuocation.	215
Redoubter. 186. Refaire.	200	Ribauld marié.	142
Refouler.	145	Riche. 152. Richeffe.	152
Refraindre.	30	Rire.	108
Refrener son appetit.	163	Riuage de mer.	132
Refuge. 182. Refuser.	216	Riuere.	152
Regarder.	21	Robbe longue iusques aux talons.	
Regarder à l'entour.	35	177	
Regarder diligemment.	126.156	Rompre amitié.	209
Regarder en hault.	141	Rompre le camp.	110
Region.	180	Rompre ou briser les huis.	55
Reluire.	157	Rond.	153
Remede.	118	Rogner les cheueulx.	85
Remedier.	119	Rostir.	40
Remercier.	47	Ruer par terre.	127
Remettre en santé.	75	Ruze, ruzé.	113.175
Remonstrer avec raisons.	120	S.	
Remord de conscience. 208.	211	S'Abolir avec le temps.	54
Rendre clarté.	157	S'accommoder à tout.	74
Rendre graces à Dieu.	79	S'accommoder selon le téps.	172
Renommé.	58.200	S'affrâchir de quelque chose.	162
Renommée.	63	Sagement.	217
Renoueller la douleur.	200	Saigner.	20
Reposer.	140	Sain.	75
Reprendre.	33.173	Sainct.	49
Reprendre asprement.	51	Salaire.	115
Reprimer.	30	Sale.	136
		Saluër.	

I N D E X

Saluër. 84.	Sanglier.	217	S'endëbter.	160
Sans aide.		167	S'ennuyer de viure.	194
Sans argent.		71	Sentir mauuais.	170
Sans choix.		167	Separer. 134.	Se pasmer. 201
Sans crainte.		209	Se porter bien.	216
Sans doubte.		167	Se pourmener.	168
Sans election.		167	Se pourueoir.	162
Sans finesse.		167	Se prifer soy mesme.	146
Sans honneur.		167	Sepulcre.	81
Sans honte.		136	Se purger, excuser.	162
Sans misericorde.		173	Se railler, gaudir.	103
Sans mocquer.		167	Se rendre pour vaincu.	204
Sans ordre.		167	Se repentir.	33
Sans peine.		167	Se resiouir.	198.210
Sans raison.		167	Se reuolter.	22
Sans tromperie.		167	Sergeantz.	85
Saouler.		200	Serpent. 164.	Seruir. 50.131
S'appareiller pour la guerre.		73	Seruiteur.	49
S'asseoir ou marcher au costé.		20	Se fera pour ton proufit.	183
Saulmure.		144	S'esgarer.	55.57
Saulse.		154	S'esleuer en hault.	94
Sauuage.		135	S'emercueillir.	201
Sec.		117	Se soubmettre.	134
Se contrarier.		43	Se souuenir.	100.180
Secours.		97	Se tuer soy mesme.	54
Secretement.		92	Seur.	76
Se defendormir.		164	S'excuser.	137.162
Sedition.		124	Simplement.	163
Se doubter.		200	Sobre.	166
Seduire quelq'vn.		198	Soyes le bien venu.	221
Secler missiues.		41	Soigneux.	168
Se honter.		155	Soigneusement.	127
Seigneurie.		87	Soit ainsi.	109
Selon ma force.		126	Soit dict avec congé.	92
Selon ma puissance.		126	Sollicitude.	168
Selon mon aduis.		125	Songer.	56
Selon mon opinion.		125	Sot. 57.67.	Sottise. 57
Selon ton aduis ou opinion.		126	Soudain.	150
Se marier.		95	Soudainement.	130
Semer.		162	Soudaineté.	150
Se mesler des affaires d'altruy.		25	Soucy.	168
Se mettre en peril, hazard.		102	Souffleur le feu.	212
Senateurs.		140	Souffrir.	114.195
			Souiller.	35
			Souillure.	

I N D E X.

Souillure.	166	Torche.	182.	Torture.	149
Souſpçonner.	200	Touche.			82
Souuenir.	67.	Souuent.	49	Toucher quelq' vn ſur la playe.	
Souuerains.	140			177.	
Subtil.	113	Tout d'vn accord.			59
Subtleſſe.	174	Tout incontinent.			107
Subtilité.	174	Tout le monde eſt enflammé de			
Subſtituer.	171	guerre.			215
Succeſſeurs.	125	Toutesfois.			117
Succumber.	204	Trafficque.			43
Suiure.	126.207	Traicter quelque choſe.			83
Suiure la guerre.	154	Trauailler.		26.123	
Superfluité.	143	Trauailler fort à quelque choſe.			
Surmonter.	194.203			21	
Souſpirer.	173	Trauailler en vain.			108
		Trencher.			23
		Treues.	35.	Tribut.	181
		Trifte.	55.	Trifteſſe.	55
		Triumpher.			185
		Tromper.			29
		Tromperie.			29
		Trompette.			185
		Trompeur.			29
		Trop ſouffrir.			191
		Trou du cul.			61
		Troubler.			124
		Trouuer.			205
		Tuer.			54
		Tyrannie.			187
		Tyrannifer.			188
				V.	
				Vain.	100
				Vaincre.	194.203.204
				Vanterie.	34
				Variable.	137
				Veiller.	213
				Vendre.	193
				Venger.	218
				Venin.	191
				Venir au monde.	180
				Venir à l'encontre.	178
				Venir bien à poinct.	43
				Venir en memoire.	180
				Venir à propos.	43
				Vent	

T.

Table abondante.

Table riche.

Taire, tenir ſecret.

Talon.

Tandis.

Tanſer.

Tantost.

Tant que viuray.

Tapifferies.

Tard.

Tatir.

Tariſſement.

Tauernier.

Teigne.

Tempete.

Tendre.

Tenir iournée.

Tenir meſnage.

Tenir rauerne.

Tenir train de marchandife.

Tenſer l'vn l'autre.

Terre fertile.

Terre inſtructueuſe.

Threſor.

Threſorier.

Tombeau.

Tomber.

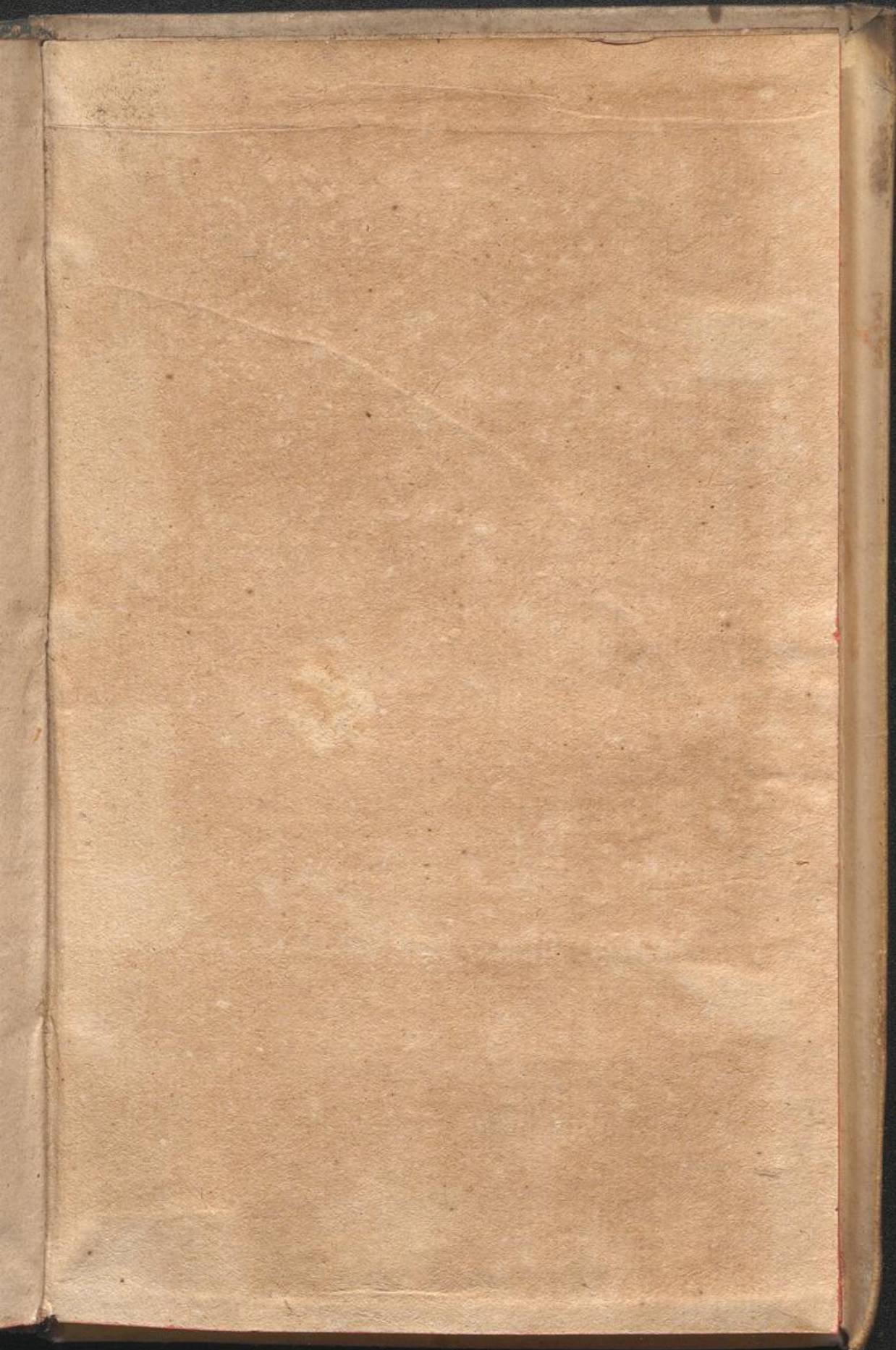
Tomber à genouil.

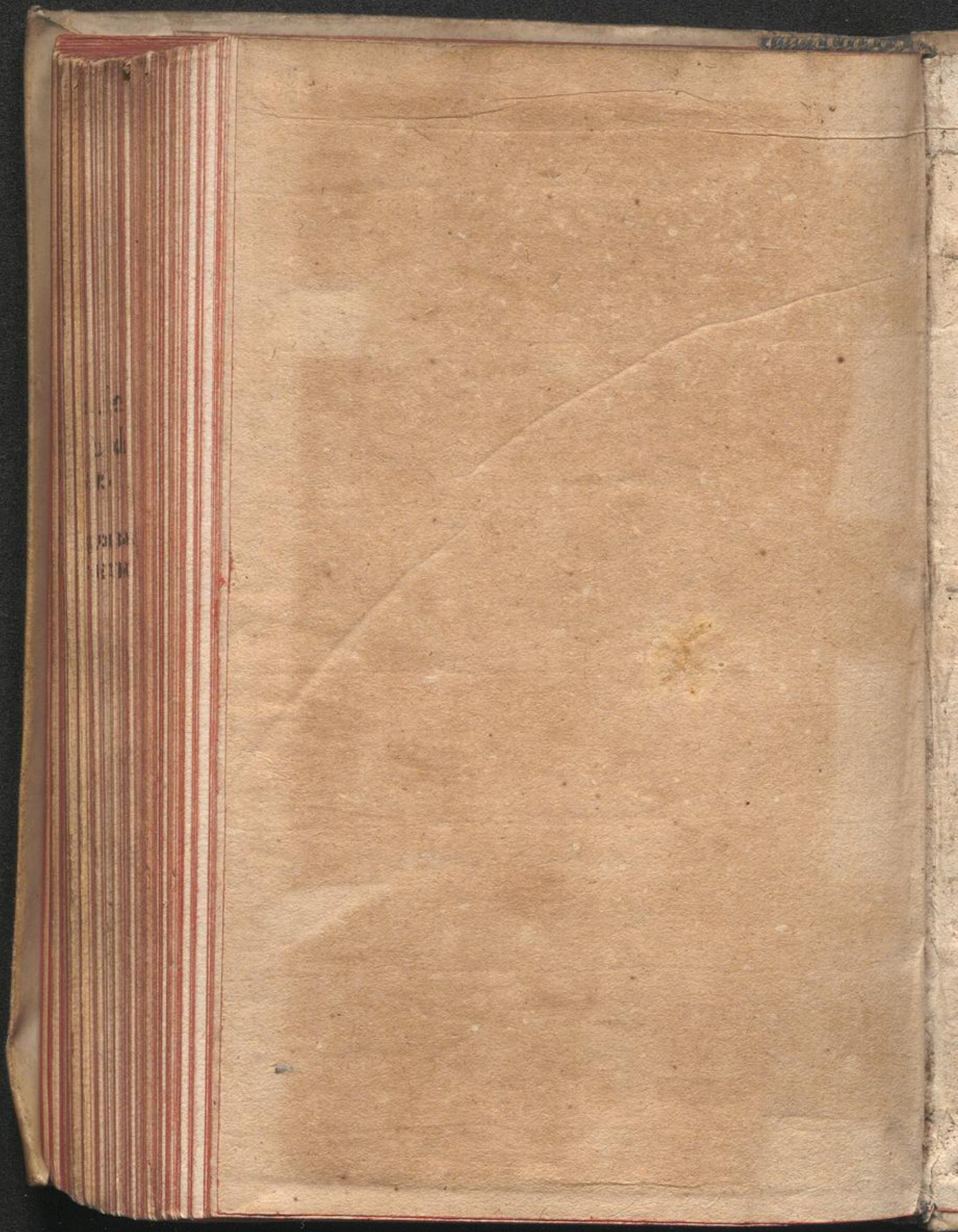
I N D E X.

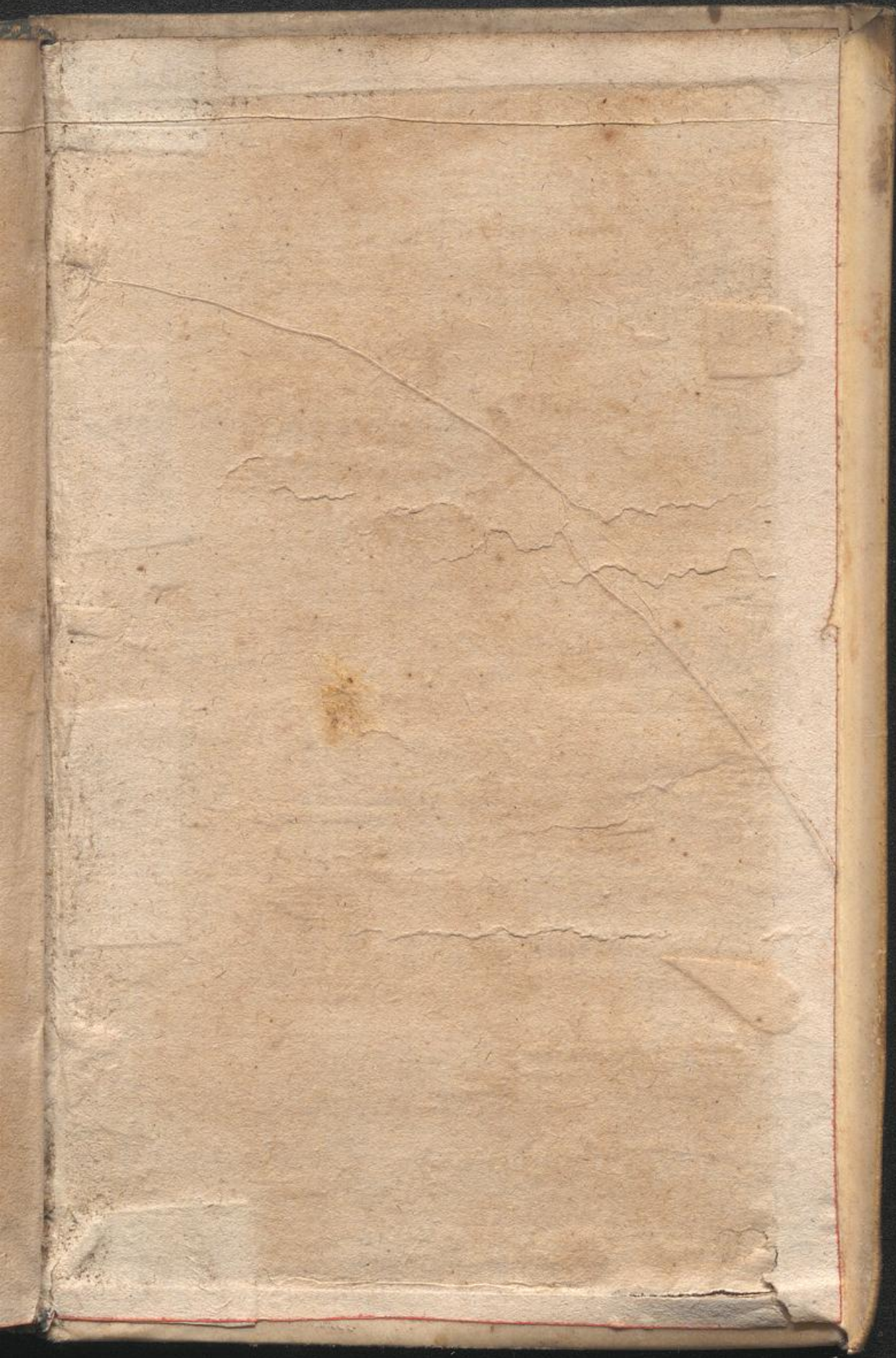
Vent de midy.	176	Vn plat.	160
Ventre.	42	Vn porc.	177
qui a grand Ventre.	103	Vn porce au.	177
Ventz.	138	Vn portail.	145
Vcoir.	156.163	Vn prouerbe.	73
Vcoir mal.	147	Vn serpent.	164
Verd.	82	Vn signe.	178
Victoire.	205	Vn souper.	27
Vieil.	24	Vn vers de poëte.	202
Vieillesse.	24	Vn bride.	41
Vieux souldats.	106	Vne chouldee.	45
Village.	55	Vne cruche.	59
Violer.	116.197	Vne faulx.	162
Visage amer.	174	Vne haye.	31
Vis à vis.	179	Vne marque.	178
Viste.	150	Vne perle.	114
Viure.	111	Vne selle, siege.	173
Viure en peché.	112	Vne tache.	166
Viure en repos.	74	Vne vieille femme.	24
Viure selon les delices mondaines.		Vnir.	144
I I I.		Voye.	213
Vn chesne.	61	Voler.	206
Vn coffre.	104	Vouloir.	217
Vn dard, fleche.	144	Vous le sçauz bien.	78
Vn fol.	67	Vrayement.	29
Vn frain.	41	Vray semblable.	69
Vn hanap.	33	Vsurier.	218
Vn haure de mer.	87	Vtilité.	141
Vn hōme qui a beaucoup veu.	37	Vuider.	221
Vn languart.	42		
Vn limaçon.	164	Y.	
Vn moulin.	114	Yvre.	56
Vn peu.	116	Yurongne.	56
Vn pieu.	170	Yurogner.	65
		Yurongnerie.	56.65

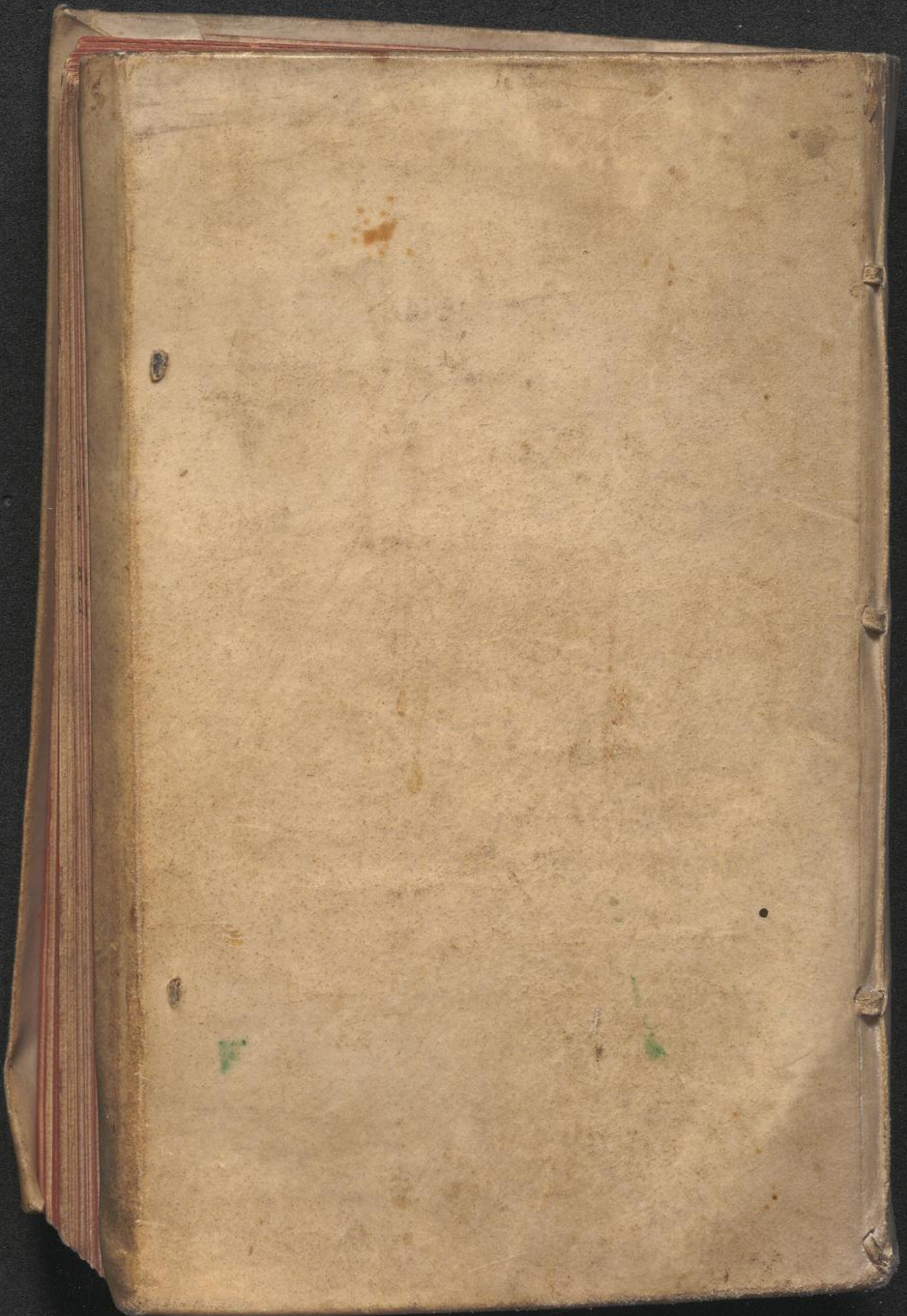
Collegij Societatis JESV Paderborna 1636.

FINIS.

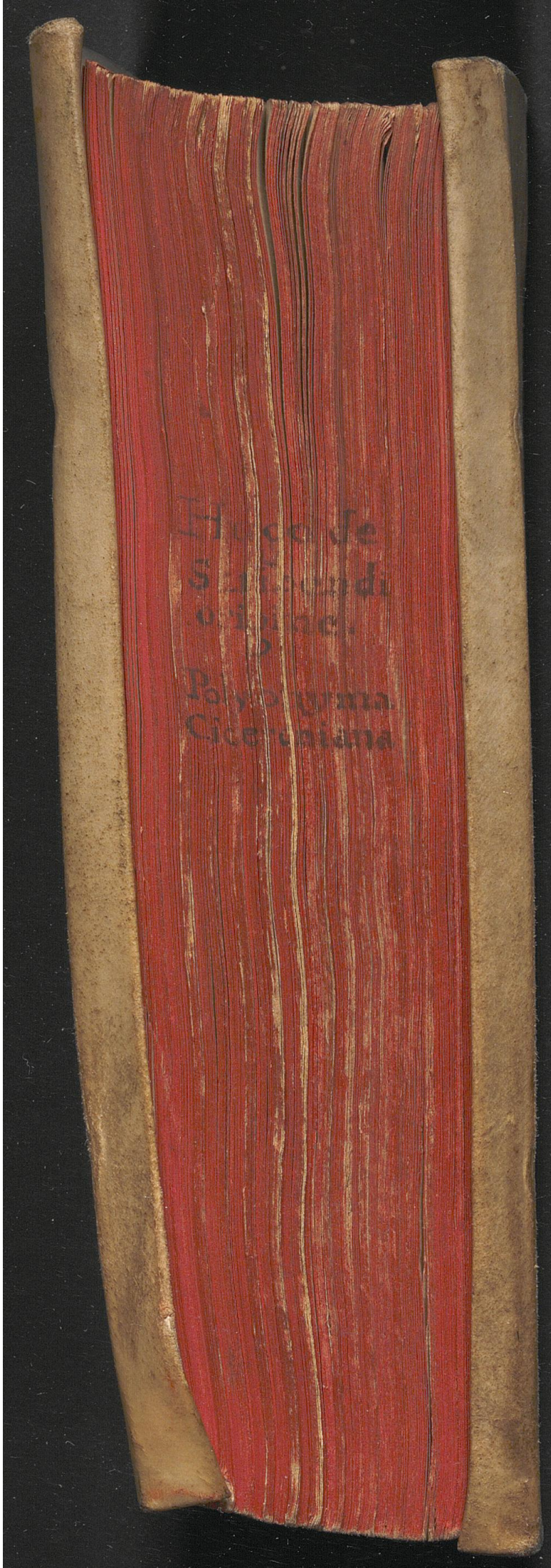

Th
6102

Hicce de
5. libro de
officiis
Polyonyma
Ciceroniana